PETRU POPESCU
SUPLEANTUL

Prefaţă

Romanele sunt vise, visele autorului. Am visat să scriu *Supleantul* timp de treizeci de ani, încă din zilele traumatizante şi vijelioase ale fugii mele din România.

Scena de început era totdeauna dureros de clară; un personaj inocent, un tânăr obsedat de cuvinte, devenea conştient de lipsa de libertate a vieţii lui şi se întreba: voi avea vreodată curajul şi, pe lângă curaj, voi avea vreodată ocazia să-mi schimb destinul?

Dar pentru mine, cel de atunci, schimbarea destinului presupunea pierderi colosale: pierderea limbii în care scriam, a publicului căruia îi eram fidel, a generaţiei al cărei portret îl făcusem în romanele vulcanice din anii ’68 -73. Cu alte cuvinte, pierderea aproape integrală a celui care eram, aşa cum mă ştiam de la primele mele încercări literare, consemnate în caiete de şcoală în care scriam poezii şi nuvele, de mână, înghesuit, timid şi totuşi pasionat şi cu speranţa unui viitor literar strălucit.

Pe acel tânăr scriitor îl cunoşteam. Îmi era prieten. Presimţeam că, dacă evenimentele mă vor forţa să mă expatriez, voi suferi o înjumătăţire a fiinţei interne la fel de adâncă şi de brutală ca aceea din adolescenţă, când îmi pierdusem fratele geamăn. Un alt geamăn al meu, tânărul pe care îl felicitam pentru pasionata sinceritate şi neobosita căutare a realului, avea să dispară. În chip straniu, libertatea îmi cerea să încui înăuntrul meu şi să ţin în captivitate exact acea fiinţă intimă care îşi dorise libertatea. Ca să fiu un român liber, trebuia să trăiesc ca expatriat. Ca să scriu liber, trebuia să mă adresez unui public nou şi relativ indiferent la tema libertăţii, publicul american.

Nu vreau să spun mai mult despre condiţia de scriitor de succes… expatriat. Modelele mele admirate, Conrad, Nabokov, Eugen Ionescu, nu păreau să sufere de această dilemă. Niciunul nu fusese stindardul unei generaţii în patria şi limba de baştină (şi niciunul n-a scris din nou în limba maternă, după o carieră literară în engleză ori în franceză). Concis spus, ei nu au pierdut la fel de mult atunci când s-au despărţit de matcă. Vai, pentru mine nu era la fel. Aveam foarte mult de pierdut ca să-mi cuceresc libertatea.

Cu această dilemă în suflet, am început să scriu în engleză. Cu aceeaşi dilemă în suflet, am scris cărţile mele cele mai cunoscute pe plan internaţional.

Dar nu dilema scriitorului e tema romanului *Supleantul*, ci a fiului de sânge silit să fugă. N-aş vrea să dau impresia că *Supleantul* e o tragedie. Este o carte complexă, despre o lume complexă, cu zâmbete

şi cu lacrimi.

Am scris scenarii de filme la Hollywood, în general fără să-mi pese dacă eram trecut pe generic ca singurul autor al scenariului ori dacă împărţeam creditul *written by* cu regizorul, şi uneori cu actorul principal. Un film are mulţi taţi (ori multe mame). Un roman are un singur părinte, autorul. Un roman e visul artistic al unui singur om. De aceea îl prefer eu, chiar dacă scriu cinematografic, cum mi s-a spus de multe ori. Numai într-un roman pot da măsura unei întregi epoci şi a personalităţii mele la acea vreme.

Prietenii care, într-un moment sau altul, au grăbit naşterea *Supleantului* merită o menţiune specială. Ani de zile, Iris m-a îndemnat să îl scriu, chiar şi în româneşte, dacă nu puteam altfel. De trei ori, în conversaţii pe care le ţin minte amănunţit, Alex. Ştefănescu m-a întrebat: „Ei, când vei scrie din nou în româneşte?" Un important rol în această decizie a avut Marius
Tucă, pe care nu l-am întâlnit până în toamna anului 2008 şi care a formulat cu extremă simplitate ce aveam de făcut: „Lumea aşteaptă să spui ce ai de spus!" Le mulţumesc lui Marius şi soţiei lui, Neguţa, pentru modul cald şi ospitalier în care m-au încurajat să mă aşez la computer. La îndemnul acestor prieteni noi, m-am întors în California şi, palpitând ca un adolescent la vârsta primului sărut, am început să scriu, în româneşte, *Supleantul*.

Pe parcursul scrierii, Iuliana Margareta Astalis, care m-a citit şi în română, şi în engleză, s-a dovedit a fi cel mai inteligent critic al tonului în care povesteam. Alţi cititori de pe parcursul scrierii – Sorin Zărnescu, Florin Lupescu, Alex Rotaru, Dinu Bălan – au format o cameră de rezonanţă nepreţuită, pe care n-am avut-o la scrierea altor cărţi. Ajutorul lor explică felul cum am putut scrie o asemenea carte în doar şase luni. Toţi aceştia, Marius şi Neguţa Tucă, Iuliana Astalis, Sorin Zărnescu, au fost lângă mine în timpul scrierii, ca nişte confraţi arheologi ai unei istorii de neuitat.

În fine, eroinei cărţii, sumbra prinţesă Diana a comunismului, îi mulţumesc postum, cu adâncă gratitudine. *Supleantul* e o carte pe care ar fi citit-o zâmbind.

Sper să citească *Supleantul* întreaga generaţie care s-a recunoscut în *Prins*. Zâmbind, şi uneori lăcrimând, aceeaşi generaţie.

Petru Popescu

Veniţi. Veniţi. Intraţi.

Intraţi în cuvintele mele. E loc. Spaţiul dinăuntrul lor, din toate cuvintele împreună şi din fiecare cuvânt în parte e plin de adâncime.

Nu mă credeţi? Uitaţi-vă la cuvinte: au deschideri, au orificii. Puneţi ochiul la fanta cuvântului, ca la vizeta uşii. Priviţi înăuntru: e spaţiu, unul viu şi plin de mişcare. Vi se par neîncăpătoare cuvintele? Vi se par înguste, scrijelituri subţiri şi abstracte, pe hârtie şi pe memorie? Vi se par distilate, concentrate, esenţiale? Nu sunt.

Sunt concrete cuvintele, dacă te laşi în voie, şi le *simţi.* Sunt fizice. Sunt spaţioase. Sunt ca nişte peşteri vii, mişunând de o populaţie misterioasă ascunsă în adâncuri. Viaţa.

Ce-am făcut cu viaţa mea de până acum?

Am înşirat cuvinte. Viaţa *e* cuvinte.

Chiar şi un condamnat la moarte, derulându-şi viaţa în gând, pe drumul spre execuţie, ce-şi aminteşte? Cuvinte. Tot ce a trăit îi e legat în memorie prin cuvinte. Viaţa, bagajul trecutului, legat prin cuvinte ca un geamantan legat cu sfoară. Orice i s-a întâmplat, orice îşi aminteşte, chiar şi cea mai obscură amintire, nu se destramă, nu piere pentru că e legată prin cuvinte. Cineva a vorbit, a povestit, a minţit, a mărturisit, a ţipat, a trăit. Şi-a luat adio. Ce nu s-a pus în vorbe atunci s-a pus mai târziu, fără voce. Gândurile sunt cuvinte.

Dacă vorbeşti, eşti viu. Vorbeşte.

Dacă eşti singur, vorbeşte singur.

Am vorbit singur mulţi ani.

Acum vă vorbesc vouă. Veniţi, intraţi în cuvintele mele. Întâlniţi-vă cu mine şi eu cu voi, aici, înăuntrul cuvintelor. De fapt, suntem înăuntru împreună, de mult, de ani de zile.

Hai să vorbim. Veniţi. Intraţi.

PARTEA ÎNTÂI

Publicat în *New York Times*, la 6 iulie 1975, sub titlul *Letter from Romania [Scrisoare din România*].

Bârfa Bucureştiului e Zoia Ceauşescu, atrăgătoarea fiică de 26 de ani a preşedintelui Ceauşescu. Toată lumea o ştie, conduce un Mercedes alb-fildeş , decapotabil, de două *locuri, cu număr de Bucureşti. Nicio altă maşină ca asta n-are număr de Bucureşti, spun bucureştenii. Mai spun că Zoia se vedea regulat cu un tânăr romancier, Petru Popescu, care, fiind la începutul unei cariere promiţătoare, a fugit pe neaşteptate în Occident şi ulterior s-a căsătorit cu o americancă – bogată, spun bucureştenii. Vestea acestei duble trădări i-a frânt inima Zoiei. A dispărut din Bucureşti şi toată Miliţia şi Securitatea au fost puse în stare de alarmă: găsiţi-o pe fata şefului! A fost găsită într-o cabană, la munte.*

Am citit ziarul stând în picioare, lângă un chioşc. L-am pus sub braţ, m-am uitat prin alte ziare, am găsit acelaşi reportaj în

Washington Post. Numele mi-era menţionat fără greşeli de ortografie, cu litera mică şi sever redactată a celor mai importante cotidiene din lume. Peste trei zile, pe 9 iulie, acea scrisoare din România avea să fie republicată în *International Herald Tribune*.

Era ceva tare în acea ştire. Ceva care-l poate face pe un scriitor să se-ntrerupă din şirul comportamentului automat, să ridice din sprâncene, să-şi încreţească fruntea, să dea drumul din gâtlej la un hmm! de reflecţie. Un început de poveste tare, deşi abia schiţat de reporterul respectiv. Petrecuse puţin timp în România, se simţea din ton. Relatase o bârfă. Eu, *supporting star* în acea bârfă, am plătit pentru ziare, le-am pus sub braţ, am trecut strada, am urcat scările către apartamentul meu de scriitor expatriat. Acel ceva tare ştiam ce era. Dar ştiam că nu se poate spune, nu încă.

Acel ceva l-am aruncat în mine şi a căzut în geamantanul memoriei, cum au căzut şi ziarele.

Şi am închis geamantanul.

Haideţi, veniţi. Redeschid geamantanul memoriei.

Dar n-o fac singur, n-are rost. O vom face împreună.

Cu doi ani şi două luni înainte

Günther, aşa-i scria numele pe plăcuţa de pe piept, era *concierge* la hotelul din Berlinul de Est unde stătusem trei zile. Blond, tânăr, cu maniere plăcute, cu zâmbet de nordic. L-am întrebat dacă pot cumpăra prezervative în Berlinul de Est.

Da, se puteau cumpăra, liber, la farmacie. Câte voiam?

l-am spus că voiam cam de trei sute de mărci.

S-a încruntat, s-a uitat repede în jur, dar nu era nimeni aşa de aproape ca să ne poată auzi. Aşa că m-a-ntrebat, eram *Rumäne*? Am dat din cap, da. Mi-a spus că, dacă voiam să cumpăr de trei sute de mărci, aproape o sută de prezervative, ăia de la farmacie o să creadă că sunt traficant. Poate o să-mi ceară paşaportul, poate-o să şi cheme Vopo – poliţia poporului. N-avea sens să risc. De ce nu-i dădeam banii lui Günther, să se ducă să le cumpere în locul meu? Ştia o farmacie chiar după colţ, era băiat de-al locului.

I-am spus nu. Dacă ştii o farmacie, du-mă la farmacie. Cumpăr prezervative, venim înapoi fără probleme, îţi dau cincizeci de mărci.

S-a dus la recepţie să-i ceară unui *concierge* mai bătrân să-i ţină locul. S-a întors. Îşi luase o pauză de un sfert de oră. Haidem.

La farmacie, am văzut imediat că nu ştia pe nimeni. Farmaciştii, un bărbat şi o femeie, arătau de şaizeci şi. Günther le-a spus că sunt *Rumäne*. S-au trezit la viaţă şi mi-au spus că mai veniseră români la farmacie în ultimele luni, să cumpere prezervative, dar niciunul nu

cheltuise atât de mult ca mine. Deci farmaciştii erau la curent cu situaţia din România. Decretul 770, *nicht*? Ala al vostru, nebunul, e un *Vampyr*, *nicht*? De ce nu daţi cu-o bombă în el? Mi-au împachetat vreo optzeci de bucăţi, am plătit. S-au uitat cu surpriză la bancnotele mele noi-nouţe. Mi-am luat pachetul, am întins-o spre uşă şi le-am strigat din prag, în germana mea cam brută, dar funcţională: – Voi doi, când eraţi în Hitlerjugend, aţi dat cu bomba în vampirul vostru? Nu? Atunci să nu-mi ţineţi mie predici!

M-au înţeles perfect.

Am ieşit, Günther a fugit după mine. M-a ajuns aproape de hotel. I-am întins cincizeci de mărci şi am mârâit la el că nu sunt traficant, ci autor de romane, iar banii pe care-i cheltuisem erau onorariul pentru primul meu roman tradus şi publicat de o editură est-germană. În loc ca tânărul *concierge* să-şi schimbe expresia, să mă măsoare din ochi şi să-mi spună, gâlgâind de entuziasm: „Cartea cutare? Da, am văzut-o în librării, dumneata ai scris-o?”, m-a întrebat dacă mai am cincizeci de mărci.

Mai aveam cincizeci de mărci.

Mi-a propus să mă ducă în acea seară într-un loc de unde să ascult un concert al formaţiei Led Zeppelin – cântau în Berlinul de Vest. Ştia el locul – de acolo puteam să aud concertul de parcă eram dincolo de zid.

Aveam seara liberă de obligaţii. A doua zi, sâmbătă dimineaţa, zburam înapoi la Bucureşti.

M-am tocmit şi ne-am înţeles la patruzeci de mărci. Trei ceasuri mai târziu, ne-am dus împreună la concert.

„La concert” era o stradă chiar lângă zid, cu clădirile bombardate în ’45. Încă pline de moloz şi cu ferestrele astupate cu cărămizi.

„La concert” soseau îmbulzindu-se prin ganguri bombardate băieţii şi fetele din Berlinul de Est, îmbrăcaţi în jeans şi pulovere şi cărând pături şi pungi cu bere şi cârnaţi. Au întins păturile pe moloz, ştiau locul, se vedea, s-au aşezat, au aprins ţigări, au desfăcut berea. Dincoace de zid, îl savurau pe Robert Plant, tolăniţi pe moloz. S-a făcut atâta lumină dincolo de zid, încât s-au aprins burţile norilor. Purpurii, incandescente de la lămpi. Băieţii şi fetele din Est veniseră cu oglinjoare montate pe stinghii; ridicate vertical la un anumit unghi, puteai sa zăreşti în ele formaţia, dincolo de zid. Cânta Robert Plant:

…tloere’s a feeling I get, when I look to the west,
and my spirit is crying for lea-eaaa-ving…

M-am ridicat în vârful picioarelor pe moloz, m-am agăţat cu mâinile de un colţ de ruină şi am furat vestul cu ochii într-un pătrat de oglindă cât un caiet de şcoală. Robert Plant avea o voce unică, nici de

bărbat, nici de femeie, ascuţită şi în acelaşi timp viscerală, trecând dincolo de melodic – spunea ceva, dar ce spunea aproape n-avea importanţă –, ce atingea în mine era o nebună dorinţă nu de Occident, ci de normal şi simplu, de uman, de altfel decât viaţa mea pedestră şi captivă. Cânta cu ochii închişi, fără cămaşă, lucind de sudoare, mişcându-se ca o fiară senzuală, şi, dincoace de zid, fetele şi băieţii din Est unduiau tolăniţi pe moloz.

Îi ştiam pe fetele şi băieţii din Berlinul de Est. Mâine aveau să sentoarcă la o viaţă diametral opusă. Mâine, punctuali la lucru şi vorbind în lozinci, vor fi din nou mândria lagărului – da, e adevărat, avem 0 % libertate, în timp ce voi, românii, aveţi 0,02%, dar noi bem cafea veritabilă şi mâncăm carne – asta nu-i libertate? Şi când ne întoarcem de la lucru, dăm drumul la televizor, iar Vestul ni se revarsă în casă pe trei canale din şapte. În seara asta, fumăm şi bem bere şi furăm evadare din lagărul socialist, *Lay-ddies undd Dzhentlemenn… Led Zeppelin!* — iar mâine vom fi iar elita lagărului, fiindcă ne curge apa şi purtăm moda din Vest, doar un pic mai ştearsă, şi trăim *decent*, uite-ne cum trecem strada, civilizat, aşteptând lumina verde. Dar mai cu seamă nu ne mistuie întrebarea „Ce-am făcut noi cu ţara noastră?" Fiindcă nouă nu ni s-a urcat un nebun în frunte şi nu l-am lăsat şi nu-l lăsăm să stea acolo pentru că ne spune că suntem români, români, români! Pe noi nu ne omoară îndoiala de ce-am făcut, şi nu ne sufocă furia că ne-am supus. Da, am rămas sclavii Romei roşii – sclavii cui sunteţi voi, românii?

Nu te mai gândi, mi-am spus. Asta nu-i lumea ta.

Dar care era lumea mea?

Obosisem stând în vârful picioarelor, aşa că m-am lăsat pe călcâie, scăpând oglinda din ochi. Şi atunci…

La nici doi metri de mine, ieşit dintr-un gang dărăpănat, cu un baston de cauciuc lung şi lucitor în mână, am văzut un Vopo!

M-am uitat repede peste umărul celălalt.

În spatele meu era o cărare prin moloz, către strada de unde venisem. Cărarea era neblocată, pustie. Puteam să fug.

M-am uitat iar în jur. Led Zeppelin tocmai tăcuse. Mulţimea de dincolo ţipa „Bis, bis!" – şi dincoace poate nimeni în afară de mine nu-şi dăduse încă seama că la fiecare deschizătură de hrubă… uite încă un Vopo, şi încă unul, şi încă unul! Poliţiştii… aşteptau! Am zărit încă doi, luptându-se să tragă după ei un obiect gros şi încolăcit şi greu de mânuit, o clipă mi s-a părut că e un şarpe fantastic – era un furtun de pompieri.

Am aşteptat, şi poliţiştii aşteptau şi ei. Nu dădeau asalt cu bastoanele, nu dădeau drumul la furtun. Ce aşteptau?

Aşteptau ca formaţia să reînceapă să cânte. Pentru ca zgomotul şarjei poliţiei să fie acoperit de Led Zeppelin.

M-am rupt înapoi, pe cărarea aceea prin moloz. Am fugit către strada pe care venisem. N-am fost fugărit, n-am încasat nicio lovitură în cap ori în spate. Am ajuns în stradă. La un capăt, am văzut nişte camioane ale poliţiei poporului. Am fugit în partea opusă. Dar m-am oprit brusc. Günther!

Îl pierdusem pe Günther. Uitasem de el.

Şi, chiar atunci, muzica a reînceput, şi dinăuntrul ei am auzit ţipete.

Ţipau tinerii din Est, loviţi cu cauciucuri tari şi cu jeturi de apă, ţipau ascuţit de durere, şi tinerii din Vest ovaţionau orgasmic, şi Led Zeppelin cânta în forţă, mai asurzitor decât atacul poliţiei poporului. *Günther*, *Günther!* Ce să fac, să mă întorc, să-ncerc să-l caut, să-l ajut? Dar cum?

Se descurcă el, mi-am zis, e de-al locului… Dar îl văzusem la farmacie, era săritor, însă deloc descurcăreţ… Şi… l-am iertat pe loc pe Günther că era sclav roşu, l-am iertat închipuindu-mi bastonul de cauciuc rupându-i faţa plăcută şi zâmbetul de nordic şi apa izbindu-l ca un zid lichid. Apa din furtun putea să-i producă leziuni interne, ba chiar să-l omoare. Dar chiar dacă alergam înapoi, n-aveam cum să-nving furtunul şi bastonul… şi îmi scrântisem glezna, fugind de poliţia poporului.

A doua zi de dimineaţă, la opt, trebuia să fiu la aeroport.

Am şontâcăit către hotel. Străzile erau pustii: în mai toate casele, la televizoare alb-negru (dar funcţionau, aveau recepţie bună şi sunetul decent), tot Berlinul, *al lor* şi *al nostru* – de-aia erau străzile pustii – fredona şi ofta şi bătea din picioare –, *Lay-ddies undd Dzhentlemenn… Led Zeppelin!*

Vă mai amintiţi anii ’70, şi? Mai ţineţi minte? Se dădea cu bomba şi pe atunci?

Da, se dădea cu bomba şi pe atunci – cât pofteşti. Irlandezii în englezi. Musulmanii din India în hinduşi. Grupul Baader-Meinhof în concernul Axel Springer. Existau şi nişte japonezi care detonau bombe în metroul din Tokio. În metrou, la ora de vârf a dimineţii, îmbrăcaţi în costume şi ducând în mână serviete. Dar câţi români ştiau pe-atunci că, în capitala fostului Imperiu al Soarelui-Răsare, contestatarii capitalismului nipon, deghizaţi în funcţionari grăbindu-se spre locul de muncă, deschideau servietele şi, de lângă un sandvici mic şi funcţional şi împachetat banal în staniol, scoteau o bombiţă curăţică şi împachetată şi ea ca un sandvici şi… BUM! Ironie implicită: japonezii atacau sistemul deghizaţi în uniforma sistemului. V-aţi fi putut închipui, pe atunci, un răzvrătit român strecurat în uniformă de miliţian, dând cu bomba când trecea o limuzină oficială? Ce act de originalitate!

Nu, nu i-a trecut prin cap nimănui. Nici ţie, nici mie, nimănui.

Nu-i uşor să mori pentru o cauză, orice cauză. Ca să nu mai vorbesc că pe atunci nu exista un ingredient esenţial al terorismului de azi.

Telefonul mobil.

Da, da, mobilul. Ia gândiţi-vă. Şi aşa e greu să-ţi iei propria viaţă! Dar să ţi-o iei fără niciun pic de public? Fără îmbărbătarea şi fără admiraţia nimănui? Moartea solo? Te duci cu bomba în servietă, cu ceasul bombei ticăind – şi gata? Plonjon în neant, singur, neştiut de nimeni?

Gândiţi-vă, prin comparaţie – mergând la moarte cu servieta într-o mână şi cu mobilul în alta. — Alo, da, eu sunt. Da, obiectivul e în faţă, la trei metri. — Bravo, zboară-l. Şi vom fi toţi mândri de tine! Pensia, să n-ai nicio grijă, ţi se trimite la familie. Şi numărul mobilului tău n-o să-l mai folosească nimeni de-aici înainte, o să fie scris în cartea de aur a revoluţiei. Monument în istorie. — Bine. Altceva? — Uite, vrea să-ţi ureze adio camaradul Costel. — Da, Costel. Mersi de urarea de adio. Tu când zbori? — Mâine. — Eu, azi. Adio. Mi-ai fost un prieten nepreţuit. — Şi tu mie. Mersi. Adio. Ne-ntâlnim sus.

Spuneţi-mi dacă nu-i mai uşor cu mobilul? Ar fi căzut turnurile din New York, dacă n-aveau teroriştii mobile? — Alo, aici Abdul, Yoshida, Mahmud, Costel. — Gata de zbor? — Mai întrebi? — Bine, pe cine vrei la telefon, ca ultimă dorinţă? Vrei un prieten, vrei o femeie, vrei sex la telefon? — Vreau să vorbesc cu comandantul suprem. — Ah, ochei… îmi pare rău, nu-i aici. Dar a înregistrat o casetă pentru tine. Ţi-o pun s-o asculţi? — Costel, îţi vorbeşte comandantul suprem! Da. Omenirea ţi-e obligată, Costel. Noi toţi, adunaţi aici, aşteptăm. Aşteptăm să mori cu public. Te admirăm şi suntem publicul jertfei tale. După primul ton *(tonnnn!)* şi până la al doilea ton, ai un spaţiu sonor blanc, ca să-ţi laşi mesajul: *(tonnn!)* – Adio şi dumneavoastră, tovarăşe comandant suprem, şi adio la toţi cei iubiţi *(tonnn!)*. Şi… BUM!

Dar în dimineaţa aceea de mai, în Berlinul de Est, n-aveam nici bombă, nici mobil!

N-avea nimeni mobil, din publicul larg. Da, se inventaseră deja, dar numai ca tehnologie a CIA.

Am ajuns târziu la aeroport. Pasagerii pentru Bucureşti fuseseră deja chemaţi la aeronavă. Am fugit din aerogară, pe pistă, către avion.

Plouase. Asfalt lins de ploaie. Aeroportul era îmbulzit şi mic.

Mă întorceam în România mea, în Bucureştiul *meu* – şi ce simţeam?

Simţeam că-mi înghesuiam umerii în mine, ca să pot trece de la mic la şi mai mic.

Dar de ce simţeam asta? Doar mă întorceam la ceva al meu, oraşul meu natal, vast şi viu, deşi cu o treime din străzi nepavate. Un oraş scund în clădiri, născut unde se opreau odată rădvanele cu cai. Frământarea lui umană era întretăiată de tramvaie. Cu zece luni în

urmă, voiajând din întâmplare într-un tramvai, mă abordase un tânăr necunoscut, cu un basc muncitoresc tras până la sprâncene: – Auzi? îmi spune el, repede şi familiar, te-am văzut la televizor, ai scos o carte, da? Am dat din cap, da. — Auzi, am citit-o, eu lucrez la tipografia 13 Decembrie. Am citit-o când ne-au dat-o la zeţuit. Auzi, cum merge cartea, se vinde ceva? — Se vinde binişor, i-am spus, nu s-au tras decât cinci mii de exemplare. S-a uitat în jur. – Auzi, s-au tras mai multe, îţi spun eu, la o carte *tare* trag zeţarii extra, le vând chiar ei. Reclamă foarte bună, să te vândă pe sub mână zeţarii. Mă uitam la el, nereuşind să mă hotărăsc dacă să cred ce-mi spunea. El îi dădea înainte, auzi, auzi, ticul verbal părând justificat, tramvaiul circula zgomotos – dar îmi dădeam seama că nu era de la zgomotul tramvaiului, *auzi* era refrenul lui de bucureştean tânăr şi presat de istorie, era semnătura lui. Chiar şi-n timpul unui asalt sexual, băiatul ăsta s-ar fi întrerupt din gâfâit ca să-şi întrebe partenera: – Auzi, *îţi place*? Şi acum mă întreba pe mine: – Auzi, cum ai trecut cu povestea asta de *ăia de la secţie*? — Nu ştiu, am spus eu, e o poveste de dragoste tristă, poate-a citit-o o femeie la secţie. — Ei, lasă. Auzi, ce poveste de dragoste? Sunt nişte lucruri tari de tot în cartea aia. Ceea ce mi se mai spusese. Criticii notaseră îndrăzneala temei şi mă numiseră „o voce nouă”. Acum, în tramvai, mă-mbujorasem de la lauda unui necunoscut, normal, neliterar şi autentic: – Hai, că eu nu-s de la *ei,* cum i-ai dus? — Nu ştiu, am răspuns, poate-aveau ăia de la secţie chef să dea drumul la ceva nou… Mi-a făcut cu ochiul. — Cartea-i bună, auzi? Se uita la mine, poate găsindu-mă la fel de neverosimil cum îmi părea şi el mie. Purtam părul tuns perie şi bascheţi şi blugi, aveam un metru optzeci şi cinci şi puteam fi de oriunde, dar în acelaşi timp scria pe mine, de la bascheţi până la rădăcina părului: Bucureşti, Bucureşti, Bucureşti! — Auzi? Scrie altă carte, repede. Tot tare. Mai tare, dacă poţi. Succes. Şi s-a dat jos din tramvai.

Am mai mers o staţie şi am coborât şi eu, într-un cartier pe care nu-l cunoşteam. Am intrat într-o librărie. Am întrebat de carte.

N-o mai avem, mi-a spus librăreasa, dar sper să se tragă din nou. Noi am vândut toate câte ni s-au trimis. Şapte.

Din acea zi, de la acel voiaj providenţial cu tramvaiul, mi-a zâmbit norocul. Adică: seri cu cititorii, autografe, recenzii literare nu prea lungi, dar favorabile, şi încă o emisiune la televiziune, şi încă un tiraj (de data asta cu poza autorului pe coperta din spate) şi am început să fiu abordat des, în tramvai, pe stradă ori la „ceaiuri”. Mă citeau foştii colegi de şcoală. Am găsit şi o slujbă de reporter ca lumea, reporter de ştiri externe (pe lagărul socialist) la un ziar pentru tineret. Apoi am publicat într-o revistă literară pagini dintr-un al doilea roman. Tot despre bucureşteni, seminţia din care mă trăgeam, fete şi băieţi înfipţi şi cu ochii treji, debordând de energie şi de argou, plini de vitalitate şi

sfidare şi convinşi că n-o să ne biruie istoria. De ce să ne biruie? Alte generaţii s-or fi prăpădit, de la ocupaţii străine, şi de la arestări şi ridicări noaptea, şi de legi şi paralegi, şi de decretul „baba-sau-laba”, dar eu, noi, generaţia noastră, *ultima sămânţă mijind în brazda nedreptăţită dintre Carpaţi şi Dunăre*, *NOI N-O SĂ PIERIM! NOI O SĂ TRĂIM! Uite-aşa!!!*

Al doilea roman al meu era tot o poveste de dragoste, şi tot tragică şi subversivă. Paginile din „efortul meu următor” fuseseră bine primite şi lăudate pentru „continuitatea tematică”.

Pe scurt, tânăr romancier al tineretului, îmi dobândisem mica mea cauză. Scriam, şi tinerii cititori necunoscuţi reacţionau ca şi cum inventasem un limbaj, nici nu ştiusem că îl vorbeam, nici ei nu ştiuseră, dar, deodată, toţi împreună, vorbeam aceeaşi limbă secretă.

Da, aveam la ce să mă întorc acasă.

Cumpărasem o valijoară în care-mi pusesem cumpărăturile de ultimă oră. O duceam în mână (aveam şi un geamantan mai mare, dar îl dădusem la cala avionului). Ocolind poliţiştii nemţi, am ajuns lângă scara avionului. Am văzut nişte bărbaţi în costume negre, români. Purtau ochelari de soare, sub cerul ploios. Erau vreo şase-şapte, poate delegaţi la un congres al securităţilor din ţările comuniste! Mă temeam să nu-mi ceară să deschid valijoara. M-am grăbit spre scara avionului.

— Nu te-mpinge, îmi spune unul dintre ei, calm, lejer.

Din greşeală, îl atinsesem cu valijoara.

— Scuzaţi.

Şi, dând să i-o iau înainte, păşesc lateral.

Păşeşte şi el lateral şi mă blochează.

— Nu te-mpinge, îmi spune, tot calm.

Fac un arc la dreapta. Văd alţi doi în costume negre – ţin pasagerii în grup lângă scara avionului şi nu-i lasă să urce. Încleştez dinţii de îngrijorare – valijoara, valijoara! Grăbesc pasul iar, depăşesc alt *sec*, dar mi se pune-n cale iar ăla care m-a oprit întâi. Îşi scoate ochelarii de soare şi-mi spune:

— Ce tot te-mpingi aşa, mă? Ce, eşti ţigan?

Mă holbez la el. Are părul negru şi creţ, cărunt pe tâmple, şi o figură foarte măslinie, grasă şi sigură de sine – şi străvechi hindusă.

— Lasă lumea să treacă, bombănesc eu, în timp ce mă cuprinde o furie periculoasă – furia asta o ştiu bine şi de mult.

Dar am un buton de salvare în creier, când mă apucă furia asta, îl apăs: *La loc furia!* Şi execut „la loc furia” imediat. Aş putea, de pildă, să-i răspund „Da, sunt ţiganul sistemului, ca şi tine” – dar nu face, am alte lupte de câştigat. Tocmai atunci, o clipă numai, hindusul mă scapă din ochi: din spatele nostru mai vin nişte *seci*, însoţind o fată într-o rochie roz. Unul îi ţine o umbrelă.

Cât nu se uită hindusul, o şterg spre scara avionului, dar trăgând cu ochiul înapoi. Fata duce o poşetă tot roz, asortată cu rochia, şi sub braţ ultimul disc Led Zeppelin. Îl identific după copertă, ştiu toate discurile formaţiei. *I had a dream, oh yeah… Crazy dream, uh-huh… Anything I wanted to know… Anywhere I needed to go…* Trebuie să fie vreo medaliată olimpică. Olimpicilor li se fac toate chefurile. Apoi mă uit mai atent şi recunosc pupilele brune ca tutunul, recunosc ochii în care străluceşte o forţă ciudată, plictisită, dezamăgită parcă… Ciocănind din tocuri. Observ că are picioarele de la glezne în sus foarte subţiri, aproape osoase, dar ciorapii din nylon îi dau un fel de carnaţie artificială. Zveltă, cu o faţă îngustă, cu un nas drept şi proporţionat, cu buzele subţiri, strânse – nu, n-are, ca el, buzele arcuite în sus, ca să stâlcească cuvintele, nici nasul lung, nici obrajii rotunjiţi-bosumflaţi. Trăsăturile *lui* îmi sunt aşa de bine întipărite în minte, că se suprapun de la sine peste trăsăturile tinerei, contaminându-le – cinstit, nu ştiu, arată ca *el,* n-arată ca *el*? Are pielea albă şi un păr des şi puţin vâlvoi. Da, cred că e ea. Îndreptându-se spre acelaşi avion, ei, poftim, ce-ntâmplare! Dar e o diversiune bine-venită: nu se preocupă nimeni de mine ori de valijoara mea. Cu valijoara în mână, pun piciorul pe scara avionului şi mă avânt în sus.

La intrarea în avion, în compartimentul stewardeselor, pilotul român şi o stewardesă est-germană se uită la mine, dar mă lasă să trec, pe lângă ei şi pe lângă un portret atârnat pe perete, înrămat. Portretul zâmbeşte cu buzele ciupite-n sus, sub legenda: *Această a douăzecea aeronavă de tip… construită în România… este dedicată Conducătorului Iubit…* Citisem legenda cu patru zile în urmă, când zburasem aici de la Bucureşti. O citisem şi la îmbarcare, şi la debarcare. Te pomeneşti c-o să-nceapă să-şi pună portretul şi-n tramvaie, poate şi-n closetele publice!

Mă duc spre locurile din mijloc, în avionul gol. Aleg unul la fereastră. Deschid compartimentul de bagaje, arunc valijoara în el. Mă aşez.

Intră şi ea în avion – zăresc, printre costumele negre, balansarea mâinii cu care ţine discul. Porneşte înăuntru, însoţită de hindus şi de alţi doi. Sunt singurul pasager în avionul gol, aşa că se uită drept la mine. Şi pe urmă hindusul mă vede; îi şopteşte ceva fetei şi se detaşează din grup.

Vine drept la mine:

— Nu poţi sta aici. Mută-te mai în spate.

— Poftim?

Totuşi încep să mă ridic în picioare, cocârjându-mă (v-am spus, sunt înalt) în spaţiul scund de sub compartimentul de bagaje.

Hindusul îşi pierde răbdarea: – Ce, mă, n-auzi bine? Acum nu mai e calm. Îi lucesc ochii cu o enervare rece şi reziduală, o ţine în el, la

îndemână când are nevoie de ea.

Mă uit repede la fata în roz. *Acum*, are trăsăturile omului din portretul înrămat. *Acum*, arată ca el, e el. Apăs pe butonul de salvare *(nu te pune cu ţiganul sistemului)*. La un pas în spatele hindusului, fata aşteaptă cu o mână deja scotocind în poşetă. Pachet de ţigări Pall Mall fără filtru. Brichetă. Îmi aruncă o privire scurtă, dar cântăritoare. Când pune ţigara între buze, observ o pată gălbuie pe pielea arătătorului mâinii drepte. Îmi dă o neaşteptată impresie de personal şi intim. Parcă alunec peste un prag. Nu-i stă chiar bine în roz, fiindcă e brunetă. Îmi scot valijoara din compartimentul de bagaje şi aş vrea să i-o arunc în obraz ţiganului sistemului, dar… mişcându-mă încet, ca să nu plesnesc, ies cu valijoara în mână pe culoarul dintre scaune.

— Sunt locuri acolo, zice hindusul, arătând spre coada avionului.

Ea spune, neutru: – Nu-i nevoie, puteţi să staţi şi aici… Ştiind că n-am să stau, sunt sigur. Văd peste umerii ei înguşti că pasagerii se împing în avion.

Răspund: – Dacă tot i-aţi ţinut pe toţi să aştepte să vă aşezaţi dumneavoastră întâi, mă mut, nu-i o problemă…

Şi mi ordon s-o iau din loc, pierzându-mă din ochii tuturor. Dar…

— Aţi fost aseară la Led Zeppelin? o întreb pe fata în roz. Şi ea se schimbă un pic la faţă, parcă nu înţelege exact ce se întâmplă; se întâmplă ceva neobişnuit, neclasificat. Între timp, pasagerii se-mbulzesc în avion. Unde mi-e butonul „la loc furia”? Am pierdut butonul! Dar în loc să redevin furios, reuşesc să pufnesc în râs, un râs smucit, de stinghereală şi nervozitate.

— Mi se pare că ne-am mai întâlnit, spune ea – la care hindusul ciuleşte urechile şi ezită o secundă. După care hindusul spune spre mine: – Duceţi-vă şi luaţi loc. Vasăzică ştie gramatica la plural! Şi spre ea: – Staţi jos, tovarăşa Zoia, că decolează aeronava.

— Am fost şi eu la concert aseară, spun uitându-mă direct la tovarăşa Zoia. Dar dincoace de zid. Ochii ei de tutun devin de cărbune lucios, mi se par chiar frumoşi, şi se uită la mine cu o aşteptare politicoasă – da, şi…? Şi, continui eu, a venit poliţia Poporului şi ne-a bătut cu bastoanele… tovarăşa Zoia. Mi-a părut bine de cunoştinţă.

Şi mă îndrept cu valijoara către coada avionului.

Aleg un scaun în ultimul rând, îmi pun din nou valijoara cu prezervative în compartimentul de bagaje, mă aşez iar. Toată lumea stă jos. Şi stewardesele.

Decolăm abrupt şi zgâlţâit, luptând cu ploaia.

Ce mi-a trebuit să vorbesc?

Deodată, pe covorul care acoperă culoarul avionului, păşeşte cineva spre mine. Fratele meu, pe care nu l-am văzut de treisprezece ani. Îşi face apariţia atât de brusc, încât culoarul avionului începe să strălucească de o lumină ciudată, şi toate amănuntele fiinţei lui

strălucesc şi ele: bărbia, obrajii, mâinile, ochii…

Fratele meu stă în faţa mea, pe culoarul avionului, uitându-se lung la mine, şi ştiu că în câteva secunde va dispărea din nou. Aşa că îi spun în gând: – Nu pleca aşa repede. Stai puţin mai mult.

— Nu se poate.

— Numai câteva secunde în plus? Cred că tocmai am făcut o prostie.

— Da, ştiu. Dar poate n-are importanţă.

— Da, probabil că n-are importanţă…

Mă uit la un băiat de treisprezece ani, îmbrăcat într-o cămaşă pepit cu mâneci scurte şi pantaloni de doc, scurţi, decoloraţi de soare, şi sandale fără şosete. Are genunchii juliţi. Îi simt genunchii juliţi, undeva în fiinţa mea. E bronzat ici şi colo, cum sunt bronzaţi băieţii, vara, când joacă fotbal pe stradă. Buzunarele pantalonilor îi sunt bucşite cu obiecte băieţeşti, din care identific o crăcană de praştie. Mi-amintesc senzaţia praştiei, strânsă în mâna stângă, cu degetele mâinii drepte înmănuncheate ca să tragă de gumă. Trăgeam cu praştia, amândoi, el mult mai bine ca mine, lovea vrabia în zbor. De când a murit, când îl văd, e întotdeauna îmbrăcat la fel şi are aceaşi vârstă, vârsta când a murit. Dar pe măsură ce-au trecut anii i-am împrumutat vocea mea; în această clipă îmi vorbeşte cu vocea mea de azi, dar calmă, liniştitoare. *Nu te speria, n-o să se întâmple nimic grav.*

Asta e ultima frază pe care mi-a spus-o, înainte să fie dus la spital. O frază matură, de la un puşti de treisprezece ani. Îmi zâmbeşte din nou: – Nu pot să mai stau cu tine.

Continuă să-mi zâmbească, dar zâmbetul i se risipeşte ca o ceaţă. Închid ochii. Când îi redeschid, a pierit.

Mă uit la ţesătura covorului care acoperă culoarul dintre în scaune.

Zburăm prin furtună, şi avionul se zguduie în aer. Pale de vânt, mi le închipui, uriaşe, reci izbesc fuselajul, apoi parcă se preling de-a lungul lui. Ca să fiu mai puţin speriat de zgâlţâială, mă gândesc la fata în roz. La fiica faraonului. Zgâlţâie atât de rău, sunt invadat de o frică iraţională, deşi ştiu că: un avion-înaintând-în-aer-e-în-siguranţă-atât-timp cât-motorul-dă-tracţiune-aerodinamică-aparatului- şi- aerul trece-mai-repede-peste-aripi-decât-pe-sub-aripi-şi- aerul- de- sub-aripi-împinge-avionul-în-sus – legea aerodinamică a lui Bernoulli. Chiar şi pe vreme rea, un avion în zbor se sprijină pe aer ca roţile unei maşini pe o şosea, şi aripile îi sunt calculate să reziste la un vânt de forţa 9. Mi-aud valijoara bufnind în compartimentul de bagaje, şi când îl văd pe hindus venind către nune, fac o tocmeală cu Dumnezeu: – Dacă sunt al dracului cu hindusul, dar şi cu fata – că dacă vine hindusul aici la mine înseamnă că l-a trimis ea, altfel n-are el treabă cu mine –, deci, dacă voi continua să fiu al dracului şi arţăgos, mă scapi,

Dooamne, întreg din furtuna asta?

— Te scap, zice Dumnezeu.

Jocul de-a tocmeala cu Dumnezeu l-am inventat cu fratele meu, când eram copii.

Hindusul şi-a scos ochelarii de soare şi i-a pus în buzunarul de la piept al hainei: – Vino cu mine. *Doreşte* să vorbească cu dumneata.

— Du-te înapoi şi întoarce-te iar, şi dacă-mi vorbeşti cu *vă rog* şi cu *dumneavoastră*, poate vin.

— Nu mai fi, mă, al dracului. Ce, crezi că ai un avantaj?

— Da, cred că am un avantaj. Altfel n-ar trimite după mine.

Şi, după asta, mă scol şi-l urmez. Şi nu pentru că am citit într-o carte de psihologie că între autoritate şi supuşii autorităţii e o frontieră invizibilă şi fluidă, pe care nu e bine s-o treacă nici autoritatea, nici supuşii. Dacă o trece oricare dintre părţi, viaţa normală e înlocuită de catastrofă.

Nu, nu-i ăsta motivul pentru care îl urmez pe hindus. Motivul e, vreau să mă uit la ea din nou, de-aproape. *Are sau n-are buzele lui şi zâmbetul acela îngrăşat de mândrie, tot al lui?*

Stă aşezată la fereastră, cu ţigara fumegând între degete. Pe scaunul de lângă ea e o tavă cu o gustare de avion. Pare neatinsă.

Lumina de citit e aprinsă; a citit un ziar.

Discul cu Led Zeppelin e în buzunarul scaunului dinainte; mai văd tot acolo o cutie cadrilată, mică: un joc de şah portativ. Ca pentru o fată isteaţă şi singuratică.

Şi-a scos pantofii, îi văd sub scaun. Simt intimitatea locului pe care îl ocupă această femeie. În lumina de citit, cu furtuna vuind dincolo de fuselaj, e atrăgătoare. Mă vede, îşi desface centura de siguranţă, se ridică sprinten. Are o talie care mi se pare extrem de subţire şi şolduri ca de fetiţă.

Mi se adresează vivace: – Îmi pare rău de incidentul de adineauri. Zoia Ceauşescu.

Trece ţigara în mâna stângă şi-mi întinde dreapta. Îi iau mâna, nervos să n-o strâng prea tare: – Îmi pare rău şi mie. E un pic cam prea pe faţă aghiotantul dumneavoastră…

Aghiotantul intră în vorbă: – *Dumneavoastră…* vreţi să consumaţi ceva? O Coca-Cola? Tovarăşa Zoia?

Tovarăşa Zoia aprobă din cap.

Aghiotantul ridică gustarea neatinsă. — Eu sunt din dispozitivul tovarăşului, îmi spune scăzut, ca un ventriloc, în timp ce eliberează scaunul de lângă Zoia. Lucrez direct cu tovarăşul. Staţi jos. După care se îndepărtează cu tava, iar Zoia Ceauşescu îmi şopteşte: – Nu te mai pune cu el, n-are rost. Şi continuă să vorbească, pentru a sparge gheaţa: Ştiu ce s-a întâmplat cu tinerii care ascultau concertul după

zid. A scris, azi dimineaţă în ziarele din Vest.

— Da, eram chiar acolo, îi răspund. După zid.

— Îmi pare rău. Dar îţi dai seama, aşa ceva nu se poate întâmpla *la noi.*

— Nu, răspund eu, că la noi nu vine Led Zeppelin.

O pufneşte râsul, nu se aştepta. Mă aşez, se aşază, stinge ţigara, îşi trece mâna prin păr: – Locuieşti în Bucureşti?

Aprob din cap şi-mi pun centura.

— Unde lucrezi?

— În pat, spun eu, şi mimez stând rezemat pe un morman de perne, bătând la o maşină de scris ţinută pe genunchi.

Acum râde mai larg. I se colorează buzele subţiri, îi sclipesc dinţii. Poate-i o fată de treabă. Arată spre cutia cadrilată: – Joci şah?

— Eu? Doamne fereşte. A fost jocul preferat al lui Lenin.

Acum râde de-a binelea. I se îngustează ochii, dar lumina răsfrântă din ei e caldă, amicală, atât de amicală încât încep să mă simt nesigur (butonul, butonul! La loc furia! Numai că… nu găsesc butonul, şi în secunda asta nici nu sunt furios!).

— Ne-am mai întâlnit, nu ţii minte? Nu eşti supleant la tineret?

Aha…

— Da, sunt… Şi încleştez din dinţi ca de o amintire neplăcută.

Tineretul României comuniste are o organizaţie de tineret, şi organizaţia de tineret are o conducere, un comitet central, după modelul partidului-tată. În acel comitet central sunt incluşi şi tineri intelectuali şi artişti, selectaţi pe criteriul popularităţii. După ce primul meu roman devenise cunoscut, fusesem inclus în acea conducere. Acceptasem? Bineînţeles. O *să-mi fie mai uşor cu alte cărţi, la secţie.* Când se întrunea în şedinţă comitetul respectiv, nu mă duceam.

Dar m-am dus odată, când mi s-a cerut să ţin un raport despre presa de tineret, şi tocmai atunci a venit şi Zoia Ceauşescu, s-a aşezat gracilă şi tăcută la capătul unei mese lungi şi s-a învăluit într-un nor de fum, în timp ce eu mi-am citit raportul la celălalt capăt al mesei, iar *el* atârna în ramă pe peretele lateral, echidistant între mine şi ea. Mi-am început raportul cu o laudă la conducător, josnică şi normală, întrebându-mă ce simţea ea când auzea adulări despre tatăl ei. Îi plăceau, nu-i plăceau? Dacă *el*, plutind înrămat deasupra adunării, ar fi fost Attila, regele hunilor, şi activiştii de la masă, huni tineri, plesnind de hormoni, gata să se omoare între ei pentru mâna fiicei lui, cum ar fi recunoscut fiica lui Attila, între hunii tineri, pe masculul cel mai plin de energie, de violenţă şi curaj? Dar nu cred că o interesau hunii tineri, pentru că în tot timpul cât mi-am citit raportul, fiica lui Attila m-a ascultat din haloul ei de fum, stoică şi plictisită. Avea de la cine să moştenească răbdarea la plictiseală – auzisem activişti spunând

admirativ despre tatăl ei: – Azi şeful a stat în picioare la cinci ceasuri de nimic, şi nu i s-a mişcat un muşchi! Este că are cel mai bun antrenament la plictiseală pe lagăr?

(Cuvinte, cuvinte. Spuse atunci, auzite în amintire, azi!

Aud şi simt gustul plictiselii de atunci. Zilnic, gustul de cenușiu, de adormitor şi pasiv şi opac. Cum am putut să-l uit?

Era mereu prezent, cum era şi gustul ruşinii. Fuseserăm trădaţi, fuseserăm învinşi şi, după trădare şi înfrângere, ni se lăsase limba ca să spună laude învingătorilor şi să se încreţească între gâtlej şi cerul gurii de un gust ca niciun altul, gustul ruşinii.)

Poate că partidul comunist nimerise formula ingenioasă a cum să ţină în frâu o naţie ca a noastră. Ţine-i pe români legaţi prizionieri cu ore şi ore de plictiseală, cu luni şi ani de adulare şi ruşine, şi din când în când, în acel şuvoi gri de efort istovitor şi plictiseală imbecilizantă, îngăduie-le câte-o mică trufanda – o scurtă vacanţă, un amor trupesc, grăbit şi speriat, un kil de carne de Crăciun, ori un film străin, dar văzut tot la Cinema „I.C. Frimu" ori la altă păducherniţă de pe 6 Martie, ori o *primă la salariu.* Şi viaţa românilor va rămâne teribilă, şi trăibilă. Românul, legat la carul sorţii, continuă să tragă carul. Şi plictiseala, lipsa, degradarea, munca istovitoare, viaţa pe treapta cea mai de jos a importanţei erau împrospătate când şi când de un pic, un strop, un niţeluş de uman, de plin, de normal! Dar nu se zice că i-a întrebat odată Dumnezeu pe români: – Vă stingeţi de sete, seminţie românească? Am să vă dau o gură de apă, dar numai una, doar atât cât să vă umeziţi buzele şi să nu mai înghiţiţi în sec vreo câteva secunde, ia să vedeţi ce fericiţi veţi fi!

Şi între laudele mele josnice de la începutul raportului şi cele de la sfârşitul raportului, am îndesat în ziua aceea o grămadă de şopârle vii, de critică şi de protest şi de cereri – le-am citit pe toate, trăgând cu ochiul ba spre faraon, ba spre fiica faraonului, şi la sfârşit am îngroşat laudele josnice, pentru orice eventualitate. S-a terminat şedinţa, Zoia s-a ridicat şi a ieşit printre primii, nu ne-a făcut nimeni cunoştinţă, nu ni s-au încrucişat paşii, dar eu îmi amintesc de acea zi cu furie şi dispreţ faţă de mine. Mă asociasem, în public, cu o gloată de adulatori, o situaţie foarte normală, dar diferenţa era că fusese prezentă fata lui Attila.

Dacă într-adevăr mă auzise vorbind. Poate nu mă auzise, pierdută în gânduri, precum şi în acel halou de fum.

Deci eram nepregătit, în acel avion zgâlţâit către Bucureşti, s-o aud pe Zoia spunându-mi deodată: – Ştii că ţi-am citit cartea? Aia cu un tip care se-ndrăgosteşte prima oară tocmai înainte să moară de cancer.

Ce vă spuneam mai înainte? Deodată, în timp ce-mi înglodez dinţii mestecând cenuşiul nostru cel de toate zilele, gust, pe neaşteptate… o laudă, o trufanda?

Simt că zâmbesc cu gura de la o ureche la alta. Cum mi-a spus odată prietenul meu Marcel, care va veni să mă ia de la aeroport: „Tu, dacă te citeşte şi cel mai rău duşman al tău, te are-n buzunar!"

Conform înţelepciunii lui Marcel, îmi fac loc în buzunarul Zoiei, mă instalez cât pot mai confortabil în el şi ciripesc aproape: – îmi pare bine… Ce anume v-a plăcut?

— Nu-i nevoie să-mi spui „dumneavoastră". Mi-a plăcut… Se gândeşte o clipă. Mi-a plăcut c-am citit-o foarte repede. Şi povestea era foarte tragică şi *intuitivă.* Ştii, eu n-am intuiţie, de-aia sunt bună la matematică. Dar îmi place când ceva e scris cu intuiţie. De ce nu scrii ceva despre tine?

— E despre mine, răspund eu. Cititoarea mea pare amuzată. Povestea e o parabolă, explic eu, prin care sugerez cancerul întregii noastre vieţi. Zoia se uită la mine, nepărând prea surprinsă ori prea scandalizată. Mă gândesc, dacă i-aş vorbi sincer, cu totul sincer, ce s-ar întâmpla? Mă aud spunând: N-ai idee câte mi-au făcut *ăia de la secţie*, până au aprobat cartea. Şi ea dă din cap, reflexiv şi cu un pic de simpatie parcă.

Mă uit pe lângă profilul ei, afară: norii nu s-au răzit. E încă furtună.

— Îmi daţi voie? întreabă hindusul.

Se apleacă spre noi, ţinând două pahare înalte de Coca-Cola. Mi-l întinde pe al meu şi-mi spune: – Coca-Cola asta e amestecată cu un rom cum n-aţi băut niciodată. Dar dacă nu vă place, va fac alta fără rom.

— Mersi.

Iau paharul şi sorb. Amestecat cu zahărul şi cafeina, simt un tăiş de alcool cald, bine distilat, parfumat, delicios (ia uite ce beau ei, *ia uite cum trăiesc ei!)* Hindusul zâmbeşte de lipsa mea de sofisticare şi se aşază pe scaunul din faţa mea. Şi parcă trădarea mea nu mi se mai pare atât de evidentă, e ceva neclar în aer, ceva confuz…

Beau din nou. Mi se prelinge în trup o dorinţă caldă. Alcoolul şi altitudinea. Şi n-am mâncat nimic de ieri seară. Încerc să ghicesc dacă e rom şi în băutura Zoiei – nu cred că e, prea soarbe cu uşurinţă. Îmi explică acum că are doi fraţi, Valentin şi Nicuşor. Au făcut amândoi fizica. Turtit, de la paharul de rom şi coca, mă înclin spre ea: – Pot să te întreb ceva personal?

Îngustarea caldă a ochilor, licărind de curiozitate: Sigur. Fac un semn cu bărbia spre scaunul din faţă. Ea dă din cap liniştitor, n-ai grijă, n-are cum să te-audă. Mă înclin mai aproape, îi inhalez aroma de fată fumătoare, dar frecată cu pastă de dinţi măcar Supercristal, pe care nu trebuie s-o stoarcă din tub cu zgârcenie, să-i ajungă, şi spălată cu săpun ca lumea, nu Rozofin sau Primăvara, şi nu sub un duş care se opreşte după ce i se pişă trei stropi reci în cap.

Cu dinţii cam încleştaţi, îi spun: – Să scriu despre mine… Ca să scriu despre mine, cum trăiesc, cum mănânc, cum mă spăl, ce gândesc, ce prieteni am… Fac o pauză, îmi surâde binevoitoare. Ca să scriu despre mine, ar trebui să scriu despre zidul invizibil care înconjoară tot ce fac. Tot ce gândesc şi fiecare cuvânt pe care-l pun pe hârtie. Zidul invizibil… tu faci parte din el, îi spun. Chiar dacă nu vrei, tot faci parte din zid, fiindcă zidul e *el* – aici indic cu bărbia spre prova avionului, cu portretul înrămat purtat la douăsprezece mii de metri altitudine, prin aerul furtunos.

Alarmele mele sună, sună, dar n-au efect. Ba chiar adaug: – De trei ani, de când a vizitat Nixon România, aşteptăm să se dea jos zidul. Dar nu se dă jos, ba chiar se înalţă şi mai mult… Ne tot excită că suntem tari, că suntem noi, că suntem liberi şi, după ce ne excită… Tai aerul cu mâna în faţa ochilor Zoiei, simulând o lovitură castratoare. Atunci, cum să scriu despre mine? Ce să scriu? Că am douăzeci şi opt de ani, şi trei ani din douăzeci şi opt e un timp lung? Văd că a pus deoparte ţigara şi bricheta. Continui cu un fel de inspiraţie răzbunătoare: Când a spus că n-o să intrăm în Cehoslovacia, parcă a trecut cu limba peste toate rănile din noi… şi l-am aclamat toţi, chiar dacă ne ticăia inima de frică. Eu îmi făceam armata atunci, eram în oraş, în permisie. Am fost în Piaţa Palatului când a spus că noi n-o să intrăm, şi când m-am întors la unitate ni s-au împărţit gloanţe de război. Când făceam de planton noaptea, aveam gloanţe de război în cartuşieră şi-un glonţ pe ţeavă. Ce putea să ne ceară mai mult? Ne-a cerut să-l urmăm, l-am urmat. Dar *la ce* l-am urmat? La doi bolnavi în fiecare pat de spital, la coada la lapte care începe la patru dimineaţa, şi când nu vine camionul cu lapte, a fost coadă la nimic? Se poate să se joace aşa cu o întreagă generaţie, cu o ţară?… îmi vine în minte gestul ţeapăn cu care *el* răspunde la aclamaţii, îi văd mâna aceea tăind aerul ca şi cum ar ciopârţi un salam. Şi apoi, mâna lui devine mâna ei, ţinând crispat bricheta şi ţigara.

Mă opresc.

Mă întreb dacă a înţeles ce i-am spus.

A înţeles perfect. Îmi răspunde: – Nu poţi să mă faci pe mine vinovată de hotărârile de sus. I-a tremurat un pic vocea.

— Dar tu unde trăieşti, nu sus? Şi hotărârile de sus nu le afli înainte tuturor?

— Uneori, îmi răspunde. Fără să vrea, dar târâtă de patima din întrebarea mea.

Apoi tace. Dar strângerea aceea a ochilor, caldă, parcă gâdilată, i-a dispărut. Se uită la mine ca şi cum ar vrea să-şi întipărească figura mea în minte.

Apoi se apleacă spre pantofii de sub scaun. Văd cum îşi împinge picioarele în ei, poate îi sunt puţin umflate. Ori pantofii sunt prea noi.

Un crâmpei de secundă, văd în minte un nesfârşit urcuş de picioare desculţe. Golgota romăncelor. Zoia se întoarce spre mine. Chipul îi e palid, cu o paloare care parcă îi urcă şi în pupile, şi nasul îi pare mai mare, şi obrajii mai înguşti, chiar scobiţi.

— Tatăl meu e un om foarte deosebit, îmi spune fără să ridice glasul. Orice s-ar întâmpla de aici înainte, va rămâne în istorie, şi hotărârile pe care le ia sunt dictate de istorie. Îşi trage suflarea şi continuă să-mi spună, la fel de scăzut, fiindcă e furioasă, că fără *el* nimic nu s-ar fi împrimăvărat în România, şi dacă lucrurile nu stau chiar bine, asta e fiindcă este înconjurat de *material uman* inferior şi corupt. Deşi, orice se face bine şi deştept, dacă nu e de la el, e cu aprobarea lui… Chiar cartea ta, despre care se spune că-i aşa de îndrăzneaţă, dacă nu deschidea el uşa la îndrăzneală, cum ai fi putut să o publici? Nici măcar n-ai fi scris-o. (Aici, mă încrunt de furie – şi ea, cu părul înfoiat de electricitatea din avion, pare mulţumită că mi-a dat o replică.)

Mă aud răspunzând agresiv: – Ştiţi ce, *tovarăşa*… eu înţeleg că nu sunt liber, dar e jignitor să mă credeţi naiv! Ştim toţi de ce suntem unde suntem în istorie. Dar dacă e să fim toţi împreună, măcar să fim complici!

Am încă în mână, gol, paharul de Coca-Cola. Îl strecor în buzunarul scaunului dinainte.

Se uită la mine, totuşi impresionată de atâta patimă din partea mea.

Îi spun, retezat: – Poate-am discutat destul. Mi-a părut bine.

Din scaunul din faţă, se ridică hindusul. Cred că a auzit că ne-am certat, dar nu ştie în legătură cu ce. O întreabă pe ea, din ochi, ce s-a întâmplat. Ea aproape că se răsteşte: – Totul e-n ordine!

Şi eu plec, ţeapăn, spre coada avionului.

Loose cannon. Tun dezlegat.

„Tun dezlegat” e o expresie englezească de pe vremea când tunurile de marină erau amarate pe punţile vaselor de război, cu parâme şi odgoane. Din când în când, de la mişcarea continuă a valurilor, se rupeau parâmele unui tun. Dezlegat, rostogolindu-se ca un animal mare şi greu, tunul începea să izbească şi să strivească tot ce întâlnea în cale: instrumente de navigaţie, butoaie cu apă dulce, marinari… De la tunuri dezlegate s-au năruit bordaje şi catarge, şi chiar s-au scufundat nave de război. Iar expresia „tun dezlegat” s-a extins, descriind răzvrătiţii, sfidătorii regulilor, iconoclaştii.

Cât de mult îmi plăcuse acea expresie, când o întâlnisem prima dată. Citind o istorie a bătăliilor navale – cu acea istorie într-o mână şi un dicţionar în alta, pentru că o citisem în englezeşte.

Tun dezlegat, tun dezlegat! Asta visam să fiu. Un răzvrătit

neaşteptat, un sfidător al regulilor, un iconoclast. Şi în scris, care era visul desăvârşirii mele, voiam să scriu liber, fără reguli, chiar şi fără gramatică uneori, fără morgă, fără stil, dezlănţuit. Să fiu în scris ceea ce voiam să fiu în viaţă, poate nu toată viaţa, dar măcar o parte din anii mei tineri: un tun dezlegat.

O stewardesă ciocăne la uşa toaletei avionului.

— Aveţi nevoie de ajutor? mă întreabă de dincolo de uşă.

— NU, N-AM NEVOIE DE NIMIC! IES IMEDIAT!

M-am uitat cu atenţie la interiorul toaletei, am inspectat dispozitivul de lângă lavoar care naşte ovale mici de săpun, m-am gândit să iau acasă vreo două ovale. Nu le-am luat.

M-am spălat viguros pe faţă şi pe mâini. Mi-am trecut degetele prin păr, pe care-l port scurt; la modă e părul lung, deşi partidul e-mpotrivă. Eu, cu părul meu scurt, arăt ca un soldat american, ceea ce unor fete le place, şi oricum îmi place mie, fiindcă desfid şi moda, şi partidul. Tun dezlegat! DA, DA, AM TERMINAT, IES IMEDIAT – POFTIM!

Deschid uşa toaletei şi păşesc afară, simţind că duşumeaua avionului e înclinată. Coborâm spre Otopeni. Vor veni să mă ia de la aeroport bunii mei prieteni: Marcel, şi Luminiţa, şi Călin, şi Stejar. Cu Stejar locuiesc în acelaşi apartament – fără părinţi, şi eu, şi el!. Ce viaţă! Să ai hogeac, în Bucureşti! Să nu trebuiască să vii cu o fată acasă şi să-i ceri să intre în camera ta pe fereastră ori a doua zi de dimineaţă să trebuiască s-o scoţi din casa prin dormitorul lui mami şi tati lăbărţaţi în pat! Hogeac separat, cu intrarea şi ieşirea lui, ce dacă e la etajul şase şi nu curge bine apa la duş, fetele se adaptează! Stejar şi cu mine ne programăm ca să nu ne suprapunem, o seară el, o seară eu. Când n-avem acţiuni romantice, ne întâlnim cu ceilalţi prieteni. Stau toţi pe strada noastră, ne ştim din şcoala primară, suntem un mic grup extrem de unit. Sigur, n-au habar de ce mi s-a întâmplat în zbor.

Trec pe lângă stewardesă. Aş vrea să nu mă uit într-acolo, dar trag o privire iute către scaunele de la mijlocul avionului.

Un norişor de ţigară încoronează spătarul unui scaun.

Fumează prea mult, fata aia.

Ei, şi? Cui îi pasă?

Ce-o fi în capul ei, acum?

Ştiu ce e în capul ei. I-am făcut o impresie puternică fiicei faraonului, nu mai încape vorbă. Dar acum, ce urmează? O pedeapsă, o persecuţie, fie subtilă, fie făţişă?

Mi-am făcut-o cu mâna mea, şi asta după ce mi-a spus că mi-e cititoare!

Tun dezlegat! Idiot!

Bucureşti, Otopeni. Lângă banda transportoare pentru bagaje.

Geamantanul meu întârzie. Alţi pasageri şi le-au luat pe ale lor, dar al meu întârzie.

Fata în roz, fiica faraonului, apare însoţită de un alt bărbat în negru, nu hindusul. Se opreşte nu prea departe de banda transportoare şi se uită la mine.

Valizele ei, două, negre şi lucioase şi cochete, tocmai au apărut pe bandă, le-am ghicit care sunt. Îmi trece prin cap să-i înşfac geamantanele şi să i le prezint, cât mai slugarnic cu putinţă (doar e vorba de viitorul meu, nu? Scopul scuză mijloacele.), dar mă opreşte grija că totuşi nu sunt sigur care sunt ale ei. Asta ar fi culmea, să mă reped s-o ajut la geamantanele altcuiva.

Aşa că bărbatul în negru le ia în primire (da, alea sunt, le-am ghicit fără greş).

— Ei! mă strigă cineva.

Hindusul. Îl văd îndreptându-se spre mine, ridicând în mână valijoara mea.

Am uitat-o în avion!

Parcă renăscut la viaţă, galopez, mă-mbulzesc să-i iau valijoara din mână. E un gest cordial, nu?, că mi-a adus valijoara! E şi un semn de simţ poliţienesc alert faptul că a observat că n-am luat-o cu mine. Dar decid să iau partea bună a lucrurilor. Îi mulţumesc călduros *tovarăşului*… — Coman, îşi spune el numele. — Vă mulţumesc, cum naiba am fost aşa distrat? Popescu. Trebuie să fii bucureştean de zece generaţii, ca nune, ca să-ţi spui numele cum mi-l spun eu. Trebuie să vii
dintr-o spiţă care s-a botezat şi înmormântat la Biserica Sfinţii Apostoli de lângă Arsenalul Armatei încă dinainte să se construiască Arsenalul. Din mame măritate neprihănite, care nu-şi părăseau căminurile după cununie decât dacă dădea vreo molima şi fugeau bucureştenii din Bucureşti. Altfel, dospeau ani și ani în casele mişunând de copii şi de nepoţi, din ziua căsătoriei și până când le înmormânta, în rochiile de mirese, *of course*.

Deci, dacă mi-a adus Coman valijoara, poate asta înseamnă că nu sunt pe lista neagră…

Zâmbesc către Zoia. O văd bine acum, e soare în Bucureşti, lumina zilei de-nceput de vară, nefiltrată de ferestre colorate ori de draperii. Aeroportul e construit pătrat şi fără nuanţă, şi soarele se revarsă în el biruitor, bucureşteneşte. Zoia pare atât de zveltă şi fragilă, am o zvâcneală de alarmă, dacă leşină şi se prăbuşeşte? Şi arată aşa de serioasă, parcă ar zămisli o teoremă. Poate că reuşesc să repar gafa… încerc să-mi dreg glasul. Prea târziu – ciocănind din tocuri, o ia spre ieşire, şi *secii* o urmează cu bagajele.

Şi geamantanul meu apare şi el pe bandă, ultimul descărcat.

Cu geamantanul într-o mână şi valijoara în cealaltă, ies din aerogară.

Securiştii stau lângă Zoia pe trotuarul aerogării, de care se apropie două limuzine negre cu perdeluţe la geamurile din spate, urmate de o maşină cu număr de Bucureşti. O Dacia 1300, supravieţuitoare a câtorva accidente şi reparată cam zdrenţăros. Toate trei încetinesc lângă trotuar. Cel care conduce Dacia e prietenul meu Marcel. Luminiţa, singura femeie din grupul nostru, e aşezată lângă el. Călin şi Stejar, ceilalţi doi prieteni ai mei, stau în spate. Marcel opreşte în spatele celei de a doua limuzine, prietenii mei coboară ferestrele ca să-mi strige bun venit, şi chiar atunci fiica faraonului se întoarce spre mine şi-mi spune pe tonul ei scăzut: – Poate pot să te ajut, şi poţi să mă ajuţi *şi tu*.

Îmi vorbeşte mie, dar ochii îi lunecă lateral, ca să-i repereze pe *seci*. *Secii* se uită la maşinile negre. Hindusul se grăbeşte spre maşina din frunte şi deschide portiera din spate.

— Ce zici? îmi şopteşte Zoia, secretos şi cosmic.

Cu gura căscată, încerc să formulez o frază: – Adică… despre ce ajutor ar fi vorba? Dar n-am timp s-o pronunţ. — Nu vrei discul ăsta? întreabă ea. Îmi întinde discul cu Led Zeppelin. Hai, ia-l, aşa, de la mine. Uluit, îl iau din mâna ei, în timp ce prietenii mei asistă la acest transfer cu ochii cât cepele. — Mulţumesc, îngân eu.

Fiica faraonului spune repede, pe tonul acela civilizat, amical: – Poate-am fost un pic prea sensibilă în avion. Succes la scris, am să te urmăresc. Reuşesc să-mi regăsesc aplombul: – Te rog, zic cu o ochire furtivă către hindus, orice, dar nu mă urmări! O pufneşte râsul iar, ar vrea poate să mai spună ceva, dar hindusul a deschis uşa limuzinei, dând la iveală un cuib pluşat din interiorul căruia se uită afară o femeie mare şi osoasă, cu mâinile împreunate pe poşetă. Se apleacă în afară, îngustând ochii, să vadă de la cine îşi ia la revedere fiica. Arată nefeminină, cu excepţia părului bogat şi construit într-un turn castaniu. Mi se pare că zăresc o uşoară iritaţie pe buza de sus a doamnei, de parcă i-a fost depilată o mustaţă. Ochii înguşti mă examinează ca nişte raze Roentgen; eu între timp îmi reconfirm impresia că Zoia nu seamănă cu niciunul din părinţi. Zoia se urcă în prima limuzină. Agenţii în negru se aruncă în a doua limuzină; ambele pornesc abrupt, pârlind asfaltul sub ele.

Prietenii mei, în Dacia cu ferestrele coborâte, nu se mişcă, aşa că îmi car singur bagajele spre maşină. În fine, Marcel sare de la volan şi mă ajută cu geamantanul.

Luminiţa se înghesuie pe scaunele din spate, lângă Călin şi Ştejar. Eu mă aşez lângă Marcel. În loc să strigăm voios unul la altul, cum facem de obicei, suntem toţi muţi până când limuzinele negre nu se mai văd, şi un miliţian îi face vânt cu mâna lui Marcel: – Hai, descurcă

locul! Miliţianul, în uniformă albastră, tocită şi transpirată la subsuori, restabileşte senzaţia de realitate. Marcel pune Dacia în viteza întâia, apoi în a doua. Pe când facem la stânga în şoseaua Bucureşti-Băneasa, Luminiţa vorbeşte prima: – Ce-ai făcut, mă, ai agăţat-o pe fata lu' şefu în avion?

PARTEA A DOUA

Cât se luptă Marcel să treacă Dacia prin gâtuitura Bănesei, ca s-o ia la dreapta pe prima arteră mai mare, către cartierul nostru, Arsenal, Luminiţa nu-şi revine din scena la care tocmai a asistat.

— Vasăzică, *aia era*? spune ea, cu o demistificare cosmică. *Aia* e Zoia. Mai şocantă decât însăşi Zoia a fost prezenţa acesteia, la doi metri distanţă, în loc să fie zărită transgalactic, la o tribună cu *şefu';* şefu' îşi duce copiii cu el, la mitinguri şi la ceremonii oficiale.

— Aia căţărată-n tocuri? continuă Luminiţa. Şi ţi-a dat discul cu mâna sus-sus, cum fac ţoapele când dau mâna să le-o sărute un bărbat?

Discul a făcut înconjurul maşinii, şi acum e în mâna mică şi cu unghii frumos lustruite a Luminiţei. În mod normal, prietenii mei ar ţipa la mine acum: – Ce faci măi, ce faci măi? Şi eu la ei: – Da' voi, da' voi? — la fel de febril, parcă am fi reîntregiţi după o despărţire de ani de zile. Am lipsit din Bucureşti exact de marţi până sâmbătă. Dar azi, ritualul nostru de reîntregire a fost complet abandonat. Până şi băieţii sunt torturaţi de curiozitate. Din locul din spate, Stejar mă bate insistent pe braţ: – Cum ai intrat, mă, în vorbă cu ea?

Îi răspund că Zoia a ajuns la avion târziu şi s-a aşezat pe un scaun liber, lângă mine.

Luminiţa erupe: – Ce minţi, mă? Ce, *aia,* când intră într-un avion, se aşază pe primul loc ieşit în cale? Ca la cinema, după ce s-a stins lumina? Nu se fac lucrurile aşa la ei!

Le repet prietenilor mei că nici eu, nici Zoia n-aveam habar că o să călătorim în acelaşi avion. Pur şi simplu, s-a-ntâmplat.

— S-a-ntâmplat că aţi ajuns aşa de prieteni, de ţi-a dat ăsta? Luminiţa ridică discul, drept probă.

— Dacă zice el că aşa s-a întâmplat, ce-i aşa de necrezut? întreabă Marcel, de la volan.

Marcel e înalt cât mine, dar mult mai musculos: bicepşi de fier, lat în spate, ridică greutăţi, joacă baschet. A terminat automatica şi e inginer la FEA. E cel mai ponderat din grup, şi de obicei oponentul Luminiţei, care se supără uşor şi e sarcastică şi imprevizibilă, dar foarte loială ca prietenă. Şi blondă natural – dar nu peste tot! ne-a

spus odată, când s-a îmbătat. Are pistrui de parcă i-a stropit Dumnezeu faţa cu o bidinea, dar nu-i stau rău, e sexy şi e singura fată din grupul nostru. Prietenă şi atât. „Nu-mi scot chiloţii cu colegi de şcoală”, spune Luminiţa. Vorbeşte cum vorbeşte toată generaţia noastră, drept la ţintă, şi ţinta e aproape întotdeauna impudică şi vulgară. Iubirea e o gaură, omul e un animal râgâitor, viaţa e un coteţ – asta nu ne împiedică să ne intereseze spiritualitatea, ADN-ul, antropologia şi filmele franţuzeşti. Dar poate că prezenţa Zoiei pe trotuarul aerogării a atins un asemenea nerv pentru că, nu ştiu cum să vă explic, noi românii suntem o naţie reală şi fizică, condusă de o oligarhie absurd de abstractă – şefii noştri nu ne sunt cunoscuţi şi nu putem să-i abordăm. Se arată de departe, ca papa. Tot ce ştim despre ei e că au sărit de la viaţa noastră înjositor de fizică la mandarinatul ultim: direcţionarea poporului de la tribună ori dinăuntrul templului politic suprem, ceceul acela albicios şi fad şi mare, dar cu o intrare joasă şi parcă fierbând înăuntru de energie ascunsă – ce-o fi înăuntru, se întreabă bucureştenii când trec pe jos pe lângă cece, ce se spune acolo ce se analizează, cum ni se hotărăşte viaţa? Şi nu-şi pot da nici un răspuns – viitorul nostru rămâne o taină, ca şi viaţa conducătorilor noştri, trăind în secretul ultim al ceceului, al reședinţelor cu metereze şi miliţieni în poartă. Dar iată cum unul din noi, eu, s-a apropiat de acel secret! Nu mult. Dar nici chiar puţin. Am petrecut aproape două ore lângă fiica faraonului! Am existat la câţiva centimetri de ea, prezent în,gândurile ei şi ea în ale mele, vreo sută de minute şi mai bine. E de mirare că prietenii mei sunt şocaţi?

Eu între timp mă apăr cum pot de mirarea lor: – Zoia mi-a dat discul fiindcă *mi-a citit cartea şi i-a plăcut.*

Luminiţa mai că nu chiuie de dispreţ: – Aia citeşte?

— Ba şi socoteşte, spune Stejar, ca s-o agaseze. Adună, scade, înmulţeşte… Nu ştiai că e cercetătoare la Institutul de Matematică?

Stejar lucrează ca fotograf la Institutul de Medicină Legală. Uneori ne arată poze de la scenele crimelor – în culori, cu flash, nu poţi să nu le admiri calitatea. Visul lui Stejar e să fie fotoreporter. E tot înalt şi zdravăn, joacă baschet, ca Marcel, e un tip cu o privire francă şi plăcută… Mă străfulgeră amintirea lui Günther. Ce s-o fi întâmplat cu el? Probabil că n-am să aflu niciodată.

— Aevărul e, familia lor poate lucra unde pofteşte, spune Călin, care e scund şi slab şi e corector la un ziar pentru tineret, de când am devenit reporter, trei din grupul nostru sunt sau vor să fie jurnalişti.

Întind braţul în spatele meu, căutând mâna Luminiţei: – Ce eşti aşa de pornită? îi găsesc mâna, i-o strâng, mi-o strânge înapoi cu căldură implicită.

— Nu ştiu de ce-s aşa de pornită, mormăie ea. Ba ştiu.

Şi ne povesteşte că, acum câteva luni, luase ea Dacia într-o seară –

Dacia e proprietatea lui Marcel, dar fiindcă i-am dat fiecare cât am putut din economiile noastre ca să reuşească s-o cumpere, o conduce el ziua, la slujbă şi înapoi, iar seara, rotăm maşina între noi toţi cinci. „Cine fute Dacia astă-seară?" întreabă Stejar, ori Luminiţa, ori eu, în stilul scatologic în care vorbim de orice. Cine are o ciocnire grea, ăla ia Dacia. Luminiţa avea o ciocnire grea într-o seară, cu un tânăr actor, aşa că a luat Dacia, dar tipul i-a tras clapa. Dezamăgită, a dat un tur prin centru înainte să se întoarcă în Strada Bateriilor, pe care locuim toţi cinci. A condus pe Calea Victoriei, printr-o ploiţă subţire, care dizolva luminile stopurilor. — Chiar şi centrul nostru, aşa ponosit cum e, arată ochei văzut de la volan, spune Luminiţa. Şi deodată…

Deodată… a trecut pe lângă Luminiţa un Mercedes de numai două locuri, de o culoare alb-fildeş cum mai văzuse doar în filme. Avea număr de Bucureşti. Model sport, cu capota dată jos, cu nepăsare către ploaie. Şi la volan, cu un fular de mătase legat peste fruntea cu zulufi castanii, cu ţigara în gura şi ochii mijiţi să vadă prin fumul de ţigară şi prin ploaie, Zoia Ceauşescu.

S-au oprit împreună la un stop, una lângă alta. Mercedesul sport şi Dacia 1300. Zoia şi prietena noastră Luminiţa.

Şi Luminiţa încheie: – Mi-a venit să sar din gloaba asta a noastră (iartă-mă, Marcel, dar e gloaba, cum sunt toate lucrurile pe care le avem noi! La care Marcel pufneşte, vexat: Sigur că e gloabă, dacă o călărim toţi cinci!) şi s-o trag pe Zoia din maşina ei şi s-o-mping în a noastră: Ia condu şi tu ce conduc eu, şi eu ce conduci tu! Ia să te fluiere pe tine miliţienii şi să te tragă pe dreapta, mai ales dacă eşti fată, şi să înceapă, în timp ce te şterg cu privirea de sus în jos şi de jos în sus: „De ce purtaţi minijupă, tovarăşa? Nu ştiţi că minijupa e o modă decadentă care incită la violenţă sexuală, tovarăşa? Sau poate tocmai de aceea o purtaţi? Că cine ştie ce fel de viaţa duceţi dumneavoastră, dacă conduceţi un Mercedes de doua locuri, ca o prostituată de lux. Ia să vedem, câţi bani aveţi în poşetă?"

Mi-a venit să-i smulg poşeta şi să-i sfâşii rochia, dar s-a schimbat stopul pe verde şi am luat-o pe altă stradă, să n-o mai văd. De ce-a trebuit să conducă pe Calea Victoriei tocmai când conduceam şi eu acolo?

— Fiindcă există şi, dacă există, o să conducă şi pe unde nu vrei tu, întrerupe Marcel, încercând de fapt s-o liniştească pe Luminiţa, dar ea îi răspunde cu furie: – Bine, dacă trebuie să existe, să existe, dar de ce să se dea la prietenii mei? De ce? Când am văzut-o la aeroport, m-a apucat iar furia! Are tot-absolut-tot, fata aia, îi mai trebuie să se dea şi la prietenii mei?

— Luminiţa, intervin eu, prietenii tăi nu ţi-i ia nimeni.

Mă gândesc la ce mi-a spus Zoia pe trotuar. Dac-ar şti Luminiţa… Dar, de fapt, ce-a vrut să spună Zoia? Cum aş putea s-o ajut eu?

— Duduia aia a avut poftă de un pic de conversaţie, acum schimbăm subiectul, da? încearcă şi Călin.

Dar Luminiţa nu mă lasă: – Şi acum ce urmează, o să vă cunoaşteţi mai bine, o să deveniţi prieteni?

— Care prieteni, nu-ţi dai seama în ce lume e ea şi în ce lume suntem noi? Cât despre cunoscut, ne cunoaştem deja, de la comitetul de tineret.

— Apropo, voi la comitetul ăla aveţi puterea să hotărâţi ceva? întreabă Marcel.

— Zero, răspund eu. De altfel, la luarea de hotărâri eu nu votez, numai membrii plini votează, şi eu sunt doar supleant.

— Ce-i aia supleant? întreabă Călin.

— Cineva care înlocuieşte, cam aşa ceva. Nu mergem să mâncăm? Nu ţi-e foame, Luminiţa?

— Nu, spune ea. Ba da.

Şi eu zâmbesc de plăcerea anticipată a unei cine cum avem noi cinci, numai noi, aproape în fiecare sâmbătă. Şi azi e sâmbătă.

— Ne-ai cumpărat gume la Berlin? mă întreabă Stejar.

— Sigur. Fără probleme, spun eu.

Prietenia noastră, a celor cinci, începuse în jurul unui priveghi. Eram elevi în clasa a şaptea când Bucureştiul a fost lovit de o epidemie de polio, negată ca un „zvon duşmănos” în presa de partid. Dar zvonul duşmănos a început să ia vieţi. Vaccinul antipolio, american, imperialist, fusese deja dat în folosinţă în Vest, dar nu fusese importat în lagăr, ce nevoie avea lagărul de el, starea sanitară comunistă era perfectă. Când fratele meu geamăn a fost dus la spital, se împleticea, era deja aproape paralizat; îl sprijineam sub braţul drept, şi tatăl meu îl sprijinea sub braţul stâng. Odată la spital, a mai respirat câteva ore printr-un orificiu tăiat chirurgical în gât, cu un tub de respirat în el. Auzeam cum îi bolborosea respiraţia în tub. E de neînţeles că doctorul m-a lăsat să stau cu fratele meu muribund în noaptea aceea, dar m-a lăsat. De afară, din coridorul spitalului, prin uşa deschisă, auzeam vocile mamei şi tatei, care se certau, începuseră să vorbească făţiş de divorţ cu câteva luni în urmă. Fratele meu nu mai putea să vorbească, şi mie nu-mi venea să-i spun cuvinte la care să nu poată răspunde, dar îi spuneam din ochi, uite, eşti la spital, doctorii o să te facă bine. *Crezi? Ştii tu? Am dureri rele în tot trupul Şi mi-e frică, mi-e aşa de frică… Şi văd din ochii tăi că şi ţie ţi-e frică, pentru mine*, îmi răspundea fratele meu din ochi, din gură nu mai putea rosti nimic. Tubul din tăietura aceea de la gât bolborosea de la respiraţie…

Şi, deodată, bolborositul a încetat. Când m-am uitat la ochii fratelui meu, erau sticloşi.

Fratele meu plecase.

M-am aruncat pe pieptul lui şi am început să plâng şi să strig. Am încercat să-i smulg tubul acela din gât, convins în mod absurd că dacă îl scoteam ar fi reînceput să respire. Când am început să urlu, au sărit o infirmieră şi părinţii mei de afară din Coridor, să mă tragă de lângă patul mortului. M-am luptat cu ei, am încercat să-i lovesc, să mă arunc iar pe trupul fratelui meu. Am căzut, am leşinat.

Abia după ce a murit fratele meu, i s-a pus diagnosticul corect şi acum oficial, poliomielită bulbară. Localizată la creierul mic.

Când realitatea epidemiei a fost acceptată de partid şi de guvern, au fost închise şcolile. Eu, care dormisem în acelaşi pat acasă cu fratele meu, am fost plasat în carantină, pentru că fusesem expus virusului şi eram aproape sigur infectat.

Am stat în carantină cinci săptămâni, în apartamentul nostru, în camera pe care o împărţisem cu fratele meu – locuiam la parterul unui bloc de şase etaje, singurul bloc de pe Strada Bateriilor şi una din puţinele clădiri moderne din cartierul Arsenal. La etajul şase stătea colegul nostru de clasă Stejar. De-a lungul străzii locuiau alţi colegi de şcoală, în case negustoreşti dinainte de 1900, „la mahala", cum spunea Caragiale în O *scrisoare pierdută*. Părinţii mei au fost şi ei băgaţi în carantină, ca purtători ai virusului. Ore şi ore, o auzeam pe mama mea plângând în camera de alături, şi pe tatăl meu vorbind la telefon cu doctorul. Informându-l că n-aveam febră, că nu mă dureau mădularele şi că nu mă mişcăm ţeapăn; la fiecare trei zile, doctorul venea să mă examineze acasă. Trăiam într-o halucinaţie cenuşie, plicticoasă, grea. Desenam şi aveam un radio mic la care ascultam muzică şi teatru la microfon. Seara, auzeam degete bătând la fereastra dormitorului. Când mă uitam pe geam, o vedeam pe Luminiţa, ori pe Stejar, ori pe Călin, ori pe Marcel, călcând peste straturile de flori din faţa blocului şi strecurându-se printre nişte salcâmi prăfuiţi, trei băieţi şi o fată din clasa noastră care fuseseră aşa de impresionaţi de tragedia gemenilor, că veneau în fiecare seară să-mi bată la fereastră, să dea din mâini, să facă mutre, să-ncerce să mă facă să râd. Se ştia printre puştii din cartier că vin să se uite la mine prin fereastră. Puştii îi asaltau cu întrebări: „A căzut bolnav şi el? Ce face, e trist, plânge? Care din ei doi a murit?" Se ştia că arătam aşa de identic, încât, când îl chema pe fratele meu la tablă, ieşeam eu în locul lui ori viceversa, fără să bage de seamă dascălii.

Şcoala a stat închisă trei luni. După ce-am ieşit din carantină, am devenit prieteni, eu şi cei patru. De nedespărţit şi ireversibil. Uniţi am trecut prin adolescenţă, uniţi am înmugurit sexual, am terminat şcoala, ne-am pierdut iluziile, ne-am format iluzii noi şi am suferit noi rupturi şi pierderi ca divorţul părinţilor mei, şi apoi divorţul părinţilor lui Stejar. Am luptat să intrăm în universitate, fiecare la alt obiect de studiu. Când s-au afişat listele, am alergat prin oraş la cinci facultăţi

şi-am văzut, aaahh, ce oftat de uşurare, că eram toţi studenţi. Toţi împreună, umăr la umăr. Chiar şi Luminiţa, cea mai nesilitoare dintre noi, fusese admisă la Latină clasică, fiindcă la Latină avea o pilă! Tot împreună, umăr la umăr, am întâmpinat bizara şi înfricoşătoarea zi când *el,* răguşit şi cu mâna ciopârţind aerul, a numit intrarea în Cehoslovacia un moment RHUŞINOSSS!!! Umăr la umăr în mulţimea uimită, amuţită, amuţiţi şi noi, cei cinci. Umăr la umăr la vizita lui Nixon (aud şi azi strigătele şi osanalele: „Ni l-a adus pe Nixon, *pe Nixonnn!* Cine ni l-a adus pe Nixon? *El! El*! "). Umăr la umăr cu prietenii mei am strigat osanale lui Nixon şi *lui,* şi peste o săptămână am săpat şanţuri de apărare, am făcut gărzi cetăţeneşti şi exerciţii de evacuare a Bucureştiului şi de reorganizare în grupuri de rezistenţă în păduri şi în munţi, am păzit clădiri noaptea, fabrici, uzine de apă, sedii de partid – oare ce aveau „duşmanii din afară" de capturat din sediile de partid, dosarele de cotizaţii? Şi umăr la umăr am întâmpinat Tezele din Iulie: să înfăptuim politica partidului şi mai neabătut! Mereu şi mereu mai multe ore de munca istovitoare! Să ridicăm neîncetat nivelul combativităţii revoluţionare, mai multă şi mai multă şi şi mai multă plictiseală, şi sluj şi mai adânc la tovsecgen-prezconssecnaţ-resere, şi să combatem şi mai, şi şi mai, şi şi şi şi mai activ orrhhci starhhhi di luchhhurrhhi negativi… şiii… influenţi dăunăthhoarrhi! Jos cu bruma de filme americane şi concerte de jazz, vom avea în schimb defilări de mii şi mii de tineri, defilări cu toată suflarea, pe model nord-coreean.

Iar noi…

Noi defilam. Defilam, defilându-ne în minte toate înjurăturile şi blestemele posibile, futu-l şi băga-l-aş, sări-i-ar şi trăsni-i-ar şi arde-i-ar, usca-i-ar şi rămâne-i-ar picioarele şontoroage şi gura ligavă, şi lui, şi mă-sii lui şi tot neamului lui, da' ia ascultă, n-are cumva cancer la gât? De la atâta strigat? Auzi-l ce răguşit el Mi-a spus cineva că a fost operat de un polip pe corzile vocale, un polip foarte suspect… O fi adevărat? E adevărat, am auzit şi eu. Da' n-are.

Ne mai săram pe suflet cu bancuri, la cinele organizate pe acoperişul blocului, pe care eu şi Stejar îl transformaserăm într-o terasă. Căraserăm plante în glastre, agăţaserăm o foaie de cort pe nişte sârme, trăseserăm becuri, puseserăm o masă şi scaune şi, din aprilie în octombrie, cinam sâmbetele numai noi cinci – carnea, peştele, vinul, fructele, dacă erau în sezon, fiecare era obligat să se ocupe de aprovizionare o dată pe săptămână. Spuneam bancuri cu *el*, fireşte, şi râdeam ori înjuram, apoi admiram, cu paharul în mână, asfinţitul. Aprinderea luminilor Bucureştilor. Ce frumos poate fi orice, dacă nu e văzut chiar de aproape!

Vorbeam şi de alte lucruri, de slujbe, de iubiri ori despărţiri – dar

mereu şi mereu ne întorceam la ce ne rodea cel mai tare. De ce erau toate ale vieţii noastre atât de ciudate, atât de greu de înfăptuit, atât de fără cap şi de nerăsplătite! Iar după tezele din iulie, ne era şi ruşine să ne uităm unii la alţii, fiindcă ceva păruse gata-gata să se schimbe, şi noi crezuserăm în acel ceva!

Luminiţa a spus lucrurilor pe nume: – Ne-am bucurat că ni l-a adus pe Nixon? Uite, a rupt ambalajul lui Nixon, şi din Nixon l-a scos pe Kim Ir Sen!

Fraza asta a spus-o mai ales către Marcel, care se bucura de orice e pozitiv în viaţă şi se bucurase grozav şi de vizita lui Nixon, convins că e preludiul unei deschideri. Marcel nu i-a răspuns Luminiţei. Şi-a turnat un pahar cu vin, cumpărat pe şest de la un ţăran de lângă Drăgăşani. Curat şi natural, şi astupat cu cocean. Demonstrând ingeniozitatea românească. Marcel a băut tot paharul, în tăcere. Eram toţi îngrozitor de dezorientaţi şi de plouaţi.

— Aici şi acum, e pusă la încercare prietenia noastră, a spus Luminiţa. *Ăla* e nebun, şi nu-l mai dă nimeni jos, fiindcă ruşilor nu le pasă dacă îi omoară pe români, iar el îl are de partea lui pe Nixon. Eu una m-am săturat şi m-am hotărât: la piticul ăsta bâlbâit nu mai stau. Voi ce vreţi să faceţi, să staţi?

Nu s-a auzit nici măcar un murmur în jurul mesei.

— Bine, atunci, dacă suntem prieteni, plecăm toţi împreună şi ne-ajutăm oriunde ajungem cum ne-am ajutat şi aici.

Era o seară călduţă şi plăcută, şi Bucureştiul pâlpâia paşnic, după un apus lung şi splendid. Din înălţimea dealului Arsenalului, la care se adăugau şase etaje de bloc, vedeam minunat în toate direcţiile. Mitropolia şi centrul, turnul Intercontinentalului, şi spre sud Ferentari şi Bellu, şi spre nord, peste coame de pomi frumoşi, Parcul Libertăţii şi Casa Scânteii. Chiar şi Casa Scânteii arăta mai puţin stalinistă, aşa, poleită de asfinţit.

Toţi gândeam acelaşi gând. L-am văzut pe Nixon, am spus *nu* ruşilor, o dată, dar am făcut-o, acum de ne-ar lăsa în pace „nebunul zelos”, să ne facem vieţile. Dar nebunul zelos era prea zelos ca să ne lase în pace. Ne lansa într-un nou program spaţial al muncii istovitoare şi al plictiselii de moarte, pe model nord-coreean.

— Luminiţa, spuse Marcel, ca să plecăm toţi şi să ajungem la aceeaşi destinaţie, ne trebuie paşapoarte.

— Adevărat, admise Luminiţa. Bine. Uite, eu, dacă-mi identificaţi generalul de securitate respectiv, mă culc cu el şi scot paşapoartele. Ajungem toţi la New York – s-a uitat la mine –, ne primeşte unchiul tău, preotul, şi ne montează la legionarii lui bătrâni… Are prieteni legionari? m-a întrebat, ca şi cum ar fi întrebat: E influent şi apt să ajute cinci emigranţi?

— Nu ştiu, am zis eu. Ştiu că el n-a fost legionar, a fugit fiindcă a

fost acuzat că e spion american. Dacă era legionar poate n-avea de ce să fugă, poate ăştia l-ar fi *folosit*.

În apartamentul pe care-l împărţeam eu cu Stejar, pereţii erau acoperiţi de fotografii cu scene ale crimelor, foarte artistice, făcute de Stejar, şi de poze ale familiei mele, între care la loc de cinste era portretul acelui unchi al meu preot. Fugise trecând Dunărea înot în 1948, cu grănicerii români şi sârbi trăgând la ţintă în el. Cumva, niciun glonţ nu-l nimerise. Reuşise să parcurgă Iugoslavia pe jos, să treacă graniţa în Italia, şi azi era paroh la o biserică românească din New York City. Nu-l ştiam, fiindcă fugise când încă sugeam la sânul mamei. Cei din familia tatei care păstrau legătura cu el, doi unchi şi o mătuşă, tatăl meu fusese al şaptelea din treisprezece fraţi şi surori, îi scriau folosind un protocol complicat, cu nume fictive şi cutii poştale în provincie. Nu cunoşteam protocolul. De curând, încercasem să intru în contact telefonic cu el, din Berlinul de Est. Dar nu reuşisem. Poate n-aveam numărul de telefon corect.

Stejar, al cărui tată tocmai ieşise la pensie ca general de miliţie (şi ne-a făcut şi ne face nouă, prietenilor, tot felul de înlesniri; ca, de pildă, carnete de conducere la toţi, deşi numai Marcel e proprietarul legal al unui automobil), i-a atras atenţia Luminiţei că nu toţi transfugii sunt legionari. Unii sunt chiar foşti comunişti şi securişti.

— Stejar, pe foştii securişti îi acoperi tu, şi pe legionari eu, a spus Luminiţa. Tatăl Luminiţei a fost legionar *bona fide* şi a murit în puşcăria de la Aiud, din care motiv Luminiţa e total neispăşită de crimele legionarilor. Şi tu, s-a întors spre mine, pe cine-o fi de stânga în New York City, dac-o fi cineva de stânga.

Asta fiindcă tatăl meu a fost de stânga, chiar şi înainte de venirea ruşilor.

După aceste cuvinte, Luminiţa a băut şi ea un pahar şi ne-am mai însufleţit toţi un pic. Am băut, am făcut conversaţie, mai e vreun film de văzut care să nu fie din Bulgaria ori ne ducem poate să dansăm undeva? Dar în adâncul sufletului (cât de adânc? deloc adânc, adâncul sufletului generaţiei noastre e la un deget de suprafaţă!) gândeam aceleaşi gânduri pe care le gândeam de când purtam pantaloni scurţi. Oare nu există niciun mod să trăim fericiţi aici, unde ne-au zămislit mamele noastre? Ăsta e pântecul din care am ieşit, geneza şi matricea şi sperma şi ADN-ul din care-am fost făcuţi, şi continuitatea şi moştenirea istorică, într-un cuvânt, TOT. Deci ce opţiuni aveam? Să trăim aici, dar nu fericiţi? Ori să fugim şi să devenim liberi, dar printre străini, deci tot nefericiţi?

Am pus discul cu Led Zeppelin la desert, o cremă de zahăr ars făcută de Luminiţa, şi, după ce ne-am desfătat cu crema şi cu Led Zeppelin, a venit vorba din nou dacă face să mai trăim aici.

— Nu face. Aşa că găsiţi-mi generalul, spune Luminiţa.

Marcel îi spune că e numai gura de ea. Încearcă să ne impresioneze.

Uite, eu lucrez la FEA, spune el. O întreprindere de securitate naţională de rangul 1. Îţi fac cunoştinţă cu generalii care asigură securitatea la FEA, dar dacă o să fie să treci la fapte, o să faci în chiloţi. E uşor să fii curvă în vorbe, în fapte e cu totul altceva.

Luminiţa se aprinde la faţă de nu i se mai văd pistruii. Nasul îi freamătă, şi nările i se adâncesc: – Marcel, nu ştii de ce sunt eu în stare.

— Hai, lasă, zice el, eşti în stare de ce suntem toţi în stare. Şi noi – se uită în jurul mesei la ceilalţi trei bărbaţi – nu suntem în stare să fim curve. În tăcerea care vibrează după ce a vorbit Marcel, aud telefonul sunând în interiorul apartamentului.

— Telefonul, spun eu, ca să sparg tensiunea. Stejar, du-te şi răspunde la telefon.

— E maică-mea, spune el. Întotdeauna sună la ora asta. Las-o să sune.

Telefonul se opreşte din sunat, apoi sună din nou. Eu îi dau un ghiont lui Stejar: – Maică-ta vrea să ştie care ţi-e viaţa, răspunde la telefon!

— Dă-l în p… mă-sii de telefon! bufneşte Luminiţa. Nu mă crezi în stare să fiu curvă, Marcel? Ia vino cu mine în patul lui Stejar, chiar acum. Stejărel, e curat patul tău? Stejar cască gura. Hai, Marcel, vino, spune Luminiţa. Cinci minute, e destul? Ori eşti cu tragere lungă? Vino cu mine în patul lui Stejar, încuiem uşa şi-o facem, aşa, ca să ştii cine sunt. E şansa ta să mă ai, nu-ţi dai seama? Şi după aia ne-ntoarcem aici la prietenii noştri şi jurăm toţi: în şase luni, maximum, suntem plecaţi din porcăria asta! Vii, Marcel?

— Nu mai fi aşa dramatică, spune Marcel. Dar s-a schimbat la faţă.

— Lasă-mă să fiu eu dramatică, şi tu fii bărbat. Hai, vii?

Telefonul sună din nou, şi parcă sună de pe altă planetă.

Marcel se uită la faţa de masă. O clipă, mă aştept să se ridice şi să accepte provocarea Luminiţei: „Bine, viu.” Mă întreb cum ne-am uita eu şi Călin şi Stejar unul la altul, în timpul celor cinci minute. Iar după ce s-ar întoarce cei doi, cum ne-am uita toţi unii la alţii. Şi după aceea, cum am jura să părăsim locul ăsta, în care ne-am născut.

Dar Marcel se uită de la faţa de masă înapoi la Luminiţa. După care spune, măsurat: – Nu-i nevoie să jurăm nimic. Dacă ne e soarta să plecăm, o să plecăm, o să ne găsească soarta însăşi un mod ca să plecăm. Da, Luminiţa, te cred că eşti în stare. Ai vrut să te cred, te cred.

— Bine, răsuflă Luminiţa, de parcă a nu fi crezută ar fi mai tragic decât a-şi scoate chiloţii şi a desface picioarele cu un prieten din copilărie, ceea ce, îmi trece prin minte, probabil că ar distruge grupul

nostru. Atunci, mai avem şase luni, avertizează ea. Tu, se întoarce spre mine, nu eşti iertat de obligaţia cu unchiul tău; când te duci iar la Berlin, îi telefonezi! Chiar dacă ascultă nemţii, da' n-o să stea ei să traducă ce vorbeşte un român cu alt român.

— Nu-i sigur, spune Călin.

Dar Luminiţa nici nu-l aude.

— Bine, Luminiţa, spun eu. Am să fac tot posibilul.

Câtă tristeţe e în ea. De când era copilă, are o ruptură în inimă – ruptura e tatăl ei, închis şi apoi decedat la Aiud. Când a fost condamnat la muncă silnică pe cincisprezece ani, Luminiţa avea cinci ani. Poate să fi făcut orice crime, Luminiţa n-a avut alt tată. Dinăuntrul acelei rupturi în inimă, Luminiţa are o fantezie salvatoare despre unchiul meu din America, de care nu ştie nimic în afară de povestea trecerii Dunării înot, pe care i-am spus-o eu. Nutreşte în suflet imaginea unui bărbat matur, stâlp al comunităţii, trăind în libertate, român, *şi preot*… îmi pare rău, Luminiţa. Îmi pare, vai, aşa de rău, dar cei ce şi-au pierdut taţii nu vor căpăta alţi taţi, cum nu-mi voi recăpăta nici eu fratele pierdut, e o iluzie.

— O să ieşim de aici, îi spun eu tare, dar pe un ton blând. Cu cât mai blând tonul, cu atât mi-e mai uşor să-mi închipui că vom ieşi de după acest zid, invizibil şi impalpabil, dar clădit din lespezi de netrecut. Iar noi, cei cinci, facem parte din acele lespezi. I-am spus Zoiei că tatăl ei e zidul şi că ea face parte din zid, dar toţi facem parte din zid. O-ntreb pe Luminiţa, supărat, ranchiunos: Ce eşti tu aşa convinsă că o să ne ajute alţi români? Şi chiar dacă ne ajută alţi români, crezi că unde-o să ajungem umblă câinii cu covrigi în coadă?

— Nu ştiu. Ştiu că vreau să fug fiindcă vreau să trăiesc ca româncă şi să fac copii români în libertate, spune ea, nenegociabil.

— Şi dacă bărbaţii disponibili nu vor fi români? întreabă Călin, corectorul de la ziarul de tineret. Călin e scund, firav, cu un cap mare şi un nas mare. Vorbeşte sec şi la subiect, fără diplomaţie; dacă nu arată agresiv ca mascul, dacă nu e ameninţător fizic, de ce-ar avea nevoie să-şi aleagă cuvintele? Dacă ajungi în Africa, faci copii români cu un negru, Luminiţa?

— Niciodată, răspunde ea.

— Faci copii români cu un chinez ori un japonez?

— Pfui, spune Luminiţa. Japonezii, am auzit, au aia atâtica – ridică degetul cel mic de la mână şi-l lasă să atârne. Pe loc, degetul ei pare că se transformă într-un penis minuscul şi abătut; cu aşa ceva să-şi ducă viaţa Luminiţa? Pfui. Vreau, spune ea, o viaţă în libertate şi un soţ român-român, în America.

— Bine, dacă le vrei destul de tare, soarta o să-ţi facă pe plac, spune Marcel. Şi se scoală de la masă. Ne dai gumele? mă întreabă pe mine. Să ne bucurăm şi noi în mod popular, până una, alta?

Ne ridicăm de la masă şi reintrăm în apartament, unde valijoara aşteaptă pe patul meu, făcut, cu pernele înfăşate frumos şi proaspăt de către Stejar. În absenţa mea, Stejar a spălat cearşafurile şi feţele de pernă şi şi-a făcut patul lui şi pe al meu. Stejar e cel mai nedezordonat tânăr pe care l-am întâlnit vreodată, Luminiţa a fost total ofensatoare când l-a întrebat dacă patul lui e curat.

Nici nu mi-am desfăcut bagajele încă. Deschid valijoara, cu clicuri scurte şi metalice, de încuietori noi… şi mă uit în neştire la un teanc de chiloţi şi maiouri.

Am uitat „gumele" la hotelul din Berlinul de Est? Nu, ar fi imposibil, ţin minte când le-am pus în valijoară.

Pun mâinile sub lenjerie, inspectez cu degetele fundul valijoarei. Gumele nu sunt acolo. Mă dau înapoi doi paşi şi simt că mă clatin. Adio trei sute de mărci şi atletică sexuală fără griji pe măcar două luni, pentru mine şi prietenii mei, şi le promisesem, le promisesem!

— Nu ştiu unde le-am pus, suflu eu, strangulat. Poate mi le-a luat cineva din valijoară? Şi parcă mă loveşte în moalele capului – hindusul? înainte să alerge după mine cu valijoara la aeroport?

— Le-ai pus cumva în geamantan în loc de valijoară? întreabă o voce echilibrată care nu poate fi decât a lui Marcel.

Mă reped la încuietorile geamantanului şi le deschid aproape rupându-le din monturi. Sunt vechi şi zgâriate, geamantanul ăsta îl am în serviciu de vreo şase ani. Deasupra hainelor… uite gumele! Le scot din geamantan, le inspectez sub lumina cam chioară a becurilor din tavan. Da. Par să fie toate.

Încep să le împart. Călin ia un pachet şi şi-l freacă de bărbie, cum fac bucureştenii cu o sută de lei nouă, să fie cu noroc. O întreabă pe Luminiţa: – Vrei să mergi la un party la Lido? Intri cu mine, e invitată presa de tineret. — Nu vreau, spune ea, ce party? — Cu ambasada Japoniei şi cu nişte bişniţari japonezi. Hai să te mai distrezi şi tu, fără obligaţii, nu-i nevoie să regulezi pe nimeni… — Nu fi porc, zice Luminiţa. Se-ntoarce spre mine, îşi aruncă braţele în jurul gâtului meu, mă strânge tare şi-mi şopteşte: Trebuie, trebuie să fugim de-aici!

— Da, spun eu. Dar nu trebuie să fugim de-aici ţicniţi.

O îmbrăţişez şi o sărut pe obraz. Se duce şi-l îmbrăţişează şi pe Marcel: – Iartă-mă, Marcel, a doua oară pe ziua de azi.

— Dracu' ştie ce ai, zice Marcel, îmbufnat.

— Îl am pe piticul Carpaţilor, în fază terminală. Hai, pupă-mă şi tu. După o clipă de ezitare, Marcel o ridică în braţe, deasupra podelei. O sărută pe obraji, o pune jos din nou. Eu cad istovit pe pat, între valijoară şi geamantan. Marcel vine la mine şi mă-ntreabă: – Şi cu tine ce e, te-a zăpăcit de cap fiica puterii?

— Te pomeneşti, bombănesc eu.

Pur şi simplu nu pot să-mi explic cum am decis să împachetez prezervativele în geamantan în loc de valijoară. Doar cumpărasem valijoara special pentru prezervative. Ori poate mă gândisem, în ultima clipă: ca să nu devină valijoara o ţintă pentru vreun vameş zelos, mai bine să le pun în geamantan?… Şi-am să duc valijoara în mână, aşa, de diversiune. Dacă mă ia la ochi cineva, ia deschide valijoara, poftim: chiloţi, maiouri, ochei? Dar dacă aş fi trecut printr-un proces mintal atât de complex mi l-aş fi adus aminte…

După încă un rând de pupături, Călin, Marcel şi Luminiţa ies din apartament. În timp ce se îngrămădesc pe palierul neluminat, aşteptând să vină liftul, o dubă de metal pe cabluri fără oglindă, fără balustrade de sprijin, fără nimic decât pereţii goi de tablă cu vopseaua luată, o aud pe Luminiţa, către Călin: – Nici nu-s îmbrăcată pentru o petrecere… — Hai că eşti perfectă şi arzoaie, aud răspunsul lui.

Stejar şi cu mine rămânem singuri în apartament. Telefonul sună din nou.

— Du-te tu şi răspunde, zice el, spune-i mamei că nu-s aici.

— N-am chef, îi spun. Nu te supăra.

Ridică din umeri. De când au divorţat părinţii lui Stejar, bătrânul general de miliţie în retragere mutându-se într-o garsonieră pe lângă fosta Piaţă a Senatului – acum are garsonieră, să vedem dacă mai are şi erecţii, chicoteşte Stejar –, mama lui Stejar a intrat într-o criză de vinovăţie anxioasă că l-a (l-au) lipsit pe singurul fiu de căldura şi protecţia căminului părintesc. Tot timpul sună la telefon să-l întrebe: „Stejărel, cum îţi e? Cum ai dormit, ce-ai mâncat, ce faci? Ai haine de spălat? Stejărel, *ştiu precis* că n-aţi gătit nimic azi, tu şi ăla care scrie, s-alerg să v-aduc ceva de mâncare?” „Nu, mămico, nu te deranja, suntem ochei”, spune Stejărel liniştitor, când îl prinde la telefon. „A gătit ceva ăla care scrie?”, se interesează ea, într-un sarcasm amestecat cu alarmă. Nu-mi spune niciodată pe nume, cu multă rea-voinţă, pentru că i-a intrat în cap că eu l-am convins pe Stejar să împărţim apartamentul de sus şi că tot eu l-am îndemnat să aleagă slujba aia odioasă, de fotografiat oameni înecaţi ori înjunghiaţi. Îşi sună fiul la telefon în fiecare zi, şi de trei ori pe săptămână găsim un sufertaş cu mâncare gătită pe preşul din faţa uşii (împletit din rafie folclorică la Aiud ori la Gherla, încă o dovadă a excelenţei artizanatului românesc). Cu o notă scrisă de mână: *De la mama, totul e făcut proaspăt, mănâncă şi tu> Stejărel.* Subtext: să nu mănânce doar scriitorul ăla pleşcar şi calic, căruia dacă n-ar locui cu tine nu i-aş da o coajă de ceapă! Astfel, de trei ori pe săptămână, binevenitul sufertaş abureşte aromatic pe palierul etajului de sus, biruind mirosul de neaerisit, umplut până la buza zimbilului de metal care cu siguranţă e-n folosinţă dinainte să fi abdicat M.S. Regele; umplut, zic, cu stufat, ori cu limbă cu măsline, ori cu o supă de casă, şi când Stejărel răceşte

şi stă la pat câteva zile, atunci chiar mâncăm regeşte: sufertaşul îşi face apariţia la prânz şi seara, să se-nzdrăvenească băiatul mai iute!

Astă-seară, Stejărel îşi pregătise aparatul cu care fotografiază crime, să ne tragă poze, ceea ce face la multe dintre serile noastre. Dar, de atâta tevatură despre fiica faraonului, n-a tras nimic.

Se aşază lângă mine pe pat. Are un metru nouăzeci şi numai Marcel l-ar putea birui dacă s-ar bate. Ţine aparatul pe genunchi: un Ansco Readyflash cu lampă mare şi rotundă montată pe corpul negru şi compact (*made în Binghamton, New York)* – în America marca asta ar fi o antichitate, de mult scoasă din circulaţie şi bună doar de exponat, însă în mâinile iscusite ale unui român, şi-a găsit o a doua viaţă… Văzând că mă uit la aparatul Readyflash, îmi spune cum vin la el la morgă studenţii de la Institutul Naţional de Cinematografie, să închirieze de la el Readyflash-ul ori camera de filmat reconstituiri de crime, ori luminile… — Îţi dai seama, bombăne Stejar, să ai o generaţie de studenţi la film şi ei să se ducă să dea şpagă pentru echipament ori lumini, la miliţie ori la morgă? îţi dai seama, repetă el indignat, că avem oameni aşa dotaţi în toate profesiile, dar n-avem infrastructura, ori tradiţia şi disciplina de muncă, şi, dacă le avem, n-avem sculele? Uită-te la Readyflash-ul ăsta, crezi că mai e folosit în orice altă ţară?

— Da, Albania. Şi ce-mi spui mie? Hai afară să curăţăm şi să strângem de pe masă.

Sunt într-o dispoziţie execrabilă, fiindcă tot nu pot să-mi aduc aminte, am pus chiar eu prezervativele în geamantan ori nu le-am pus?

— Îţi spun şi eu, aşa, răspunde Stejar. În caz că te mai întâlneşti cu *Zoia Română*…

Râd fără să vreau: – Şi, dacă mă-ntâlnesc cu Zoia Română, ce fac, îi dau o listă de ce nu merge în ţară, pentru taică-său?

Poate pot să te ajut, şi poţi să mă ajuţi şi ţu.

Ce-o fi însemnat şi asta? O deschidere romantică? Nu prea sună.

Mă simt bizar, deşi… nu foarte speriat!

Ieşim pe acoperiş, strângem masa, cărăm paharele înăuntru după ce turnăm micile cantităţi de şpriţ nebăute la flori.

Turnând şpriţ într-o oală cu muşcate aşezată chiar pe parapetul acoperişului, Stejar se apleacă peste parapet.

— Ia vino-ncoa, îmi spune. Uite, colo jos… Cred că cineva încearcă să intre prin spargere în apartamentul de la parter…

Alerg la parapet şi ne uităm amândoi în jos. Văd un bărbat cu umerii mari şi boltiţi, oprit în faţa uşii apartamentului de la parter. Probabil a bătut la uşă şi n-a răspuns nimeni. Pune urechea la uşă, ascultă. Apoi scoate din buzunar un obiect – nu-l pot vedea, dar e precis mic şi subţire, comparat cu mâinile lui, care, se vede de aici, de

sus, sunt mari şi puternice. Începe să gâdile broasca uşii.

Apartamentul de la parter, care a fost odată al familiei mele, e azi închiriat unei alte familii.

Îl întreb în şoaptă pe Stejar: – Unde sunt locatarii? îmi răspunde la fel: – Au plecat în weekend, azi pe la prânz.

Se uită în jos, contemplând posibila hoţie cu ochii strălucind de încordare. — Ăla nu cred că e spărgător… Spărgătorii nu poartă ochelari de soare, noaptea.

Mă uit, concentrându-mi privirea, în josul celor şase etaje şi percep rama unor ochelari de soare, lipită de o frunte brăzdată de efort: necunoscutul continuă să aplice unealta aceea la broasca uşii… Mă rup de lângă parapetul acoperişului, fug în apartament, la telefon. Smulg receptorul din furcă, dar ezit cu el în mână… încep să formez cu degetul numărul miliţiei, dar mă opresc. Pun telefonul la loc.

— Stejărel, şoptesc foarte scăzut, parcă spărgătorul m-ar putea auzi. Vino jos cu mine şi ia-ţi aparatul.

Stejărel răspunde: – De ce? Ce treabă avem noi cu ăla, cheamă miliţia.

— Vino, şi ia aparatul!

Mă uit în jur: să mă înarmez cu ceva? Dar cu ce, cu vreun cuţit de bucătărie? Lângă uşa apartamentului nostru, pe un cuier care a fost de haine, e agăţat acum echipamentul foto.

Trepiedurile pe care le foloseşte Stejar la fotografiat. Strânse în snopuri de tije de aluminiu, uşor de cărat, uşor de mânuit.

Înhaţ un trepied. Deschid uşa apartamentului şi o iau în jos pe scări, cu trepiedul în mână. Aud paşii lui Stejar în urma mea. Între dupăiturile de paşi, aud un zgomot metalic, fin – Stejar apasă butonul aparatului ca să se asigure că e încărcat. E întuneric pe scări şi pe toate palierele, dar am copilărit în blocul ăsta, ce nevoie avem de lumină? Ca două stafii, plutim în jos până în vestibulul blocului, cu înşirările mute de cutii poştale uitându-se la noi, una pe stânga, alta pe dreapta.

Ieşim afară, pe treptele de la intrare.

Îi fac semn lui Stejar să se oprească pe trepte cu aparatul, în timp ce eu mă arunc cinci paşi înainte şi brusc la dreapta, dincolo de salcâmii prăfuiţi – au mai crescut de când am stat în carantină în apartamentul de la parter, la treisprezece ani; sunt mai stufoşi şi au frunze mai multe, şi sunt şi mai prăfuiţi. Mă strecor printre salcâmi şi mă iţesc printre două crengi: îl văd pe necunoscut, din spate. Încă ocupat cu uşa apartamentului, încuiat şi fără lumini.

Face o mişcare pe care o ghicesc: îşi scoate ochelarii de soare.

îi pune în buzunarul de la piept al hainei. Iar lucrează la broască.

Broasca gâlgâie, făcând un sunet învins: uşa apartamentului se deschide.

Strig din spatele lui, tare de să-i bubuie timpanele: – De ce spargi, măi, casele oamenilor?

Sare în loc, dar nu mă vede prin frunziş. Fuge spre treptele blocului; brusc, e faţă-n faţă cu Stejar, care îi face BUM! cu flashul, drept în ochi. Scapă unealta de spargeri, ce cade făcând un clinchet subţire, ca o pilă de unghii. Se-ntoarce spre mine şi îl izbesc cu trepiedul. Îl ratez. Îl izbesc iar şi-i prind umărul cu muchia trepiedului; mi se pare lovitura aşa de moale şi nesatisfăcătoare! Stejar sare spre noi şi-i strig ACUM!, ca la baschet.

Bum! face flashul din nou – în fulgerarea lui, văd faţa aceea îngreunată de grăsime, care acum pare golită pe dinăuntru. Recunosc trăsăturile pocite de surpriză: *hindusul!*

Ar fi fost grozav dac-am fi putut continua niţel şarada, în acest stil: *Te-am prins! Fugi la Stejar, şi cheamă miliţia poporului! Pe cine-ai vrut să furi, mă, pe bieţii oameni ai muncii? Au plecat şi ei într-un weekend, şi tu…? HOŢULE!!!*

Dar tovarăşul Coman nu s-a pierdut cu firea. Chiar dacă se ţine cu mâna de umăr, şi când încearcă să-şi scoată ochelarii de soare din buzunar, îi scoate în bucăţi. S-au spart când l-am lovit cu trepiedul.

Tovarăşul Coman împinge bucăţile de ochelari la loc în buzunar.

— Ascultă, îmi spune, am o maşină de filat cu patru operativi în ea, *chiar acolo* – arată cu degetul dincolo de salcâmi, în stradă. Apoi, vorbindu-i lui Stejar: Nu te pune şi tu cu mine, ai un pic de cap. Mi s-a ordonat să fac un dosar informativ, să fie pe biroul conducerii mâine la prima oră a dimineţii. Despre dumnealui – arată cu bărbia spre mine.

— Aşa faci dosarul? mârâi eu.

Se uită în jos la pantofi şi la un strat de flori zobit tot şi spune că n-a găsit o fişă informativă despre mine ataşată la nomenclatorul organizaţiei de tineret (uite-aşa… n-a găsit o fişă!). Dar a aflat, din date de la miliţie, că sunt domiciliat la parterul blocului, unde nu mai locuiesc de cinci ani. A găsit şi numărul de telefon al vecinului Stejar şi a sunat repetat azi după-masă. Dar n-a răspuns nimeni. Stejar şi cu mine schimbăm o privire: hindusul a sunat în timpul dramei noastre cu Luminiţa. Deci, neavând destule date, s-a deplasat la adresa presupusă curentă, ca să adune date personal.

Sunt totuşi uimit: – Ai fi spart o casă, ca să găseşti ceva de pus la dosar?

Suntem toţi trei în faţa uşii deschise. Securistul o trage în afară şi o-nchide.

— Mama ta, îmi spune mie, lejer. Am fi putut să rezolvăm toate astea civilizat.

— Cine vrea dosarul, tânăra? întreabă Stejar. Când Coman se uită

la el, îi văd clar expresia: îl priveşte ca pe un om normal; la mine se uită ca la un nebun.

— Nu. *Mai sus.*

Stejar e aprins de curiozitate, dar are un fel atât de normal de a trata lucrurile – întrezăresc deodată că modul de a fi al oricărui om vine de la omul însuşi. Numai individul respectiv îşi poate decide atitudinea, şi asta e o libertate importantă. Oare n-am ştiut de ea până în clipa asta?

— Foarte bine, zice Stejar, întreabă-l pe domnul ce ai de întrebat şi du-te să-ţi faci dosarul. Chiar şi per tu-ul pe care îl foloseşte e diferit. E nejignitor. Pare adresat altui Coman decât cel perceput de mine, ceea ce mi se pare foarte-foarte adânc!

— N-o să vrea să-mi răspundă. Coman se întoarce către Stejar: Tatăl dumitale nu este generalul de miliţie Antohi? Şi Stejar răspunde: – Generalul de miliţie în retragere Antohi. Faptul că tatăl lui a lucrat în miliţie îl face pe Stejar să nu fie intimidat. Cunoaşte specia.

— Bine, retează hindusul aerul cu mâna. N-am fost aici, nu ne-am văzut! Şi vrea să se îndepărteze către nevăzutul automobil de filat.

Mă reped după el: – Tu mi-ai mutat prezervativele din valijoară în geamantan? Se opreşte. Furios, obosit, ţinându-se de umăr. — *Idioţii*, murmură. — Aşa se fac investigaţiile la voi? îl întreabă Stejar. Cotrobăind prin valize? — Nu mi s-a ordonat să-i aloc lui *tovarăşu'* supraveghere prin satelit, spune Coman. După care se gândeşte o clipă mai lungă, apoi scoate din haină un plic şi mi-l înmânează.

— Asta ce e?

— Cred că e o invitaţie. De la tovarăşa Zoia.

— Ţi-a dat plicul ăsta ca să mi-l dai mie?

— Mi-a spus să-l las pe numele dumitale (de la *tu* la dumneata, e un progres), la ofiţerul de serviciu de la sediul comitetului de tineret. Nu ştiu ce e-n plic, am ordin să găsesc informaţii despre dumneata, nu despre ea.

Cu obrajii aprinşi, rup plicul. Înăuntru, pipăi ceva cartonat şi tare.

E întuneric pe treptele de intrare ale blocului. Dar Coman scoate din buzunar un alt obiect mic, apasă pe un buton şi clic!, raza unei lanterne cade pe o broşură a Muzeului Naţional de Artă, pe care o recunosc imediat. O broşură scrisă în română şi engleză. Am tradus-o în engleză chiar eu, acum vreo şase luni. Traduc zeci de broşuri şi pliante şi ghiduri turistice care mi se trimit prin poştă, le trimit înapoi, tot prin poştă, la ONT-Carpaţi şi la alte instituţii şi muzee şi primesc onorariile, mici, dar constante, fiindcă lucrez prompt şi punctual, tot prin poştă.

The National Museum ofart of Romania, Calea Victoriei 49-53, announces a special exhibit of Renaissance masterpieces: „The

Genius of Venice". The most famous works of Bellini, Tiziano Vecellio, Giorgione, on tour în Romania – June 3rd to July 3rd.

Broşura e ilustrată cu o reproducere minusculă, *Venus dormind* de Giorgione, un nud cald şi somptuos şi întins pe spate. Pe marginea broşurii, fiica puterii a scris, cu litere care par copilăreşti, fiindcă sunt desenate grijuliu şi complet:

Te-ar interesa sa vezi expoziţia?

Şi un Z caligrafiat dedesubt, şi un număr de telefon de Bucureşti, banal şi neameninţător.

Coman zâmbeşte şi-i descifrez zâmbetul: „Pân-acum te-ai dat tare. Acum să te văd."

Mă gândesc: când am întâlnit-o la şedinţă, când am citit în prezenţa ei un raport ticsit şi de şopârle, dar mai ales de slugărnicii, eram în mod evident un obiect al puterii, aprobat să înşire laude. Cât despre şopârle, puterea poate dorea şi şopârlele, ca să se informeze dacă supuşii sunt mulţumiţi ori cârtesc. Cum a glumit odată Călin, într-o ţară comunistă securitatea îşi asumă rolul sondajelor de opinie!

Acum, în ochii lui Coman, sunt un pic mai mult decât un simplu obiect al puterii, pentru că fiica puterii se poartă atât de cordial cu mine. Poate sunt pe cale să ajung un obiect al puterii de un tip superior: necesar, preţuit! Aaahh, simt o dorinţă aprigă să-i înmânez broşura înapoi; să nu continui jocul şi să nu dau nicio explicaţie. Aş putea-o face, fiindcă l-am prins pe Coman pe picior greşit, ceea ce se răsfrânge şi asupra Zoiei! Ori aş putea să pun invitaţia în buzunar – te pomeneşti că ea aşteaptă răspunsul cu înfrigurare! — şi să nu reacţionez în niciun fel, o zi, două, o săptămână, chiar mai mult! Între timp, să-mi completeze dosarul, n-au decât!

Însă…

Însă femeia-amazoană din limuzina neagră îmi ţâşneşte în minte. Parc-ar fi aici în faţa mea, uitându-se la mine cu ochi îngustaţi. Nefăcând niciun gest. Cu mâinile împreunate pe poşetă. Dar emanând aceeaşi curiozitate ca şi hindusul: „Ei, acum să-l vedem!" Curiozitatea unui animal de pradă cu victima capturată în labele-i mari, întârziind prima muşcătură, jucându-se de-a o lăsa să scape (haida-de!). Femeia aceea… *Tovarăşa* mamă a *tovarăşei* fiice… Un al doilea dispozitiv de alarmă sună în mine, un dispozitiv mult mai subtil şi mai adânc îngropat decât acela care sună în mine curent şi cotidian, şi mult mai sinistru şi mai sumbru…

Şi, tocmai atunci, Stejar mă ia de braţ.

— Vino, mă, încoa'.

Mă împinge peste florile zdrobite şi, când suntem la cinci paşi de

hindus, îmi şopteşte:

— Băi, fata aia, ce mai, e *prinsă*! Dar tu nu te mai purta de parcă ţi-ar da râie, să nu iasă ceva nasol. Chestia cu dosarul mai mult ca sigur nu-i vina ei, aşa e protocolul lor… Şi ne-au şi prins cu gumele în geamantan. Stejar spune „ne-au" fiindcă băieţii o să-mi ofere să-mi ramburseze mărcile cheltuite, şi am să-i refuz, bineînţeles.

Deodată, în interiorul meu, mă avânt şi sar peste nişte metereze nevăzute.

— Ai un pix la tine, Stejar?

Se pălmuie rapid pe toate buzunarele: – Nu.

Ridic vocea: – Aveţi ceva de scris la dumneavoastră?

Coman mi-aude gramatica: – Poftiţi? (la pluralul curteniei şi el!) Ceva de scris?

Încuviinţez din cap.

Scoate un stilou, mi-l înmânează, apoi ţine lanterna aprinsă, în timp ce eu încerc să imaginez un răspuns la invitaţie, un răspuns vioi şi cu umor. Nu-mi vine decât:

De ce nu? Pe 2 iulie, la 3 pm? Lângă Venus dormind*?*

Folosind stiloul, scriu răspunsul pe trupul gol al Venerei adormite.

Dau înapoi broşura şi stiloul.

Şi iată că se mişcă pârghiile nevăzute ale reciprocităţii. Coman parcă mă priveşte cu alţi ochi. Apoi se uită la stânga şi la dreapta, suntem tot singuri la intrare, şi stinge lanterna. În întunericul prăfos, ne vorbeşte lugubru şi conspirativ:

— Nu ştiţi de la mine… dar în curând va avea loc un eveniment internaţional major, pornit de la *tovarăşul*, iniţiat şi gândit de *tovarăşul*… care va schimba lumea. De aceea trebuie să fim vigilenţi, să ştim cu precizie orice persoană care se apropie de el, în orice fel, inclusiv împrietenindu-se cu copiii… Va avea loc o transformare a planetei şi sunt mulţi duşmani ai acestei transformări… şi ai singurului om care poate s-o facă… Pot să contez pe voi să acţionaţi *responsabil*, *să nu vă daţi drumul la gură*, *da*?

Stejar încuviinţează din cap.

— Şi tu? mă întreabă Coman (înapoi la per tu, dar cine mai numără?).

Încuviinţez: – Şi eu.

Coman o porneşte, strâns şi repede, către maşina nevăzută.

Dispare. Auzim un motor pornind, o maşină depărtându-se în noaptea oraşului.

— Ei, zice Stejar, când ne-am jurat prietenie veşnică, ne-am jurat să ne apărăm unul pe altul de orice rele, inclusiv de plictiseala comunistă, da? Ia uite ce ne-aduce soarta, chicoteşte el, antipodul

plictiselii!

Eu între timp păşesc până la uşa apartamentului de la parter şi încerc clanţa. Uşa e încuiată bine şi corect. Când o să vină locatarii, nu-şi vor da seama că cineva a deschis-o şi a închis-o din nou.

Asta mă bucură. De ce să aibă bieţii oameni griji?

Ce dracu' eveniment internaţional i-a mai copt în cap nebunului?, mă întreb, în timp ce reintrăm în muţenia vestibulului, cu ochi iscoditori de cutii poştale pe ambii pereţi, iscoditori fiindcă poşta e citită de seci, deci şi cutiile poştale sunt nişte terminale ale *secilor*. Dar mai au multe alte terminale secii, şi unele poate sunt adânc amplasate în mine, şi nici nu ştiu de ele!

Zece minute mai târziu.

Stejar vorbeşte la telefon.

I-am spus să nu-şi piardă vremea sunându-i pe amicii noştri, sunt pe la sindrofii ori la baruri, căutând ocazii să se bucure de gume, dar Stejar sună şi sună până-l găseşte pe Călin: – Ascultă aici, bă, la ce se întâmplă pe lume! Cu cine crezi c-o să se ciocnească în curând amicul nostru care scrie? Îi spune de invitaţia Zoiei, şi îi spune şi de posibilitatea „evenimentului internaţional". Când sar să-i smulg receptorul, Stejar se luptă cu mine: – Nu mai fi aşa prăpăstios, mă, n-ascultă nimeni la telefon, n-ai văzut ce primitiv supraveghează *secii*? Luptân- du-mă pentru receptor, îl aud pe Călin răspunzând la capătul celălalt: – Fenomenal! Incredibil! L-ai sunat pe Marcel? Ai sunat-o pe Luminiţa? — Uite-acum îi sun! Stejar reuşeşte să mă azvârle la o parte, pe canapea, şi apoi fuge de mine cât îl lasă firul de telefon, formând alt număr pe care-l ştie pe dinafară: Marcel?

Marcel e şi el deja acasă. Stejar înghesuie vestea în trei cuvinte, şi apoi Marcel cere să vorbească şi cu mine. Îmi spune: – Ia-o calm, nu văd nicio problemă deocamdată; hai mai bine să vorbim de Luminiţa. E prietena noastră şi trebuie s-o ajutăm, poate chiar s-o salvăm; e în criză, e clar. Poate e mai bine să nu-i spunem despre toate astea… îi răspund: – Dar dacă nu-i spunem şi află, e mai rău. — Bine, atunci fii atent cum vorbeşti cu ea; cât despre evenimentul ăla – Marcel comentează pătrunzător şi total în sfera verosimilului –, cine ştie ce prostie o mai fi, ce tăiere de panglică pe la ce nouă platformă industrială. Ăia de la *secu* se află-n treabă. (Marcel are perfectă dreptate, şi e atât de tipic şi de stoic, aaah, din fragedă copilărie am vrut să fiu ca el!)

Şi astfel, orbitele planetelor mişcându-se irezistibil, peste două minute Stejar o găseşte şi pe Luminiţa, care tocmai s-a întors de la Lido, unde-a băut un whisky şi a făcut un dans cu un japonez, ataşat al ambasadei. Stejar îi spune veştile, după care ea mă cere la telefon şi-mi declară: – Dacă te ciocneşti cu aia, nu mai stau de vorbă cu tine în

viaţa mea!

— Hai, lasă, să nu mai fim dramatici… încerc eu.

Dar ea nici nu m-ascultă: – De fapt, crezi că aia e chiar aşa, *normală*?

Aaahh! Până şi Luminiţa, cu un picior peste graniţă, probabil ar întârzia încă cinci minute în dosul zidului invizibil, ca să afle cum e fata puterii, adică să afle cum e puterea însăşi. Puterea asta pe care n-o ştim, n-o înţelegem, n-am ales-o noi. Puterea asta severă şi îmbufnată ni s-a băgat în viaţă şi în pat, printr-un drept istoric de neînţeles, şi trăim urmându-i oracolele obscure şi insuportabile! Până şi Luminiţa, dacă e să scape din cuşcă, ar vrea să ştie, de ce fel a fost cuşca? Şi eu, *eu*… poate am datoria să pipăi cuşca, s-o măsor din ochi, să-i aflu forma şi conturul, şi materialul din care e făcută, şi s-o descriu ca esenţă şi ca înfăţişare! Poate am datoria asta nu doar faţă de prietenii mei şi de mine însumi, dar chiar faţă de maşina mea de scris (înregistrată la miliţie), care adastă în această clipă pe biroul meu, improvizat dintr-o masă de ping-pong – dar nu se vede că a fost masă de ping-pong, pentru că turnurile de cărţi înghesuite pe ea şi teancurile de pagini bătute la maşină, bifate şi rebifate, din cartea nouă pe care o am „pe şantier” deghizează modestia mesei, învăluind-o în aura de haos a creaţiei… Biroul meu poate fi biroul oricărui romancier din lume!

Şi, poate, datoria mea de romancier e să descriu cuşca vieţii noastre.

— Luminiţa, rostesc eu, cât pot mai afectuos.

Şi-mi amintesc de fetiţa care bătea seara în fereastra colegului de clasă devenit notoriu prin moartea fratelui geamăn. Luminiţa, Luminiţa. Luminiţa făcându-mi mutre, dând din mâini, chiar aruncându-mi mici sărutări, ca să mă înveselească…

— Luminiţa, îi spun, tu mi-eşti prietenă. Numai asta contează. Că suntem toţi prieteni şi nu vom înceta niciodată să fim prieteni, da?

— Da, spune ea, după o tăcere. Ca şi cum ar îngădui planetelor să-şi continue rotirea.

— Am să rămân vertical, Luminiţa, promit eu, şi ea începe să râdă.

Asta e o glumă a noastră.

Într-o recenzie despre primul meu roman, cineva m-a lăudat că sunt un romancier vertical. Şi Stejar, care se împinge în mine să audă ce spune Luminiţa, râde şi face gesturi obscene: – Dacă te ciocneşti cu aia, n-o aduce aici s-o culci în pat, la orizontală. Ia-o cu asalt în parc, sprijinită de-un pom! Vertical!

PARTEA A TREIA

În ziua de 2 iulie, ora 3:30 pm, la Muzeul de Artă

Un tânăr şi o tânără s-au întâlnit acum o jumătate de oră, în sala Giorgione a expoziţiei „Geniul Veneţiei”.

Acum stau unul lângă altul şi privesc capodopera *Venus dormind*, care a fost pictată la Veneţia în anul 1510.

Tânărul îi explică tinerei că pictorul Giorgione n-a reuşit să termine cerul şi alte câteva elemente de fundal, fiindcă s-a îmbolnăvit şi a murit de ciumă. Peisajul şi fundalul au fost terminate de Tiziano Vecellio, învăţăcelul, prietenul şi apoi plagiatorul lui Giorgione. Tânărul, căruia i s-a publicat de curând un roman şi care lucrează îndârjit la al doilea, îi spune tinerei că Giorgione a murit sărac şi în conflict cu autoritatea ducală şi cu Biserica, în timp ce Tiziano a devenit răsfăţatul dogelui şi al papei şi al capetelor încoronate ale Europei. Tânăra, care a absolvit facultatea de matematică, se uită în jur; pereţii sălii sunt tapiţaţi cu nuduri celebre. Comentează: – Ce se înnebunea aşa lumea, pe vremea aia, după goliciuni? Nu ţi se par neruşinate? Tânărul se-ncruntă, pare aproape întristat de cuvintele ei. Buzele i se strâng, nările îi freamătă, profilul i se lungeşte: – Nimic nu e neruşinat în artă, declară el cu tărie, dacă e *misterios*! — Misterios în artă, ori în viaţă? întreabă ea. El, înfierbântat şi nemulţumit că n-a fost înţeles, o priveşte. Se uită amândoi unul la altul.

Ea e îmbrăcată într-o bluză albă, un blazer cu revere largi şi umeri înguşti şi ridicaţi şi pantaloni dintr-un material argintiu, ca de astronaut, prinşi cu supieuri sub talpă, în interiorul unor bascheţi Nike, cu talpă triplă. Supieurile fac ca pantalonii să pară şi mai mulaţi pe forma gambelor şi a pulpelor. Are părul pieptănat cu cărare la mijloc şi ondulat în segmente scurte pe lângă obraji (ca Bianca Jagger, a gândit tânărul; ce ştie el despre mode şi coafură e aflat de la o fată cu care are relaţii intime, dar nu regulat şi nu exclusiv; fata aceea lucrează ca manechin la Romarta). Tânăra căreia îi vorbeşte el acum, fiica puterii, în hainele ei radicale şi cu bascheţii Nike cu talpă triplă, arată ca o adolescentă isteaţă şi teribilistă dintr-o bandă desenată americană. S-a îmbrăcat aşa ca s-o placă el, care, tânăra a citit în dosar, e un superoccidentalizat şi a-nvăţat engleza singur, în timpul unei carantine de boală. O vorbeşte, ca şi alte trei limbi străine, în mod deştept şi dispreţuitor; dar fata crede că sub poza lui de tip cool şi pe faţă se ascunde o mlaştină de ani trişti, de copilărie sfărâmată. Ceea ce o face să se simtă apropiată de el: „Dacă mergem undeva după muzeu, poate-i spun de copilăria *mea* sfărâmată? Dar poate că lui nu-i plac fetele cu simţăminte şi vrea fete sport? Bine că am *lucrul celălalt* de discutat cu el.” îi place tânărul, ceea ce o îmbujorează, şi cum e din naştere palidă, chiar puţin măslinie, îi stă bine cu un pic de roşu

natural în obraji. Adineauri s-a întors în faţa lui, brusc, sprinten… Trupul ei îngust are pe vino-ncoace… Uneori, tânăra se îndoieşte că poate atrage un bărbat, orice bărbat. Dar azi, nu ştie de ce, simte o îndrăzneală alarmantă şi e sigură că el i-a observat întoarcerea iute şi sinuoasă a trupului.

Nu-i place cum e el îmbrăcat: un maiou de baseball cu logoul unei universităţi americane, sub un top de poliester care se-nchide cu fermoar, ca să ascundă maioul de reacţii imputătoare de la miliţieni: „De ce porţi mata maiou de *bezbol imperialist*, de ce nu de fotbal, ce, n-avem şi noi Dinamo şi Steaua?" Blugi evazaţi, ochei… bascheţi Converse, de pe piaţa internă, îââhhhh… Bine că e chipeş, că la îmbrăcat e cam dezastru. Şi bine că e deştept. Chiar şi un băiat şi o fată din medii aşa deosebite, raţionează ea, se pot înţelege dacă sunt amândoi deştepţi. Se pot chiar plăcea, dacă sunt amândoi deştepţi. Tânăra a extras şi acum aplică această gândire din matematică, unde nimic nu e absurd, ori imposibil, ori incompatibil. Însă trebuie găsită formula de echivalare corectă şi, dacă e găsită, cele mai surprinzătoare realităţi ori entităţi pot fi corelate la fel de ingenios şi, în acelaşi timp, la fel de explicabil ca şi $E = m$.

— Ţi-am citit fragmentul din romanul cel nou, îi spune ea tânărului. Mi-a plăcut.

Fragmentul a fost publicat acum o săptămână, într-un săptămânal literar din capitală.

— L-au masacrat la cenzură, oftează el.

Şi apoi îşi dă seama ce-a spus. Să încerce să repare cumva? Să pretindă că a zis-o în glumă?

Nu, nu poate să repare ce-a spus şi ştie deja că ea e prea deşteaptă ca să ia o asemenea declaraţie în glumă. Dar în acelaşi timp mai ştie că, în anumite limite, poate să se plângă în faţa ei de stringenţele sistemului. De ce anume, ştie şi asta: fata îl place.

— Ce eşti aşa de obsedat de cenzură? întreabă ea.

El mai că nu sare în sus: – Ce, glumeşti?

Ea e de fapt încântată că au ajuns la acest cam periculos acord, că, da, există cenzură! Pe de o parte, e mândră că poate accepta noţiunea. Pe de alta, simte că ea şi tânărul au trecut de o graniţă nevăzută; şansele apropierii între ei sunt acum mult mai mari. Băiatul ăsta trăieşte ca să scrie! Îi e grozav de poftă de o ţigară, dar FUMATUL INTERZIS e afişat în toate sălile. — Nu, serios, spune ea, dacă Giorgione n-avea atâta de luptat cu cenzura, de unde ştii dac-ar fi ajuns unul ca el aşa important în artă? Ori… unul ca tine? I-a făcut o laudă atât de făţişă, şi el n-a dezminţit-o, ceea ce o sperie brusc. O fi tare-tare înfumurat? Nu există decât un mod de a afla. Să continue cu laudele. — Oricum, mi-a plăcut mult fragmentul din romanul nou. Are atâta viaţă.

El păşeşte mai aproape de ea. Ea nu se retrage, dar îmbujorarea i se face şi mai roşie.

— Am citit fragmentul fără să mă opresc, nici n-am clipit până l-am terminat.

El, confirmat, încântat, se întoarce de la ea către *Venus dormind.*

— Uită-te la pictura asta, spune cu inspiraţie. Uite câte aluzii erotice delicioase sunt în ea!

Şi îi arată fetei diverse detalii ale Venerei culcate pe spate şi surâzând în somn. Nudul frumos şi cald ocupă întreaga lărgime a picturii. O sută şaptezeci şi cinci de centimetri, o proporţie generos realistă. — Când au venit curtenii dogelui, şi apoi trimişii Bisericii s-o vadă, li s-a tăiat răsuflarea de atâta corporalitate într-o singură ramă şi s-au repezit să obiecteze la mărime, uitând de aluziile erotice. Dar ele sunt risipite pe tot întregul picturii. Ia uită-te la cotul drept al Venerei! Doarme cu braţul îndoit sub pletele-i castanii. Capul Venerei e plasat chiar lângă rama stângă a tabloului, degetele piciorului întins (celălalt picior e flexat la genunchi, sub cel întins), chiar lângă rama dreaptă. Astfel, explică el, nuditatea pare prizoniera ramelor, dând o senzaţie de dorinţă neîmplinită. (Fiica puterii îşi lasă capul pe umărul stâng, ajustându-şi privirea la zâmbetul zeiţei; faţa ei şi cea a tânărului sunt la nici câţiva centimentri una de alta.) Uită-te aici – tânărul indică subsuoara zeiţei, pictată fără un singur fir de păr –, *purissima*! Şi aici: dincolo de ţărmul rotunjit al cotului, Giorgione a pictat în fundal un dâmb negru şi ţepos; părul pubian, interzis în locaţia-i firească, genialul pictor l-a transpus în vegetaţia dâmbului! Tânărul zâmbeşte triumfător de ingeniozitatea lui Giorgione. Şi acum, uită-te la buzele Venerei. Giorgione le-a făcut roşii-roşii, şi tot roşie-roşie a făcut catifeaua pe care doarme Venera, care e mototolită sub trupul ei cum e şi cearşaful de satin alb, ambele răvăşite. Ce-a vrut el să sugereze, decât că Venus a adormit istovită de dragoste? Tânăra tace, inundată de atâta înţeles ascuns.

— Cum se poate să nu vezi? o întreabă tânărul. Uite, buzele parcă-s sărutate, şi uite cât de senzual e celălalt braţ, întins de-a lungul corpului, şi cum acoperă mâna stângă pubisul Venerei – mâna formează o cupă cu vârfurile degetelor dispărând în falia pubiană… Gest de modestie obligatoriu, pentru îmblânzirea cenzurii Bisericii, dar care de fapt atrage atenţia asupra sexului femeii! O altă sugestie erotică e zâmbetul! Tânăra priveşte acel zâmbet, în timp ce tânărul se uită iute peste umăr: dar afară de ei doi nu mai e nimeni în sala Giorgione…

Ea se-ntreabă cum să reacţioneze la ce spune el. Fiindcă a fost crescută cu mult puritanism muncitoresc, şi el spune nişte chestii cam… şocante e puţin spus. Sunt de-a dreptul aţâţătoare… Nu vrea să pară îngustă la minte, dar nici fără demnitate…

Expoziţia n-a fost un succes răsunător. Nu ies bucureştenii în hoarde la nişte pictori morţi de peste patru sute de ani. Ei, dac-ar fi fost Adriano Celentano! Plus, e joi după-masă, cetăţenii de rând sunt încă la lucru.

— Dar, izbucneşte scriitorul cu un ultim avânt de inspiraţie, triumful lui Giorgione împotriva cenzurii e că a culcat-o pe Venus pe spate! Poziţie interzisă de Biserică în acele timpuri: nudurile lui Botticelli stau toate în picioare! Dar Venus de Giorgione… doarme pe spate!

Se opreşte. Îşi trage răsuflarea. Se simte însufleţit şi conectat.

Ea spune, moale, omeneşte: – Mor după o ţigară. Nu vrei să… ieşim un pic?

— Da… sigur…

Se gândeşte o clipă. Se uită la fiica puterii. În concluzie la ceva discutat înainte, anunţă: – Mă duc să dau telefon. Dacă tot ieşim, să ne ducem undeva cu pomi…

— Nu telefona, nu-i nevoie. Pot merge şi cu autobuzul.

Tânărul scriitor ascunde un zâmbet. Ar fi ceva s-o urce pe fiica puterii într-un autobuz al poporului care merge la Parcul Kiseleff ori la Herăstrău! Autobuzul 31! Ori troleibuzul 82! E aproape ora cinci. În câteva minute, şi 31, şi 82, şi toate celelalte transporturi în comun vor fi ticsite de oameni ai muncii întorcându-se de la serviciu. Bucureştenii care au automobile personale se lăfăie în ele, dar care-i procentul lor faţă de ceilalţi?

Scriitorul i-a spus Zoiei că nu pune piciorul în Mercedesul ei alb-fildeş. N-a dat explicaţii de ce.

Îi răspunde fiicei puterii: – Iau maşina lui Marcel, am vorbit cu el.

Oare sună ca o minusculă trădare, să divulge numele lui Marcel? Dar de când s-au întâlnit în avion, scriitorul se tot rostogoleşte pe un tobogan al trădărilor…

Căutându-se prin buzunare de fise pentru telefonul public, scriitorul iese din sala Giorgione. Trece pe lângă un bondoc în uniformă de paznic de muzeu. Cu ochi pustii, sastisit de capodopere. După ce trece scriitorul, bondocul scoate un radio portativ din buzunar şi îl întoarce la „on”: *Zoia doi… tocmai acum a plecat el din sală. Cred că se duce la veceu. N-am nicio indicaţie ce planuri au. Mai raportez într-o juma’ de oră. Ea ce face*? *Nimic, zâmbeşte şi dă ochii peste cap.*

La telefonul public, scriitorul a şi înserat o fisă şi a format un număr.

— Mai am o jumătate de oră de program, îi răspunde scriitorului prietenul său Marcel. Dar, dacă vrei, pot să cer să plec mai devreme. Să duc Dacia la parcarea Lido, s-o parchez acolo şi să-ţi las cheile la băiatul de parcare?

— Ochei. Mersi mult.

— Succes cu duduia, zice Marcel, şi începe să râdă. Nu uita, fii vertical.

— N-am să uit. Mersi.

(Vedeţi? Aţi observat ce-am făcut?

Am schimbat cuvintele!)

Am schimbat, de fapt, un singur cuvânt. Cuvântul *eu.* L-am înlocuit cu *el.*

Dar uite câte alte schimbări a pus în mişcare o singură înlocuire: eu cu el!

V-am mai spus, cuvintele sunt ca nişte peşteri adânci şi sonore şi mişunând de viaţă. Peştera cu viaţa cea mai bogată şi mai complexă, mai surprinzătoare şi plină de secrete e peştera *eu.* Prin comparaţie, *ele* o peşteră atât de strâmtă, de neadâncă şi de lipsită de ecou! Încerc să evadez din *eu,* să observ personajul *el.* Scriitorul, *el,* s-a dus să telefoneze, să împrumute o maşină, ca să petreacă restul serii cu fiica dictatorului ţării. Ei, şi? Sunt atâtea ţări pe lume în care sunt dictaturi, şi atâţia dictatori care au fiice! A fost fiica acestui dictator amestecată în moartea fratelui scriitorului dintr-o gravă eroare sanitară bazată pe ideologia comunistă? (N-AVEM NEVOIE SĂ CUMPĂRĂM VACCINUL SALK DE LA IMPERIALIŞTII AMERICANI!) N-a fost. A fost implicată ea în arestări şi deportări rezultând în moartea, boala, dezafectarea, depresia în masă şi sinuciderea a sute de mii de români? N-a fost. A fost complice ea la secerarea cu mitraliera a ţăranilor anti-colectivişti din Vrancea? N-a fost. A ştiut ea că rude ale scriitorului şi ale prietenilor lui au fost deţinuţi politici, încarceraţi la un loc cu hoţi şi violatori şi ucigaşi? Scriitorul a avut trei unchi la politici, la trei penitenciare; prietenul lui Călin a avut pe taică-său; prietenul Marcel, care le împrumută autoturismul personal astă-seară, rude de gradul întâi; şi Luminiţa… mai întrebaţi? Din cinci prieteni nedespărţiţi, numai Stejar n-a avut pe nimeni „la pension".

Ei, şi?

Ea, Zoia, n-a ştiut nimic, şi dosarul proaspăt alcătuit al scriitorului nu include referinţe la niciunul dintre punctele de mai sus.

Tot aşa, Zoia n-a ştiut, în '56, că toată conducerea românească, inclusiv tovarăşul azi la vârf, au insistat la ruşi să zdrobească exemplar revoluţia maghiară – în '56, Zoia avea doar şapte ani. Măcar a ştiut Zoia că, la mai puţin de doi ani după ce-a venit la putere, tatăl ei a ilegalizat chiuretajele şi prezervativele? Că, după ce se băgase în viaţa tineretului în orice mod imaginabil, i s-a băgat şi în pat? La vremea decretului baba-sau-laba, Zoia avea şaptesprezece ani. Vârsta înmuguririi sexuale. Ar fi trebuit să ştie. Un asemenea eveniment ar fi trebuit s-o atingă şi pe ea. Dar hai să zicem c-a ştiut: ce-ar fi putut să

facă?

Iar eu – nu un el oarecare, nu un tip anonim dintr-o ţară neştiută, ci eu, cum mă ştiu eu pe mine –, eu ce fac?

Ce pot să fac? Fac ce-ar face, cred eu, majoritatea bărbaţilor în locul meu.

Cordial şi cu maniere, revin de la telefonul public, înapoi spre Zoia.

Şi Zoia (care mi-a spus că, fără oblăduirea tatălui ei, n-aş fi fost în stare să scriu o carte tare – *proasta*!) zâmbeşte bine dispusă şi scoate din sac o pereche de ochelari de soare, rotunzi şi negri ca nişte uriaşi ochi de albină.

Îşi pune ochelarii şi-mi zâmbeşte iar pe sub ei:

— Ce zici, dacă port ăştia pe stradă, mă recunoaşte cineva?

— Nu ştiu, răspund. O să vedem.

— E timp frumos. Vrei să mergem la şosea?

Dau din umeri. — De ce nu?

Şi *trădez*, *trădez în continuare*; fiindcă romanţele bucureştene, de la liceeni la pensionari divorţaţi şi văduvi, încep cu plimbări la şosea. Asta e tradiţia iubirilor bucureştene. Să mi-o ia şi pe-asta? Dar nu mi-o ia. I-o dau eu de bunăvoie!

Ieşim împreună de la Muzeul Naţional şi ne îndreptăm pe jos către Lido.

Traversăm Ştirbei Vodă, şi apoi Calea Victoriei. Mergem nici două sute de metri pe trotuar prin faţa hotelului Athenee Palace şi traversăm iar. Deambulăm pe Exarcu, traversăm iar, o luăm la dreapta, traversăm, o luăm la stânga pe Franklin, spre Magheru. Eu o întreb pe Zoia nimicuri despre matematică. Nu-i ascult răspunsurile. Încerc tot timpul să mă uit peste umăr ori în vitrine, să văd dacă zăresc „garda". N-o zăresc. E mai mult ca sigur în spatele nostru, dar n-o pot depista; poate a primit ordin să fie invizibilă. Pe colţ la Magheru e un stand de ziare. Îl ştiu de când lumea, e ţinut de un invalid cu un singur picior care nu foloseşte o proteză, nici cârje. E tânăr şi musculos. Se deplasează ţopăind pe singuru-i picior, ajutându-se cu braţele atletice de rafturile standului. Se mişcă cu atâta uşurinţă, parc-ar fi în imponderabilitate. Îl întreb de săptămânalul literar.

— S-a vândut, îmi spune invalidul. S-a vândut tot săptămânalul literar.

Imposibil să nu mă treacă gândul că s-a vândut tot, ceea ce nu e prea obişnuit, datorită fragmentului meu de roman! Dar nu zic nimic. Zoia observă că n-o ascult şi amuţeşte în spatele ochelarilor. Iese de la Lido o bandă pe care-o ştiu de la bairamuri şi cineva îmi spune: – Salut, ţi-am citit fragmentul ăla nou.

— Cum ţi s-a părut? întreb eu, cu sufletul la gură. Tipul mă măsoară cu ochii, cum mă măsoară tot grupul, cu frumoşii ochi de asfalt ai tinerilor care-au hotărât: nu mai vrem să ne doară nimic, nu mai vrem să simţim nimic, nu mai vrem să ni se umezească ochii, jos cu emoţia, gata, stop! Cartea ailaltă era bună, *tristă*, îmi spune tipul. Cartea asta nouă n-o înţeleg, despre ce-ai scris aici, despre patriotism roşu? (Noul meu roman e despre patru tineri care-şi fac stagiul militar.) Nu că nu mi-a plăcut, povestea nu-i rea, dar… eroii tăi stau

drepţi şi privesc cu… nostalgie?… Când se ridică drapelul la cazarmă? Zoia se holbează ocult de după ochii ei de albină, aşteptând să spun ceva de ea, să menţionez că e de faţă. — Nu, zice altcineva, n-ai citit bine cum e descrisă ridicarea steagului, nu-i cu nostalgie, e cu revoltă şi sarcasm. — Nu-i sarcasm, insistă primul, te-ai dat cu ăştia. — De ce nu scrii ceva sexy? zice altcineva. Un roman poliţist *tare*, cu crime şi cu femei? Zoia mă trage discret de cot, mă trezesc: – Pardon, dumneaei e o prietenă, *Zoia*…

De necrezut, nu-şi dă nimeni seama cine e. — Apropo, ce face Stejar, ce face Marcel? Voi patru şi Luminiţa, tot mai sunteţi prieteni? — Da. — Numai-numai prieteni? — Da.

— Straniu. Ei, când apare cartea nouă? — În trei luni. — Grozav, facem un bairam. Salut.

Se duc, şi ea se uită fix la mine: – Ai fi putut să le spui cine sunt.

— Pardon, nu te-ai îmbrăcat aşa, şi cu ochelarii ăştia, ca să rămâi incognito?

Îşi scoate ochelarii şi văd că e enervată.

— Mda, murmură. Dacă aş fi purtat o rochie bleumarin închisă până la gât şi cu mâneci lungi, aş fi fost cum mă vrea lumea… Unde ţi-e maşina?

— Uite, chiar aici, zic eu.

Lido. Parcarea. La tabelul cu chei, iau cheia de la un valet în uniformă şi-i dau doi lei.

Ne urcăm în Dacia lui Marcel.

Bag în viteză smucit. Ieşim din parcare. Mă lupt prin hăţişul de sensuri unice. Zoia fumează, trăgând lung şi nervos. — De ce-o iei pe-aici? Nu mergem spre Kiseleff?

— Ba da. E mai puţin trafic pe-aici.

Am luat-o pe Ştirbei Vodă, de unde vreau să tai spre şosea pe străzile vechi, favoritele mele. Griviţa, pe lângă Matache… Ca să pot face conversaţie despre colţuri vechi şi pitoreşti, despre oraşul pe care-l cunosc… Frânez în spatele unui TVE2, în comă în trafic. Maşinile îl ocolesc claxonând. Modelul articulat, proiectat şi fabricat în ţară, îi amintesc Zoiei, e mult mai avansat decât modelul normal – acela transportă 87 de pasageri, cu 25 pe scaune; articulatul transportă 120 de pasageri, cu 23 pe scaune, şi e şi mai economic: încălzirea interiorului iarna e zero. Zoia nu apreciază umorul meu: – Te-ai împotmolit aici, de ce nu te-ntorci pe Ana Ipătescu? — De ce să mă-ntorc pe Ana Ipătescu, hai, uite că ne mişcăm, zic eu, izbucnind din spatele articulatului şi frânând catastrofic ca să las să treacă un sprinten autobuz Leyland Ashdod, fabricat în Israel. Când a fost importat Ashdod-ul, a fost primit cu intens scepticism de către corpul şoferistic din Bucureşti: „Cu transmisia făcută-n Israel? Eu, unu', nu conduc aşa ceva!" Plus, Ashdod-ul are un sistem de aer condiţionat de

nu pot nici şoferii să-l oprească, să mai economisească şi ei un pic de gaz de revândut: e acţionat de temperatura mediului exterior! De nervozitate, Zoia îşi tot pune şi-şi scoate ochelarii: – De ce conduci aşa de repede? Şi unde suntem? Între timp, eu am scăpat pe Griviţa în sus, am lăsat Matache, acum fulger pe Banu Manta. Continuă să protesteze, o întreb: – Vrei să conduci tu? Dovadă cât de bine mă orientez, într-o clipă am ajuns la Docenţilor, de unde pot să ies şi spre Aviatorilor, şi spre Arcul de Triumf.

Dacă nu, atunci taci, eu îţi sunt companion, nu şofer!

Îşi plesneşte palmele de genunchi, de tupeul meu: – Conduci *atroce*, şi-ţi sare şi muştarul?

Opresc pe o străduţă prăfuită, ca să mă uit la ea. Clipeşte des din ochi, ale căror gene, din profil, sunt încărcate cu kohl ca nişte muguri de polen negru.

Pe urmă spune, scăzut: – Te rog, nu ridica vocea la mine.

Iau dreapta de pe volan şi o pun pe mâinile ei împreunate pe genunchi: – Scuze. Dar, hai, recunoaşte… eşti obişnuită să ţi se facă pe plac.

— Uite, îmi răspunde, atinsă, aş fi vrut grozav să nu cădem în toate locurile comune care mi se întâmplă de obicei cu bărbaţii. Şi până acum două minute, eram aşa de fericită că n-am căzut în ele! Nu sunt obişnuită să mi se facă pe plac… Nu sunt! Imaginează-ţi!

Pe urmă tace. Pe urmă, pe un ton neutru: – Vrei să bem un pahar, la Bufet?

— Nu ştii Bucureştiul. Eu îl ştiu.

— Sunt convinsă. Şi dacă? Am căzut la examen?

Decid că am fost imposibil, şi acum vreau neapărat s-o fac să zâmbească.

Îi spun: – Pe un milion de lei, există o stradă şi o staţie de tramvai în Bucureşti, şi nici nu-ţi închipui după cine-au fost numite! Vrei să ghiceşti?

Deschide ochii largi: – După tine?

— Într-un fel, da.

Ţine palma mâinii stângi, deschisă, în faţa mea: – Unde-i milionul?

— Nu-ţi pot da milionul, fiindcă nu-i un da perfect. Strada şi staţia Romancierilor. E în Drumul Taberei, pe linia lui 35.

Începe să râdă, dând din cap şi lăsându-se pe spatele scaunului: – Nu te cred.

— Cine-ar putea inventa aşa ceva? Strada Romancierilor, toţi la un loc? Ca de la partid, să fie mobilizaţi toţi romancierii. Toţi!… O văd că i se zbat pleoapele şi pun mâna din nou pe mâna ei.

— Ştii ceva, n-am să mai fac aluzii sarcastice. Ochei?

Ea dă din cap. Şi trece o clipă.

Mă întreabă: – Dacă ne oprim să luăm ceva, pot să te invit eu?

— A, nu, nu, absolut! Prima seară e-a mea. Am o sută la mine, şi dacă-mi rămâne rest şi mă-ntorc acasă-n zori, apuc şi laptele!

Râde de-a binelea, şi simt o atracţie periculoasă. Ce mai vorbă, emană o undă caldă fiinţa asta, şi nici nu ştiu ce fel de undă e. Dar o simt, n-am nicio îndoială. Întind mâna şi-i trag jos ochelarii: – Şi-acum, ce vezi?

— Văd un tip care-ar avea farmec, dacă n-ar fi aşa de aprins. Mergem?

Îmblânzit, bag iar în viteză, dar conduc mult mai moale. Şi mă tot uit în oglinda retrovizoare, unde-i garda? Tot n-o văd.

În două minute, suntem la Bufet, unde e loc de parcat şi sunt mese grămadă, fiindcă mâine e zi de lucru.

Ne aşezăm. Cer un whisky cu cuburi de gheaţă pentru ea şi o bere pentru mine. Sosesc amândouă repede, împreună cu o tăviţă cu arahide.

Aş vrea să mă comport, în funcţie de posibilităţi, vertical în faţa Zoiei. Nu ca la şedinţa aceea. Ca să-mi încep verticalitatea, o opresc de la a şasea (am numărat) Pall Mall fără filtru.

— Da, spune ea, fumez prea mult. Ar trebui să mă las, pe mama mea o exasperează, dar cred că tocmai de aceea nu mă las. Când eram mai mică, dădea buzna la mine în cameră să vadă dacă fumez şi, dacă mă prindea cu ţigara-n gură, scotea nişte ţipete de îngheţa miliţianul în poartă. (Surâde neaşteptat, pentru că amintirea din copilărie e amintire din copilărie şi îşi are dulceaţa ei.) Uneori, dacă era Valentin acolo, lua el ţigara, să creadă mama că fuma el.

Trage din ţigară şi încheie: – Ce importanţă are? Nu cred c-am să mor din fumat, şi oricum, aşa cum e lumea de azi, putem muri toţi în viitoarele cinci minute… Eşti de acord? Dau din cap, sunt de acord.

— Aşa că tu crezi în dragostea la prima vedere?

(Ha? Chiar aşa, nici măcar nu i-am atins piciorul pe sub masă, şi… nici măcar un bombeu în gleznă din greşeală, oh, pardon, vai, nu face nimic!)

— De ce întrebi? ripostez. Eşti în criză de timp?

— Sunt într-o criză de timp disperată. Glumesc. Bine, hai să vorbim serios: cred că tu mă poţi ajuta să-l ajutăm pe tatăl meu.

Zoia devine foarte însufleţită, şi vorbeşte logic şi convingător. Pentru români, lucrurile merg bine, pe plan global. Dar există şi puncte de întrebare, probleme care ar putea părea mici, dar nu sunt mici, care nu pot fi ignorate. Sigur, e bine că toată lumea în România se bucură de succesul *lui* internaţional, deşi aşa ceva nu se mănâncă pe pâine, îmi vine să spun, dar spun în loc: – Da, şi a devenit şi televiziunea mai interesantă. Canalul acela poreclit de mine şi de amicii mei Canalul Unu-Ceau (Zoia zâmbeşte, nu pare jignită) e ca un documentar despre Europa şi alte continente. Dacă ştii cum să te uiţi

printre el şi ea, zăreşti Parisul, ori Vaticanul. Noi îi mai spunem show-ul *El şi Ea în lumea larga*. Zoia parcă nici nu m-aude, îi dă înainte cu: Vizita cu papa a ieşit bine şi *s-au înţeles*, cu toate că lumea spune că nu s-au înţeles. Pentru ce contează cu adevărat, s-au înţeles. A ieşit bine şi cu Golda Meir, cu Sadat, cu Arafat, şi acum câteva zile cu un reprezentant al Crucii Roşii pe toată America de Sud… E foarte importantă America de Sud, înţelegi?

Răspund: – Nu. (Nu înţeleg ce amestec aş putea avea eu, nici cum mi-aş putea arăta verticalitatea.)

Zoia soarbe din whisky-ul cu cuburi de gheaţă. Se strâmbă un pic, e tare. Eu beau din berea mea, subţire, rece şi stupidă.

— O să fie mai bine, mult mai bine, afirmă ea, dacă se realizează evenimentul.

Stau drept în scaun, nemişcat, ascultând-o pe Zoia explicând: – în ultimele săptămâni ale lunii august şi primele săptămâni ale lunii septembrie, se va întâmpla un eveniment extrem de important pentru România şi pentru lume. Şi să nu crezi că sunt naivă ori orbită. Acum se uită la mine adânc, fără ochelari. Are ochi frumoşi, incontestabil, cu ceva fumegos în ei. Senzaţia pe care o degaja înainte, în maşină, o învăluie acum din nou: un fel de farmec al febrilităţii, dar… e şi altceva, da, altceva… E captivantă o femeie delicată şi subţire care porneşte la lupta vieţii ei de femeie cu armele pe care le are. Cu gracilitatea, cu timiditatea, cu deşteptăciunea, şi graba… Părul i s-a răzvrătit, acum e învolburat, electrizat, şi-l tot dă la o parte de pe frunte, tot trage o cosiţă după o ureche şi vorbeşte inspirată. Ca Audrey Hepburn într-un clasic alb-negru.

— Orice mare conducător lucrează la aşa de multe lucruri singur, şi uneori nici nu-şi dă seama că trebuie ajutat. Tu poţi să mă ajuţi să-l ajut.

A explicat; acum soarbe încă o lacrimă din whisky-ul cu cuburi de gheaţă.

Spun: – Iartă-mă. Ce spui tu nu că nu are logică…

Mă întrerupe: – A pierdut tineretul, l-a pierdut tocmai când avea mai multă nevoie de el.

Hm! Într-un film clasic, un film de spionaj şi suspans, cu un bărbat şi o femeie aruncaţi împreună de soartă, vorbind cu abnegaţie despre succesul misiunii când, de fapt, tot ce simt e atracţia unul faţă de altul, acum ar urma un *dolly out*, metodic şi lung, cu camera ridicându-se ca să includă câteva alte personaje, secundare, dar cheie. Chelnerul care ne-a adus băuturile e la doi paşi în spatele meu; trage cu urechea? Casieriţa şopteşte cumva într-un radio portabil? Şi când camera ajunge în afara restaurantului (macara/plan general), ar fi normal să-l găsim acolo şi pe Coman, ascuns după vreun camuflaj firesc, boschet ori havuz cu apă ţâşnitoare… într-un film, aşa s-ar

înteţi suspansul, şi atracţia dintre cei doi, fireşte.

În realitatea mea, la Bufet, chelnerul se apropie de masa noastră şi întreabă dacă mai dorim un rând. Îi spun Zoiei: – De fapt, parc-aş bea şi eu un whisky.

— Nu comanda altul, termină-l pe al meu. E şi aşa destul de scump.

O spune atât de firesc. Mă lăfăi în mângâierea acestei fraze comune, în care găsesc loc pentru atâtea gânduri în conflict, ei, e totuşi o fată normală, cine ştie, poate că ar fi şi *el* un tip normal, dar poate nu-l lasă sistemul… (Cuvinte, cuvinte!)

— Ei, ce zici de ce ţi-am spus?

Peste buza paharului ei, din care sorb acum, o văd că pune coatele pe masă şi îşi lasă bărbia pe braţele încrucişate.

Şi-a scos jacheta. De la umerii intersectaţi de baretele bluzei, trecând prin coate, ajungând la încheieturi şi la palme, simt şerpuirea unei creşteri a trupului care abia s-a încheiat. Stângace şi totuşi suplă, ca şi cum oasele au luat-o înaintea cărnii ori viceversa. Arată aşa de tânără! Nu mai e febrilă, dar emană acea atracţie în continuare. Ori poate m-a încălzit whisky-ul. Mai sorb o dată, şi parcă-i simt curiozitatea pielii şi naivitatea mâinilor care n-au muncit niciodată fizic (iar matematica nu oferă cunoaştere despre munca de jos!), parcă-i simt şi lipsa de experienţă, şi stângăcia cu care ar mângâia un bărbat. Parcă îi simt complexele, abia lăsate în urmă, şi totuşi învinse. E aşa de entuziasmată de ce idee a avut şi de cum o va pune în aplicare…

— Nu ştiu ce să-ţi spun, vorbesc gros şi din gât. Eu scriu poveşti în proză, asta-i toată importanţa mea.

— Hai, hai. Te opreşte lumea pe stradă, spune ea, cu o căldură în privire care e atât de personală, mă sperii un pic. Undeva, în ea, ea şi cu mine suntem… uh… împreună, cum se zice, pe un anume plan!

— Bine, şi… Ce-aş putea să fac eu?

— Să discutăm, răspunde ea, apoi se îndreaptă de spate. Nu vrei să mergem în altă parte?

Ezit: – Nu ştiu… Nu trebuia să beau, sunt la volan. Dacă mă opreşte miliţia?

Nu te opreşte nimeni, spune ea, aproape cu umor. (Mă gândesc că poate mi-ar putea anula amenzile de circulaţie neplătite, am două!)

Îmi dreg vocea: – Mai bine mergem un pic pe jos… Nu mă mai pot abţine: Da' *tovarăşii de la pază şi ordine* unde sunt acum?

— Pe undeva, pe-aproape, spune ea. Nu-s importanţi. Şi dacă au ordin să nu-i vadă nimeni, nu-i vede nimeni.

Mă gândesc revoltat: „De ce n-au avut asemenea ordin când mi-au scotocit în geamantan?" Sunt gata să i-o şi spun, dar mă apucă un fel de milă, ce să-i stric seara? Fata asta, care nu-i frumoasa frumoaselor, însă iată că o găsesc tot mai atrăgătoare!, trebuie şi ea ajutată un

pic…

Ah, câte lucruri verticale aş putea să-i spun, îmi dau seama, în timp ce fac semn chelnerului să vină pentru plată. De pildă…

El a pierdut tineretul? N-a avut tineretul niciodată! Treizeci de lei whisky-ul ei, doisprezece berea mea. Nu că ar fi fost chiar aşa bătrân când s-a urcat la cârmă, avea sub cincizeci de ani! Dar încăpăţânarea să-i ţină pe tineri încorsetaţi, să le facă programe, să-i oprească de la bucurii, să-i sâcâie şi-a dovedit-o imediat. În mod clar, şi asta o şi spune, vrea să-i prefacă pe tineri, de la cea mai fragedă vârstă, în secunzi de nădejde, în activişti cu răspundere, în… bătrâni! Cinci lei arahidele. Dau bacşiş alţi cinci lei, nu-s sigur că ea bagă de seamă, dar chelnerul începe să bolborosească, nu-i nevoie, nu-i nevoie, de-a dreptul speriat. Mă uit la el odată, scurt, şi ia banii, parcă lovit de fatalitate.

Tot nu văd garda personală nicăieri, dar am început să uit de ea.

Mergem pe jos, eu şi Zoia. De la Bufet, ne-ndreptăm spre nord, şi pe urmă virăm est, către Aviatorilor.

Ştiu Bucureştiul aşa de bine, când închid ochii îi văd străzile ca pe hartă. Cu împărţirile în pătrate, cu cartierele şi locurile istorice, cu abrevierile şi indicaţiile de scară. Vorbesc despre locuri cu elitismul băştinaşului de generaţii, numindu-le cu nume auzite de la tatăl meu, care şi el le-a auzit de la tatăl lui. Ţărmul Dâmboviţei e Cheiul Gârlei. Piaţa Victoriei e Capul Podului. Şi eu, născut în dangătul clopotelor de la Sfinţii Apostoli, dacă mă-ntorc în orice direcţie, nord, sud, est, vest, pot citi sunetele şi mirosurile pe care le poartă vântul, fără greş. Bubuiturile astea sunt de la muniţia trasă la Fortul Căţelul. Şi vâjâitul de roţi de tren vine de la Gara de Est. Şi fumul ăsta e de la câmpuri arse la Buftea ori la Moara Vlăsiei. Şi mireasma asta de luncă udă, proaspătă, dar şi de putrefacţie, e de la Dunărea umflată de ploi, hăt către Giurgiu… Mirosurile, aromele, parfumurile sunt întotdeauna mai tari şi mai răscolitoare seara. Ori noaptea.

Ori în zori. La orele când stupefiantul brutal al vieţii active, al muncii ne-a mai ieşit un pic din trup…

— Ce miroase aşa frumos? întreabă ea.

— Teii, spun eu (mă miră că nu i-a recunoscut, n-a mai mirosit tei?).

Respirăm împreună parfumul. Teii sunt departe, pe malul Herăstrăului, dar în seara asta e o boare constantă, aducând un parfum atât de puternic, parc-am fi înconjuraţi de ei.

— Ei, ce zici? mă-ntreabă ea.

Strâng din umeri, evaziv.

Câtă vreme nu-i dau un răspuns clar, ea îmi va spune tot mai multe amănunte despre *el*.

El e un tip care a învins multe handicapuri şi complexe personale, însă nu şi-a trăit tinereţea. Dar a rămas atât de tânăr în spirit, şi tinerii sunt preocuparea lui numărul unu. Dar are nevoie să cunoască alt tip de tineri decât cei care se învârt în jurul conducerii. Dacă ar cunoaşte tineri ca mine, spiritul lui de observaţie ar asocia şi compara şi produce tot felul de idei noi. Simţul lui istoric ar fi stimulat pozitiv. Instinctul lui politic ar integra, şlefui, plămădi…

O întrerup.

— Uită-te la străzile astea, îi spun, desfăcând braţul şi lopătând cu mâna peste vechi, somptuoase grupări de verde vegetal, încuibate în verde, lămpile electrice au o strălucire fermecată. Ascunse după pomi, ca nişte făpturi vii în spatele unor grilaje naturale, totul e fermecat, sunt casele copioase şi ornamentate pe care le-au clădit moşierii de mii de hectare, şi petroliştii, şi bancherii, şi oamenii de afaceri… şi acum stau în ele ştabii comunişti. Câte o casă, ici-colo, e reşedinţă de ambasador străin ori sediu de asociaţie colegială, altfel nouăzeci la sută din aceste conace sunt ale ştabilor, clădite de ştabii vechi, moştenite de ştabii noi.

Zoia ascultă metafora mea fără să aprobe ori să dezaprobe; aşteaptă să vadă unde bat. Eu nu vin din ştabi, cum aş putea eu să-l ajut pe ştabul ştabilor? Zoia neagă cu însufleţire; mă apucă de braţ şi se ridică în vârfuri pe bascheţii ei americani cu talpă triplă. Cum pot să vorbesc aşa? Tatăl ei e al treilea din nouă copii, fii şi fiice de ţărani născuţi în sărăcie lucie în Scorniceşti, Olt!

— Asta e o excepţie numai în aparenţă, replic eu. În realitate, ştabii noi, ruşii, au făcut un ştab pe viaţă din el şi din restul încrengăturii.

Apleacă un pic capul într-o parte, ca şi cum schimbarea de unghi vizual ar putea-o ajuta să mă înţeleagă mai bine. Apoi exclamă: – Dar el e împotriva ruşilor!

— Bine. N-are importanţă ce cred eu.

— Chiar că n-are, spune ea tăios. Şi mai lasă-te de descărcat sacul, că ţi l-ai deşertat pe mine toată seara.

Se uită la mine de jos în sus, şi apoi priveşte în jur. Ne oprim pe un trotuar fără crăpături, sub coroane de copaci frumoşi, în parfumul teilor nevăzuţi. Sub picioarele mele e un capac de canalizare, din acelea mari şi rotunde. BUCURESCI CANALISARI scrie pe perimetrul capacului.

— Bine, hai că nu-mi mai descarc sacul. Doar una, o singură întrebare, cerşesc rapid, cu mâinile împreunate, şi ea zâmbeşte: – Ochei, numai una. — Eşti de acord, o întreb, că *el* are mai multă putere asupra vieţii noastre decât a avut orice alt conducător al României? Mai multă decât orice prim-ministru burghez ori decât Antonescu ori decât regele Carol?

Răspunde cu vioiciune: – E necesar. E necesar, dar temporar!

Ne aflăm în acea parte a zonei Şosea în care parcurile vechi ocupă orice spaţiu neclădit. Oriunde te uiţi, alei greblate se deschid la stradă, căi de acces către luminişuri cu bănci şi, ici şi colo, câte o statuie.

— Vrei să stăm jos? întreb eu.

Zoia dă capul pe spate. O frântură de lună se ridică peste liziera groasă şi verde a pomilor şi ne uităm la ea amândoi, o clipă lungă, până mi se pare că luna s-a mişcat. N-ar fi trebuit să beau whisky pe inima goală. O iau de braţ şi păşim pe o alee greblată, cu luna lunecând după noi şi iţindu-se prin frunziş, începem să zărim perechi păşind pe alei în căutare de bănci; majoritatea băncilor sunt deja ocupate, şi se aud conversaţii şi râsete în surdină. Trecem de un cuplu, un băiat şi o fată cu braţele de gât, se sărută şi nici nu ne bagă de seamă, fericiţi. Chinuie, Doamne, cât vrei seminţia românilor tineri, dar dă-le din când în când o noapte în parc! Un strop de lună, o perdea de frunze, o bancă şchioapă, cu picioru-n tango, după expresia lui Călin, şi tinerii sunt fericiţi! Zoia e surprinsă cât de mulţi băieţi şi fete sunt în parc la ora asta, mâine nu-i zi de lucru? Râd la ea, şi ce dacă? Unii vin şi stau la iarbă verde toată noaptea, şi dimineaţa se spală pe ochi la fântâna aia ţâşnitoare, şi direct la şcoală, ori la pontat. Ce randament dau la lucru, asta-i altceva…

Şi iată că eu şi Zoia găsim o bancă şi ne aşezăm; noapte, bancă, lună…

Mă înclin spre ea.

Dar se putea, când crezi că le ai pe toate, fata, banca, luna, să nu fie totuşi ceva stricat ori lipsă? Banca e şchioapă. Tanghează de pe un picior pe altul.

— Vino lângă mine, spune Zoia. Dacă stăm amândoi la mijloc se mişcă mai puţin, explică ea cu agerime matematică.

Mă aşez atât de aproape, încât ni se ating umerii. Zoia îmi spune cu vioiciune că dacă acel eveniment se produce cu succes, atunci lucrurile se vor schimba radical, şi în lume, şi în România! Mi se pune un nod în gât: – Asta înseamnă, vom fi mai liberi? — Liberi pentru ce? face ea, dând candid din umeri. Dacă oamenii mănâncă mai bine şi nu mai aşteaptă doi ani la o Dacie ori şase luni la un post de telefon nou, crezi că mai vor să fie liberi? Şocat de răspunsul ei, şed drept pe bancă, şi banca tanghează iar.

— Banca asta e stricată, spune ea ridicându-se, hai să căutăm alta.

Pe o altă alee, la mică distanţă, o pereche tocmai se ridică. Pornim spre banca lor.

— Ai putea să mă iei de braţ.

O iau de braţul stâng, deasupra cotului. Fibra muşchiului e lungă şi tare.

Oare atracţia erotică poate fi cauzată doar de putere? Se uită la mine cu ochii negri şi lucitori, deschide gura aceea cu buze subţiri… şi

mă întreabă intim: – Chiar nu vrei să faci şi tu parte din ceva istoric şi de anvergură?

Am ajuns la bancă. Se aşază. Mă aşez lângă ea. Lemnul e cald de trupurile dinaintea noastră.

Încerc să-mi spun că, probabil, tocmai acum, supravegherea organelor s-a intensificat. Adică, dacă urmează ceva între noi, e observat cu siguranţă. Dar… ce-ar trebui să urmeze? Sunt nervos la culme; Zoia se mişcă şi devin şi mai nervos. Scoate ţigările şi bricheta. Cât am mers pe jos n-a fumat. Se opreşte cu o ţigară în mână: cineva, de aproape, rosteşte un cuvânt, care are o sonoritate ciudată: *sukkuze*…

Vocea amuţeşte. Zoia activează bricheta.

— *Sukkuze*, *sukkuze*… repetă acea voce.

Vine din spatele nostru.

Mă-ntorc, înfig privirea în striaţiile de vegetaţie, în şiruirile de frunze: într-un desiş de crengi, dar la numai doi paşi, o altă bancă. Strângând ochii, desluşesc o pereche aglutinată. Cuvântul acela răsună din nou, repetat, aproape ca o cerere de ajutor. Apoi vorbeşte o femeie.

— *Lasă-mă pe mine*, şopteşte femeia. *Lasă-mă pe mine.*

Zoia aude vocile. E gata să se ridice, dar eu încă nu mişc: ce se întâmplă pe cealaltă bancă pare prea misterios şi fascinant. — *Aşa*, spune femeia. Parcă mulţumită că e ascultată. Bărbatul nevăzut suspină brusc. Zoia sare în picioare. Mă ridic şi eu şi o iau de braţ, atent să nu par impulsiv. Bărbatul acela murmură iar: – *Sukkuze*… Ce fel de accent are? Frunzişul se zbate, tare, dar scurt. Se aude foşnit de haine. — Haidem, că e prea plin de lume aici, încuviinţez eu către Zoia, dirijându-ne pe amândoi înapoi spre stradă.

Dar aleea face o buclă şi se întoarce în semicerc. Urmând bucla, trecem chiar pe lângă banca de care voisem să ne-ndepărtăm. Văd o tânără cu hainele zbârlite pe ea şi un bărbat cu cravata într-o parte. Aproape mă împiedic în mers şi o iau pe Zoia strâns de cot, împingând-o, să trecem cât mai repede. Ei doi, de pe bancă, şi noi doi, trecând, ne uităm unii la alţii. Tânăra e Luminiţa, ţinută în braţe de un bărbat cu o expresie de stingherealã cu totul aparte. E foarte tânăr şi palid, chiar gingaş. Purtând un costum de vară bine tăiat, respirând neutralitatea diplomaţiei… bărbatul care şi-a cerut scuze pentru neîndemânare… e japonez!

O împing pe Zoia spre stradă, dar ea întoarce capul, absorbind imaginea Luminiţei. — Ce s-a întâmplat? mă întreabă, crispată. Ajungând la stradă, zvâcneşte să-şi tragă braţul din mâna mea: – Cine-i domnişoara aceea, o cunoşti? Şi ce-ai fugit aşa de ea? mă întreabă, jignită, posesivă, scormonindu-mi faţa cu privirea. Nu ştiu ce vede ea pe faţa mea, dar pe faţa ei se vede totul: vulnerabilitatea, surpriza,

gelozia potenţială. „E prinsă bine, fata şefului”, ar spune prietenul meu Stejar.

Conduc încet, pe o stradă luminată din plin, cu o lungă parcelă de flori între părţile carosabile. Nu e trafic deloc, dar sunt maşini multe parcate la ambele trotuare, lucioase şi negre ca nişte scarabei uriaşi.

E trecut de miezul nopţii.

Am senzaţia că şofez în vis.

Casele, ca nişte forturi familiale, sunt protejate de ziduri la stradă. Frumos armonizate arhitectonic cu stilul caselor, zid de stuc la casă de stuc, zid de cărămidă la casă de cărămidă şi, fireşte, nu tu un gard de lemn. Villettele florentine se întreţes cu cottage-urile englezeşti, cu chalet-urile elveţiene şi mini-castelele de pe Loara, armonios, consonant – cu excepţia gheretelor cu acoperişuri joase şi plate de la mai toate intrările, făcute din lemn şi vopsite cum sunt vopsite magaziile de scule, prin gări, într-un fumuriu şters, muncitoresc. Casele sunt toate deosebite ca stil, dar gheretele sunt identice, şi ştampila pe care o pun ele pe toată strada e ştampila a ce e real şi nu se vede. Ce se vede nu e real. Liniştea nopţii, lipsa de forfotă, miliţienii zăriţi în gherete, frânturi de uniforme, frânturi de feţe, toate astea-s decor. Mucava. Ce e real sunt ştabii, ascunşi înăuntrul caselor, atotputernici, dar clandestini. Viaţa mea e-n mâna lor, puterea care mă poate strivi în palmă ori numai ţine strâns, îngăduindu-mi să răsuflu, le va rămâne lor, asta-mi va fi viaţa şi de-aci înainte. Doar dacă…

Mă uit la Zoia, aşezată în maşină în dreapta mea.

Nu vorbeşte. Nu vorbesc nici eu.

Lămpile stradale sunt puternice şi noi, niciun bec lipsă. Lumina spală asfaltul într-o transfigurare neobişnuită, ca într-un vis straniu. Cândva, în viitor, lumea va fi ca această stradă: căi publice şi case, fără populaţie vizibilă. Dar casele, înăuntru, vor avea tot ce le trebuie, ca nişte oraşe. Poate că nu va mai exista soarele, deci nici lumina zilei, dar planeta va voiaja fără greş, în noaptea galactică, luminată artificial.

Parchez.

La un etaj de sus, chiar sub acoperiş, luceşte o fereastră aprinsă.

Zoia înclină tâmpla dreaptă către acea fereastră.

— Lucrează, spune ea, de-a dreptul cu cuviioşenie, despre locatarul acelui birou de la ultimul etaj.

— Ei, lucrează, spun eu. Are fată care iese cu băieţi seara, stă şi-o aşteaptă până se-ntoarce acasă.

— Nu, nu, lucrează, suflă ea blând.

Ne-am certat deja, prima noastră ceartă! Despre Luminiţa: de ce-am reacţionat eu cum am reacţionat când am văzut-o pe Luminiţa, şi cine

e? I-am replicat maliţios: – Chiar nu ştii cine e? Ce fel de dosar mi-au întocmit ăia?, apoi i-am povestit cum am devenit prieteni, Luminiţa şi eu şi ceilalţi trei. Expresia Zoiei s-a închis neaşteptat. A tăcut, aproape ostilă, şi, după o destul de lungă tăcere, m-a întrebat:

— Ei, ai să-mi dai vreun răspuns?

Am fost destul de surprins de reacţia ei. Când pomenesc despre moartea fratelui meu, nu că asta aş vrea să obţin neapărat, dar poveştile triste ajută cu fetele mai miloase. Dar Zoia a devenit morocănoasă cum am văzut-o în ocazii oficiale, din fuga motorcadelor. Chipul ei îngust, pe o banchetă din spate, aşezată lângă fereastra limuzinei, cum stau juniorii conducerii, în timp ce la mijloc stau *ei*, adevăraţii deţinători ai puterii…

— Am crezut că ţi-am oferit o seară plăcută, pronunţ cu voce tare.

— Ah, da… Parcă-şi aduce aminte de întreaga întâlnire, de la capăt, începând cu goliciunile pictate! Surâde, dar vag şi crispat, iar eu, să mă bată Dumnezeu dacă ştiu de unde-mi iese fraza: – Ce zici, vrei să ne mai vedem?

— Trebuie să-mi spui dacă eşti de acord, ca să pot să-i spun *lui*.

Şi face semn cu tâmpla, dincolo de geamul Daciei, la acea fereastră luminată.

Mă gândesc, aha. Ochei. Deci de asta e vorba. Interesul ei pentru mine e numai politic; simt o bruscă dezamăgire.

Ochei. Care ar trebui să-mi fie verticalitatea, acum? Să răspund nu, îmi pare rău, dar nu cred că pot să-l ajut pe şefu'? Ori să răspund da, din prea plinul patriotismului? Îngân: – Nu zic nu… deşi nu-s convins că pot să-i fiu de folos…

Ca o mască de optimism, urmând uneia încruntate, se însufleţeşte toată. Precum o actriţă acţionată de un talent supra-spontan, sărind dintr-un rol în altul, îmi spune, cu ochii sclipind, cu buzele strălucind şi cu părul învolburat de trei ori mai mare: – Bine. De cum am ceva ferm să-ţi spun, te sun.

Şi iese din Dacia. Trânteşte portiera. Mă aplec să mă uit la fundul ei nubil, îngust, fără un atom de grăsime, pe când ea bate la o poartă cu două batante grele. Se deschide o uşă într-unul din batante, Zoia se strecoară înăuntru, poarta se închide cu un trântit metalic, eu am rămas cu ochii la trupul ei… dar… Mă împresoară, mă asaltă negurile, în timp ce întorc cheia şi demarez, devenind singurul punct mişcător din acest decor futuristico-macabru. Trecând în viteza a doua pe lângă scarabeii cei negri, parcaţi, văd *seci* aşezaţi înăuntru, la volan, şi cu ochelarii de soare pe nas, *of course*!

Văd cel puţin trei echipe, după care ies din bulevardul puterii şi încep să gonesc nebuneşte, în viteza a patra, prin oraşul aproape pustiu.

A zis că nu mă opreşte nimeni? Să vedem, măcar asta să fie

adevărat!

Şi când parchez în faţa casei lui Marcel, la nicio mie de metri de blocul meu şi-al lui Stejar, Dacia scoate fum din frânele dogorite şi cauciucurile chinuite, dar nu m-a oprit nimeni!

Nu există început oficial al verii în Bucureşti. Acum trei zile, ori acum trei nopţi, primăvara a virat în vară într-o singură noapte. A doua zi, la prânz, se topea asfaltul. Brusc, deodată, instantaneu, ucigător ca şi cum un plici ar izbi o muscă pe un ochi de geam, e vară! Pliciul ucide musca, dar, mai corect spus, o *dezagregă*, o face fărâme mici-mici, micromolecule de trup păros, de ochi polifaţetaţi şi aripi reticulate şi sânge. N-am să înţeleg niciodată cum o făptură fără inimă poate să conţină sânge, dar musca are în ea un suc gros şi roşu, care e sângele ei mustesc!

Aşa şi vara bucureşteană, ucide. Ucide întâi parfumurile de flori, până mai ieri stăpâne ale zilei şi nopţii, pentru că din guri de canale şi din şanţuri de construcţie reîncepe să pută cimitirul acela antic pe care e clădit orice oraş vechi; ca-n fiecare an, duhoarea de canal invadează jumătate din Bucureşti (sunt şi cartiere care-şi mai păstrează prospeţimea aerului, de la pajiştile bine stropite) şi domneşte până-n octombrie, când ploile reci şi bruma reîngheaţă hoitul acela de sub oraş. Până atunci, pe lângă parfumurile naturale, moare şi răcoarea de orice fel. Apa la robinet e caldă, nu de la boilerul blocului, ci de la solul prin care trec ţevile de alimentare cu apă. De unde „dimineaţa pe răcoare*? în zori, cobaltul topit al cerului se revarsă de la prima lucire, şi proaspeţilor mici pionieri, când fac drepţi la steag, în careu la şcoală, le curge sudoarea pe tâmple ca de muncă. Aroma de sudoare a oraşului e pe locul doi după canale. Pe locul trei e gazul de eşapament, şi mai sufocant în aerul cald, cald şi eşapamentul, cald şi aerul, parcă se iau la întrecere. Moare senzaţia aceea de deschis şi liber, care în alte anotimpuri e sinonimă cu Bucureştiul scund şi răsfirat. Mor gulerele apretate, iar subsuorile curate la cămăşi, bluze şi rochii se transformă în hărţi saline. Moare cheful de făcut amor, cine dracu' vrea să se frece, ud, de altcineva ud?

Bucureştenii reacţionează cu ingeniosul know-how al unei urbe de câmpie. Gospodinele deschid uşile şi la apartament, şi la balcon, pentru a se face curent. Vizitezi pe cineva într-un bloc, auzi numai tranc! tranc! tranc! de la uşi trântite de curent, plus chelălăiala mamelor şi bunicilor: „Marieeeee-laaaaa, Luminiii-ţaaaaa, Ciiii-ciiiiii, n-auzi că iar s-a-nchis uşa aia, de câte ori ţi-am spus s-o propteşti deschisă cu ceva? Trebuie să sar eu de-aici, nu mă vezi că-s până-n coate în vinetele astea, şi mai am şi tensiune? S-a întors taică-tău? Ia să vezi că iar a uitat să cumpere gheaţă!" „Nu pot, mami, să sar la uşă, tocmai mi-am făcut unghiile de la picioare!" „Unde-i Nelu, unde-i frate-tău?" „Ce mă-ntrebi pe mine, ştii foarte bine unde e, la ştrand!"

Armate, hoarde de oameni ai muncii trag chiulul de la slujbă zilele astea, ca să se ducă la ştrand. Toată lumea, te-ai aştepta, cum sunt toţi vlăguiţi de căldură, să nu se mai şi certe, dar le sare la toţi ţandăra din nimic, toată ziua până seara, când se duc la grădini de vară şi beau bere, dacă e bere, şi se mai liniştesc… Şi se duc iar la serviciu a treia ori a patra zi – „De ce n-am venit ieri şi-alaltăieri, şefu'? Am făcut insolaţie, şefu'! A trebuit să stau în pat, e bine? Nici de mâncat nu mi-a tihnit, e bine?" Apropo, aroma de vară numărul patru e de la gătit. Nici poveste de salate uşoare ori supe reci şi răcoroase: fiindcă legumele sunt adesea stricate când intră-n aprozar, se gătesc ciorbe şi iahnii şi stufaturi şi alte mâncăruri grele şi înăbuşite substanţial, să nu se simtă dacă ingredientele nu sunt proaspete, esenţialul e să întremeze bietul organism cu mineralele şi proteinele scurse prin transpiraţie…

Tocmai am luat o pauză de la maşina de scris; mi-am pus în cap să-mi termin romanul cel nou în trei săptămâni. Ies din apartament afară, pe acoperiş, clipind în lumina de prânz, halucinantă, supraexpusă.

Trag în nări bucătăriile bucureştene, emanând nutritiv şi bogat, pipărat şi dătător de viaţă, ca un borhot. Aaaahhh… Borhotul Bucureştiului, ce nesaţ!

Apoi reintru în apartament.

Mă reîntorc la sclavia mea fermecată.

Iar bat la maşina de scris.

A fost vineri şi mi-am luat învoire de la redacţie să stau acasă. Vine sâmbăta şi-mi mai iau o permisie de la redacţie. Vine duminica… e duminica. La fel ca vineri, la fel ca sâmbătă, duminică bat la maşină, îndârjit, neobosit. Îmbrăcat în pantalonii mei scurţi „de munte" şi un maiou căruia i-am adâncit decolteul cu foarfecă, şi nişte papuci vechi, calzi, greţoşi, dar de trei zile, de când am început şvungul ăsta, n-am avut răbdare să-mi caut sandalele de plajă şi nu vreau să umblu prin casă desculţ, că n-am avut timp nici să dau cu mătura, aşa de îndârjit scriu.

Luni, prin telefon, îmi iau iar învoire.

Bat şi bat, o pagină după alta, un capitol după altul. În copie triplicată, cu un teanc de foi virgine şi un top de indigo lângă scaunul pe care sunt aşezat.

Cunosc scaunul meu de lucru aşa de bine! îl cunosc milime- tric-pătrat, de la vârful spătarului la adâncirea şezutului, care e patinată lucitor de câte funduri s-au frecat de ea. Îmi ştiu scaunul de lucru în mod intim, din contactul zilnic, repetat nenumărat, prin fese, omoplaţi şi şale. Există (în Vest) nişte scaune de birou „ergonomice", cu înălţimea şi unghiul de sprijinire reglabile. Cu spătarul şi şezutul mulându-se după curburile trupului uman, le văd în reclame din revistele străine. Sunt proiectate să protejeze curbura spinării şi să

reducă înţepeneala gâtului. Scaunul meu e din lemn, provenit de la o masă de sufragerie. Nu se mulează el la trupul meu, ci eu la al lui: scaun comunist!

N-are a face, când scriu cu spor, ca acum, uit de scaun. Uit de toate.

Mă opresc o clipă din scris, să ascult liniştea apartamentului.

Parcă sună telefonul?

Nu, nu sună.

Fac o baie, ies din cadă ud, mă mişc încoace şi-ncolo dezbrăcat şi parcă mi-e mai puţin cald.

Îmi schimb maioul.

Zăresc sandalele de plajă, sub nişte teancuri de ziare necitite, îmi pun sandalele, împing papucii sub pat.

Iar bat la maşină.

Azi, luni, căldura s-a ridicat cu încă trei grade la umbră. Toată lumea care poate să tragă chiulul zace în pat ori pe vreo saltea din plastic, pe vreun balcon îngust, la bloc, la umbră. Eu bat la maşina mea de scris sovietică Zvezda, înregistrată legal la miliţie.

Zoia n-a sunat.

Ei, cine ştie ce capriciu a avut şi ea, câteva săptămâni. Dar i-a trecut.

Încet-încet, mă obişnuiesc cu ideea că probabil n-o să mai sune.

Şi bat la maşină cu foc şi cu obidă, până termin penultimul capitol al cărţii noi. Mă opresc pe urmă şi chibzuiesc că tatăl meu ar putea să-nceapă să-mi citească manuscrisul, în timp ce mai moşmonesc eu la ultimul capitol, care întotdeauna îmi ia cel mai mult timp.

Îl sun la telefon pe tata.

Îmi răspunde doamna, soţia a doua, actriţa. Tata se-ntoarce în Bucureşti mâine. Scrie des cronici dramatice la teatrele regionale care au apărut în ţară precum ciupercile, şi ieri s-a dus să vadă o piesă pusă în scenă la Petroşani.

Îi spun doamnei că aş vrea să-mi citească tata un material nou.

Îmi spune să trec şi să-l las unde stau ei, în dosul Ateneului Român.

Perfect, am să mă duc să las manuscrisul mai pe seară. Îi mulţumesc doamnei. Pun receptorul în furcă şi mă frec la ochi de efortul vizual din ultimele două săptămâni. Ori sunt deja trei?

Ascult tăcerea apartamentului şi mă uit la telefonul din bachelită, negru şi lucios şi mut.

Mi-am promis solemn. N-o sun eu pe ea. Să mă sune ea pe mine. Chestie de verticalitate.

Soseşte Stejar de la lucru. Ca întotdeauna vioi şi optimist, deşi s-a dus şi s-a-ntors de la lucru cu trei tramvaie, să fotografieze o scenă a crimei tocmai la Chitila. Mă abordează vesel: – Hai să-ţi spun ceva care-o să-ţi facă plăcere, fata autopsierului de la noi de la medico-legal i-a spus lui taică-său cât i-a plăcut fragmentul tău cel nou. Şi el mi-a

spus mie, eram chiar în pauza de prânz toţi la un loc, şi tot laboratorul a început să vorbească de tine şi de cum scrii tu. Se opreşte şi inhalează aerul: Da' ce s-a-ntâmplat, ai ars ceva aici în bucătărie?

— Am ars ibricul tău de cafea, l-am uitat pe foc. O să-ţi cumpăr altul.

— De ce-ai făcut cafea în ibricul meu, şi nu în al tău?

— Am luat unul la-ntâmplare, eram chiar în mijlocul unei pagini. N-am băgat de seamă.

— Măcar arde-ţi vasele tale, nu pe ale mele, spune Stejar, deşi nu foarte supărat. Şi-acum, ia fă o cafea proaspătă, în ibricul tău, dacă tot l-ai omorât pe-al meu.

Fac o cafea mare, din cafea adevărată pe care o avem de la tatăl lui Stejar; tov. general Antohi are relaţiile lui.

Sună cineva la uşă. Călin. A venit în vizită de parc-ar fi mirosit cafeaua.

— Ai terminat de scris? mă întreabă el. Arăţi ca un vampir.

— Am terminat, zic eu. Şi cred că merge cartea.

— Dacă zici tu că merge, trebuie să fii grozav de mulţumit. Ascultă, la noi la redacţie vorbeau doi, azi, despre fragmentul ăla nou al tău.

— Ai auzit ce spuneau? Între timp, scot din dulap trei căni curate, nu trei pahare desperecheate, ci trei căni din acelaşi serviciu, şi le pun pe farfurioare. Adaug linguriţe. Adaug zaharniţa, toate pe o tavă de metal încrustată cu o femeie blondă în bikini, care bea Coca-Cola direct din sticlă, undeva pe o plajă. Tavă originală din America. Cine ştie cum a ajuns la Bucureşti, şi a fost achiziţionată la talcioc.

Servesc cafeaua, cu dichis, pe acoperiş.

Stejar şi Călin şi cu mine stăm jos, şi Călin soarbe şi spune, ţuguindu-şi buzele: – Aaahh, ce bună e cafeaua veritabilă, mamă-mamă. Da, ăia doi de la redacţie au început să dezbată ce-nseamnă patriotismul pentru tinerii care-şi fac armata. Adică, poţi să simţi că eşti patriot chiar şi-n armata comuniştilor? Şi dacă nu simţi că eşti patriot, fiindcă armata e a comuniştilor, asta de fapt ce înseamnă? Că nu eşti român, ori, dimpotrivă, că eşti? Ce e mai românesc, să fii cu România oricând, sub orice drapel, sub orice fel de guvern, ori cu unele guverne să nu fii, şi cu altele să fii? Cum poţi să fii patriot mai bine, fiind patriot, ori nefiind patriot? Ce mai, s-au aprins de s-au şi certat, şi au început să-ntrebe alţii din jur, unde-i cartea aia, a apărut deja?

— Zău? zic eu.

Trag aer în piept şi aproape mă înec. Sunt încântat, neras şi cu spatele în comă de la scaunul de bătut la maşină, şi exultând de fericire. Sorb o gură mare de cafea, şi fiindcă n-am mâncat nimic azi, cafeaua îmi cade în stomac ca o bombă gastrică şi explodează. Mă înjunghie în stomac şi în tâmple; sar să caut nişte aspirine, mă duc să

cotrobăi în baie, strigând peste umăr la Călin: – Şi altceva ce-au mai spus?

— Ce ţi-am spus nu-i de-ajuns? face el. Nu ţi se pare suficient de promiţător? Să scrii despre o chestie aşa aţoasă ca patriotismul şi nu numai să citească lumea, dar să se şi înfierbânte? Soarbe din ceaşcă oftând extatic, în timp ce eu sosesc din apartament mestecând două aspirine acre, fără apă. Ei, ţi-a telefonat aia? adaugă Călin, foarte natural.

— Nu. Şi nici nu-mi pasă.

— N-a ţinut, comentează Stejar. Se-ntâmplă. Da' îi trece lui, mai ales dacă-i iese o carte nouă.

— Păcat… îmi spune Călin, cu o expresie visătoare. Ce chiloţi o fi având aia! Să tragi şi tu nişte chiloţi din dantelă, nu tetra! Izbucnim toţi trei în râs, şi sună telefonul, dar mă simt atât de vertical în clipa asta că nu mă scol de la masa de pe acoperiş. Se duce să răspundă Stejar.

Se-ntoarce şi ne spune că era Luminiţa. Pentru onomastica mea, a zis că face un merengue dacă găseşte destule ouă – şi cum îmi mai merge mie cu scrisul? — I-am spus să te dau pe tine, dar a zis că e grăbită.

Hmm. De când am văzut-o cu japonezul pe bancă, Luminiţa şi cu mine ne-am întretăiat de câteva ori, rapid şi neconcludent, aruncându-ne mici pastile înţepate – eu: „Salut, ce faci?" Ea: „Pozitiv, şi tu?" Eu: „Similar, salut." Pare ocupată, zilele astea, telefonează mai rar, şi la cafeaua asta, de pildă, ar fi fost normal să pice şi ea.

Am s-o sun mai târziu. La urma urmei, de ce să fim ţepoşi unul cu altul, ea şi-a călcat principiile cu un singur japonez. Iar eu, eram chiar aşa de gata să mi le calc pe ale mele cum mi se pare în clipa asta? Nu ştiu. Oricum, n-a fost să fie.

Lâncezesc două-trei ore citind din paginile dactilografiate, ici şi colo. Mi se pare bună cartea. Chiar verticală!

Pe la zece seara, iau paginile dactilografiate, le pun într-un plic şi, cu ele la subsuoară, pornesc de acasă, din Arsenal, către centru. Ajung la Calea Victoriei şi fac la stânga, luptând cu şuvoiul uman încă gros şi plin de viaţă, spre biserica Kreţulescu. Lumea e pe străzi, sperând să se mai fi răcorit aerul. S-a răcorit poate o jumătate de centigrad. Merg în sus pe Calea Victoriei, către palatul a cărui aripă de nord adăposteşte Muzeul de Artă. Mă întreb dacă a fost un vis că am contemplat „Geniul Veneţiei" alături de fiica puterii, acum câte săptămâni, trei? Trei, cel puţin. În câteva zile, eu şi prietenii mei sărbătorim Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, pe care părinţii mei au încetat să-i sărbătorească după ce a murit fratele meu, dar acum câţiva ani prietenii mei au reînceput să-i sărbătorească cu mine, ca un prilej în

plus să ne revedem, să bem, să ne facem reciproc cadoul amiciţiei noastre… Vine şi tatăl meu câteodată – mama mea, să n-o prinzi sub acelaşi acoperiş cu soţul renegat! Vine mama lui Stejar, fireşte, şi uneori vin şi părinţii lui Marcel şi Călin.

Ce-ar fi, mă întreb, trecând pe lângă clădirea CE-ului, pătrată, cu coloane dreptunghiulare grele şi severe în stil mussolinian (ironia istoriei), dacă în mjlocul grupului nostru cald şi omogen şi consolidat cu amintiri comune… ar apărea Zoia?

Râd singur, în timp ce las în urmă Biblioteca Centrală Universitară, şi continui spre Athenee Palace. Toate clădirile mi se par aşa de înghesuite una în alta! Sunt frumoase, dar cum să le savurezi frumuseţea dacă sunt aşa de înghesuite? îţi scapă ochiul pe lângă o clădire şi cade în altă clădire, în alt stil, altă estetică, altă istorie. De unde vine înghesuiala asta, de la supravieţuire? Mă uit în jur. Calea Victoriei. Străbunicul meu l-a văzut odată pe Eminescu, mergând pe jos pe Calea Victoriei, descheiat la palton şi cu părul cascadat pe spate. Şi înăuntrul colosului ornamentat al hotelului Athenee Palace, într-un apartament secret, regina Maria s-a iubit discret cu un actor pe care l-au aplaudat trei generaţii din familia mea. Şi tatăl meu, tânăr şi simpatizant al stângii, a fost bătut de legionari în faţa restaurantului Floarea-Soarelui (azi Cina, tot restaurant, tot select, şi cântă Aurelian Andreescu). Şi o femeie care i-a şters tatei faţa de sânge cu batista a devenit soţia lui, şi mama mea şi a fratelui meu… Vai de mine, ce mi se-ntâmplă? Mi se umezesc ochii?

Nu. Respir uşurat. Sunt doar transpirat de la mersul pe jos.

Tot pe Calea Victoriei, într-un pasaj acum în spatele meu, a fost o şcoală de dans renumită. Prin ’49, când lumea tremura de prima generaţie de bombe atomice, tatăl şi mama mea îşi lăsau ţâncii acasă, în grija unei vecine, şi se duceau să danseze la Şcoala de Dans ACHIM ŞI ZĂLARU – Tango!”. În 1950, au închis-o comuniştii. Tot ei au închis, la mansarda Casei Capșa, bordelul lui Madam Patulea. Locaş de uitare a istoriei elegant şi scump, cu fete tinere şi pline de viaţă, nu rosături triste, ca în Crucea de Piatră. Ce-i mai bine – să uităm sau să nu uităm istoria?

Mă afund în străzile scurte şi încâlcite din spatele Ateneului, întunecoase. Toate prăvăliile din zonă, mici, bucăţele de capitalism care cumva încă mai respiră, au tras obloanele. Galeria de artă e şi ea închisă.

Te-ar interesa să vezi expoziţia?
De ce nu? Pe 2 iulie, la ora 3 pm? Lângă Venus dormind?

Ei, asta a fost.
Nu contează.

Nu contează decât scrisul meu şi cititorii mei, mă gândesc eu, păşind cu dinţii încleştaţi pe lângă bucăţelele de capitalism care mâine dimineaţă, în mod paradoxal, îşi vor deschide obloanele iar (da' acu-acu o să-i închidă şi pe ei, ai să vezi, prezice lumea, ăla nu trăieşte dacă nu închide ceva!), şi ajung la un bloc cubist pe Strada Exarcului ce are multe asemănări cu blocul în care locuiesc eu, inclusiv întunericul total din vestibulul de la intrare. Şi muţenia pasivă şi totuşi ameninţătoare a cutiilor poştale, din tablă galbenă, cu fante orizontale la capătul de sus, în care poştaşii pun scrisorile. Aş putea îndesa paginile de manuscris în cutia poştală a tatei, ar încăpea dacă le-aş îndoi un pic. Dar resping ideea de a le brutaliza şi urc scările până la etajul doi.

Sun la uşă. Soneria funcţionează. Scoate un zgomot, parcă ar face cineva gargară cu pietriş. Dindărătul uşii întunecate, nevasta tatei întreabă cine e.

— Eu sunt, am adus manuscrisul.

— A, da. Nu pot să deschid, sunt dezbrăcată. Pune-l în faţa uşii.

— Bine, mulţumesc. Noapte bună.

Pun plicul în faţa uşii, pe preşul gros de şters pantofii.

Mă întorc în întuneric, cobor treptele. Tatăl meu a scris toată viaţa. Scrie şi azi şi crede încă în cultură şi educaţie. Ce-o să rămână din scrisul lui? Un preş identic cu cel pe care-am călcat? O uşă de apartament închisă? O cutie poştală, încuiată şi oarbă? Ce-o să rămână? Simt deodată, atât de puternic şi de acut, că nu-mi voi mai vedea tatăl niciodată, încep să gâfâi. Ca şi cum s-a deschis un hău sub mine, ca şi cum un ocean ar rupe realitatea în două, şi eu şi el suntem pe ţărmuri opuse…

Ies în stradă. Ca o desfidere a ceea ce am simţit, se opreşte un taxi la bordura trotuarului. Cu o geantă de voiaj în mână, coboară din ea un bărbat de cincizeci de ani bătuţi, dar vioi, cu părul întreg şi negru, cu umerii ridicaţi, şi fără burtă. Trânteşte agil şi tare portiera taxiului. Se apleacă în fereastra deschisă a taximetristului. Îi dă un bacşiş şi spune o frază de la revedere, ca şi cum în timpul cursei ar fi pălăvrăgit amical. Taxiul porneşte. Bărbatul de cincizeci de ani e scund, dar bine clădit; a fost frumos şi focos; se uită acum în sus, spre etajul al doilea al blocului, ca şi cum s-ar pregăti de o întâlnire ostilă. Apoi se uită în jos şi mă descoperă: – Heei, salut! îmi spune, surprins plăcut, şi totuşi oarecum timid.

— Heei, spun şi eu şi îl îmbrăţişez în mjlocul străzii necirculate.

— Ce mai faci? întreabă. Cum îţi e?

Mi-e bine, totul e-n regulă. Ţi-am lăsat nişte pagini.

Îl îmbrăţişez iar.

El mă apucă de braţ cu vioiciune: – Sigur, încep să le citesc chiar noaptea asta… Dar să te-ntreb ceva… Se uită în dreapta şi în stânga,

apoi spune că un amic al lui era la Bufet într-o seară, recent, şi m-a văzut în tete-â-tete cu… Zoia Ceauşescu? Mă priveşte cu curiozitate, şi în acelaşi timp nervos şi protector. Mă prefac surprins: – Ah… mdaaa, acum vreo trei săptămâni? Am băut o bere cu ea. Fără consecinţe.

Tata pare un pic uşurat: – Bine, vrei să vii sus? — Nu, mersi, e cam târziu… — Bine, te sun de cum termin de citit, da?

Îl îmbrăţişez iar şi plec. Dar mă opresc înainte să dau colţul şi-l zăresc, cu geanta de voiaj în mână, intrând vioi, şi totuşi ca şi cum şi-ar lua inima în dinţi, în blocul din Strada Exarcului.

Merg înapoi spre Dealul Spirii, sperând că marşul forţat de-acasă până-n centru şi înapoi o să mă ajute să adorm.

Văd fete cu băieţi.

Mă gândesc că, dacă aş fi alt soi de om, adică întreprinzător, vesel, optimist, ce mai, tipul care din glumă în glumă fute toate fetele, m-aş duce chiar acum până la sediul organizaţiei de tineret, e la doi paşi, lângă Bulevardul Magheru, şi i-aş lăsa o notă Zoiei, la ofiţerul de serviciu de la sediu.

Foarte plăcută a fost seara aceea.
Mai facem una?
Vrei să te sun?

Dar ezit, în timp ce paşii mă poartă înapoi către Arsenal, şi deci distanţa dintre mine şi sediu se măreşte cu fiecare pas.

De ce s-o sun eu? De ce nu m-a sunat ea? Numărul meu de telefon îl are la dosar!

Hm. Dacă-i scriu, şi îmi răspunde în scris, naiba ştie cât ar trece până să-mi răspundă, şi cum o să-mi răspundă, prin poşta obişnuită? Dar de ce-mi sparg capul cu prostiile astea, când aş putea să pun mâna pe acest telefon public pe lângă care trec chiar acum şi s-o sun? Mi-a dat numărul ei, ce indicaţie mai clară poate da o femeie unui bărbat că nu e inoportun? Am numărul la mine, am rupt bucăţica de broşură cu numărul pe ea şi am depozitat-o în portofel. Din ce alte motive n-o sun, în afară de verticalitate?

Ei, sigur, ştiu că telefoanele sunt ascultate. În perioada în care se pregăteşte evenimentul, cum de altfel ne-a şi explicat tovarăşul Coman, oricine se apropie de şefu', chiar şi prin copii, trebuie supravegheat. Dar nu de asta nu i-am dat telefon Zoiei, ci pentru că… îmi închipui cum aş întreba-o, temperat, sper, dar nu rece, nu, sigur nu rece: „Cum se face că nu m-ai sunat? Seara aia erai foarte deschisă, chiar ai flirtat cu mine un pic, şi apoi… nimic?"

Încep să urc Dealul Spirii.

Aud undeva, nu prea departe, o izbitură repetată, scurtă şi joasă. Ca de la o macara-bilă, omorând o clădire veche.

Ce-o mai fi ordonat să se dărâme nebunul zelos?

Circulă zvonul că vrea să construiască un nou centru al Bucureştiului. Cel vechi nu-i riprizintativ, mai cu seamă pentru o ţară multilatiral dizvoltată.

Decid: am să-i scriu Zoiei, ori poate chiar am să-i telefonez, am să fac eu primul pas.

Ca să înţeleg mai bine de ce am hotărât ce-am hotărât, schimb iar cuvintele.

Deci:

Tânărul de talent care e eroul acestei povestiri, cum să vă spun… nu ştie precis ce simte pentru fiica puterii.

Tânărul de talent a pornit de la o premisă puţin greşită: că ea era interesată de el, dar el nu era interesat de ea, ori mai puţin decât ea. A făcut o eroare. Ea a fost interesată de el, şi poate mai şi este, dar nu e clar din ce motiv. În timp ce el, în ultimele câteva ore, şi-a dat seama că fumătoarea aceea înrăită a făcut asupra lui o impresie erotică extrem de puternică. Da, erotică, nu există alt termen corect. Tânărul încearcă să analizeze de ce. Conchide că ea, fiind cine este, emană o aromă afrodiziacă specială: puterea. El, neavând experienţă cu acel afrodiziac, la început nici n-a observat. A flirta cu o femeie ce are putere, i se revelează acum, e o tentaţie incredibilă. Fata puterii îl captivează, e clar, şi nu numai pe plan intelectual! Dac-ar fi să se găsească singur cu ea, într-o *încăpere*, intuiţia de bărbat îi va spune că ar asedia-o vânjos şi de multe ori în şir. Dar…

Trece strada, pierdut în gânduri. Un taxi întârziat frânează abrupt, şi şoferul îi strigă o vulgaritate. Tânărul nici n-o aude.

Continuă să deambuleze, luând pieptiş căldura nopţii. Îşi rememorează detaliile atractivităţii ei: nr. 1, febra ei nervoasă. Dar şi aparenţa ei fizică, nu de stil american, nu de top-model, ci de tânără născută din popor. Această atractivitate nr. 2, rurală-dar-şi-şlefuită în aceeaşi persoană, are o uluitoare putere de seducţie. Timiditatea fetei de la ţară, gestul delicios de a-şi ridica braţul ca să-şi ascundă zâmbetul într-o mânecă de ie nu-i sunt nefamiliare tânărului orăşean; le-a întâlnit în alte dăţi, le ţine minte, chiar dacă nu le-a dat curs. Interesul către un bărbat, mărturisit şi dezis în acelaşi timp. Şi o anumită puritate crudă, vecină cu auto-interdicţia unei călugăriţe, toate coexistă în acea mică făptură sălbatică. Privirea ei şi-o aminteşte ca fierbinte, rapidă, disperată, ca şi atingerea mâinii. Se gândeşte, categorial şi plin de simpatie: romînca e o femeie nepregătită pentru sex ori pentru romanţă. E nepregătită fiindcă a fost, de sute de ani, neîntrebată şi lipsită de posibilitatea de a alege, fiindcă a fost, de mii şi mii de ori, peţită pe neaşteptate, la un târg, de un bărbat necunoscut posesor a două perechi de boi, e bun, au zis pe loc mama şi tata, ori o livadă de pruni, e bun, ori o moară, ori o sută de oi. Gata, bem

aldămaşul, şi femeia e coborâtă din căruţa tatei şi urcată în căruţa soţului, şi diseară, într-o casă necunoscută, într-un aşternut străin, cu gura căscată de surpriză, ori cu dinţii înfipţi în buza de jos ca să nu plângă, ea îşi va începe destinul de femeie…

Această Golgotă a romîncei, tânărul simte că o înţelege, deşi el e dintr-un oraş mare, în care femeile nu mai sunt chiar aşa năpăstuite ca în trecut. Şi totuşi… Deschiderea spre plăcere, spre compatibilitate, spre feerie e atât de bruscă şi scurtă în soarta romîncei, încât aşteptarea acelei clipiri e plină de temeri. Cumva, poate… fiica puterii e la vârsta acelei clipiri?

Ei, ce prostie! La douăzeci şi patru de ani, a avut deja cu siguranţă trei, patru amanţi!

Şi totuşi, încetinindu-şi mersul pe trotuare tot mai vechi, unele cu cocoaşe de cămilă de la rădăcini de copaci care au bucşit asfaltul, tânărul scriitor simte că acea aşteptare a iubirii e ceea ce fata puterii are mai pur, şi mai special, şi mai greu de respins de către un bărbat. Şi…

Şi mai e ceva. Când e vorba de autenticitate ţărănească, românii care s-au săltat deasupra acelei autenticităţi simt o ciudată vinovăţie că au părăsit-o! Da, da! Generaţii de români care au ajuns în vârful civilizaţiei şi educaţiei simt că un anume etern valoric a rămas în viaţa ţărănească, şi ei, cei care-au părăsit glia… o regretă! Oare de asta a scris Liviu Rebreanu cu precădere despre ţărani ori maximum şefi de gară? Şi cum s-ar lega regretul pentru glie de faptul că românii (şi însuşi tânărul în chestiune) îndură un conducător atât de agramat şi, să nu ne exprimăm brutal… total lipsit de darul oratoriei? Pentru că, printr-un fel de justiţie inversă, cel mai tont merită să recupereze nenorocul tuturor celorlalţi tonţi? O, doamne… Uuuuuhhh…

Trebuie să schimb cuvintele iar, trebuie să schimb cuvintele, pentru că aceste gânduri îmi vin *mie*, *şi nu altcuiva*, şi mi-am încleştat dinţii de mă înjunghie gingiile, în timp ce continui să urc dealul către casă, pentru că…

Oare prostia e isteţime în alt univers? Simt o dorinţă neaşteptată să vorbesc despre asta… chiar cu Zoia: „Spune-mi, crezi că e posibil ca cel mai tont să fie cel mai deştept? Există cumva vreo axiomă matematică egalizând zenitul şi nadirul, şi pe *el* cu Albert Einstein?”

Încep să râd. Ce tont sunt eu, că-mi pierd vremea cu asemenea speculaţii!

Dar mă simt tulburat şi nemulţumit de mine (de ce?!) şi încerc alt joc mintal ca să mă liniştesc, jocul de-a etimologia cuvintelor importante. De pildă, catharsis, ce noţiune importantă şi nobilă; dar câtă lume ştie că vine de la verbul grec *a evacua*? — adică, pe bune, catharsis înseamnă clismă? De-a lungul secolelor, ia uite ce noţiune nobilă a ajuns să exprime! Aaaahhh, câtă imaginaţie şi inventivitate e

în gândirea umană! Câte feluri de a-ţi umple timpul cu fleacuri savante! Uite, *el* nu-şi umple timpul cu asemenea fleacuri! Rihtuitorul (termen tehnic cizmăresc) e un om de acţiune şi de anvergură! *El* e pe dimensiunea planetei! N-o fi având cancer la corzile vocale, da' anvergură are!

Ajung acasă.

Descui uşa apartamentului. Aprind luminile.

Stejar nu-i acasă, dar mi-a lăsat o notă: „E rândul meu la Dacia şi nu ţi-a telefonat nimeni."

Mă aşez la „birou", ca să-i scriu Zoiei. Dar când încerc să mişc carul maşinii de scris la dreapta, ca să încep de la capătul rândului, aud un crak! înăuntrul mecanismului. Carul înţepeneşte. S-a rupt sârma arcului care îl mişcă. Trebuie dreasă.

Deci nu pot folosi maşina de scris. Aş putea să-i scriu de mână Zoiei, dar nu mai am răbdare astă-seară.

Şi, când mă întind în pat, încep să realizez că n-am să-i scriu. A fost frumoasă fantezia cu fiica puterii, las-o să rămână fantezie. Lumea ei şi lumea mea nu se pot amesteca.

— Generaţia voastră e extrem de norocoasă, declară tatăl meu, două săptămâni mai târziu. Stând la masa noastră de pe acoperiş, cu cotul sprijinit pe teancul de pagini ale noului meu roman. L-a citit cu atenţie, ştiu: paginile sunt stivuite inegal, şi o mulţime din ele au colţurile îndoite. Face note pe marginea manuscriselor. Abia aştept să se termine seara, să mă urc cu manuscrisul în pat, cu planşeta mea de scris proptită între genunchi şi stomac şi, cu paginile răsfirate pe ea, să-i aflu opiniile. În total, mi-a spus deja la telefon: „E bine." Apoi a insistat să vină sâmbătă seara la masa noastră, ca să poată să cântărească dacă romanul meu e „de generaţie". L-am avertizat că amicii mei nu-s amatori de dezbatere literară când petrec. Voi fi concis, mi-a răspuns. Dar e important pentru mine să-mi dau seama *cât de integrat eşti tu în generaţia ta.*

Şi a venit cu soţia, cu şaptesprezece ani mai tânără decât el, şi foarte tapată. Au bătut la uşă, am deschis. Ea şi eu ne-am aruncat o privire precaută. El mi-a zâmbit larg, dar fără să-şi arunce braţele de gâtul meu. Au intrat. El mi-a înmânat o sticlă de vin. Ea a păşit către pozele de înjunghiaţi şi înecaţi ale lui Stejar. — Faci poze tot mai bune, i-a spus. — Nu-i aşa? a răspuns el. Astea de-aici, le vedeţi?, sunt cu un obiectiv nou. Şi a început să-i explice ce fel de obiectiv. Între timp, tata s-a uitat în jur, la patul meu, la masa mea de scris. Cu expresia cam intimidată a părintelui divorţat.

— E foarte bun romanul tău nou, îmi spune, la ureche şi strângându-mă tare de braţ. Ascultă… (e nervos şi profetic). E aşa de

bun, e imposibil să nu fie remarcat de toată lumea şi, cine ştie, atât cât poate o carte să schimbe ceva, poate că… va schimba ceva. Se uită emoţionat la mine: Nu te supăra, mi-a plăcut foarte mult, de-aia am vrut atât de mult să vin să te văd.

— Bine, spun eu, foarte flatat şi stânjenit şi plin de gratitudine. Dar ai răbdare cu laudele, lasă-le pentru mai târziu. Nu i-ai văzut de mult pe prietenii mei. Vorbeşte şi cu ei…

— Absolut, îmi răspunde, cu o vitejie de tată emoţionat.

Dintre ceilalţi părinţi n-a venit decât doamna Antohi, mama lui Stejar. Un singur tată şi o singură mamă prezenţi, din zece care ne-au conceput. Dar sunt destui ca să ne facă să ne controlăm vocabularul şi să ne purtăm cum credem că vor ei să fim, nu cum suntem noi: încă tineri, agresivi, hormonali, romantici! încep să râd de unul singur, cum a fost posibil, la ce le-a stat mintea întemeietorilor mişcării de stânga, când au inventat formula „partidul-părinte”? Cum de nu şi-au dat seama că un partid-părinte nu poate fi pe placul tinerilor?

Deci, noi cinci, tatăl meu cu soţia şi umila doamnă Antohi, care când sunt alţi părinţi de faţă se comportă şi mai umil, bem şi mâncăm. Apoi, cu faţa scăldată în patima purpurie a asfinţitului, tatăl meu ia cuvântul: – Prietenul vostru de aici (adică eu) s-a născut când pleca Gestapo-ul şi sosea enkavede-ul. Nici nu vă daţi seama ce înseamnă asta. Vă spun eu, şi vă spun cu tărie, ce-a fost mai rău, ce-a fost mai greu a trecut.

E un pic băut. Îi spun din ochi: „Lasă, dacă nu ne tragi o peroraţie nu-nseamnă că n-a ieşit bine seara…”

Îmi răspunde tot din ochi: „Dar vreau să le vorbesc despre tine şi despre *scrisul tău*!”. Şi eu, la fel: „Nu le pasă lor atâta de scrisul meu, mă au pe mine, originalul, chiar aici.”

Tata renunţă la peroraţie, dar reîncepe să vorbească despre mine cu prietenul aşezat cel mai aproape de el, Călin: – Realizarea talentului fiului meu mă bucură enorm, pentru că garantează că va rămâne aici, îşi va îndeplini menirea aici. Nici nu ştii… Se întoarce de la Călin la mine: Şi nici tu nu ştii câtă artă e în paginile astea. Le apasă cu cotul. Dar ce mă îngrijorează e sentimentul pe care îl exprimă: nemulţumirea, durerea internă, *divizarea.* Nu se poate trăi schizofrenic, şi tocmai asta exprimă aceste pagini. Acum se uită direct la mine: Cum poţi să vrei să fugi, şi în acelaşi timp să rămâi? Cum poţi să iubeşti o patrie… pe care o şi deteşti? Un suflet artistic nu poate trăi cu un asemenea conflict!

— Dacă vă temeţi cumva de fuga ilegală din ţară, ripostează Călin (e calm; el şi doamna Antohi n-au băut nimic), nu vă mai faceţi griji, tocmai se fac nişte acorduri noi, inclusiv cu americanii, să nu mai primească români fugiţi. Mai ales dacă ai paşaport de serviciu, aleluia, americanii nu te iau, englezii nu te iau, şi franţuzii şi nemţii semnează

şi ei acorduri similare.

— Da, ţara e închisă ermetic şi etanş, spune soţia tatălui meu. Râde neplăcut şi sus, ca şi cum s-ar distra de mâhnirea pe care o avem toţi. Eu aş fi putut fi o actriţă interesantă în Occident. O mică piatră aruncată tatei, fără de a cărui influenţă, sunt convins, doamna în chestiune ar fi rămas figurantă.

Tata se uită în jurul mesei. — Ce faci, Luminiţa? o întreabă pe fosta noastră colegă de clasă, pe care o ştie de când ea şi eu aveam treisprezece ani.

— Mă fac curvă, spune Luminiţa prompt. Se caută cadre noi, să eliminăm şi aici înapoierea României. Nu-i greu, tot ce trebuie să-nveţi e să sugi şi să oftezi.

Marcel, care stă lângă Luminiţa, înţepeneşte în scaun, iar tatăl meu se face roşu de jenă. Noi, ceilalţi, beţi, râdem. Actriţa râde pe o notă şi mai sus. Iar doamna Antohi, căreia nu-i trebuie niciun dram de alcool ca să dea drumul la robinet, începe să plângă în surdină: – Voi ştiţi ce-nseamnă să vă fi crescut, să vă fi hrănit, şi după aia să stăm cu inima pierită că fugiţi din ţară?

— Nu fugim, doamna Antohi, că n-avem cum, spune Luminiţa.

— Al meu precis nu pleacă, întăreşte tata. E legat de limba noastră, n-are cum s-o înlocuiască… Ştiu ce vrei să spui, mă întrerupe pe mine, ghicind că vreau să protestez. Dar polono-britanicul tău, Conrad, n-a scris nimic în polonă. Deci *nu era legat*! — Nu ştii ce vorbeşti, spun eu, Conrad putea să scrie în orice limbă, a fost un geniu lingvistic, punct. (Polonezul cunoscut drept Joseph Conrad, polonezul care-a scris *Taifun* şi *Lord Jim*, am o fotografie a lui nici cât o palmă, alb-negru, pe care o cunosc la milimetru pătrat. Am lipit-o cu scotch de carul maşinii de scris, deci mă uit la ea în fiecare zi.) îmi vine să fiu mojic cu tata, aşa, pentru că simt că a îmbătrânit şi îşi arată slăbiciunea. Îmi vine să-l întreb, sarcastic, „Ce nu-ţi merge, te înnebuneşte de cap nevasta mai tânără? N-ai vrut-o tu? N-ai vrut altă viaţă? Acum trăieşte-o! Ori poate-ţi pare rău că ai lăsat-o pe mama? a (care s-a mutat din Bucureşti înapoi în urbea ei natală, Turnu-Măgurele, la Dunăre, s-a lăsat de predat, era profesoară de istorie la liceu, şi acum plivеşte o grădiniţă de doi metri pătraţi pe ţărmul Dunării). Dar tac, pentru că surprind privirea Luminiţei, se uită de la mine la tatăl meu şi înapoi cu atâta dorinţă de a-şi fi cunoscut propriul tată, că aproape roşesc de mojicia pe care n-am spus-o. Apoi, o ia de braţ pe mama lui Stejar. Afectuoasă: – Vreţi să luaţi desertul înăuntru, doamna Antohi? Vreţi să ne uităm la televizor? Stejar e imediat pe fază: – Da, mamă, hai înăuntru să ne uităm la El şi Ea în Lumea Largă! Intrăm toţi în apartament, şi Stejar fuge să pună canalul El şi Ea în Lumea Largă: toată sâmbăta asta, a transmis obsesiv secvenţe de la Disneyland sau din alt parc de atracţii din America, în care El şi Ea sunt catapultaţi în

susul şi-n josul unui montagne-russe uriaş, filmaţi din faţă de o cameră de filmat montată chiar pe montagne-russe. Forţa G care-i izbeşte în faţă pe pasageri îi face să caşte gurile şi să strige nebuneşte; toţi ţipă cu zeci de guri. Numai Ceau şi doamna nu ţipă, ci rânjesc ca la o vizită oficială! Vântul şi viteza sparg părul doamnei Ceau, transformându-l într-o vijelie, şi amândurora le lăcrimează ochii, şi totuşi amândoi zâmbesc, zâmbesc, strălucitor!

Toată lumea a intrat în apartament. Tata se opreşte lângă masa mea de scris şi se uită la poza lui Joseph Conrad, polonezul care a subjugat limba lui Shakespeare, lipită de carul maşinii de scris, vetustă, sovietică, marca Zvezda. Tata simte că seara s-a terminat. Spune o frază banală de la revedere, îşi ia doamna de braţ şi o îndrumă spre ieşirea din apartament. Lansându-mă după ei ca să le urez noapte bună şi să chem liftul, aud telefonul sunând şi îl înhaţ din mişcare.

— Da?

O voce de bărbat, cunoscută parcă: – Bună seara… Nu vă supăraţi, ştiu că aveţi lume… dar puteţi veni jos în faţa blocului numai câteva minute?… Doreşte cineva să vă ureze la mulţi ani.

L-am recunoscut: securistul Coman.

— Nu ştiu… zic eu, cam sugrumat. Puteţi să mi-o daţi la telefon?

— Nu pot, că nu suntem împreună. Eu sunt în maşina de filaj, vă vorbesc prin radiotelefon. Şi ea vă aşteaptă deja la intrare. Vă rog, veniţi jos.

— Bine. Două minute.

Pun telefonul în furcă şi privesc în jur.

Doamna Antohi se uită la El şi Ea, băieţii beau vin şi ciugulesc din meringue-ul făcut de Luminiţa, tata şi doamna lui au păşit afară, pe palierul întunecat, unde el apasă ochiul roşu al butonului de la lift. Dubiţa din tablă fără oglindă ori alte ornamente era probabil oprită doar un etaj mai jos; o aud sosind, ţăcănind şi zdrăngănind. Alerg şi-l iau de braţ pe tata înainte să deschidă uşa liftului: – Se poate să plecaţi aşa de repede? Haideţi înapoi, mai staţi un pic, abia ne-am văzut… Consoarta îmi aruncă o privire iscoditoare, dar tata aprobă cu aceeaşi cumsecădenie de leu îmbătrânit. Îi împing înapoi în apartament. Apoi…

Mă avânt în lift în locul lor, cobor în zdrăngănit de cabluri…

Ajung jos, la vestibulul gol. Zbor către uşa de ieşire.

Şi ţâşnesc afară. Ca într-o melodramă, în care persoanele, întâmplările, gesturile, frazele sunt simultan şi false, şi reale, o găsesc pe Zoia aşteptându-mă chiar pe scările de la intrare. Parcă mă izbesc de ochii ei, mari şi plini de noapte, şi aproape o-mbrâncesc cu pieptul, din viteză.

Mă-nţepenesc în călcâie şi gâfâi: – Pardon… Bună seara…

Ţine în ambele mâini o cutie mare şi dreptunghiulară, din carton.

— La mulţi ani.

— Ha? A, da… mersi… de fapt, ziua mea nu-i azi…

— Păi… n-ai invitaţi? întreabă ea cu bun-simţ.

Ce senzaţie bizară: parcă am uitat cum arăta! îmi rememorez nasul drept, pielea palidă, buzele subţiri şi un pic contractate. E nervoasă. Mă învăluie într-o privire de inventariere; poate nici ea nu-şi amintea exact cum arăt. Deodată, misterul minţii unei fete îmi apare drept cea mai plăcută enigmă din lume! Zoia surâde de-a dreptul dulce, peste capacul cutiei. O ridică la nivelul sânilor, iar pe mine mă apucă panica: măcar atâta ştiu şi eu, ca scriitor, din observarea vieţii, că femelele şi masculii atraşi unul de celălalt sunt atât de în lună când se întâlnesc, că se topesc unul în altul fără nicio prevenire, pur şi simplu se lichefiază unu-n altul! Fac un efort şi reuşesc să rămân distinct de ea, dar zâmbindu-i de la o ureche la alta, în timp ce în mine creşte, creşte panica, până când răbufnesc (dar în şoaptă!): – L-ai întrebat pe hindusul „Unde-i Petru astă-seară?" şi ţi-a spus „După şapte, îl găseşti acasă. Vin toţi prietenii lui şi fac un fel de chermeză"?

Zoia ghiceşte cine e hindusul şi îi lucesc ochii de amuzament.

Simultan, îşi dă seama că sunt şocat, poate chiar mâniat de apariţia neaşteptată: – Iartă-mă că am venit neinvitată, îmi spune. Cu o voce cam răguşită, în care găsesc totuşi o catifelare de deferenţă şi regret: Ştiu că nu-i prea firesc (firesc?!?) să te întâlneşti cu o fată sub atâta supraveghere… Dar… te-am propus să faci parte din grupul de presă care-l va însoţi pe tatăl meu în America de Sud… Şi, în câteva ore, grupul de presă va avea un instructaj cu tatăl meu… Face o pauză; eu nu spun nimic; dar aud până şi frunzele din arţarii prăfoşi, frecându-se una de alta. Toţi membrii grupului vor fi convocaţi în ultima clipă, din motive de securitate… Dar am vrut să-ţi spun eu direct… adică, *să te rog să accepţi*, în loc să fii anunţat oficial…

Se opreşte din vorbit.

E îmbrăcată într-un trening simplu, bleumarin, nou, n-a fost dus la spălătorie niciodată, sunt convins. Şi altă pereche de Nike de atletism, cenuşii, discreţi.

Când ne-am dus la expoziţie, şi apoi la Bufet, era fardată. Acum nu e. Îmi place mai mult nefardată.

— La mulţi ani, spune ea, bătând des din pleoape.

— Ochei, zic eu, în sfârşit. Ochei. Ce-ar fi fost să mă întrebi pe mine dacă vreau să fac parte din grupul de presă, înainte să mă propui?

— *Cum,* întreabă ea, cu mirare nejucată, ai fi spus nu?

— Ce-i în cutia asta? o întreb, în loc de ce-ar trebui să întreb: Dacă aş spune nu acum, la ce repercusiuni m-aş expune?

— Un cadou pentru tine. Vrei să vezi ce e?

Fără să-i iau cutia din mâini, trag de laturile capacului, bine îmbinate, dar făcute să se desfacă uşor, e din *Vest*, ştiu după calitatea cartonului. Cutia se deschide.

Ce zăresc înăuntru e un obiect nou-nouţ, care oglindeşte o sclipire de lumină rătăcită din stradă.

N-am replică.

Apoi îi iau cutia din mâini. (Simultan, mă cercetez: oare mă port ca un gigolo ieftin? Ori ca unul scump – depinde de cât o fi costat cadoul?)

— Vino sus, îi spun.

Se mişcă repede, supusă. O îndrumez în vestibul, şi apoi înăuntrul liftului de tablă, în care, cu becul gol scânteindu-ne în creştete şi cutia ocupându-mi mâinile, îi fac semn din ochi: apasă tu butonul.

Întinde braţul să apese. Nu poartă nicio bijuterie, nici măcar ceas pe încheietura stângă, îngustă şi dezvăluită agreabil din mâneca moale a treningului. Liftul porneşte. Ea se apleacă spre mine şi, pentru că n-am cum să fac un pas înapoi, am cutia în mâini şi sunt cu spatele la peretele liftului, mă sărută pe obraz. Sfielnic şi rapid, şi apoi rămânem amândoi imobilizaţi de surpriză, în timp ce urcăm etajele.

Zoia şi cu mine am intrat în apartament şi s-a lăsat o tăcere de s-auzi un ac căzând pe podea. Apoi ea s-a îndreptat spre tatăl meu şi i s-a prezentat: – Zoia Ceauşescu.

Apoi s-a prezentat consoartei actriţe, Zoia Ceauşescu, apoi mamei lui Stejar, la fel. Am crezut că doamna Antohi o să leşine când Zoia şi-a spus numele, demnă şi cu stil, a treia oară. Ce mai, a intrat, s-a prezentat, a învins. Călin, Marcel, Stejar au trecut rând pe rând să-i strângă mâna. Luminiţa i-a strâns-o şi ea, cordial şi surâzând cu graţie, îmi pare bine, Luminiţa Banu, şi mie, Zoia Ceauşescu. Când două femei se cunosc pe neaşteptate şi îşi zâmbesc strălucitor, îmi aduc aminte de boxerii care, după ce intră în ring şi se bat pe umeri colegial, încep să se pocnească.

Zoia şi Luminiţa s-au analizat din ochi atât de exhaustiv, de parcă şi-ar fi numărat fibrele de material pe centimetrul pătrat de trening şi de rochie super-mini dezgolind umeri şi braţe bronzate la ştrand. Dată cu un ruj de buze roşu-coral, discordând puţin cu blondeţea-i bronzată, Luminiţa arată ca o nordică rătăcită în peisaj, în timp ce Zoia e brună, autohtonă, sudică sadea şi… drăgălaşă şi aţâţătoare prin puritate!

Am pus cutia cu cadoul pe masa mea de scris.

O aud pe soţia-actriţă spunându-i Zoiei: – Tovarăşul, tatăl dumneavoastră, m-a văzut pe scenă, în *Gaiţele* de Kiriţescu. Dar aia a fost aşa, o apariţie… La toamnă mi se dă nişte Cehov.

— A, Cehov, bun, răspunde Zoia.

Apoi îl aud pe Stejar spunând: – Eu fac fotografii artistice. Dar şi realiste. Aud tot grupul deplasându-se către scenele crimelor. Visul meu e să fiu fotoreporter…

— Doamne, doamne, murmură Zoia, cu ochii la fotografii.

Am scos obiectul din cutie. E atât de mic şi de extraplat, pare aerodinamic. Are clape şi un cablu electric împachetat separat într-o husă transparentă din plastic. Pe o etichetă, Dante Alighieri, cu profilu-i încununat cu lauri, bate la o maşină de scris ultramodernă: *Olivetti Elettrico-Manuale, per i migliori scrittori del mondo!*

Suflu peste carul maşinii Olivetti. E atât de lustruit, abureşte subtil, şi clapele negre, cu litere albe, capătă un glanţ diamantin.

— E şi portabilă, spune Zoia, moale. Acum e lângă mine, şi toată asistenţa se împlutonează în jurul nostru.

— Ce mişto e, oftează Luminiţa, punând mâna pe umărul meu şi lăsând-o acolo. Ei, ce crezi, scrie singură?

— Îţi place? mă întreabă Zoia.

Dau jos mâna Luminiţei, dar gentil, ca să trag mai aproape scaunul meu de dactilografiat. Plasez scaunul la masa de scris, mă aşez. Faţă în faţă, eu şi maşina Olivetti.

— Să vedem, murmur printre dinţi. Nu c-aş fi dificil, dar eu bat la maşina de scris de multă vreme… am, cum să spun, tabieturi…

— A învăţat să bată la maşină la paisprezece ani, singur, spune tata, cu afectuoasă mândrie. Când era în clasa a opta, a scris o compoziţie despre proza lui Vlahuţă, la maşină, şi directoarea liceului, o încuiată, a vrut să-l dea afară din şcoală… Zicea, tot colectivul a scris de mână, şi tu?…

— Lasă, tată, nu-ţi mai aminti, spun eu, punând o filă imaculată în maşina Olivetti.

— Am citit nişte gazetărie de dumneavoastră. De pe vremuri, îi spune Zoia tatălui meu.

Tata râde flatat: – N-aveam nici pe departe energia lui, la aceeaşi vârstă. Dar fiecare e altfel, şi are altă soartă… (Într-adevăr, altă soartă! De pildă: tânărul scriitor a primit o maşină de scris de la fiica puterii! Oare o s-o dea înapoi? Nu cred c-o s-o dea înapoi. Trădare! Da, trădare! Bun… şi?)

Mă aşez mai adânc în scaun, mormăind peste umăr: – Ştiu că e o marcă de calitate… Dar nu ştiu dacă pot să accept…

— Dar de ce să nu accepţi? întreabă ea, logică şi prietenoasă.

Îi surprind în ochi o mângâiere reţinută, dar şi autoritară:

„Nu refuza!” Trag cablul din husă, conectez un capăt la maşina Olivetti, iar pe celălalt îl înfig în priză. O vibraţie fină cuprinde micul instrument, parcă i s-a făcut o injecţie tonică.

Bat clapele. Bat două versuri:

Something hidden. Go and find it! Go and look behind the Ranges!
Something lost behind the Ranges! Lost and waiting for you.
Go!

— E din Joseph Conrad? întreabă Zoia şi, când mă uit la ea, îmi textează din ochi: „Nu-s proastă, vezi?”

— E din Rudyard Kipling.

Scot fila şi i-o arăt; câteva litere sunt bătute de două ori… altfel dactilografia e splendidă.

— Trebuie să fii atent să nu baţi tare, maşina asta e foarte sensibilă, mă sfătuieşte Zoia cu fineţe.

Tata îşi scoate ţigările, se apropie de ea cu pachetul şi cu o scrumieră în mână.

— Nu, mersi, încerc să fumez mai puţin.

— Şi eu, oftează el.

— Când călătoresc, adaugă ea, fumez mai puţin. Şi către mine, dar o aude toată lumea: începem vizita la Fidel Castro, continuăm în Costa Rica, Venezuela, Columbia, Peru… şi încheiem în Chile, *la tovarăşul Allende* – din jungla cubaneză în Anzii Cordilieri, va fi o vizită prin şapte ţări, deci avem nevoie de o prezenţă de presă numeroasă, ca să ilustreze România multilateral dezvoltată…

Mă-ntreb dacă-mi fulgeră pe faţă imagini din Anzii Cordilieri. Luminiţa s-a-ncruntat, doamna Antohi nu ştie nici pe ce lume e, băieţii tac. Eu răspund: – Zoia, dacă grupul de presă care însoţeşte trebuie să fie reprezentativ, poţi să pui o pilă să fie inclus în grup şi Stejar? N-a făcut niciodată reportaj foto, dar e un reporter înnăscut (arăt cu mâna la măruntaiele revărsate pe pereţi). Ce zici, *Zoia*?

Stejar se broboneşte la rădăcina părului.

Zoia ezită: – Grupul de presă e planificat să-l întâlnească pe tatăl meu *mâine*… Scoborând glasul: asta am venit să-ţi spun, în afară de la mulţi ani…

Dreaptă ca o vargă lângă tatăl meu, expresia doamnei actriţe declară: „Aşa şansă să fi avut şi eu, să fi întâlnit şi eu un moştenitor al puterii, cum a-ntâlnit-o pe moştenitoarea mucosu’ ăsta!…”

— O să fii convocat să mergi cu grupul de presă, spune Zoia spre mine, să vi se facă instructajul. Şi spre Stejar: Să vedem dacă poţi fi inclus, e cam în ultima clipă, dar poate sunt şanse… Crezi că te poţi învoi de la serviciu? Vizita începe în două săptămâni şi va dura aproape o lună…

Stejar, sufocat.

— Bine, spune ea. Îmi cer scuze, nu pot să mai stau. *Dar am să mă ocup.* Du-mă până jos, la intrare, îmi spune mie. Şi apoi la toată lumea: La revedere, mi-a părut bine…

În mai puţin de un minut, suntem iar în lift amândoi şi mă gândesc:

oare ce-aş putea face acum, care să pară vertical?

Zoia pune mâna pe braţul meu: – Nu te-ai supărat, nu? Dau din cap, nu. — Bine, râde ea, cu o sclipire de triumf în ochi. Sper că aveţi un costum închis la culoare, şi tu, şi prietenul tău. Cât e ceasul? Mă uit la ceasul de mână: – E trecut de douăsprezece… — În două ceasuri o să vină o maşină să vă ia. Să fiţi îmbrăcaţi în costume şi cu cravate, e foarte important.

— Deci instructajul e în noaptea asta?

— Instructajul e mâine dimineaţă. Noaptea asta vă deplasaţi la locul instructajului. N-am voie să spun unde.

— Ochei. Bine. Şi… tu?

— Mă duc să-mi fac valiza, îmi spune, ca o puştoaică deşteaptă. N-ai vrut să fie inclusă încă o persoană? Trebuie să mă duc acolo şi să vorbesc cu cine e de vorbit…

Întotdeauna ţi se face pe voie? întreb către ochii ei lucioşi, către expresia de sfială şi în acelaşi timp de *scop* neabătut, concentrat în fiinţa ei. De fapt, dacă vreau s-o zăpăcesc, să-i confuzionez un pic busola, nu trebuie să mă feresc de contactul cu ea, ci dimpotrivă, trebuie să o ating! Aşa că o iau de mână: Bine, ochei, atunci ne vedem mâine?

Îi strâng mâna în mâna mea şi se tulbură un pic, chiar îşi fereşte ochii către tabla scrijelită a liftului. Într-un film, în acest punct, eroul ar săruta eroina. Eu nu fac decât s-o ţin de mână, sunt foarte nervos, dar şi ea e nervoasă, vorbeşte la-ntâmplare: – Aveai nevoie de o maşină de scris ca lumea… nu? — Da… şi îţi mulţumesc. — Plăcerea mea… — Ne vedem mâine…

Iese din lift, o urmez, traversăm vestibulul. Ieşim afară. Ca într-un vis, o văd păşind către o maşină neagră aşteptând lângă trotuar.

Se urcă în maşină, părând că devine altcineva. E cea cu care am vorbit, dar e altcineva. Şi maşina porneşte.

La trei şi un sfert, în greul nopţii, soseşte un microbuz să ne ia pe mine şi pe Stejar. Ne găseşte pe treptele de la intrare, raşi, pieptănaţi cu grijă, Stejar şi-a dat şi cu briantină. Suntem spilcuiţi în costumele noastre închise, al lui, bleumarin, al meu, negru, costumele de sala palatului, aşa le spune Stejar. Stejar şi-a pus şi cravata. A mea e împăturită în buzunar.

Singurul meu bagaj e maşina de scris, pe care o duc ca pe o valijoară, ţinând-o de mânerul lateral.

Singurul bagaj al lui Stejar e aparatul foto.

Mult peste viteza legală, dar lin, fiindcă microbuzul, marca Renault Estafette, are suspensii clasa una, străpungem mahalalele adormite.

Ieşim din Bucureşti şi săgetăm spre est, fulgerând cu farurile,

luminând tăbliţele unor localităţi ghemuite în noapte. Pantelimon, Brăneşti, Islaz… Drumul spre Constanţa. Drumul din copilărie, spre vacanţa la mare, cu trenul pufăind nouă ore prin Bărăganul nesfârşit.

De data asta ne va lua sub cinci ore, călătorind într-o ghiulea pe roţi.

Şoferul e un bărbat fără un fir de păr pe cap. Stejar l-a întrebat cum îl cheamă, n-a vrut să răspundă. Dar când l-a întrebat de ce se rade în cap, şoferul a răspuns că nu se rade; i-a căzut părul din cauza unei boli contractate în lagărul de prizonieri la americani. După care s-a îngropat iar în muţenie şi a mărit viteza, iar eu şi Stejar ne-am minunat dacă şoferul fusese cumva vreun superspion, trimis de noi şi prins de americani, eliberat mai apoi în cadrul unui schimb şi acum servind, în linişte şi neştiut de nimeni, pe lângă şefu'! Şi acest scenariu, odată sinistru şi funest, nu mi s-a mai părut deloc aşa. Ba mi-am zis, şi chiar cu un pic de orgoliu, de ce să n-avem şi noi spionii noştri?

După aceea Stejar şi-a pus capul pe umărul meu ca să aţipească un pic. L-am avertizat că o să-şi mototolească cămaşa, dar el s-a tolănit pe umărul meu şi chiar a-nceput să sforăie.

Doamna Antohi rămăsese în apartament după plecarea Zoiei şi insistase să-i calce o cămaşă lui Stejar, ba chiar şi mie. Rămăsese acolo toată lumea şi am băut toţi vin ca să ne venim în fire – până şi Călin a băut, eu am băut un pahar mare până la fund, singura care n-a băut a fost mama lui Stejar. Stejar era aşa de surescitat, răscolea apartamentul în sus şi în jos căutând balene pentru gulere de cămaşă – fiindcă, scurt după ce-a plecat Zoia, a sunat la telefon hindusul să ne spună să fim gata la trei, şi ireproşabili. „Nici măcar un colţ de guler de cămaşă să nu vadă şefu' îndoit mâine!", a poruncit hindusul şi a închis. Nici eu, nici Stejar n-aveam balene de gulere pentru cămaşă; s-a repezit Marcel până la el să ne aducă balenele lui şi, când s-a întors, doamna Antohi ropotea de plâns: „Ai să fugi în America, Stejărel, ai să fugi în America, îmi spune inima!", stropind cu lacrimi când o cămaşă, când alta, sub fierul sfârâind de încins, ceea ce ajuta la călcat.

— Cum o să fug eu fără mămica mea? Niciodată! a răspuns Stejar, îmbrăţişând-o cu fier, cu tot.

— Nu Stejar pleacă, doamna Antohi, a spus Luminiţa. Ce pleacă, şi a şi plecat, e viaţa noastră de prieteni la toartă. Şi ce dulce-a fost! Mai un vin sâmbăta seara, mai un banc, mai un bairam – a făcut un gest cu braţul cuprinzând toată căldura apartamentului, risipită în obiecte familiare, până şi maţele imortalizate de Stejar făceau parte dintr-o rutină călduţă şi liniştitoare. Luminiţei i-au dat lacrimile, deşi mult mai în surdină decât doamnei Antohi: Visul meu a fost să fug cu voi patru, fiindcă am avut în voi patru *fraţi*. Patru bărbaţi deştepţi şi bine înfipţi în viaţă, nu mojici, nu mârlani, dedicaţi unul altuia, unde mai

găsesc eu asemenea sprijin şi protecţie? Gata, s-a terminat!

— S-a terminat copilăria, Luminiţa, a spus tatăl meu; fusese atât de tăcut, uitasem de el. Nu prietenia s-a terminat, ci copilăria. De acum, fiecare îşi urmează şansele lui în viaţă. Iar tu, s-a uitat la mine cu aerul acela profetic-inspirat, nu te mai îndoi atâta de tot ce alegi şi ce faci. Până şi şefu' ăsta imposibil, poate e ceva uman în el? Ceva de român, dar e prea încorsetat de timp şi de sistem, nu credeţi că-i posibil?

— E uman, joacă popice, a confirmat Călin, şi e român, are brutăria lui personală unde-i face pâine de secară, să nu se îngraşe, că e prea român ca să se lase de pâine!

Am râs toţi, şi tatăl meu a râs şi el şi ne-a spus: – Bucuraţi-vă cu ce vă dă viaţa, distraţi-vă! Asta-i ce n-a ştiut să facă generaţia mea! Hai acasă, doamnă, i-a spus nevestei. Apoi s-a uitat iar la mine cu o privire care spunea şi bravo, şi bagă de seamă şi m-a îmbrăţişat puternic, cu braţele vlăguite de emoţie. Fii bărbat! mi-a şoptit la ureche. Nu spun la revedere, să nu spună nimeni la revedere, fiindcă suntem şi rămânem împreună! Apoi şi-a luat de un braţ nevasta, şi pe doamna Antohi de celălalt braţ: Generaţia noastră spune nu la revedere, ci noapte bună.

Şi au plecat acasă.

— Te iubim, Luminiţa, a spus Marcel, o clipă mai târziu.

— La pluralul majestăţii, Marcel? a întrebat Luminiţa. Şi şi-a şters lacrimile cu dosurile palmelor. Mersi că nu m-ai înghesuit niciodată, Marcel, eşti un gentleman, şi acum amânăm toate hotărârile de viaţă până la întoarcerea eroilor… înapoi în cuşcă! S-a-ntors spre mine şi Stejar: Măcar o să vedeţi cuşca pe dinafară, băftoşilor! Ne-am îmbrăţişat toţi, am mai băut, şi apoi eu am făcut două cafele, două gingirlii ca la carte, intens dâmboviţene, ca să ne trezim la cap eu şi Stejar.

Şi acum suntem în microbuzul care buzdugăneşte în noapte, trecând pe lângă sate cu nume neaşteptate. Florica, Ileana, Dor Mărunt. Romantice. Ori consonantice şi de neexplicat: Lehliu, Dâlga. Nume al căror mister nu poate fi ghicit, şi nu-l voi ghici nici eu.

Cu o strângere de inimă ciudată, dulce-amară, mă gândesc şi încerc să resping gândul, dar nu reuşesc: mă îndrept nu către o destinaţie, nu către un punct în spaţiu, ci către un om. Omul în care e înmănuncheată România, în modul cel mai nefiresc, şi totuşi cel mai real. Conducătorul suprem. Toate firele duc la el. Şi toate drumurile, inclusiv şoseaua înceţoşată pe care gonim acum. Mă cuprinde aceeaşi sâcâitoare îndoială, aceeaşi obsesivă furie pe mine însumi pe care n-am simţit-o la tinerii din Berlinul de Est. Cine ne conduce? Şi de ce el? N-a fost ales prin vot liber, mulţimile habar n-aveau de el până a apărut brusc la putere, ca o mână dezvăluită dintr-o mănuşă, şi totuşi

uite cum ne-am învăţat toţi să-l acceptăm, cu sau fără scrâşnete, admitem că el e *şeful*, singurul şef! Aşadar, e omul destinului? Se pare că e. A fost sortit să domnească asupra acestei ţări? Se pare că da. De ce? Nu ştiu. Nu ştim.

Dar el, el ştie de ce?

Toate dezbaterile despre el, clevetirile şi plângerile, înjurăturile şi blestemele şi întrebările rămase fără răspuns pe care le-am auzit ani de zile sunt treze în mine acum, în timp ce microbuzul mă catapultează în noapte, spre întâlnirea cu el. Ce e mai chinuitor, să ştii ori să nu ştii? Să accepţi ori să nu accepţi? întrebările fără răspuns sunt cele mai chinuitoare. Un popor întreg, douăzeci şi mai bine de milioane, se întreabă zi de zi de ce şi cum ne are în mână *omul acesta*, şi nu altul, şi prin ce merit ne e stăpân? El, cizmarul, rihtuitorul, ce e în el care îl ridică şi îl sfinţeşte? Că a stat faţă în faţă cu Nixon? Dar… reamintindu-mi ziua când el şi americanul s-au întâlnit, când el l-a întâmpinat pe vesticul acela înalt şi bine hrănit, al cărui trup însuşi era un portret al vieţii civilizate… el, dunăreanul scund şi stângaci, într-un fel, m-a impresionat mai mult. Fiindcă, deşi i-am ghicit nervozitatea şi l-am văzut neîndemânatic, nervos şi fără stil… din când în când s-a uitat la american cu o cosmică îngâmfare: „Dovedeşte-mi *tu*, spunea privirea lui. Eu n-am nimic să-ţi dovedesc, am trăit şi fără tine, pot trăi şi fără tine şi de-aci înainte!”

— Păi, sigur, a dat atunci voce gândurilor noastre Călin. Al nostru-i mai tare. Dintre ei doi, cine are putere de viaţă şi de moarte? Al nostru.

Şi noi, eu şi Călin, şi Stejar, şi alţi prieteni ai noştri, noi cei care încă putem să facem ceva, cei care nu suntem încă prinşi în sclavia ireversibilă a căsniciilor şi a luptelor pentru carieră, a zămislirii şi creşterii de copii şi a compromisurilor de zi cu zi şi oră de oră – noi ce vom face în ce-l priveşte pe acel şef enigmatic?

Nu ştiu.

Dar în ce priveşte propriul destin?

Nu ştiu.

Mă gândesc la fiinţa brună şi gracilă care mi-a dat obiectul lucitor pe care îl ţin pe genunchi.

Ştie multe lucruri pe care nu le ştiu eu, şi totuşi nu ştie mai mult decât mine.

Şi nu de la ea aştept o explicaţie.

După ce trecem de Dâlga, cerul spre est începe să se descătuşeze de greul nopţii, şi spaima aceea sălăşluind în rădăcina fiinţei, noaptea! noaptea!, începe să scadă. Spaima ancestrală de întuneric, aproape ca o presimţire de rău, a fost învinsă, încă odată, de rotirea soarelui. E iar lumină? Sunt viu!

N-am dormit o clipă.

Stejar moţăie pe umărul meu. Şoferul conduce tare şi uniform.

Soarele răsare pe când ne apropiem de Vadul Oii, unde nu de mult automobilele, ca să treacă Dunărea, trebuiau încărcate pe bac.

Deodată, şoferul râde singur, clănţănind parcă metalic. În faţa noastră, pe şoseaua altfel pustie, zăresc un mic convoi de microbuze.

Şoferul nostru apasă pe acceleraţie şi întrece microbuzul din coadă. Şi pe când flutură un braţ, salutându-l pe şoferul celuilalt microbuz şi apoi depăşindu-l, Stejar sughiţe în somn de atâta hâţâneală şi deschide ochii, şi amândoi îl vedem pe… *şeful*, dormitând pe o banchetă în celălalt microbuz! Mă frec la ochii roşii şi apoşi de nesomn şi mă uit din nou. E acolo, îmbrăcat într-un pulover anonim, cu tâmpla sprijinită de sticla ferestrei, cu gura, cum o ţine el, întotdeauna întredeschisă, ca şi cum ar număra în minte ceva – gura aceea abureşte un colac de respiraţie pe sticla ferestrei…

— Nu-i şeful, spune calm şoferul, e frate-său ăla de la presă. Şi ăla de la securitate e în al treilea microbuz.

Măreşte viteza şi mai mult: văd în alt microbuz cinci-şase bărbaţi moţăind ori căscând cu o expresie de resemnare mofturoasă, boieri siliţi la un program neplăcut! Seniorii presei româneşti, îi ştiu de la motorcadele oficiale şi de la primirile de conducători străini. O clipă îmi bate inima de vanitate: baronii se uită enervaţi la mine şi la Stejar, cine-s puştii ăştia?

— Uite-l şi p-ăla de la securitate, spune şoferul, şi zăresc iar obrajii bosumflaţi, nasul subţire, buzele întredeschise pe dinţii albi, dar inegali, ca o râzătoare de dinţi, şi ochii căprui sfredelitori ai unui alt frate. Când e patru-cinci din ei la un loc, atunci să vezi hazul dracului, spune şoferul, sibilinic. Fratele de la securitate se uită la mine pe când zbor pe lângă el, mă analizează şi încrustează în memorie. Brusc, podul peste Dunăre se deschide în faţa noastră; şoferul se-nfige pe culoarul opus şi, fără să clipească, întrece şi primul microbuz, claxonând chiar pe pod!

Zburând peste Dunăre, lăsăm în urmă convoiul.

Şoferul scoate mâna pe fereastră. — Canalul, spune el scurt, indicând un tranşeu adânc şi larg, pustiu de vegetaţie şi punctat cu pietre uriaşe şi triste.

Rămâne în urmă, ca o fantasmă, în timp ce gonim către estul orbitor, şi apoi virăm spre sud. Arsura Bărăganului e înlocuită de pomi şi costişe joase. Lumina zorilor e intensă.

— Mai avem mult de mers? întreb, şi automatul de la volan răspunde: O oră.

Exact la şapte şi un sfert, albastrul înalt şi nefiresc de tras cu linia al mării apare în stânga microbuzului.

Undeva între Costineşti şi Neptun, microbuzul părăseşte şoseaua. Pe un drum secundar anormal de bine pavat, zburăm către un zid înconjurând o moşie larg aşezată, ale cărei porţi se deschid, şi prin deschiderea lor ne îndreptăm către o casă de vacanţă, mare şi nouă, în stil hacienda.

Dincolo de casă, văd marea.

Oameni de pază, îmbrăcaţi în negru anonim, îi fac şoferului semn să încetinească. Întrezăresc o parcare înţesată de automobile, alei de pietriş, sere…

Pajiştea e plină de fântâni arteziene noi-nouţe, care împroaşcă nori joşi de apă. Există şi un havuz ţâşnitor în mijloc, dar în dimineaţa asta e sec şi mut.

Şi mă ridic pe banchetă, iar Stejar se ridică şi el. Pe o alee pavată cu pietriş, un bărbat îmbrăcat banal, în alb, priveşte marea. O vede dincolo de laturile casei, o vede zbătându-se în ţărmuri, huloasă, cu mici creste de valuri spumuind până la orizont, liberă şi totuşi prizonieră. Marea.

Omul care o priveşte e un om de câmpie, ştiu. El se uită la mare cu aceeaşi îngâmfare reţinută, dovedeşte-mi tu mie, eu nu-ţi sunt dator să-ţi dovedesc nimic, încât… parcă îl simte marea! Parcă se chinuie în faţa lui pentru că… eternă cum e, ea simte poate, printr-o simţire a naturii, că dacă acest om la jumătatea vieţii, îngrăşat de trai bun în jurul şoldurilor şi coapselor, ar vrea s-o mute din matcă ori s-o sece, omul acesta şi-ar face gustul, omul acesta ar paria şi câştiga cu imposibilul, şi de aceea marea se chinuie şi se zbate ca o fiinţă în pericol.

Sar în scaun, cât pe-aci să izbesc tavanul microbuzului cu creştetul. Dar nu e decât şoferul, bătându-mă pe braţ şi apoi arătând cu degetul la gulerul cămăşii. Smulg cravata din buzunar şi încep să mi-o pun la gât, în timp ce şoferul ne sfătuieşte: – Vizita începe în Cuba, la Fidel, da? Fiţi atenţi că Fidel o să-l ia la mişto pe şefu,. Că nu-i destul de revoluţionar, că se-mbracă la fel ca un casier de la o bancă capitalistă şi de ce vindem romul lui prea ieftin. Cât sunteţi la Fidel, fiţi pe şase continuu, numai în haină încheiată, numai în cravată, numai cu hârtii în mâini, şi să nu-l contraziceţi vreodată pe şeful. După Fidel, o să fie mai uşor. Hai, uite-i p-ăilalţi.

Gonind şi derapând, celelalte trei microbuze apar şi apoi, zvârlind pietriş din roţi, se opresc lângă al nostru. Treji şi palizi, baronii presei se revarsă din ele, îmbrăcaţi în costume. Unii şi-au adus, în saci cocheţi de voiaj, pantofii făcuţi lună, cu care se încalţă acum, pe pietrişul parcării, alţii, privindu-se în oglinzile retrovizoare ale microbuzelor, îşi refac nodul cravatei. Unii au în mâini truse de voiaj marcate: Panamerican, TWA, Air France. Reporteri de vârf.

— Tu eşti ăla care scrie romane pentru tineret? mă întreabă cineva

pe neaşteptate. Se prezintă: Buzescu, *Scânteia*. Un tip scund, cu capul mare, firav, nedormit, prietenos. Te citeşte nevastă-mea, şi fiică-mea. În mod normal, aş fi flatat, dar în anturajul ăsta de masculi referinţa la scrisul meu mi se pare cam frivolă… dar ochei, ochei, mi-am pus costumul negru şi manierele de duminică… Îngân: – Îmi pare bine, Popescu… Mai vin şi alţi redactori-şefi, eu îl prezint pe Stejar, ne dăm mâna toţi, Antohi, Popescu, Bolovan, Liliac, Aoiţei, Cerbu, Duhan, Staroste, Aanei, Antohi, Popescu, Antohi, Popescu. Între timp, fraţii şefului s-au dat şi ei jos din microbuze şi trec pe lângă şeful, conversând unul cu altul. Îl salută pe şeful; el nu răspunde; ei, neafectaţi, se-ndreaptă spre casa-hacienda. La uşă, se întretaie cu trei persoane în alb, un bărbat şi două femei, poate-or fi un doctor şi două felceriţe, şi apoi se arată dinăuntru încă o femeie. Femeia care a venit s-o ia pe Zoia de la aeroport.

Când ajunge lângă soţul ei, pare mai înaltă decât el. Are părul tapat înalt şi foarte rotund, ca un stup inversat balansat pe cap. Ochii îngustaţi. Bronzată. Îi văd ridurile de pe frunte, cu mici interstiţii de alb între ele, de piele neatinsă de soare. Are nasul mare, bărbia dublă, torsul îngreunat şi planturos, şi şoldurile late, încărcate. Mă fulgeră gândul că Zoia va arăta cândva ca ea. Bărbatul, care pare atât de diminuat în lumina dimineţii, concurează belşugul fizic al femeii printr-o singură trăsătură supraabundentă: părul mare, cărunt, dar plin de viaţă, pe care tocmai începe să-l are cu un pieptene bej. N-ajută defel, părul îi rămâne sălbatic, ca un nor de explozie nucleară. Gura îi e ţuguiată şi deschisă tot timpul. Acum două ceasuri, pe drum, când am început să strâng ochii de dimineaţa dobrogeană excesivă, mi-a trecut prin cap de ce e şeful mereu încruntat: nu vrea să poarte ochelari de soare. Ochii lui strânşi şi înfundaţi în orbite sunt ochii dacului de la câmpie, păgân, sărac, tribal, încrâncenat de sărăcie şi de vecinătatea cu o Romă mereu mai bogată şi mai puternică; ochii ţăranului copleşit de căldura toridă a muncii la câmp, în lumina brutală a soarelui şi istovit şi excedat de o muncă pe care o urăşte. Strângerea sceptică, ostilă a ochilor exprimă severitatea luminii şi a climei şi asprimea vieţii şi lipsa de speranţă, transferate în trup, preluate genetic. Veşnic istovit, veşnic pierdut în singurătate, veşnic nenorocos, omul de la Dunăre s-a închis într-un sine certăreţ şi acru, care-i ucide naturaleţea şi cheful de viaţă.

Pe un cântar portabil apărut ca prin minune, personalul medical cântăreşte… nişte pietre.

Pietrele sunt plasate egal în doi saci de spate, cafenii şi pătraţi, ca nişte ghiozdane. Apoi, el şi ea îşi pun ghiozdanele în spate.

Pentru prima oară, când e cu ea, el îşi pierde acea expresie provocatoare, dovedeşte-mi, arată-mi! Vorbeşte cu ea despre vreun nimic conjugal, şi amândoi arată foarte în largul lor unul lângă altul,

ca o echipă. Alături, cu ghiozdanele în spate, o iau în mers susţinut către un crâng de mesteceni, ce arată ca un transplant care n-a prins. Crengile, trunchiurile par uscate. Bărbaţi în salopete de grădinari înviorează crângul cu furtunuri de apă ţintite drept în sus, în frunzişul anemic.

Un câine apare de undeva, mărişor, bine hrănit, negru, dând din coadă. Se ia după tovarăşii, şi conducătorul îl atinge, scurt şi amical, cu piciorul. Apoi el şi ea dispar, şi câinele se afundă în mesteceni după ei.

— El şi Ea la Ei Acasă, şopteşte Stejar.

— Patruzeci de minute de pregătire! strigă cineva, şi când mă uit în direcţia vocii, îl recunosc pe Coman, nedormit, dar vioi şi îmbrăcat şi el ca de nuntă.

Coman ne trece în revistă, însoţit de un lord de la partid a cărui jurisdicţie sunt Externele. E înalt, aproape uriaş în comparaţie cu şeful, şi are nasul încovoiat şi ochii iscoditori. Numele îi e inclus des în circularele informative ale conducerii. La cutare eveniment, la cutare întâlnire, deschidere, aşezare de piatră de fundaţie, a participat şi tovarăşul Şerban Anton, membru în Comitetul Central al… Şerban Anton ne examinează, pe mine şi pe Stejar, dar nu cu enervarea măruntă a plevuştii. Pare practic şi rece, în timp ce spune, cu o voce cântată, disjunctă de răceala privirii, şi tare, să audă toţi: – Boeing şapte-zero-şapte! Avionul nou al tovarăşului! (Prin grupul de presă trece un freamăt: „Boeing şapte-zero-şapte!") Tocmai mi s-a raportat că a aterizat la Otopeni!

— Boeing şapte-zero-şapte! Fiiuuuu! fluieră Stejar. Ei, zmeule! îmi dă un ghiont: Uite-o pe fată!

Mă uit spre casa largă şi împrăştiată. Are ferestre cu obloane vopsite în verde, unul oxidat şi neautentic faţă de cel al mării.

La una din ferestre, obloanele îşi schimbă înclinaţia. O siluetă subţire şi feminină se desenează în spatele lor.

— Hai, că-i fată de comitet Zoia, spune Stejar.

Lipsa de ingeniozitate a glumei e aşa de gustoasă, că râd cu dinţii încleştaţi.

— Să vezi că vine jos la noi, a şi pornit-o, spune Stejar; eu nu reuşesc să văd decât că nuanţa fină de întuneric dintre obloane a dispărut.

— Grozav ochi ai, îl laud pe Stejar. — Şoimul patriei, râde el. Bine că te place fata. Şefu', după mine, adaugă Stejar uluindu-mă, te omoară fără să bată din pleoape. Oricum, n-a zis taică-tău să ne distrăm cu ce ne dă viaţa? Hai să ne distrăm cu *şeful.*

PARTEA A PATRA

Patruzeci de minute mai târziu

Reşedinţa şefului, pe litoralul Marii Negre, între staţiunile Neptun şi Jupiter
18 august 1973

— Să înceapă ciniva, spune Ceauşescu către grupul de presă.

Suntem la o masă lungă, afară pe pajişte. Toată presa e aşezată pe o parte a mesei, pe două rânduri de scaune. Stejar şi cu mine stăm în rândul al doilea.

De partea cealaltă a mesei, sunt numai două scaune. Pentru el şi ea.

În spatele lor, în picioare, stau Coman şi Anton, lordul de la Externe.

Şeful se întoarce des şi îi vorbeşte lui Coman, ori lui Anton, dându-le directive care-mi scapă, tot ce aud e felul în care pronunţă sunetele. Jumătate din sunetele lui sunt un *i* bazal, care înlocuieşte aproape toate celelalte vocale, şi uneori mănâncă şi din consoane. Ce am auzit în toate ocaziile când vorbea în public înainte, toate imitaţiile celor care încearcă să-i redea pronunţarea, cumva, nu se potrivesc cu felul cum vorbeşte aici. Între ai lui, aş zice. Vorbeşte atât de încet, orice cuvânt pare să dureze dublu decât normal. Îmi fac o notă mintală: să observ, când începe să vorbească mai repede, dacă asta corespunde cu o stare de enervare, de pildă. Apoi mă concentrez din nou asupra sunetelor pe care le scoate. Are sunetele lui, numai ale lui. Aproape că îmi vine să cred că, odată, cineva a creat un limbaj conspirativ, el a trebuit să înveţe acel limbaj şi… a rămas cu el. I-ul din toate cuvintele, chiar şi din cele care n-ar trebui să aibă z, din ce altă pricină l-ar pronunţa aşa? Dar r-ul? Care nu e ca r-ul nemţilor ori al francezilor (acela e graseiat). E un *r* de nedescris. Şi pare atât de greu de pronunţat, faţă de rrrrrr-ul românesc normal! Pe scurt, sunt cu totul uimit.

Zoia e undeva pe pajişte. Am văzut-o adineauri, stând în picioare nu departe de uşa haciendei. M-am uitat la ea. Părea îmbrăcată în acelaşi trening de aseară, dar sunt gata să jur că e altul, adică unul curat şi proaspăt. Ţinea braţele încrucişate peste sâni, subţire şi îngustă şi aşa de nemişcată, ca şi cum ceva extrem de interesant, ori de primejdios s-ar fi petrecut la masa de instructaj.

— Nu vrea să-nceapă nimin'? Di ci suntem adunaţi aici?

Un freamăt de nervozitate trece prin tot grupul. Chiar şi gazetarii cei mai bătrâni par nervoşi şi se freacă de scaune.

Şefului îi place această spaimă de şcolari. Se lasă pe spătarul

scaunului, îşi împleteşte degetele pe stomac şi se amuză de confuzia grupului. Grupul, experimentat, ştie că, dacă joacă bine comedia nervozităţii, supărarea dascălului va fi blândă.

— Hai, Buzescu, spune Ceauşescu. Veteranul Buzescu ridică mâna, deşi are deja dezlegare să vorbească. Îi arunc o privire lui Stejar: „Ei, te distrezi?" – Sigur, spune el, *sotto voce*, ameţindu-mă cu îndrăzneala lui. Se lasă şi el pe spate în scaun, cu aparatul pe burtă şi cu degetele împletite pe aparat. Veteranul arată că vizita tovarăşului în America de Sud va crea o „forţă a treia în lume". România, prin independenţa ei, multilateralitatea ei, *democraţia* ei şi know-how-ul ei, va conduce acea nouă forţă.

— Iar noi ne vom strădui din răsputeri, încheie Buzescu, ca să descriem rolul tovarăşului în lume cu cât mai multă acurateţe şi într-un limbaj cât mai al maselor! Se aşază şi soarbe dintr-un pahar cu apă.

— Bini, spune şeful. Scepticismul i s-a şters complet de pe faţă, înlocuit de plăcerea savurării unui cântec favorit. Ştie cântecul notă cu notă, dar execuţia e ce contează. Şeful pune picior peste picior, zăreşte un atom de scamă pe genunchiul pantalonului stâng, îl elimină cu un bobârnac. Obrajii i s-au rotunjit şi mai mult. Ceilalţi baroni ai presei iau cuvântul şi ei. Şeful aprobă din bărbie, mulţumit: oamenii de presă subliniază tocmai *ceea ce ştie el despre el,* în mod secret şi intim. Şeful se transformă într-un tinerel încântat că e lăudat. Ridică braţele să protesteze, distul!, în timp ce faţa i se umple… da, da… de un fel de farmec! Farmecul copilului nenorocos, al orfanului sorţii care a fost în fine răsplătit! S-a făcut dreptate!

— Bini, repetă el, cu o expresie destinsă. Să munciţi.

— Gata, îmi şopteşte Stejar, am trecut la examen.

Şefa se ridică şi îi spune şefului ceva, scăzut. Apoi pleacă fără să-şi ia la revedere de la grup. Şeful închide şi împinge la o parte dosarele grupului, la care nu s-au uitat nici el, nici ea. Se ridică, şi presa sare din scaune ca să-l înconjoare. Şeful e amical. Flecăreşte cu Buzescu şi cu ceilalţi baroni.

— Ce zici, zmeule, îmi şopteşte Stejar, de ce uşor a fost examenul?

— Dacă ştiam, îi răspund eu, îi ceream Zoiei să-l aducem şi pe Călin. De ce să nu vadă şi el Cuba şi Anzii?

— Data viitoare, spune Stejar. Acu, du-te la duduia şi întreab-o dacă mergem la plajă.

Mă uit la Zoia. Încă stă nemişcată, supraveghind scena. Dar după cum îşi descrucişează braţele, citesc uşurarea din ea. Totul s-a terminat cu bine. Mai mult decât cu bine, nici n-a trebuit să ne spunem numele (lucru care, desigur, ar fi fost o formalitate)!

— Fii atent, vine tat-său spre noi, spune Stejar.

Zvârl mâinile în sus la guler şi îmi centrez nodul cravatei. Colţurile gulerului sunt încă tari, menţinute de balenele lui Marcel (ah, Marcel,

sacra amiciţia!).

— Da' di undi ştii? Cu motorcada de *gipuri*? Cine ţi-a dat ţie informaţia asta? izbucneşte deodată şeful, care o clipă mai înainte era bucuros; acum tună de supărare, vorbind de două ori mai repede. Grupul de presă răbufneşte în afară ca aerul dislocat de o explozie, abandonându-l în mijloc pe veteranul Buzescu explicând că Fidel Castro întotdeauna foloseşte motorcade de tip militar, *gipuri*! — Absolut nu şi nu! spune şeful cu tărie, nu mă duc în motorcada de *gipuri*, nu mă duc! — Asta foloseşte Fidel, confirmă şi Coman, în timp ce lordul de la Externe se apropie cu grijă de şef, ca un dresor de un tigru dezlănţuit. — O să studiem ce e de făcut, spune el, dar ştiţi, Fidel… Nu termină fraza, dă numai din umeri şi face un gest de desconsiderare. Dar şeful patrulează în loc, extrem de enervat. — Da' ci cridi el? Ci om di stat important vini în *gip*? Ci misaj dă el la ăilalţi di acolo? Lordul de la Externe susură împăciuitor: – Dar Fidel e favorabil la cererea cealaltă, să menţioneze „indicaţiile dumneavoastră preţioase". În discursul de bun sosit, va spune *indicaciones preciosas*, citează lordul, uitându-se într-un carnet mititel şi curăţel. Şeful face o mutră de dispreţ: – Aia nu-i strică lui Fidel imaginea lui de revoluţionar?

Şi, poate de furie, a spus fraza asta fără cusur!

— Mai e ceva, tovarăşul prim, adaugă Coman (ca şi cum, dacă e să înfrunţi o furtună, o înfrunţi toată deodată!). Toate motorcadele din America de Sud o să fie prea scurte, raportate la alea de la preşedinţii nord-americani.

— De ce? întreabă şeful, tot foarte corect, şi ameninţător.

Coman se uită la lordul de la Externe. Lordul spune, speriat, dar cursiv: – Raportez că motorcadele preşedinţilor SUA, de la Kennedy încoace, sunt extrem de lungi, şi ca număr de automobile, şi ca lungime a fiecărui automobil. E o problemă tehnică, tovarăşul prim. Nord-americanii folosesc până la treizeci de vehicule, uneori chiar mai multe, toate foarte lungi. Cât are Continentalul lui Nixon? 7 metri lungime! Sud-ameri- canii nu folosesc decât vreo treisprezece-paisprezece vehicule fiecare… — Dar nu *jeep*! insistă şeful. Lordul de la Externe confirmă din cap, nu *gip*. — Câte maşini şi ce lungime avea motorcada lui Lenin? întreabă şeful brusc. Cine ştie? Mi se pare că se uită la mine şi îmi dreg glasul. Lordul Anton intuieşte că dacă aş fi întrebat direct aş da un răspuns; zâmbeşte şi chiar face un pas spre mine: – Poate ştie tânărul, tovarăşul prim, întrebaţi-l! Ochii lui şefu' au o asemenea forţă îmbufnată, încât parcă îmi coclesc vorbele din gură: – Lenin n-avea motorcadă…

— Ei, zice el, neîncrezător, cum nu avea? Avea!

— Să ascultăm, să ascultăm! spune lordul, cu mult ghes.

Mi se face un gol în cap. Dar reuşesc să formez fraze cu subiect şi

predicat.

— Lenin a folosit rar automobilul… Rusia anilor lui avea automobile puţine… Moscova şi alte centre urbane aveau multe baze hipo, de căruţe şi birji trase de un cal. În funcţie de sezon, Lenin se ducea la serviciu, la Kremlin, pe jos ori cu birja. Doar în ultimul an al vieţii, când era foarte bolnav, a folosit un automobil.

Mă opresc. Tăcerea e totală.

— Deci, n-avea motorcadă? mă îmbie Şerban Anton ca un şarpe hipnotizând o pasăre.

Ridic din umeri: – Nu, n-avea.

— De unde ştii? întreabă şeful, tot aşa de alarmant de corect şi cu o burzuluială care conţine curiozitate. Şi eu explic că, din respect pentru tatăl meu, care a fost de stânga de tânăr, am citit tot soiul de cărţi despre întemeietorii stângii… Şeful mă taie nerăbdător: – Ce preşedinte nord-american a avut primul motorcadă? Şi eu îi răspund: – Probabil Woodrow Wilson… Dar n-a avut niciun preşedinte american o adevărată motorcadă până la Franklin Delano Roosevelt, care prefera automobilul oricărui alt mijloc de locomoţie, fiindcă picioarele-i erau paralizate de polio…

Parcă am atins ceva în mine care e atât de plin de mâhnirea trecutului, mă cutremur şi apăs capacul înapoi, să închid la loc acea veche mâhnire. Nu, nu…! Poate că mâhnirea se oglindeşte pe faţa mea. Şeful îmi aruncă o privire cu adevărat personală, dar numai o secundă. Se întoarce către lordul de la Externe.

— Am să pun Externele să preseze asupra lui Fidel, spune Şerban Anton zelos. Tovarăşul prim! Externele. Să facă şi ei ceva!

Cu acea expresie atât de împământenită – „Dovedeşte-mi!” – întunecându-i din nou faţa, şeful se întoarce băţos şi porneşte spre casa-hacienda. Buzescu se uită la mine ca la un animal dintr-o specie necunoscută. Pare speriat, dar şi uşurat; furia şefului s-a transferat asupra altcuiva. Stând în faţa casei, arătând de aici ca un fel de floare subţire şi neagră, fiica puterii a contemplat scena. Şeful păşeşte aproape ca un om tânăr. Trece pe lângă ea fără să-i vorbească. Zoia îl urmează în casă. Grupul de presă se răsfiră din jurul nostru şi deodată sunt singur cu Stejar.

— Mamă! suflă Stejar, când suntem singuri şi nu-l pot auzi decât eu. Dac-aş fi tras o poză, ce poză ar fi fost!

Vegetăm pe pajişte vreo jumătate de oră şi nu se uită nimeni la noi; toată presa s-a strâns într-un grup compact la alt capăt al pajiştii şi li s-au adus sucuri şi cafele pe tăvi. Îi declar lui Stejar că eu, unul, am să plec. Am să părăsesc reşedinţa preşedinţială, chiar dacă o părăsesc pe jos.

— Stai, c-o să vină fata afară, spune Stejar cu bun-simţ. — Ce

putere are ea? bombănesc eu retoric. — Nu fi tâmpit, spune el, are mai multă putere decât toţi ăştia de aici, şi dacă îi placi ei în continuare, n-ai cum s-o sfecleşti! Ochei? De fapt, ia ia-o tu într-acolo, şi îmi arată direcţia porţilor de ieşire. Ia prefă-te că te cari. Blufează şi tu un pic, dar nu prea mult, doar atât cât e nevoie, şi să vezi că te cheamă înapoi.

Eu stau pe loc, cântărind sfatul lui Stejar.

Apoi îmi iau inima-n dinţi şi pornesc către ieşire.

Nu se întâmplă nimic.

Apoi se întâmplă. Aleargă după mine Coman, cu radiotele- fonul în mână: – Aveţi nevoie de ceva? (Pluralul nu mi se pare de bun augur.)

— Aş vrea să mă ducă cineva la Constanţa. De-acolo pot să iau un tren spre Bucureşti. Am o carte de terminat.

— Aşteptaţi un pic, să văd ce pot aranja, spune Coman.

Şi se îndepărtează vorbind la radiotelefon.

Aştept. Stejar se apropie, serios, dar nici pe departe panicat, şi îmi spune: – Ascultă, nu fi *negativist*. Fata aia, am văzut-o aseară, era udă după tine şi-n ochi. Dar fii cum trebuie cu ea, înţelegi ce vreau să-ţi spun?

— Mersi de sfat. N-am să mai am ocazia.

— N-ai tu idee ce-ai să ai şi ce n-ai să ai.

— Bine, bine.

Mă plimb pe iarba pălită, cu un sentiment Şansă ratată cum n-am avut de când mă ştiu. (Dar, în fond, de ce-ar fi ratată? Şansa mea e să scriu, să scriu! Nu-i aşa?)

În fine, reapare Coman şi îmi spune: – V-am aranjat transportul până la Constanţa, urmaţi-mă.

— Pot să vin şi eu? întreabă Stejar.

— Am instrucţiuni numai pentru tovarăşul, spune Coman.

Şi o ia către zidul exterior al reşedinţei. Mă întorc spre Stejar:

— Mersi de sfat, şoimule. — Gratis, spune el. Mă rup din loc şi alerg după Coman.

Trecem de zid. Trecem de nişte sere. Ajungem la o terasă din asfalt, cu un elicopter militar parcat pe ea. Începe sa-şi rotească elicea de cum ne apropiem de el. — Atenţie la cap! îmi strigă hindusul. Uşa aparatului se deschide dinăuntru. Mă caţăr neîndemânatic şi mă aşez. Coman se urcă şi el, se aşază lângă mine, îmi face semn să-mi pun centura.

Ne ridicăm. Zburăm în direcţia nord, spre Constanţa.

Ce plăcut e să vezi lumea de sus, din elicopter! Nu-i de mirare că ştabilor le place să zboare cu elicopterul. De sus, Jupiter şi Neptun şi Olimp şi Costineşti par o singura localitate, albă şi tolănită pe malul mării ca un mini-Rio de Janeiro.

Mă întreb ce s-a întâmplat în reşedinţa prezidenţială, după ce conducătorul a părăsit pajiştea. Nu reuşesc să construiesc niciun scenariu credibil.

Trecem Eforiile. Trecem lacurile nămoloase. Ciocănim aerul cu palele elicei, peste plaje de zahăr ars, cu umbrele colorate, cu trupuri pe cearşafuri, multe, puzderie. E vânt, biciuind marea şi spărgând-o în valuri mici. Zburăm peste mici golfuri şi promontorii spumuite de spargerea valurilor. Zburăm peste vapoare comerciale, navigând spre sud, cu siajurile arcuite părând să spună la revedere! Zburăm iar peste mlaştini, peste schelete de copaci otrăviţi de apă sărată, încărcate de cuiburi de cocori şi egreţi. Zburăm peste portul Constanţa. Coborâm către zona peninsulară.

Elicopterul atinge asfaltul unei promenade cu balustrade albe. Ameţit, îmi desfac centura. Coman sare din elicopter. Vorbeşte la radiotelefon. Sar şi eu, gheboşindu-mă sub elicea care încă se învârte.

Văd sezonişti înnegriţi de soare, pe trotuare, miraţi de apariţia elicopterului. Văd şi un ofiţer în impunătoarea uniformă albă a marinei române, oprit pe trotuar cu o plasă de cumpărături goală în mână, încercând să înţeleagă ce se întâmplă. Am aterizat cu elicopterul între Cazino şi restaurantul Vraja Mării.

O văd pe Zoia: fumează sprijinită de o balustradă albă, uitându-se la valurile care explodează dincolo de dig. Se întoarce, aruncă ţigara în mare, îmi face un gest din cap şi o ia spre uşa Vrăjii Mării, pe care e agăţat semnul ÎNCHIS.

Zoia încearcă clanţa. Uşa se deschide. În restaurant, un chelner şi o chelneriţă, tineri, şterg pahare.

Când ne văd rămân cu gura căscată. Zoia le face un gest drastic, să dispară, apoi se întoarce spre mine, vâlvoaie şi fierbând de furie. „Cum am putut, CUM AM PUTUT să-l contrazic pe tatăl ei, în faţa celorlalţi? Şi nu numai că l-am contrazis, o greşeală şi mai gravă e că *i-am explicat*! Lui nu-i explică nimeni, el explică altora!” „Doar e la mintea cocoşului, ţipă ea la mine, atât de surescitată şi furioasă, că bate din picior, şi un tâmpit şi-ar fi dat seama că treptele pe care le-a ridicat ea ca să urc eu către întâlnirea de azi au fost extrem de gingaş construite, şi eu… am riscat să se prăbuşească totul, totul!”

Peste umărul ei, văd chelnerul şi chelneriţă. După ce a intrat Zoia aşa de vijelios şi le-a făcut semn atât de autoritar, s-au retras către uşa bucătăriei; dar s-au oprit lângă uşă, fata încă ţine un pahar în mână, şi ne privesc de acolo.

Zoia e nedormită, îi văd cearcănele. A manevrat fără odihnă. E atât de istovită încât pare gata să izbucnească în lacrimi. — Nu mai vorbesc, protestează ea, că mai era acolo şi şarpele ăla de la Externe, care abia aştepta o ocazie să te bage la apă! Nu l-ai auzit? Să ascultăm, să ascultăm!

Un moment uit de aparentul dezastru. Să mă bage la apă pe mine? De ce?

Se sprijină de o masă acoperită cu alb curat, apretat, şi scrâşneşte că lordul se crede a fi singurul *intelectual adevărat gravitând la vârf* (chiar astea-s cuvintele pe care le foloseşte!) şi fireşte că întotdeauna sabotează şi va sabota şi în acest caz apariţia altor intelectuali la vârf. — *Dar asta n-are nicio importanţă*, geme ea în continuare, *importantă e impresia tatălui meu. Nu ştiu ce impresie i-ai făcut. A trecut pe lângă mine şi nu mi-a spus nimic, n-am reuşit să-mi dau seama ce hotărâre o să ia… Nu ştiu…*

Trag o suflare lungă, lungă, în care miros marea, cu toate că ferestrele restaurantului sunt închise. Vraja Mării e acel local select pentru care, când sunt în vacanţă pe litoral, economisesc bani ca să-mi permit o seară de cină şi dans, cu o iubire fugară ori cu o pipiţă. Merită banii. Dar acum, în lumina amiezii, nu recunosc locul. N-are aceeaşi poezie, deşi marea, dincolo de ferestre, e nedescris de frumoasă. Pun maşina de scris pe faţa de masă curată şi proaspătă.

— Trebuie neapărat să-mi promiţi… spune Zoia.

Îi tai fraza: – Iartă-mă, dar cred că e mai bine să punem punct aici Tu şi eu. Şi lăsând maşina de scris pe masă, mă întorc şi mă îndrept spre uşă. Mă văd în oglindirea geamului cu semnul ÎNCHIS: încercănat, în costumul meu negru, James Bond blufând-o pe fata şefului.

Însă esenţialul înţelepciunii lui Stejar a fost: Blufeaz-o niţel, dar nu prea tare.

Într-o clipită, aleargă după mine şi îşi pune mâna pe mâna mea apăsând clanţa ca să deschid uşa. — *Cum?* spune ea uimită. După toate, tu faci pe nebunul?

— Nu fac pe nebunul, răspund, luptând împotriva undei aceleia de atracţie pe care o simt acum mai tare decât oricând… româncele, brunete şi dramatice, răscolite de hormoni şi în acelaşi timp pline de patima justeţei cauzei lor! Tare greu e să le rezişti! Nu fac pe nebunul, repet eu; dar ai schimbat regula jocului, tu ai schimbat-o! Nu mi-ai spus că mă vrei pe post de scriitor care spune lucrurile pe şleau? Asta am crezut că o să-mi fie rolul. Dacă şi la o prostie ca aia cu motorcadele nu pot spune nimic, ce rost are? — Nu-i o prostie, spune ea, foarte fiartă. Nu-nţelegi politica.

— Asta-i adevărat. N-o-nţeleg. Lasă-mă să trec.

Mă aşteptam să-şi apese mâna pe a mea mai tare. În schimb, şi-o retrage şi se dă înapoi. În acelaşi timp, James Bond din oglindirea sticlei se uită lung la mine. „Ăsta nu mai e joc, îmi spune el. Până acum, hai, era joc. Dar acum nu mai e. Gândeşte-te bine la ce faci şi la ce spui!" Surescitarea îmi trece într-o secundă. Când mă uit la tânăra pe care am lăsat-o în urmă stupefiată, îi văd în ochi un luciu galben, felin. O promisiune de pedeapsă, nu pătimaşă, ci mocnită, sigură. Timiditatea, fragilitatea n-au nimic cu dârzenia tăcută a femeii dezamăgite. I-a plăcut mult jocul dintre noi, mai mult chiar decât am crezut. Şi ar fi aprig de înfuriată dacă s-ar termina. Ceea ce mă face să simt o mulţumire subtilă şi vertiginoasă, ca un drog. Plină de anvergură, şi de verticalitate.

— Chiar pleci? mă întreabă ea, duşmănoasă şi în acelaşi timp pledând în faţa mea: „Îmi faci aşa ceva, spune expresia ei, după câte avansuri ţi-am făcut?"

Am lăsat maşina Olivetti pe masa aceea înfăţată. Cu braţele libere, o înfăşor pe Zoia în jurul taliei; nu se aştepta, îşi pierde echilibrul şi aproape cade către mine.

Scriitorul tineretului o sărută pe fiica puterii, fumegos şi lung. Ea încearcă să se desprindă de el, odată, şi încă odată, dar cade pradă atracţiei trupurilor lor încordate şi nedormite. A buzelor lor amare, de la tensiunea nervoasă şi de la gustul de nicotină. Cade pradă necunoscutului şi neobişnuitului. Amândoi trădează, fiecare în felul lui, şi amândoi gustă dulceaţa şi uşurarea trădării. Îşi pierd răsuflarea. Se despart ca să-şi reumple plămânii cu oxigen şi cu mirosul mării.

Şi se sărută iar, ignorând universul, momentan eliberaţi.

PARTEA A CINCEA

La Companerita y El Suplente
Havana, Cuba, 37 august

— Ridică mâna mai sus, îmi spune Stejar. Ţine-o în bătaia soarelui.

Ridic mâna mai sus. Pe podul palmei mele sunt bucăţele de banană cojită, foarte coaptă, a cărei aromă dulceagă inundă aerul ploios, şi fluturi.

În faţa hotelului Maury, în inima fostului district financiar capitalist, Stejar fotografiază fluturi tropicali, unii oranj, alţii albaştri ultramarin. Vâslesc către mâna mea, îngreunaţi de ploaie – a plouat în rafale, scurt şi drastic, acum o jumătate de oră –, se aşază pe hrana păstoasă şi dulce, derulează trompe subţiri ca nişte fire de păr, mănâncă, şi apoi mor. Sunt în comă deja, nu ştiu de ce, poate de la

ploaie, ori poate ciclul lor de viaţă era programat să se sfârşească azi.

Stejar trage poze. E la a doua rolă. E încă în pijama.

Aburul dimineţii neînchipuit de umede parcă îmi şterge faţa cu un şervet muiat în apă caldă.

Maşini americane, Buick-uri Dynaflow din anii ’59, ’60, *61, sunt parcate în faţa hotelului, presărate cu fluturi muribunzi. Presărate cu fluturi sunt şi tractoarele agricole noi-nouţe, din România, parcate printre hârburile americane.

Tinerii tartori din Havana folosesc tractoarele româneşti drept turisme personale. I-am văzut în trafic, oprind la stopuri, duduind veseli, strigând la fetele pedestre. Seara, i-am văzut duduind în trafic iar, cu fetele lângă ei în tractor, uneori trăgând câte-o duşcă dintr-o sticlă de rom când aşteaptă la stop.

Îmi făceam cravata sus în cameră, când a început ploaia, făcând o baltă pe covor prin uşa deschisă a balconului. M-am dus să închid uşa şi l-am văzut pe Stejar în stradă, fotografiind cu o mână şi ţinând momeala în mâna cealaltă. Am alergat jos la recepţie, am împrumutat o umbrelă, am deschis-o, am fugit în stradă să-l ajut. Dinspre est (dinspre România), răsăritul înfigea cuţite de soare în scena cu maşini vechi şi fluturi. Fluturii mor. Vor veni alţii. Vor veni alte ploi în Cuba, şi alte ploi, şi alţi fluturi.

Îi spun lui Stejar: – O să te vadă chelneriţele de la micul dejun şi-o să vină-n stradă să se tocmească să le vinzi pijamaua.

— Am promis-o deja, râde Stejar.

— Cui ai promis-o?

— Recepţionistei de noapte, spune el. Ţi-o arăt care e, când ne ducem înapoi înăuntru. E o frumuseţe de fată.

O ştiu pe recepţionistă. De la ea am împrumutat umbrela adineauri.

Recepţionistă cubaneză e mai înaltă cu un cap decât Stejar ori decât mine şi poartă la rever o insignă cu Fidel zâmbitor, pufăind dintr-un trabuc. Are pielea neagră ca de ciocolată vie, netedă şi fără măcar o vână vizibilă. E aşa de frumoasă, mi-a trecut prin cap că noi, europenii, cu tenul nostru făinos întreţesut de vine albăstrii umflate sub epidermă, suntem nişte rebuturi ale creaţiei.

De cum am sosit la hotelul Maury, cu o zi şi jumătate înainte de şeful, angajatele hotelului au năpădit pe noi, oferindu-se să cumpere de la noi orice articol vestimentar… contra unor amiciţii de o jumătate de oră. Au toate fraţi şi taţi pe care-i iubesc, unele au şi soţi, şi e criză de haine bărbăteşti în Cuba comunistă.

Deci, şosete, chiloţi, cămăşi, curele de pantaloni, pijamale. Dacă sunt în stare bună, o jumătate de oră se poate face o oră, şi o oră poate deveni o noapte.

— Nici nu ştiţi ce era Havana înainte de Castro, ne-a spus veteranul Buzescu. Eram aici, reporter debutant. Un lupanar, cu peste un milion

de cocote săturând flotele americane, iar taţii lor ori fraţii şi copiii lor le luau banii şi dormeau în hamace ziua, şi seara lucrau pentru ele ca peşti. Uite ce frumuseţe, a adăugat, arătând cu braţul în jur.

El şi cu mine şi cu Stejar ieşiserăm pe Malecon, bordura oceanului, cu valurile portocalii de la asfinţit, şi cu Florida la 90 de mile distanţă, acolo unde apunea soarele.

Mi se părea că aud valurile rapsodiind: 90 de mile de ape. Numai 90 de mile!

Mă simţeam ca la bastingaj lângă Vraja Mării. Florida la orizont, alt orizont interzis. Şi între mine şi orizontul interzis stătea de pază *compañerita.*

De cum a sosit Zoia, cubanezii ori au ghicit, ori li s-a spus că suntem un fel de pereche, şi au pornit la chicoteli, şuşoteli şi făcut cu ochiul: *la compañerita y el suplente* (tovărăşica şi supleantul), *la compañerita y el suplente, he, he, he!* încântaţi de ideea unei romanţe. Şi când s-a prezentat motorcada de *gipuri,* aici Fidel şi-a atins ţinta, erau nu vehicule americane, ci nişte GAZ-uri sovietice militare, deschise, nu era nimic de capul lor decât că erau un pic mai bine lustruite, la coada motorcadei era un *gip* cu un semn de carton sub ştergătorul de parbriz: *compañerita/suplente* (!).

— Au! plânge Stejar, masându-se discret la stinghie, fata de azi-noapte a făcut amor cu mine *violentamente.*

— Să-i spui sărut-mâna lu' şefu', zic eu.

— Am să-i spun, declară Stejar ţăcănind fericit din aparat.

Şi mai ia câteva poze, şi termină rola.

— Mor, îmi zice el, după fetele astea de-aici, get-beget Caraibe, sadea, neaoşe şi corcite, astea n-au fost frigide o secundă în viaţa lor, astea au ieşit orgasmice din burta mamei, de-aia-s aşa de corcite.

— Să nu iei vreo gonoree corcită, îl ironizez eu.

— Nu iau nici pe dracu', când ai noroc, ai noroc.

Stejar schimbă iar rola şi îmi spune că programul oficial de azi o să-nceapă cu întârziere, ştie de la securistul lui cubanez (şi eu am un securist cubanez al meu, cel care conduce gipul). I-a spus securistul că a-nceput un val de greve în Chile. Preşedintele republicii Chile, *tovarăşul* Allende, are de furcă cu sindicatele camionagiilor, dar se presupune că este subminat de CIA, şi ceceul cubanez se-ntruneşte în dimineaţa asta să emită un mesaj de solidaritate. Asta înseamnă întârzierea programului cu cel puţin trei ore.

— Aşa! gâlgâie Stejar de entuziasm, fiindcă am ridicat mâna cu fluturi drept în bătaia soarelui.

— De ce nu te duci să dormi un pic? La noapte plecăm spre Venezuela, avionul nostru decolează primul.

— Am prea multe obligaţii, spune Stejar. Şi poate nu plecăm azi, ci mâine. Toate guvernele din regiune discută situaţia din Chile. Ăia din

Venezuela au şi altele pe cap, nu numai vizita şefului. Instalează un dispozitiv antiaerian nou, la Caracas.

— Asta tot securistul cubanez ţi-a spus-o?

— Nu, asta mi-a spus-o şefa de cadre a hotelului. Are un soţ în consiliul de apărare local al Havanei. N-ai o cămaşă în plus în geamantan? Ori vreo două perechi de chiloţi?

Fuseserăm chemaţi pentru decolare noaptea şi descărcaţi din microbuze chiar pe pista Otopenilor, unde securişti epuizaţi şi irascibili ne-au făcut apelul şi ne-au trântit fiecăruia în mână paşaportul şi un mic teanc de dolari – diurna pe următoarele cinci zile! Şi ne-am bulucit către avionul Boeing 707, lucind ca vrăjit în noapte, dar securiştii istoviţi au început să ţipe la noi: „Nu acolo, presa, nu acolo! Mai la dreapta!" Mai la dreapta de Boeing-ul şefului aşteptau avioanele „de suport", două cvadrimotoare mari şi uzate, Iliuşinuri sovietice, cu elice cu patru pale atârnând scârbit în întuneric, ca nişte mustăţi uriaşe.

Echipajele au aprins luminile şi ne-am instalat…

Rotoarele vechi s-au învârtit, au pornit…

Apoi luminile s-au stins, apoi s-au aprins din nou, şi iar s-au stins, şi tot aşa de vreo patru-cinci ori, de mi s-a făcut şi frică, şi nici măcar nu-l aveam cu mine pe Stejar, care fusese programat să zboare în al doilea avion.

Fiindcă Iliuşinurile erau nu numai lente, dar aveau nevoie să ia benzină de două ori până în Cuba, soluţia era să plecăm înaintea şefului cu aproape două zile. Pentru ca presa să nu se simtă diminuată în importanţă, a zburat cu noi însuşi Coman. Coman s-a aşezat lângă mine pe când luminile se stingeau şi se reaprindeau, după care a văzut cine-i era vecin şi a dat din cap: „Asta-mi mai trebuia…" Dar mă decisesem să nu fiu al dracului cu nimeni, aşa că i-am spus, omeneşte: – Tovarăşu" Coman, n-aţi putea să-mi faceţi rost de discursul cu care o să-l întâmpine Fidel pe şefu'? Că dacă n-am nimic de făcut în zbor, îmi scriu reportajul dinainte. Şi i-am arătat maşina de scris Olivetti, pe care o duceam cu mine în husă. — Asta-i jurnalism? m-a întrebat el cu gura căscată. Dar eu am insistat: – Tovarăşu' Coman, vi-l dau să-l citiţi după ce-l scriu, vreţi schimbări, le fac pe loc, şi dacă îl telexăm din Havana la Bucureşti, poate fi dat la Bucureşti chiar în timpul sosirii şefului, ca şi cum ar fi în *direct* – de ce să nu facem ceva ca lumea? Şi, hai să fim cinstiţi, asta o să-mi lase un pic de timp în Cuba să mă duc la vreun muzeu local, cu Zoia, dacă e interesată… Că doar nu pentru meritele mele jurnalistice sunt eu aici! După care l-am lăsat pe Coman să digere chestia asta.

De fapt, eram într-o stare de spirit total ciudată. Voiam să fiu folositor!

Am reflectat, în timp ce zburam peste Islanda făcută din munţi de gheaţă netopiţi de milenii, că poate treceam printr-o schimbare personală nu uşor de prins în cuvinte. Simţeam o anume compasiune pentru toţi pasagerii avionului – chiar şi pentru Coman, care a adormit peste Islanda şi a început să sforăie, împăcat. Era un om care muncea din greu, Coman. Merita compasiune.

Ce-i cu sentimentalismele astea copilăreşti? m-am întrebat. Poate-s bune pentru Stejar, dar pe mine nu mă prind! Destul, gata cu ele!

Dar am continuat să simt la fel, erau ca nişte plăcute emoţii molcome şi normale, într-o situaţie anormală.

Când am aterizat să luăm benzină la Gander, în Canada, am căutat tot aeroportul până am dat de o librărie. M-am repezit în ea şi parc-am plonjat într-un ocean de cărţi. Era anunţată o vizită a lui Joyce Carol Oates, care avea să le vorbească cititorilor despre moartea romanului american.

M-am uitat în jur. Oceanul de cărţi se-ntindea la nesfârşit, clipocind din valuri identice şi totuşi fiecare cu soarta lui, valuri de cărţi, valuri de talent, risipindu-se în librărie şi pe toată planeta. Toţi scriitorii mei favoriţi ori cei pe care abia aşteptam să-i citesc, toţi condeierii interzişi la noi, din unii mai obţinusem câte-un exemplar pe care îl văzusem în mână la cine ştie ce american rătăcit în vreun restaurant din Bucureşti – „Nu vă supăraţi, *mister*, volumaşul ăsta, v-a costat numai $1.95, scrie pe copertă…”. Tipul cu volumaşul tocmai gusta dintr-o salată de vinete, inedită pentru el, cu vreun Styron ori Saul Bellow în format de buzunar deschis pe masă, lângă farfurie. „Eu studiez limba engleză, nu-mi daţi mie cartea asta după ce-o terminaţi de citit?” La începuturile acestui tip de achiziţionare, mă mai înroşeam din când în când; uite, la masa ailaltă, îmi spuneam, cineva citeşte revista *Luceafărul*, unde azi public şi eu o povestioară!… Se poate, scriitor fiind, să cerşesc cartea unui confrate? Dar se făcea să-i explic turistului respectiv că sunt şi eu scriitor? Unde mi-ar fi fost demnitatea? „Sunt student la limbi străine, student, insistam eu.” Şi, în nouă cazuri din zece, călătorul îmi dăruia exemplarul lui de buzunar.

Şi acum, iată-i pe toţi în faţa mea. De la zeul meu Conrad, prin Hemingway şi Dos Passos, la James Baldwin şi John Cheever, şi la Truman Capote şi Doris Lessing, toţi cu coperte frivol de satinate, cu belşug de fotografii ori grafică pe coperte, cu tipar plăcut… ca o odă înălţată nu frumosului, ci plăcutului, agreabilului. Aah, altă lume…

Sunt unul dintre voi, le-am spus în gând autorilor mei favoriţi.

Sunt la fel cu voi, chiar dacă nu mă veţi şti niciodată. Şi nu mă veţi şti.

Şi apoi, fiindcă n-aveam mult timp, am rugat-o pe vânză- toarea din librărie să caute pentru mine titlul ăsta şi ăsta şi ăsta, le scrisesem pe o

bucată de hârtie, în timp ce eu căutam prin alte rafturi: ăsta, şi ăsta, şi ăsta… Am reapărut din librărie, în ultima clipă înainte de decolare, cu braţele încărcate.

Am urcat în avion cu bărbia înfiptă în teancul de cărţi, ca să le ţin stabile. Coman patrula nervos în spaţiul de serviciu al stewardeselor. Avea nişte pagini făcute sul în mână. Furios, a şuierat la mine: – Ca să fii avertizat, tovarăşu' Popescu, statul nostru a făcut convenţii cu toate statele pe care le vizităm, dacă ne lipseşte un membru din delegaţie, sesizăm organele locale şi ni-l aduc înapoi pachet! Dacă mai dispari aşa odată, pun poliţia locală să te aducă înapoi la mine de guler şi de păr!

Bine, mi-am spus eu în gând. E surmenat. Nu-i răspunde.

M-am dus la locul meu favorit, la coada avionului, unde-mi lăsasem maşina de scris.

Mi-am presărat cărţile pe trei scaune neocupate.

Coman a venit după mine şi a şuierat iar: – Cât ai cheltuit acolo?, arătând cu degetul spre cărţi.

— Două zile de diurnă, i-am răspuns, şi mersi de avertisment.

Am deschis *Herzog* de Saul Bellow şi mi l-am arborat în faţa nasului.

S-a aşezat lângă mine. A sunat stewardesa. A comandat un whisky, s-a gândit, a chemat stewardesa înapoi, a comandat un whisky şi pentru mine. — Ce e cu *voi*, m-a întrebat după ce au venit whisky-urile, de nu ne plăceţi pe *noi*? Voi, cei mai deştepţi şi mai pregătiţi tineri din câţi a avut vreodată România, nu sunteţi *cu noi*!

L-am întrebat dacă are copii. Mi-a spus că are un fiu cam de vârsta mea. Violonist. — Întreabă-l pe el, l-am sfătuit eu.

Tot ţineam romanul *Herzog* în faţa nasului, dându-i ocazia să se uite la o poză a autorului de pe spatele satinat. — Cum scrie? m-a întrebat. — Excepţional. Coman a studiat fotografia, din care se uita la lume un domn cu păr puţin şi albit, cu zbârcituri discrete, cu o expresie melancolică. — American? — Da. (De fapt, Bellow e canadian, dar de ce să mă încurc în mărunţişuri?) – E şi jidan, cumva? a întrebat cu pătrundere Coman. — Sută-n milion, i-am răspuns, ca să-l enervez. Apoi am pus jos romanul de Bellow şi am luat un volum de Joseph Conrad, toate romanele într-un volum, pe o hârtie subţirisimă. Avea şi o biografie a autorului, din care, pe neaşteptate şi surprins de ce mi-o fi venit, am început să-i citesc şi să-i traduc… lui Coman (!): – La moartea lui Joseph Conrad, confraţii au scris nu că era un mare autor, ci că vorbea engleza cu un accent oribil… înţelegi? Coman a clipit din ochi: – înţeleg. Făceau căţei pe inimă de invidioşi ce erau pe el, da? Am dat din cap, satisfăcut că el şi eu aveam acelaşi sentiment. Şi Coman a spus:

— Aşa sunt ăilalţi conducători din lume… Şi apoi a desfăcut

hârtiile făcute sul şi mi-a spus, arătându-mi patru pagini dactilografiate: Poftim, discursul de întâmpinare al lui Fidel.

— Cum, chiar aveţi deja discursul? (Eram sincer impresionat.)

— Eeeeiii, surâse Coman, ca un artist contemplându-şi capodopera. Cum să nu-l avem? Astea se negociază.

M-a apucat un râs irezistibil. Am scos maşina Olivetti din husă, am pus hârtie proaspătă în ea şi butonul la „manual", şi tot nu mă opream din râs.

Şi aşa a început călătoria fermecată, cu mine scriindu-mi reportajele în avans, şi când a sosit Boeing-ul la Havana, cu şeful destins şi odihnit şi şefa destinsă şi odihnită, şi fiica puterii idem, Şerban Anton m-a pârât imediat la şeful de cum îmi bat eu joc de „munca de presă". Mi-a spus după aia chiar fiica puterii. Dar fiica aflase şi ea de ingeniozitatea mea, în timp util. Aşa că şeful i-a spus lui Şerban Anton să nu mai înăbuşe talentili creatoari, şi Şerban Anton, două ore mai târziu, la prima recepţie oficială în clădirea congresului cubanez, arăta ca bolnav de gălbinare. Delegaţia română a sosit în motorcada de *gipuri,* şi pe la sfârşitul recepţiei a ajuns şi a fost primit ca un erou fiul mezin al tovarăşilor, tovarăşu' Nicuşor. Acesta călătorea prin regiune de vreo săptămână pe propriul circuit, de la o întâlnire de tineret la alta, ca un fel de ambasador extra.

Nicuşor, pe care nu-l văzusem niciodată de aproape, mi s-a părut, în lucirea candelabrelor congresului cubanez, bărbat foarte bine. Subţire ca tras prin inel, purta un costum negru care-l făcea pe al meu să arate ca de Cenuşăreasă, cu umerii ridicaţi şi subliniaţi, cu mânecile hainei aşa de proporţionate, niciun milimetru în plus ori în minus peste manşeta cămăşii – nu ca la costumele pentru mase, la care o mânecă ori amândouă atârnă parcă-s de căpătat. Şi manşeta cămăşii era apretată de m-aşteptam s-o aud scârţâind. La o încheietură purta un ceas-brăţară, larg şi cam jos, şi pe cealaltă încheietură un lănţişor cu o plăcuţă având gravat numele lui. Foarte multă lume s-a repezit spre Nicuşor, iar eu m-am îndreptat spre Zoia, cu un pahar de daiquiri în mână. Ne văzuserăm în ziua aceea deja de două ori, dar eu eram cu presa, şi ea cu faraonii, aşa că moţăiserăm doar din cap unul către altul şi atât. Acum, sub luciul candelabrelor, îi spun din privire: „Mulţumesc că m-ai salvat cu reportajul." Şi ea răspunde la fel: „Cu plăcere", şi pe urmă, tare: – Unde-i prietenul tău, fotograful?

— Stejar nu-i de schimb la recepţia asta, am răspuns, educat de-acum în ale delegaţiei.

— Cum se adaptează? Îi place vizita?

Mi-a luat mâna pe neaşteptate, făcându-mă să vărs un pic din paharul de daiquiri, aşa că l-am dat pe gât şi l-am pus pe tava unui chelner. Trec tăvi cu pahare pe lângă noi, în sus şi-n jos, ca într-un

dans mecanic. — Ţie cum îţi e? mă întreabă Zoia. — Bine, bine. Mă… adaptez. E fardată complet, ochii, faţa, buzele, până şi pielea gâtului şi a umerilor are o rumeneală de fard, artificială, dar elegantă. Interesantă. Umerii tăiaţi de barete nu-mi mai par aşa înguşti.

— Cum ţi-e ţie? o întreb, minunându-mă că avem un ton al nostru aşa de amical, aproape intim. Eşti obosită?

— N-am fumat de două zile, şopteşte ea, ca şi cum ar descrie o luptă pe viaţă şi pe moarte.

— Te laşi?

— Nu ştiu. M-am lăsat de mii de ori. Vrei să mergem să vedem casa lui Hemingway mâine? O să fim singuri… De fapt, ca şi singuri… Vrei? Mă trage de mână spre centrul sălii. Mă las dus, uitându-mă la buzele care-i par un pic umflate sub ruj. Îmi apropii faţa de a ei, ca s-o aspir aşa, nefumată de două zile. Inhalez forţa gracilă a tinerei cu planuri şi cu toate mijloacele de a şi le pune în practică. Inhalez aroma de corp nubil, care mi-a rămas în nări de la Vraja Mării. Ţin minte acea aromă ca pe o esenţă a nedormirii. Nervoasă şi doritoare de sex. Mâna mea e încă în a ei. Îi ţineam minte strângerea de mână ca mai dramatică, mai transpirată. Astă-seară, are palma caldă şi zvântată, foarte plăcută, şi parcă mult mai cărnoasă decât o ţineam minte.

— Am citit odată ceva despre nicotină, îi spun Zoiei. Că e greu să te laşi de ea, fiindcă nicotină face anumite celule din creier să secrete dopamină, care e substanţa plăcerii. Dopamina creează adicţie, la cocaină, la morfină ori la alcool…

Agitat, îi strâng mâna în a mea. Ea susură: – … Ori la scris? Am auzit că ai cheltuit două diurne pe cărţi de scriitori americani.

— Ţi se raportează tot?

— Nu tot. Numai ce mă interesează.

Mă gândesc: nicotină acţionează asupra creierului… dar şi o fată acţionează asupra creierului… şi ce-ar fi dacă aş săruta-o chiar acum, ori dacă… i-aş trage o palmă? (Dumnezeule, ce gând dement!). Ea mă trage spre Fidel, care stă fix în centrul sălii şi vorbeşte repede, cu buzele roşii despicându-i barba aceea pubică. E îmbrăcat în verde revoluţionar, e cu şefu' şi cu Nicuşor şi cu doi interpreţi, un cubanez care ştie româneşte şi un român care ştie spanioleşte. Şi cu lordul Anton.

Dacă i-aş spune Zoiei acum… lasă că mă duc eu singur să fac sluj; tu ieşi de-aici cumva, nu mă întreba cum, descurcă-te, şi du-te înapoi la hotel, şi aşteaptă-mă la tine în cameră. În pat. Sub cearşafurile trase până la gât, goală şi tremurătoare. Da?

Deodată, parcă îmi ia foc privirea: a intrat în câmpul meu vizual tovarăşa Elena, într-o rochie din lame şi cu o poşetă tot din lame oglindind candelabrele. Poartă şi ea barete peste umerii dezveliţi, dar

acestea sunt mult mai late, şi umerii mult mai cărnoşi… Domul părului tovarăşei e extrem de înalt… poartă pe cap un fel de bijuterie diadematǎ, despre care parcă am auzit că i s-a făcut cadou într-o vizită în Iran…

— Vă distraţi? întreabă tovarăşa Elena spre noi doi.

Totul e mare în ea, doar ochii îi sunt mici şi plini de rapiditate.

Îmi zâmbeşte ca o mătuşă examinând bărbaţii tineri la o horă.

Apoi se uită înapoi la Fidel şi la Nicuşor şi la şefu', care sunt foarte serioşi, prin interpreţi.

Dau bună seara. Strâng o mână mai mare ca a mea. Tovarăşa vorbeşte cu trăsăturile nemişcate, ca un ventriloc, o iscusinţă învăţată la ocazii oficiale… Vorbeşte, uitându-se la Fidel şi la şefu'… despre reportajul meu! Am scris în el că tovarăşul i-a dăruit o fabrică de ciment lui Fidel, nou-nouţă. — Ne costă mult, Fidel, spune tovarăşa cu un râs uscat; faţa nu-i râde, faţa îi e protocolară. Sondele maritime dimprejurul Cubei, le-aţi văzut din avion? (mi se adresează la plural, notează mintea mea, altfel în alarmă ca marinarii unui vas în furtună, unii la cârmă, alţii la pompe). Toate sondele sunt de la noi. Mă gândesc dacă să menţionez şi eu tractoarele, dar tac. Trebuie să scrii mai bine, îmi spune tovarăşa, mai hotărât, şi mai *clar*. Rolul tovarăşului nu e clar. Se uită la mine ţintă: am văzut c-o ţineai de mână pe fiică-mea, îmi spune ea din ochi, *dar de ce nu e rolul tovarăşului clar?*

— Am crezut că am scris clar, spun eu.

— Nu e clar faptul cel mai important, că tovarăşul se impune. În orice situaţie. Să fie clar.

Lordul Anton se uită la noi peste umărul scund al şefului; când îi întâlnesc ochii, sunt uluit. Ochii lui îmi transmit o prietenie neţărmurită.

— Încă n-a lucrat niciodată cu noi, îmi ia apărarea Zoia. O să lucreze cu noi, la bucăţile viitoare, direct cu noi. Îmi aruncă o privire scurtă: „Spune da, încuviinţează!"

— Uuhh… da… îngân eu.

— Toţi trebuie să muncim, spune Elena, înţelepţeşte. Şi trebuie să-l ajutăm pe Allende, noi cu conducerea, tu cu scrisul tău. Se poate întâmpla ceva grav în Chile.

— Mamă, mă faci să vreau să fumez, spune Zoia, pe un ton social, şi tovarăşa râde către mine, ei, ce zici de ea? Nicuşor părăseşte vecinătatea lui Castro şi vine spre noi. Pare şi el foarte serios; dă din cap la mine, ne strângem mâna, muzica cubaneză atacă, Nicuşor spune: – Bucureşti?… Meciuri? Cred că mă-ntreabă ce echipă de fotbal îmi place. Ridic glasul şi strig: – Steaua, Steaua! Cha-cha-cha. Tovarăşa Elena ridică glasul şi ea: – Să fie cât mai clar! *Faptul că se impune!* Zoia spune şi ea ceva, vorbind despre mine. — Pot să rescriu

reportajul acela, îi spun eu tovarăşei, uitând prosteşte că a şi fost publicat. — Lasă, că scrii altul, îmi spune Zoia, veselă – lucrurile par să meargă bine! Hai să plecăm, îmi spune ea.

Dar, tocmai atunci, ca o planetă care se roteşte foarte încet pentru că orbita ei e imensă, nesfârşită, tovarăşul însuşi se desprinde de Castro şi vine spre noi. Când e la doi paşi, îmi dau seama că acum, pe loc, ceva îl face foarte *viu,* ceva care emană autenticitate. Castro e în spatele lui, potrivindu-şi paşii de om înalt pe cei ai şefului. *Indicaciones preciosas*, rosteşte Castro, serios şi pufăind din trabuc. Elena ridică palma în faţa nasului, să se apere de fumul de trabuc, în timp ce şeful, cu buza de sus transpirată, îi spune lui Castro, nu-l aud din cauza muzicii cha-cha-cha, dar… extraordinar, după două-trei zile în preajma lui, pot să-i citesc cuvintele pe buze (asta, pentru că are pronunţarea aia unică). Aş pune pariu că zice: „Trebuiii să lucrăm împriună… să-l ajutăm pi Allendi! ” îşi ia de braţ nevasta, şi amândoi fac echipă împotriva lui Castro şi a universului. Şefu’ e furios, şi şefa îi preia furia imediat, poate prin atingerea braţului, ca un vas osmotic; furia ei se vede mai bine, îi vibrează umerii cărnoşi. Castro parează schimbând subiectul. Către Nicu şi Zoia, şi către mine: – *La juventud*, răspunde Castro în sunete sibilante, *la juventud comunista*, *si! Venceremos!* Face şi cu ochiul, ca să menţină veselia. Îmi face şi mie cu ochiul: *Venceremos!*

— Haidem, îmi spune Zoia mie, şi o ia spre ieşire, şi reflectez rapid: o urmez? rămân?

O urmez.

În mai puţin de un minut, suntem în gipul *compañerita/ suplente.*

— *Donde*, *compañerita?* întreabă şoferul în uniformă verde oliv (Unde, tovărăşico?).

— La hotelul Maury, răspunde ea.

Maury e hotelul presei. Şefu’ şi toate celelalte vârfuri stau la Havana Hilton, care a fost, poate încă mai e, cel mai bun hotel al oraşului.

Şi vehiculul nostru deschis merge săgeată de-a lungul Maleconului, pe fâşia pavată lungă-lungă cu blocuri de-o parte şi valuri leneşe de alta, cu un vânt de coastă înfiorând palmierii şi trăgând de părul Zoiei şi cu luna în primul pătrar… Mă înclin spre ea, încerc să inhalez parfumul a ce se va petrece între noi în următoarea oră… dacă se va petrece… Inhalez vânt cald, salin, şi părul ei îmi mângâie obrazul.

— Zoia… tot ce-i dăm noi lui Fidel, de ce-i dăm gratis?

— Asta-i preţul vizitei în Cuba, spune ea, cu mâna strângând-o pe a mea şi părând rătăcită de romantism, dar şi de un scop interior năucitor de important.

— Dar de ce-a trebuit să înceapă vizita aici?

— Ca *el* să dea un avertisment Americii, răspunde ea.

— Şi…? întreb eu.

— I-a dat avertismentul, spune ea. Acum, să vedem ce-o să se-ntâmple…

Se sprijină de mine şi, când îmi pun braţul în jurul umerilor ei, trupul ei are o moliciune neaşteptată, din sperietură, mi se pare. Se uită la mine parcă spunându-mi: „Mă las în mâinile tale…"

Tragem în faţa hotelului Maury. Mă întreb unde-o fi Stejar. Eu şi el împărţim o cameră… Mă întreb, să-i cer Zoiei să mă aştepte la bar şi să mă duc întâi sus, să fiu sigur că nu-i camera ocupată? Sigur, aş putea folosi telefonul interior, dar ştiu deja că telefonul interior e stricat la hotelul Maury…

Sar din maşină şi alerg de partea cealaltă, la portiera Zoiei, şi ea îmi dă mâna ca să coboare.

Se aude muzică dinăuntrul hotelului. Cuba după asfinţit, revoluţie, ne-revoluţie, pulsează de cha-cha-cha.

Din întâmplare, mă uit lateral la piscina hotelului, care se vede de aici, sunete de cha-cha-cha răzbat şi de la piscină, şi văd trei mulatrese tinere înotând şi stropindu-se cu apă în piscină. Una e chiar superba recepţionistă de noapte.

Toate râd şi fac semne unui bărbat alb, care stă în picioare pe buza piscinei, gol-goluţ, mai puţin chiloţii şi pantofii negri, dar fără şosete.

Plufff! Bărbatul se prăbuşeşte în piscină cu pantofi, cu tot, înălţând un vulcan de stropi diamantini, şi când zbucneşte iar la suprafaţă, netezindu-şi părul leoarcă şi tuşind apa de piscină, îl recunosc… e Stejar!

Bun! Estimez cu repeziciune: dacă Stejar e aici, camera e neocupată şi sigur pot ajunge la cameră cu Zoia înainte să iasă el din piscină!

— Facem doi paşi? mă întreabă ea, luându-mă de braţ şi arătând spre cerul stufos de palmieri şi spre luna necoaptă.

S-o îmbii să meargă sus cu mine, în cameră? Nu. Mai bine să n-o presez. Când o să fie momentul, o să-mi dea ea să înţeleg, cumva. O iau de braţ. Mă trece o scurtă tristeţe nenumită, nu ştiu în legătură cu ce, dar, deşi e scurtă şi neexplicabilă, e adâncă şi puternică. Dar de ce tristeţe? Ce motive am să fiu trist?

Ieşim pe trotuarul dinspre Malecon. Trec Buick-uri şi tractoare.

Vreau să-mi pun braţul în jurul taliei Zoiei. Ea mi-l respinge, dar fără bruscheţe, şi-mi spune că mă aşteaptă un plic la recepţie, cu toate informaţiile necesare despre Venezuela şi Columbia şi Peru, inclusiv discursurile de întâmpinare, şi că să-ncep să-mi scriu reportajele următoare încă din noaptea asta.

După care se uită la mine mai personal şi îmi spune: – Nu ştiu ce-i cu tine, când eşti cu noi, adică atunci când sunt eu de faţă, ori mama, ori *el*… te schimbi, nu te porţi natural…

— Serios? De unde ştii cum sunt eu când nu eşti tu de faţă… dacă nu eşti de faţă?

Începe să râdă. Parcă se moaie un pic: – Bine, ai dreptate. Dar astă-seară… nu cred că te-ai distrat…

— Nu-s obişnuit cu voi, spun eu. Ce ştiu eu ce are taică-tău în cap, ori mama ta, ori chiar tu? Asta nu face conversaţia mai uşoară, nu eşti de acord?

— Ba da, spune ea moale. Sunt de acord. Trebuie să te-nveţi.

— Să mă-nvăţ?

Deodată, îmi pierd controlul şi m-aud mârâind: – Voi, voi chiar nu vă daţi seama, nu vă daţi seama deloc că adevărata problemă a sistemului… — Care problemă? replică ea maliţioasă, dar şi atinsă, mi-ai înşirat deja nici nu mai ştiu câte probleme de când ne cunoaştem… Dar eu, eu sunt iar la butonul *loose cannony* pe care nu l-am apăsat cam de mult, îl simt că e aproape înţepenit şi ruginit! — Problema sistemului, îi erup eu Zoiei în faţă, e că, pe lângă faptul că n-are legitimitate, e cel mai secretos şi mai ascuns sistem din lume, şi fiindcă e cel mai secretos, e şi cel mai nefiresc! Uite… uită-te la noi, acum… Apoi, alarmat de ce-am spus, caut o scuză. Trebuie să-i dau să înţeleagă că am izbucnit din nerăbdarea frustrată a unui bărbat atras de o femeie.

— Uite cum ne ascundem, tu şi cu mine… şi în acelaşi timp, se ştie tot şi, mai ales, *tu* ştii tot…

— Bine că mi-ai adus aminte, spune ea. Uite ce trebuie să ştii tu: şarpele de la Externe a şi-ncercat să te mănânce de câteva ori. Dar Coman vrea şi el să-l mănânce pe şarpe, spune Zoia, dintr-odată amuzată şi bine dispusă. Nu se au bine de mult, ei doi. Coman şi cu mine o să fim atenţi, să salvăm situaţia, şi dacă te sprijină Coman, şi tata te place, şi eu te plac…

— Da? Şi cât de mult mă placi tu? Şi de ce?

— Vrei chiar aşa, să-ţi descriu?

Face o mutră botoasă. Dar… îi ghicesc adevărata expresie, e cea a unei femei care nu-şi ascunde sentimentele, şi asta, pentru orice bărbat, e ca şi cum ar întrezări o nuditate. Nuditatea emoţiei femeii care, ochi în ochi cu iubitul potenţial, admite, în timp ce-i mângâie respiraţia cu a ei: „Da, sunt gata să-ţi dau ţie toată puterea mea. Acea putere conţinută în nedesfacerea trupului. Sunt gata să-mi desfac trupul şi să ţi-l dau. Risc. Mă abandonez. Oare meriţi?”

Şi, cum mă ştiu de fraier, adică n-am rezistat niciodată la sinceritatea unei femei, las ochii în jos şi mă uit la umbrele ciufulite ale palmierilor pe asfaltul Maleconului şi-mi aduc aminte de o seară când eu şi Marcel şi Călin şi Stejar am vorbit de femei. Eram toţi patru de optsprezece ani, abia străpunseserăm misterul sexual şi beam bere şi vorbeam despre femei, când nu era Luminiţa de faţă. Stejar a descris

o scenă intimă într-un mod care mi s-a gravat în minte: – Am luat-o în braţe, am dezbrăcat-o, am început să fac dragoste cu ea şi n-a spus nimic, n-a scos niciun sunet, nici n-o mai auzeam dacă respiră… ne-a povestit el, şi magia acelei dăruiri era toată în faptul că femeia nu spusese un cuvânt, nu scosese un sunet…

Zoia îmi pune palma ei sub bărbie şi îmi ridică faţa spre ea.

Îmi spune ceva, despre Allende şi că există anumite puncte pivotale în orice situaţie, şi acestea sunt recunoscute de toate teoriile matematice – Allende e un punct pivotal, şi dacă e fragil, el trebuie întărit. Scrisul meu poate întări acel punct pivotal, şopteşte ea, atât de erotic şi de sugestiv şi insinuant…

Am crezut că numai fizicul poate fi fizic. Numai eroticul poate fi erotic. Dar se vede că mai am multe de învăţat.

Politicul poate fi şi el erotic, ori vrăjitoarea asta mică l-a transformat în erotic, aşa, stând cu mine într-o seară în Cuba, între doi palmieri.

Când mă mişc ameţit înapoi către hotel, şi ea se urcă în *gip* şi-şi flutură mâna a la revedere – „Pe mâine, la casa lui Hemingway!" –, îmi dau seama că… dacă întăresc acel punct pivotal… atunci şi numai atunci voi avea parte de matematiciană excentrică pe care o socoteam aşa de uşor de cucerit, iar cât despre secrete, ale ei ori ale sistemului, trebuie încă să-mi câştig dreptul iniţial de a pune ochiul la gaura cheii…

Intru în hotel. Mă gândesc să beau ceva la bar, dar îmi spun că am băut trei daiquiri la recepţie şi am de lucru noaptea asta.

La recepţie, mi se înmânează un plic gros cât un dosar, pe care cineva a scris în spaniolă *Por el suplente*.

Pentru supleantul.

Mi s-a spus supleantul în câteva zile în Cuba mai des decât într-un an la Bucureşti!

Când mă îndrept spre lifturi, mă ajunge din urmă Stejar, ud şi cherchelit, şi nu mai are nici pantofi! Numai chiloţii leoarcă îi mai apără demnitatea.

— Ei, îmi spune el, tu şi cu mine putem împărţi hainele tale până la Caracas? Acolo o să merg la cumpărături!

Am scris reportaje încă neîntâmplate jumătate din noapte.

A doua zi în zori a plouat şi l-am ajutat pe Stejar să fotografieze, şi apoi eu şi Zoia ne-am dus la casa lui Hemingway. Care era o cochilie din ce fusese, abia cu câteva obiecte personale rămase. Dar pavoazată cu poze mari ale lui Fidel dându-şi mâna cu Hemingway – Fidel avusese grijă să se pozeze repetat cu Hemingway înainte să-l expulzeze de la ferma pe care autorul şi-o cumpărase cu bani munciţi din scris, şi după aceea din Cuba.

După-masă, am fost toţi în provincia Oriente, unde Fidel şi şefu' au

inaugurat linia de ciment nou-nouţă. Fidel a spus în discurs că şefu' a dat şi dă tuturor oamenilor muncii, din toată lumea, *indicaciones preciosas.* Figura şefului s-a îngrăşat de plăcere, în timp ce a lui Fidel exprima un entuziasm sănătos şi sportiv. Fidel a vorbit trei ceasuri, integrând toate punctele din discursul negociat, dar adăugând nenumărate anecdote şi amintiri personale şi alte digresiuni. Delegaţia română stătea pe trei rânduri de bănci etajate, ca la un meci, şi mulţimea cubaneză înnegrea locul în faţa băncilor şi a tribunei, şi de câte ori Castro spunea: *Cubanos!* sau *Patria o muerte!* sau *No al imperialismo yanqui!* cubanezii bubuiau în ovaţii.

Zoia stătea pe banca a doua a delegaţiei româneşti şi se întorcea din când în când către mine, care stăteam pe banca a
treia, în spatele ei. Se uita la mine cu un aer rătăcit şi romantic, şi chiar dacă nu se întorcea decât o clipă, mi se părea că o vede tot universul uitându-se la mine. Şi, înaintea inaugurării liniei de ciment, Buzescu de la *Scânteia*, ghicind cumva ce se întâmplă în culise, i-a oferit lui Stejar o cămaşă şi nişte lenjerie şi şosete de-ale lui (la haină şi pantaloni nu se potriveau la măsură), aşa că Stejar a fotografiat inaugurarea liniei de ciment în cămaşa şi chiloţii şi şosetele lui Buzescu, dar făcându-şi datoria de tânăr român cum şi-o făcuse şi cu mulatresele din piscină cu o seară înainte. Şi seara s-a terminat târziu de tot, şi eu am zburat din Cuba cu primul avion, dar Zoia a găsit prilejul să-mi comunice, prin Coman, că poate data viitoare zbor şi eu cu Boeing-ul, cu şefu' adică – şi totul era ca un vis, ca un vis, ca un vis!

Caracas, *Venezuela*, 9 *septembrie 1973*

Telefonul sună oribil de tare. L-am pus pe pernă, chiar lângă urechea mea, să mă trezească atunci când sună.

Azi-noapte, dac-am dormit două ceasuri.

Când eşti istovit şi apuci să te scufunzi în somn, ajungând în fine la acel strat de relaxare unde inima bate molcom şi tot trupul e-n starea de reparaţii generale, să te smulgă cineva din somn e o tortură.

— Poţi să fii jos, în holul hotelului, în cinci minute? mă întreabă Zoia.

— Ci-inci minute? mă schimonosesc eu, cu ochii închişi şi limba greoaie în gură.

— Da, cinci minute. Să te văd şi eu o clipă înainte să plec la program.

— Bine.

Dau să pun receptorul în furcă şi nu nimeresc furca. Înşfac telefonul şi-l arunc, apoi mă dau jos din pat îndoit din spate şi apăsându-mi

palmele pe ochi.

În cinci minute, în holul hotelului Avila. Ne vom întâlni lângă un televizor cu un ecran de doi metri pătraţi care transmite la orice oră ultimele ştiri din toată America de Sud.

Ştirile cele mai urgente vin din Chile. De la o dimineaţă la alta, ştirile din Chile sunt tot mai dramatice.

Ca să folosesc timpul în mod optim, mă rad în picioare sub duşul fierbinte, pipăindu-mi faţa cu mâna. Mă tai, bineînţeles, şi pe bărbie, şi pe buza de sus. Trag o răsuflare adâncă şi mă uit la firişoarele de sânge prelingându-se pe marmora duşului. Măturate de apa fierbinte, instantaneu.

Ca o metaforă a eficienţei capitalismului. Sânge pe marmoră? Se spală la comandă!

În baia mea de la hotelul Avila, totul funcţionează. Nu e nimic stricat, ori şubred, ori greu de pornit, ori peticit. Nimic. Duşul e o bucurie, să tot vrei să fii curat. Totul pare să funcţioneze la hotel. Totul pare să funcţioneze în centrul oraşului Caracas: serviciile, obiectele, oamenii. Pe străzi, în baruri, în piaţă, în restaurante, văd capitalismul putred, şi pare… în foarte bună stare. Cât am putut să-mi dau seama de când sunt aici, de cinci zile. Timp în care delegaţia română a terminat vizita oficială în Venezuela, apoi a zburat la Bogota, în Columbia, a executat vizita şi acolo şi s-a întors la Caracas pentru două zile de odihnă.

Şefu' a vizitat deja patru ţări. Mai are trei de vizitat: Ecuador, Peru şi Chile.

Dar în Chile criza e serioasă. Televiziunea, radioul, ziarele prezic căderea lui Allende. Ceea ce, de la o zi la alta, a generat un val de ziarişti americani, împânzind Chile şi alte ţări sud-americane. La hotelul Avila, e plin deodată de americani, în caz că se întâmplă ceva şi în Venezuela. Şefu', sosind înapoi de la Bogota, a observat că forfotesc cam mulţi yankei peste tot locul şi l-a întrebat pe lordul Anton: „Da' ci-s atâţia americani aici di-odată?" Şi lordul Anton i-a spus lui şefu' că ziariştii americani au venit ca să scrie despre şefu". Şi şefu' a dat ordin să i se aducă la citit relatările americanilor, de cum sunt publicate.

Eu fusesem detaşat din grupul oficial, ca să rămân la Caracas şi să scriu.

Scriu acum toate reportajele despre întâlnirile lui şefu'; le scriu pentru *Scânteia*, şi *Scânteia Tineretului*, şi *România Liberă*, şi *Munca*, şi *Informaţia Capitalei*, şi chiar pentru *Femeia Socialistă*. Scriu toată ziua şi scriu între trei şi şase ore în fiecare noapte. Când nu mă văd cu Zoia, vorbim la telefon, de la cameră la cameră. O întreb ce-i nebunia asta, ăilalţi ziarişti nu mai scriu reportaje?

— Ba da, spune ea, dar ce scrii tu, noi folosim ca să creăm un nou

ton în presă, că tu scrii *altfel*.

— Şi dacă încep s-o zbârcesc, de oboseală?

— Lasă, că n-o zbârceşti. Ultimele trei-patru bucăţi, ai început să înţelegi stilul tovarăşului.

Şi râde iar la telefon şi parcă-i văd faţa: surâzând şi arătând bine. Agitată, dar bine. Niţel încercănată, dar bine – mi-a spus Stejar că au început să observe şi alţi membri din delegaţie că Zoia noastră, mascota delegaţiei, e într-o formă neobişnuită.

Ca şi în Cuba, Stejar şi cu mine împărţim camera de hotel, dar Stejar n-a mai adus pe nimeni în cameră. S-au terminat escapadele, s-a terminat ospăţul şi nici n-ar avea timp, îl fugăreşte Anton cum fugăreşte tot corpul de presă, fiindcă şefu' e nervos de ce se-ntâmplă în Chile, şi tovarăşa e şi ea nervoasă, şi Nicuşor, pe unde-o fi (în Costa Rica, am auzit), trebuie că e şi el tensionat, dar… Zoia e în formă. Când îmi fac azi apariţia în lobby, cu petice de ziar venezuelean lipite pe bărbia scrijelită la ras, Zoia trece cu neastâmpăr prin lobby, purtând nu un trening, ci un impermeabil nou şi sexy, cu nasturi mari şi lucioşi. S-a dus la cumpărături ieri cu nevasta ambasadorului la Caracas. Arată cum arată fetele când poartă ceva masculin ca tăietură: excitant. Presa e toată în lobby, la coadă la un bufet breakfast cu mormane de ouă *a la* Anzi, cârnăciori Inca-style, suc de portocale pe care ţi-l stoarce în pahar chiar acolo, la masa de bufet, şi cafea paradiziacă. Presa se uită lung după coapsele Zoiei, care i se rotesc sub haina de ploaie, către ieşire, şi după picioarele-i zvelte… — Ce zici de matematiciană? fluieră Stejar, la coadă cu mine, şi amândoi cu farfurii de breakfast cât nişte castroane în mâini.

Buzescu stă la coadă în faţa mea şi a lui Stejar. Se întoarce spre noi. — Ai adus-o la viaţă pe tânăra? mă întreabă în stilul acela al lui, demisec. Cu toată criza, Buzescu a dormit azi-noapte, i se vede pe faţă. Vrei să te-ajut, să scriu eu jumătate din „teme"? se oferă veteranul. Că dacă nu scriem şi noi mai mult şi mai repede, râde Buzescu (dar alţi ziarişti din jurul nostru nu râd), ne dă şefu' afară când ne întoarcem la Bucureşti şi te angajează pe tine.

— Lăsaţi, spun eu. (Sunt prea obosit ca să-i apreciez gluma.) Le scriu eu singur. Mulţumesc de ofertă.

Buzescu continuă şi îl aude jumătate din grupul de presă: – Anton i-a zis lu' şefu' că de ce nu scrii tu o ciornă pentru toată echipa în fiecare zi? Ca o temă a zilei. Şi noi toţi să pornim de la tema ta?

Ridic şi eu vocea, să fiu auzit: – Adică să fie toţi ziariştii noştri făcuţi foc pe mine?

— Cam aşa ceva, spune veteranul, vesel. *Good luck*, îmi urează, ca un actor american într-un vechi film cu gangsteri: arătând cu mâna în josul unei străzi lungi şi pustii, dar cu ferestrele clădirilor lucind de ţevi de puşcă. O iei în jos într-acolo, şi când începe să se tragă-n tine,

aruncă-te pe burtă şi-ncepe şi tu să tragi. Care pe care, poate-i găureşti tu pe ei, nu ei pe tine. *Good luck*.

Frecându-mi ochii care-mi sunt atât de roşii şi de uscaţi, mi-aud pleoapele scârţâind sub buricele degetelor, observ când redeschid ochii că Zoia s-a oprit la ieşirea din lobby şi se uită la mine.

Ştiu rutina. Ies din coadă şi mă duc la ea.

— Ce-i cu ochii tăi? suflă ea la mine, şocată. Cheamă doctorul hotelului, să-ţi dea ceva de pus în ochi.

— Care doctor al hotelului?

— Toate hotelurile ca lumea au doctorul lor.

— Arăţi grozav, îi spun eu, clipind dureros, dar de ce te-ai îmbrăcat de ploaie?

— Ca să mă vezi tu în ceva nou, ciripeşte ea.

Încep să râd: – Cu ce mi-a rămas din vedere, arăţi super.

— Mulţumesc, îmi face bine aerul andin, şi altitudinea.

— Bravo. Cât mai durează regimul ăsta, tu te distrezi, şi eu scriu ziua şi noaptea?

Dar ea îmi suflă repede că nu se distrează, doar că acum se duce să joace tenis cu fiica preşedintelui Venezuelei, dar altfel are propriile corvezi: îi citeşte lui taică-său ce scriu eu despre vizită, fiindcă *el* nu foloseşte ochelari (niciodată, îi fac o spuzeală pe muchea nasului, mi-a explicat Zoia) şi, dacă nu i se dau la citit texte imprimate de vreo opt ori mai mare decât litera normală, trebuie să i le citească altcineva. Şi tocmai s-a stricat maşina aceea de scris prezidenţială, cu litere de opt ori mai mari; o să i se aducă alta prin avion, însă durează. — Dar totul e bine, spune ea plină de entuziasm, dacă îi citesc eu ce scrii tu, ştiu ce zice despre tine şi… Figura i se umple de frăgezime, arată încântată: Lucrurile merg chiar bine, înţelegi?… Dacă n-ar fi tragedia asta din Chile…

Îndrăznesc o privire înapoi, spre masa de bufet, pe care o văd printr-o ceaţă roşiatică. Presa şi-a umplut castroanele, şi acum se risipeşte trăgând cu ochiul la noi. Eu şi fata şefului. Fata şefului şi cu mine. Senzaţie interioară de prostituţie? Da' de unde-aş şti eu ce-i aia prostituţie?

— Ce tragedie? îi răspund Zoiei, cam răguşit. Îmi dreg glasul: Prostul ăla de Allende, dacă dă înapoi minele de cupru la americani, scapă de orice probleme.

Şi ea dă din cap, oh, doamne!, ca o amorezată iertând neroziile bărbatului care i-a căzut cu tronc. — Minele sunt ale poporului, Allende *trebuia* să le naţionalizeze. — Atunci, zic eu, o să-l mături minerii cu salariile neplătite, împreună cu camionagiii (ieri, într-o clipă furată, Zoia şi cu mine ne-am uitat la o hartă a republicii Chile; o ciosvârtă de ţară înghesuită între Anzi şi Pacific, îngustă-îngustă, patru mii de kilometri de la nord la sud. Fără camioane e-n comă).

Dar e grevă generală în Chile, şi nu se mişcă un camion, şi armata chiliană fierbe în cazărmi, şi televizoarele şi radiourile vâjâie şi clocotesc, Allende e-n primejdie! Socialismul chilian e pe cale să fie rupt în bucăţi şi devorat de crocodilii *yanqui* – de la reporterii noştri din Buenos Aires, *urgente*! Din Lima, *urgente*! Din Santiago de Chile, *urgente, urgente, urgente*!

— Aşa-i adevărata gazetărie, i-am spus lui Stejar, târziu azi-noapte. Te duci, vezi cum sunt lucrurile şi le scrii pe şleau, fără să ţi se uite nimeni peste umăr. Stejar îmi masa spatele, pe care-l simţeam ca de ciment de atâta stat la scris, şi ne uitam amândoi, pe micul ecran, la destrămarea lucrurilor în Chile.

— Aşa-i adevărata viaţă, a oftat Stejar, cu schepsis.

Şi, nu ştiu de ce, dar m-am gândit atunci, ce-o mai fi acasă? Ce-or fi făcând Marcel ori Luminiţa?

Pentru că Stejar parcă spusese ceva despre prietenia noastră.

Şi acum, faţă în faţă cu fiica puterii, aud sunete de tăvi golite, ridicate de pe masa de bufet. Bufetul o să se închidă curând. Îi zâmbesc fiicei puterii.

— Mâine, când te sun să ne întâlnim, spune Zoia, să ai gata scris un portret politic al *lui,* ca pentru presa de aici… înţelegi? Prezentat într-un stil care să placă publicului de aici. Înţelegi?

— Înţeleg, îngân eu.

— De fapt, scrie două portrete. Trei, dacă ai timp.

— Trei portrete politice, până mâine dimineaţă?

— Da. Mâine dimineaţă… Se apleacă spre mine; oare o să-şi furişeze mâna în a mea, într-una din acele strângeri de mână care ei îi ţin loc de sărutat, de îmbrăţişat, de sex? în faţa întregului lobby, larg şi forfotind? Nu, nu-mi ia mâna. Îmi spune: Mâine dimineaţă *el* o să aibă timp. Am să-i citesc portretele lui scrise de tine… şi să fii şi tu acolo…

(Cum e posibil? Cum e posibil să am încă nişte resurse de energie neştiute, din care să pot să vibrez din cap până în picioare? Cu o senzaţie de excitare şi ameţeală, şi chiar… un pic de groază?)

— Bine, am să fac tot ce-am să pot. Nu te duci să joci tenis?

— Mă duc.

Se uită la mine cu o delectare de… hmm… de amantă satisfăcută? Nu, pentru că nu suntem amanţi. Atunci, de ce? De Mecena care-şi vede intuiţia confirmată? Aşa s-o fi uitat papa la Tiziano, mulţumit de picturile lui – desigur, la cu totul altă proporţie?

— Era să uit… ţi s-au dat nişte diurne în plus?

— Da, mi s-au dat.

Îmi aduc aminte să fiu politicos: – Mersi.

Acum câteva zile, frânt, i-am bodogănit hindusului că, dacă fac ore suplimentare, să mi se dea nişte dolari suplimentari. Coman a clătinat

din cap: – Eşti aici ca să munceşti, mi-a spus el. Dar eu am insistat: – Lucrez mai multe ore decât toţi membrii delegaţiei! — Să vorbesc cu Zoia, a propus Coman, cu îndoială. Dar pe urmă, chiar înainte ca echipa să plece în Columbia, a venit la mine şi mi-a dat un plic subţirel: pentru cafele, gustări incidentale ori… *răcoritoare nealcoolice*! a subliniat el, ameninţându-mă cu degetul.

Plicul cântărea cât o pană. Dar când l-am deschis, mi-a zâmbit din el o hârtie de o sută de dolari!

O sută de dolari! Nu văzusem niciodată o bumaşcă americană mai mare de douăzeci.

Se poate să nu-i spun Zoiei, da, mi s-au dat nişte diurne în plus, *mersi*?

— Pentru puţin, îmi spune ea. Pe mâine. Da?

Îmi urează ceva plăcut, din ochi – şi pleacă să-şi exerseze trupul misterios la tenis.

Bufetul s-a închis. Mă milogesc la o chelneriţă să iau pe farfurie măcar nişte jumări de ouă reci. Dar chelneriţă se scuză, e prea târziu pentru bufet, mergeţi şi comandaţi á *la* carte. Sunt prea obosit să mă duc să comand á *la* carte. Poate comand ceva în cameră. Nu-mi vine să cred cât de repede au strâns bufetul. Capitalismul, îmi spun eu, e prompt. Şi la livrare, şi la sistare.

Dar când mă duc sus la mine în cameră, găsesc o tavă cu un morman de mâncare, adăpostit sub capace de staniol, să nu se răcească, un termos de cafea şi o notă pe un agreabil cartonaş de corespondenţă de la hotelul Avila: „Viaţa merită trăită. Poftă bună! de la Foto Stejar”. Şi trei feluri de pâine, Stejar mă ştie de pâinar. Şi când întorc nota pe partea cealaltă: *Fata aia ar trebui să ţi-o tragă măcar din gratitudine*… scrie Stejar mărunt, *dar unde-o să te ducă, să nu vă vadă nimeni, poate-n lift?* Râd, rupând nota în petece mici-mici. Viaţa merită trăită. Duc nişte chifle şi o ceaşcă de cafea afară pe balcon. Parcă n-am mai mâncat vreodată chifle aşa de proaspete. Le mănânc pe balcon, muiate în cafeaua venezueleană, tare şi parfumată. Viaţa merită trăită.

Mă uit la oraşul capitalist Caracas, superb în palma Anzilor. Şi decid, cu mintea bubuind de oboseală şi de excitare: scriu portretele politice dimineaţa asta şi pe urmă, gata, ies din hotel! Măcar câteva ore! Chiar dacă mă raportează cineva la şefu’! Nu-mi pasă!

Dar… Nu ştiu cum se face, rămân la hotel.

Fiindcă încerc să scriu, şi nu se leagă.

Şi timpul trece.

Până la amiază, scriu trei pagini pe care le arunc la coş. Apoi mănânc singur lunch-ul la restaurantul hotelului, atent la ce comand, mesele individuale sunt din diurnă şi caut să o economisesc, şi mă întorc sus în cameră.

Dar nu pot să scriu.

Încerc să mă inspir trecând în revistă ce-am aflat în ultimele două săptămâni despre viaţa la vârf. Şi despre perechea conducătoare. Şi despre o Românie de care n-aveam habar înainte. România plutind în stratosfera puterii.

România piscurilor politice. România hotărârii destinelor tuturor celor *care n-au acces* la această Românie a piscurilor. România ascunzişurilor şi secretelor…

De fapt, despre Zoia, care se poartă atât de deschis cu mine, am aflat cel mai puţin!

Dar am aflat, de pildă, că tovarăşa are o uriaşă influenţă asupra tovarăşului – de aşteptat, nu?

O influenţă pe care şi-o exprimă în cuvinte puţine, dar cheie.

Când tovarăşa e mulţumită de performanţa lui tovarăşu', îl aprobă uscat şi succint: „Bine, te-ai impus! ”

Când nu e mulţumită, mârâie: „Nu te-ai impus!”

Cei din anturaj care-i ştiu pe tovarăşii au început să se dezlege la gură în faţa mea. Încep să am o înţelegere personală a perechii conducătoare. Sunt aşa de plini de temperament şi de uşor de călcat pe coadă şi ţipă cu uşurinţă la orişicine, dar mai ales la cei apropiaţi şi de încredere, şi chiar unul la altul, când nu te-aştepţi. Aşa, în mod obişnuit, *en familie.* Ca-ntr-o ogradă în care stau prea multe rude, şi se bruftuluieşte mama cu fiica cu sora cu mătuşa cu tatăl cu tata-mare cu fiii cu nepoţii şi cu slugile la vite, toţi cu toţi şi toate cu toate. Irascibili şi belicoşi. Li se întâmplă şi în văzul delegaţiei. Delegaţia se face că nu observă (deşi toţi vibrează de tensiune şi se-ntreabă, azi cine-o să fie scurtat de cap?). Pe şoptite, El şi Ea sunt insultători unul cu altul. Nu se previn de crize în mod amical, cum crezusem în acea dimineaţă pe litoral, când îi văzusem pornind la plimbare cu pietre în ghiozdane, ca Hänsel şi Gretel. Nu. Şi sunt foarte ţinători de minte, mai cu seamă ea: o întârziere, a unui avion ori a unui chelner, o face să spumege şi se uită la respectivii, chelner ori preşedinte de companie aeriană, parc-ar face în minte o crestătură pe un par: la trei crestături, eşti demis!

Încep să simt care e atmosfera între El şi Ea, chiar când nu-s destul de aproape de ei ca să-i aud cum îşi vorbesc. Îi văd după cum şed unul lângă altul, departe, în capul meselor oficiale. Băţoşi. Deja, de mai multe ori, la câte-o ieşire din maşină, la un început ori sfârşit de primire, am fost martor la cum se freacă unul pe altul: de ce n-ai făcut, de ce nu te-ai gândit, nu ţi-am spus, n-am zis să, n-ai promis? Uneori par gata să se ia de păr. Dar apoi, din nou, îşi îngemănează zâmbetul, către anturaj şi către lume…

Mă gândesc că au fost timpuri când se certau şi mai aprig – anii de uzură nervoasă maximă, din timpul urcuşului spre putere.

Când e extrem de pornită, ea îl biciuie pe el cu o frază nimicitoare: „Te-ai lăsat călcat în picioare!”

Şi el, el termină pe cineva, cinci minute mai târziu. Are de unde.

Trece după-masa. N-am putut scrie.

Nu pot scrie portretele şefului.

Mă târăsc din cameră, jos la bar, cu un carnet şi un pix. Doar-doar.

De la bar mă duc pe peluza din spatele hotelului, de acolo iar la bar şi apoi iar în cameră – toată lumea e încă la program –, întrebându-mă, ce văd acum, ce simt acum, ce voi mai trăi până la sfârşitul vizitei… e oare un vis?

Sunt pur şi simplu uluit de puţinătatea complexităţii *lor*: cum pot ăştia doi să conducă o ţară? Adică o mulţime întreagă de oameni, complecşi şi contradictorii, şi vii? Cu metode şi concepţii atât de sărace şi de puţine, cum de fac faţă?

Dar iată că fac faţă!

Şi, urmând sinusoida nervilor *lor*, delegaţia trece de la momente de supremă încordare la relaxări abrupte, chiar la dezumflări psihice, când *ieşim din ochiu’ lu’ şefu’* cum spune Coman; acele dezumflări se întâmplă după terminarea programului, noaptea la hotel, ori în avion. „Ai să vezi tu ce mult o să-ţi placă avionul, îmi prezisese Coman încă din Cuba; în avion răsufli, în avion te aduni, te pişi, mănânci, te deşerţi, scrii cărţi poştale acasă, ce mai, *avionul e luxul muncii cu şefu’!”*

Căutând să par natural, am încercat să-i pun întrebări despre Zoia. Ce fel de fată e Zoia?

Dar despre Zoia, Coman nu mi-a spus nimic, parcă atinsesem sfânta sfintelor.

Cine eşti tu, de fapt, Zoia? o întreb în gând, pe când mă aşez iar la maşina de scris Olivetti. Şi cine sunt eu, în prezenţa ta şi faţă de tine, şi cine voi fi mâine, în prezenţa *lui*?

Şi, din aceste întrebări, parcă îmi vine un fel de inspiraţie.

Încep să scriu.

Termin portretele politice pe la două noaptea.

Hotelul e încă plin de zgomot şi de viaţă. A avut loc o recepţie jos, în sala de bal, o recepţie în onoarea tovarăşei Elena, dată de sindicatele femeilor muncitoare din industria uşoară venezueleană. Recepţia încă nu s-a terminat. Aud râsetele şi aplauzele venezuelenelor sus la mine, în cameră.

Când mă duc jos şi dau târcoale sălii de bal, chibzuind că poate o găsesc pe Zoia, îl văd pe Stejar trăgând poze. Pe Zoia n-o văd. Venezuelenele nu se mai satură să discute cu tovarăşa despre soarta femeilor în socialism. I-au adus şi cadouri, între care o colecţie de poncho-uri, mantalele acelea din lână de lama purtate de indienii din

Anzi. Au motive geometrice şi culori tari, vegetale, şi nu-s toate doar aşa, o pătură cu o gaură pentru cap. Unele sunt chiar tăiate pe măsură. Tovarăşa tocmai s-a ridicat de la masa de onoare, şi preşedinta asociaţiei venezuelene o ajută să-şi pună un poncho peste taiorul ei gri; taiorul tovarăşei arată şi proletar, dar şi Diorissimo. Eu mă tot uit după Zoia. N-o văd. Tovarăşa îşi încurcă bustul cărnos şi capul cu părul super-tapat într-un poncho stilizat mai îngust decât celelalte; nu poate să şi-l scoată din nou, de cărnoasă ce e, şi o ajută venezuelenele, abţiguite şi bine dispuse… oh, oh, s-a rupt poncho-ul la cusătură! Tov. Elena, roşie la faţă, iese din lâna aceea de lama… Femeile râd… Stejar, deştept, se opreşte din fotografiat… Mă îndepărtez către lobby-ul cu televizorul transmiţând alte incidente din Chile, manifestaţii pro şi contra, străzile-s pline de poliţişti cu căşti…

— Ia te uită, spune o voce înaltă şi cântată. Vorbeşti de lup… uite-l şi pe lupuşorul tânăr…

De surpriză, mă-ntorc în loc şi aproape mă împiedic.

Lordul Anton şi vreo cinci alţi bărbaţi – unul, îl recunosc, e ambasadorul României la Caracas – fumează trabucuri şi sorb cocktailuri din pahare lungi, aşezaţi pe scaune adânci şi confortabile trase de la barul din hol, încă deschis, şi aranjate intim într-un cerc.

Mă trece o tremurătură lungă, ca de frig. Poate de la oboseală. Cu toate că lordul mi-a spus mie lupuşor, adunarea pe care o văd are ea ceva lupesc. Ceva ca de haită tolănită.

Lordul striveşte trabucul într-o scrumieră şi se ridică şi vine spre mine cu paharul în mână.

— Bună seara, bună seara… Nu vrei să bei un pahar cu noi? Pe care tovarăşi nu-i ştii? Să-ţi fac cunoştinţă?… Uitându-mă circular la mica gloată, îl identific şi pe ministrul de Externe. Călătoreşte cu Boeing-ul şefului. E şters şi nememorabil, cu ochi nemişcaţi şi foarte scund. Se zice că-şi datorează cariera staturii, când apare cu şefu', e mai scund ca el. La vârf, singurul cu adevărat înalt e lordul Anton. Ei, sigur că n-ar fi loc şi de mine la vârf, fiindcă sunt şi eu înalt… mă gândesc, cu mintea parcă-n pauză… Feţele astea mi-au devenit familiare în timpul vizitei, de ce nu le ştiu numele? Uite, ăla e de la comerţul exterior, ălălalt e şeful cu paza avioanelor delegaţiei… Dar de ce nu le ştiu numele? Le-aş fi reţinut dac-ar fi intrat în vorbă cu mine la vreun banchet, dar… rolul acestor bărbaţi e să fie prezenţi, nu să vorbească… ei sunt cei cunoscuţi şi totuşi necunoscuţi, trebuie să se ştie că există şi atât, hmm… Uite-l şi pe ziaristul Buzescu, care parcă nu se potriveşte cu acest grup… Când mă vede, Buzescu se scoală de pe scaunul adânc şi plin de moliciune şi se duce să-şi reumple paharul la bar.

Ministrul de Externe se ridică şi el şi se postează faţă-n faţă cu mine, lângă lord. — Tovarăşu' Popescu? (îmi dau seama că nu-i ştiu

vocea – e lângă şefu' zi de zi, dar nu l-am auzit vorbind…) Mata, face ministrul, eşti tânărul care se înalţă fulgerător, dar fără să-şi vândă demnitatea? Ha, ha, ha, face el. — Ha, ha, ha, fac toţi ceilalţi, şi Buzescu se uită la mine de la bar şi soarbe din cocktailul reîmprospătat. Dar rămâne la bar. Îmi pare bine, to-va-ră-şu Po-pes-cu… scandează ministrul de Externe.

— Mi-a părut bine şi mie, spun eu şi fac stânga-mprejur spre lifturi.

Dar lordul îmi taie retragerea: – Unde pleci? Un moment…

Mă confiscă de braţ. Îl miros deodată: trăsneşte a whisky şi a trabuc, a prea multe mese abundente şi târzii, a prea multe băuturi tari şi a încordare. — Fă-mi o favoare, îmi spune el repede, târându-mă afară din raza auditivă a celorlalţi. O clipă n-am curajul, apoi îmi smulg cotul din mâna lui.

— Cât de repede poţi scrie ceva în engleză? mă întreabă.

— Cât de repede pot scrie ce? O scrisoare personală?

— Nu. Ceva un pic mai complicat… Zâmbeşte, şi mi se face frică de zâmbetul lui. Un articol de ziar. Un articol de ziar american, despre importanţa vizitei şefului aici. În engleză.

— Vreţi să-l trimiteţi la un ziar american?

— Nu… Hai, nu face pe prostul… E plin de ziarişti americani aici, şi şeful se aşteaptă să scrie despre el – cum ar fi de fapt *fair,* spune lordul într-un aparte filosofic… (îmi aduc aminte că i-a spus şefului că americanii sunt aici atraşi de prezenţa lui, nu de criza din Chile…) Dar, până scriu ei, scrii mata unul pentru mâine dimineaţă?

— Ha? zic eu. Adică… Mă uit în jur, doar-doar o apărea hindusul; cu el de faţă, cumva parc-aş reacţiona mai potrivit la nerozia asta.

— Hai, nu-mi spune că ţi-e greu, ştie toată lumea că vorbeşti engleza ca pe apă şi cari după tine un vraf de Hemingway… Scrie un articol despre şeful, ca de la un ziarist american. Unul singur. Până mâine dimineaţă.

O clipă mă gândesc: aş putea? Da… dacă n-aş dormi deloc noaptea asta… Oricum am terminat portretele politice…

— Dumneata glumeşti? întreabă o parte normală din mine, care e încă trează şi autonomă.

— Nu glumesc. Mi-ai face o favoare, şi chiar îţi cer această favoare. (Tonul lordului e insistent, dar şi înalt: eu, Dumnezeu, am venit din cer să cad la mâna ta.) Hai, că ştii ce trebuie să spui. Până mâine, la prima oră, de la corespondentul lui *New York Times* la Caracas?

— Dar staţi puţin… îngaim eu. Nu trebuie să fie în *New York Times*?

— Nu, nu trebuie. Nu înţelegi? El nu se uită la ziare. Lui i se dau numai extrasele care îl interesează, separat.

Deodată mi se face lumină în creier. Mi-a spus Zoia, şeful nu citeşte cu litera obişnuită! Ştiu de la Zoia. Lordul poate să-i arate orice şi să spună că a fost publicat oriunde!

— Nu se poate, spun eu. Nu pot să scriu aşa ceva, ar fi un fals.

Lordul dă nerăbdător din cap, parcă împingându-mă la locul meu cu acea mişcare a capului: – Ce importanţă are? Dac-am avea timp, crezi că n-am găsi pe cineva în America să scrie ce trebuie scris? Problema e, nu avem timp… şi trebuie neapărat mâine… vrei să-l dezamăgeşti pe acest om?

— Ca să-l dezamăgesc, ar trebui să-i spună cineva… ai de gând să-i spui? îngaim eu, ca într-un vis urât în care toate se spun pe şleau, aşa de pe şleau, viaţa n-are niciodată atâta adevăr exprimat compact… parcă îmi regăsesc şira spinării, deşi… verticalitatea mea, dacă asta e, nu mi-o recapăt în faţa omului suprem, ci în faţa acestui curtean abil şi influent… Hmm, acum o clipă lordul mă înfricoşa; deodată, în mod straniu, nu mă mai sperie.

— De ce i-ai promis ce nu puteai să faci? îl întreb pe lord. Fără să ridic vocea, dar notând că are o tresărire rapidă, nu aşa vorbeşte lumea cu el.

— Ascultă… Ştiu că Zoia te place… dar fetele au sentimente care se pot schimba rapid… Dacă-mi faci favoarea asta, faci ceva pentru mine şi pentru toţi aceşti tovarăşi importanţi, care îţi pot fi foarte utili ca prieteni… Arată cu mâna către scaunele umplute de acei oameni tăcuţi şi fără nume. Mai utili decât capriciul unei fete de douăzeci şi patru de ani… Ar fi ceva bun şi pentru tine, şi pentru…

— Nu, spun eu. Nu pot. Cu adevărat nu pot. Sunt frânt, explic eu plat, şi pe urmă… mi s-a cerut să fac şi alte lucruri, de mai mare… precădere…

— Vasăzică, nu? întreabă lordul, ca şi cum n-a auzit bine.

Mă mişc. Fac un pas invers, şi încă unul. Pipăind cu piciorul covorul holului.

Dacă i-aş întoarce spatele lordului şi aş pleca firesc… ce s-ar întâmpla? Nimic, probabil, şi totuşi… cea mai bună armă cu care să-l ţin la respect e îndrăzneala de a-i face faţă, deşi… Dacă m-aş întâlni undeva noaptea cu un cuţitar care-ar vedea în mine o pradă sigură? L-aş sfida din ochi? Ori cu un mardeiaş fără treabă, care să rânjească la mine: „Ce faci, bă, calci pă scuipatul meu? Ce, nu ştii cine sunt eu?” La o asemenea ameninţare, desigur, m-aş întoarce şi aş fugi, dar acum…

Îmi dau seama fulgerător: dacă fug, mărturisesc că nu-mi ştiu atuurile, oricare ar fi ele…

Nu fug. Dar îi părăsesc pe lord şi pe amicii lui, mergând de-a-ndărătelea.

Lordul rămâne în urmă, cu o plăcere rece pe faţă, parcă.

Şi astfel se încheie, pentru mine, ziua de nouă septembrie, la Caracas.

10 septembrie, la şapte şi jumătate dimineaţa

Zoia mă aşteaptă lângă televizorul din hol.

— Hai, îmi zice de cum mă vede, şi se îndreaptă către o uşă care duce, dincolo de un mic patio cu tufe de jacaranda şi cu papagali indigeni zburătăcind printre plante tropicale, către o aripă numită La Estancia Presidencial, ferma prezidenţială.

O urmez către ferma prezidenţială.

Ajungem la intrarea aripii pentru cei mai distinşi oaspeţi, clădită ca un ranch stilizat dintr-o regiune muntoasă şi deşertică. Acoperişul e complet plat, şi structura nu are burlane; ploaia săracă a înaltelor platouri e suptă şi drenată prin acoperiş, către şi în interiorul clădirii.

— Crezi că a avut timp să se uite la ele? o întreb, lăsând deoparte orice pretenţie că m-aş gândi la altceva decât la cele patru portrete politice, care au fost ridicate, într-un plic lăsat în faţa uşii camerei mele, şi apoi duse la aripa prezidenţială, de către nişte nevăzuţi amploiaţi ai hotelului.

Asta s-a întâmplat cam la vreo oră după încontrarea mea cu lordul.

Nu dormeam. Am auzit paşii amploiaţilor care transportă poşta intrahotelieră.

Zoia îmi zâmbeşte: – Sigur. I-am spus mamei să nu le lase necitite. De ce eşti aşa nervos?

— Ce, tu nu eşti?

— Deloc. Nici măcar n-am citit tot ce-ai scris… nu că aş fi avut timp. Hai înăuntru.

Deschide o uşă la care nu stă de sentinelă nimeni. Dar când păşim într-un fel de anticameră arhitecturată şi ea în stil ranch, cu mobilă colonială şi bârne de plafon joase pe care sunt ţintuite puşti de vânătoare, potcoave şi bice pentru adunat cirezile, mă trezesc într-o fortăreaţă. Patru dintre securiştii Boeing-ului prezidenţial şi doi sud-americani posaci şi bine clădiţi îşi îndreaptă spatele în scaune ori pe bănci rurale de lemn, lustruite elegant însă, ruralitatea de aici e un decor.

Văd figuri pe care le ştiu, de partea românească. Nu pot să le citesc expresiile.

N-am dormit aproape deloc. Încontrarea cu lordul îmi lăsase un gust atât de nasol, n-am avut chef nici măcar s-o discut cu Stejar, care probabil m-ar fi readus în simţiri cu un logic „Cât nu te certi cu fata şefului, n-ai probleme, numai că… ce-i de fapt între voi doi? Nici tu nu i-o tragi, nici ea ţie? A ce aduce chestia asta?”

— Poate-am să-i fiu aşa, de inimă, îi spusesem lui Stejar când îşi exprimase ultima oară această îndreptăţită nedumerire.

— Cu inima aia, a arătat Stejar către dinaintea pantalonilor mei,

câştigi inima asta, şi a arătat la stânga pieptului.

I-am răspuns că e un vulgar şi un ieftin.

— Vulgar oi fi, dar ce se-ntâmplă nu-i normal.

— Nu e, am aprobat eu. Dar e frumos. E o fată… deosebită. Ochei?

Aţipisem un pic pe la vreo patru, iar Stejar dormea vârtos, când a bătut cineva la uşa camerei, tare, bubuind. Am ţâşnit din pat. Securitatea, mi-am spus. Gata, din cauza conflictului cu lordul, mă aruncă cloroformat într-un microbuz al ambasadei, nu, nu într-un microbuz, într-o dubă şi mă hurducă pe drumuri andine până la un aeroport secret, de unde mă zboară în România să-mi aflu sentinţa, unde şi pe câţi ani. Dar… securitatea *noastră* vorbeşte în spaniolă?

— *Soy el doctor*, strigă cineva din coridor.

Am deschis şi a intrat un bărbat grizonant şi bine, în uniformă de marină. — Doctor Abril, s-a prezentat el, în serviciul preşedinţiei venezuelene, unde-i oaspetele *rumano* rănit la ochi?

Zoia, drăguţa de ea, se informase târziu noaptea dacă vreun român din delegaţie ceruse un doctor şi i se spusese că nu. Se gândise, zăbăucul ăla, orbeşte până mâine dimineaţă. Şi, cu dramatismul ingenios al fetei tinere, a cooptat ajutorul preşedinţiei venezuelene. Abril mi s-a uitat în ochi cu un pix-lanternă, a mormăit în spaniolă că se aşteptase să fiu ars de napalm (îi înţelegeam binişor spaniola, m-am gândit eu pe un plan paralel; poate-aş putea să mă descurc în ţara asta… Dar să şi scriu în spaniolă, poate? Nu, exclus. Aaaahh…!). Mi-a pus picături în ochi, mi-a dat cu o unsoare pe toată aria pleoapelor, de sub sprâncene până peste pomeţi, şi mi-a spus să beau mai multe fluide, că umectează şi ochii, iar zona andină e o zonă uscată, în ciuda zăpezilor veşnice din piscurile cordiliere. — De obicei clima e mai ploioasă în luna septembrie, dar acum e neobişnuit de secetoasă. Luaţi fiola asta de lacrimi artificiale, s-o păstraţi în buzunar şi să picuraţi în ochi de vreo trei-patru ori pe zi. Şi-a strâns trusa şi a plecat. Stejar, în răstimp, a dormit neîntors. Încă dormea acum un sfert de oră, când am ieşit din cameră în vârful picioarelor, ca să mă întâlnesc cu Zoia.

Securiştii români şi cei venezueleni o recunosc pe Zoia; dau din cap către ea, dau din cap şi către mine, sunt cu ea. Unii se reîntorc la televizorul din anticamera prezidenţială, ca să urmărească ştirile din Chile. Zoia se uită în jur…

Pe neaşteptate, apare de undeva Coman, părând un pic pleoştit, şi îi spune ceva la ureche Zoiei. Ea reacţionează cu mirare. Coman dispare pe o uşă lângă care stă un securist pe un scaun, citind un ziar. Ghicesc deodată că în spatele acelei uşi e apartamentul *lor*.

— Ţi-e mai bine la ochi? mă întreabă Zoia, aruncând o privire rapidă la ceasul de mână.

— Da, mersi. Doctorul a fost de mare ajutor. Zâmbesc: Sunt numai bun să scriu alte patru portrete politice.

— Era destul şi trei, spune ea.

— Plăcerea mea, spun eu. Le-ai citit?

— M-am uitat rapid. Ştiu c-ai făcut treabă bună.

Pot să fac şi mai bună, mă gândesc eu, cu abnegaţie. Cum să spun, în ciuda situaţiei ciudate şi a decorului exotic, simt cumva că România s-a concentrat în această aripă de hotel, da, toată România e prezentă simbolic dincolo de această uşă de dormitor închisă, şi eu, capacităţile mele, simţămintele mele, adâncile parâme cu care sunt legat de fondul meu cel mai intim (care e… cum să fiu scriitor român, parcă asta ar fi? Da, asta e.) plus tot ce mai sunt eu ca aspiraţie şi persoană, totul va fi judecat în funcţie de ce impresie fac douăsprezece pagini dactilografiate cuprinzând… cuvinte!

Coman reapare, şi Zoia se grăbeşte spre el.

Coman îi spune ceva, şi ea se schimbă la faţă.

— De când sunt înăuntru? întreabă ea.

— De vreo juma' de oră, spune el.

— De ce i-ai lăsat să intre? îl muşcă Zoia, n-am auzit-o niciodată vorbind pe un asemenea ton. Dur, aspru.

Şi Coman, nu în panică, dar tulburat şi el, spune către mine, ca să nu rămân în întuneric: – Tov. Anton şi cu tov. Ministru de Externe… au intrat la şeful neprogramaţi. Mă dusesem la veceu. Cred că s-au uitat înăuntru, pe aici – indică o fereastră străjuită pe dinafară de tufele de jacaranda –, şi m-au văzut plecând de lângă uşa dormitorului, că mă postasem chiar lângă uşă… Şi băieţii ăştia tineri, ce, pot să oprească un ministru şi un membru în cece? Zoia păşeşte rapid în sus şi în jos, se uită iar la ceasul de mână şi i se zbate o vinişoară la gât.

— Vino cu mine, îmi spune, cu energia hotărârilor supreme.

— Nu, nu vă duceţi înăuntru, pledează Coman. Dacă s-a-ntâmplat ceva, reparăm noi mai târziu…

— Vino-ncoa, îmi spune ea fermă. Şi bate în uşă, cu totul de formă; în secunda următoare a deschis şi s-a năpustit înăuntru, şi eu mă simt supt în urma ei, ca de un vid creat instantaneu… Un birou şi el în stil ranch, cu coarne de bovine lustruite atârnate de bârne expuse; aşezat la birou, într-un halat purtat peste o pijama cu gulerul un pic înnegrit de la transpiraţia somnului, cu un cot sprijinit pe birou şi cealaltă mână odihnindu-se în poala halatului, cu picioare care mi se par prea albe şi cam durdulii plasate pe covorul rustic, fără papuci, cu un aer relaxat, chiar agreabil… şeful suprem dă ascultare… dă ascultare citirii unor pagini dactilografiate, ţinute, în faţa nasului încălecat de ochelari, de către lordul Anton. Paginile sunt portretele politice pe care le-am scris astă-noapte.

Pe ministrul de Externe nu-l văd.

Ba da, e aici. Două scaune sunt aşezate faţă-n faţă cu biroul şefului:

lordul e aşezat pe unul, şi ministrul pe celălalt. Dar ministrul arată aşa de şters, încât l-am confundat cu tapiţeria scaunului.

Lordul citea şi se oprise din citit, ghicesc după cum stă pe scaun, iar ministrul oferea un comentariu, văd după cum i-au rămas buzele întredeschise pe când întoarce capul ca să vadă cine a intrat pe uşă. Ca într-un film pornit din nou, după o ruptură la proiecţie, lordul îmi spune mie, fără nicio tranziţie: – Să nu crezi că am vrut să te critic *ca scriitor*… Şi iar spre şeful, obiectiv: Tânărul supleant a-ncercat să facă aşa cum a ştiut mai bine. Patru articole scrise într-o noapte… Dar mai are până să vă cunoască bine stilul, tovarăşe prim. Eu cred că trebuie să-l trimitem înapoi la Bucureşti. A fost o formulă interesantă să fie adăugat la grup tovarăşu' Popescu, şi energia lui a fost, într-un fel, stimulatoare… Se uită iar la mine, ca şi cum mi-ar atrage atenţia că se comportă *fair*.

— Dar, spune tapiţeria celuilalt scaun, într-un moment atât de delicat, cu atâtea mize mari ale politicii dumneavoastră încă nefinalizate, nu putem să circulăm materiale care se joacă aşa cu cuvintele…

Mă uit la covorul de sub noi toţi şi mă gândesc: cuvintele, cuvintele…

Când mă uit la paginile mele dactilografiate, ceva parcă îmi sfârtecă câmpul vizual: s-a produs o mişcare bruscă în faţa mea, o mişcare bruscă şi albă la culoare: Zoia s-a întins spre lord şi i-a luat foile din mână. Aud uşa din spatele nostru deschizându-se; aud paşi. Coman a intrat şi el. Se îndreaptă spre birou şi se opreşte în picioare chiar lângă Zoia, care parcurge paginile mele atât de rapid, când îi cade o şuviţă de păr în ochi suflă din buze, fuu!, în sus, ca să-şi elibereze fruntea, în timp ce trece a doua pagină citită în cealaltă mână şi începe s-o parcurgă pe a treia.

— Ci vrei? îl întreabă şeful pe Coman, şi Coman răspunde, ori calm, ori joacă bine calmul: – Nimic, doar să vă amintesc că mai aveţi o oră până la prima acţiune.

— Sunt foarte bune, spune Zoia restivuind paginile mele. Cele două vietăţi din scaunele de audienţă, încostumate şi încravatate, reuşesc să se uite simultan şi la ea, şi la omul în halat.

Anton trage aer în piept. Spune: – Eu, să fiu iertat, nu înţeleg ce vrea să spună tovarăşu' Popescu în aceste… speculaţii… Poate e prea deştept pentru noi toţi, adaugă el cu o ironie palidă.

Şeful se întoarce spre mine. Mă uit la el, întrebându-mă dacă o fac din curaj ori din laşitate. Din amândouă. Are o iritare reţinută, amuzată parcă. Ghicesc: se prăpădeşte să fie centrul atenţiei, chiar şi într-un cerc mic, dar să pedepsească pe cineva e o plăcere şi mai mare decât atenţia.

— Eu sunt modirnist? mă întreabă. Di ce modirnist, eu?

— Ah… modernist… Fără să vreau, îmi râd buzele şi gâtlejul, singure. Dacă e citit fără context, sigur, modernist e un cuvânt ciudat…

În portretul politic, 1, disperat să scriu ceva original, am făcut teoria că şeful, când era tânăr, a dat dovadă de o originalitate cu totul modernistă, decizând să intre în mişcarea de stânga în România anilor ’30. Şi, continuând acea metaforă, de care mă bucurasem grozav că îmi venise, ţesusem şi înnădisem celelalte portrete în aceeaşi concepţie: 2, că el e un înnoitor fără pereche, a înnoit tot comunismul mondial când nu ne-a lăsat să intrăm în Cehoslovacia, 3, că a înnoit şi înnoieşte totul în jurul lui şi în timpul acestei vizite (Ce înnoieşte? America de Sud, climatul politic, gândirea oamenilor, politica liderilor, totul!) şi am terminat, în portretul 4, explicând natura indicaţiilor preţioase: nişte iluminări care vin dinăuntrul acestui om al cărui instinct pentru nou îl preface într-un expert spontan în orice domeniu… Dar…

Dar şefului nu i-a plăcut ceva în paginile mele. O fi doar cuvântul modernist?

— Pot să văd şi eu? întreabă Coman molcom şi ia paginile.

Şeful devine atent şi aşteaptă opinia lui Coman bătând cu degetele pe birou.

Coman parcurge paginile; nici nu ştiu unde mi-e mintea între timp; Zoia se uită peste tot în jur, examinând mobilele camerei. Ghicesc că se uită după ţigările plasate în reşedinţă de către direcţia hotelului. Dar se pare că nu-s ţigări, nicăieri. — Tovarăşu’ prim, spune Coman, ridicându-şi ochii de la paginile mele, tânărul scrie de politica dumneavoastră ca s-o înţeleagă cititorii de aici. În alt stil, cu alt fel de înfloriturі. Dacă o lua ca la noi, cu dacii şi romanii, era prea ca la noi…

Anton, ca şi cum ar oferi o părere separată, însă rostită s-o audă toată camera, îl întreabă pe ministru: – Dumneata crezi că e înţelept ca un comentator al politicii tovarăşului să o descrie ca (Anton râde scurt şi sec)… modernistă? Ministrul de Externe (care am auzit că scrie eseuri în timpul liber şi e membru al Uniunii Scriitorilor Români, filiala Bucureşti) pungeşte gura ca de la o îmbucătură de sare: – Nu, nu, e prea hazardat… dar decizia o să fie a tovarăşului. Auzind asta, am impresia că Zoia-şi pierde capul, fiindcă o zbugheşte în adâncul apartamentului prezidenţial, deschide altă uşă, întrevăd o fâşie de dormitor – deodată… Zoia parcă se dedublează: într-un capot cu falduri ample, alături de ea, intră în birou şi tovarăşa.

Tovarăşa ţine în mână un fier de ondulat părul. După cum îi sunt vălurite în sus capetele cosiţelor, tocmai şi le-a ondulat chiar ea, ce omenesc! Zoia îi turuie ceva tovarăşei Elena, dar ea pare să nu înţeleagă. Întreabă, către el: – Da’ de ce faceţi atâta zgomot, s-a-

ntâmplat vreo problemă de stat?

— Noi sperăm să nu devină, interjectează lordul, uitându-se la tovarăşa parc-ar spune „Eu unul iau lucrurile în uşor, ca să ajut!"

— Sunt cum trebuie astea, după mine, spune Coman, punând paginile mele pe birou. Sigur, sunt mai bune pentru ăia din afară decât pentru noi…

Zoia parcă răsuflă. Externii se foiesc în scaune, dar apoi devin ţepeni, pentru că el se uită la mine şi, deşi e indispus, e şi interesat, şi curios şi nu ştie exact cum o să mă admonesteze. — Di ci nu cu dacii şi cu romanii? mă întreabă el, întinzându-se mai la larg în jilţul de birou. Aruncă o privire şi lordului, şi ministrului de Externe. Acum trebuie să calculez rapid ce să fac, dacă să-mi explic şi să-mi protestez inocenţa către lord şi către ministru ori direct către el…

Transpir de la pura complicaţie a momentului. N-ar trebui poate să încerc să zâmbesc acum către şefu' şi să pledez, umil, tovarăşu' prim, ce mare tevatură câteva pagini neinspirate… abia câteva mii de cuvinte, dacă nu vă înfăţişează în mod *corect şi fidel*, scriem alte cuvinte, la mine (scriitor) cuvintele-s ca talaşul pentru tâmplar… să arunc la coş paginile astea? Vreţi să-mi daţi indicaţii preţioase despre cum să scriu altele?

Zoia se uită scurt la mine şi nu ştiu cum să-i interpretez privirea…

Parcă am văzut scena asta deja. Într-un film: un căpitan de vas în furtună, neştiind dacă să învârtă timona la stânga ori la dreapta. Asupra provei vasului în furtună se năpusteau, din două părţi ale orizontului, două valuri: un val uriaş, evident ucigător, şi încă un val, şi mai înalt, şi mai ucigător. Căpitanul era Tom McWhirr, din *Taifun* de Joseph Conrad… Căpitanul a întors timona deodată şi a îndreptat tăişul provei către valul cel mai înalt, realizând că, dacă alege valul mai mic, valul mai înalt va prinde vasul din urmă şi va nărui pupa fragilă – eu, eu citeam acel roman cu sufletul la gură, când aveam paisprezece ani. Ce carte pentru bărbaţi, scrisă falnic şi bărbăteşte de un adevărat bărbat! Ce decizie! Ce autor!

Ei, bine, am şi eu furtunile mele…

Întorc timona către şeful.

Ignor valurile mai mici, cum ar fi şefa şi ăia de la Externe, le las în urmă, îndreptând prova spre valul cel mai înalt – dacă m-aş dezvinovăţi către Anton, aş scădea fulgerător în ochii şefului. Nu, *lui* trebuie să-i răspund, şi îi răspund fără şovăială: — Dacii şi romanii? De ce nu-s buni ca metaforă dacii şi romanii pentru cititorii de aici, tovarăşu' prim? *Sunt învechiţi!*

Am lovit valul cu prova. Simt că mă ţin de cuvântul „învechiţi* ca Mewhirr de bastingajul îndoit al vasului Nan Shan, în timp ce curge un munte de apă peste vas şi peste căpitan.

— Ascultaţi-mă (cerinţă inutilă, tovarăşu' prim mă ascultă cu ochii

ţintă la mine). Dacă v-aţi arătat încrederea că am ceva în cap, aveţi curajul să folosiţi ce am în cap!

Într-adevăr, am pronunţat această frază. Vibraţiile ei acustice izbesc timpanul şi ciocănelul şi nicovala şi scăriţa din urechea şefului. Ochii lui, rotunzi şi ficşi, parcă sunt în dialog cu gura cu buzele răsucite în afară: ochii, excitaţi şi curioşi, suflă gurii, nu vorbi, nu te angaja, ai răbdare – da, dacă asta e inteligenţa lui politică, e perfectă, şi-a dat ordin să nu izbucnească şi nu izbucneşte. Cutez să mă uit la Zoia, care se uită în jos la covor, dar simt cumva că Zoia a câştigat o victorie faţă de părinţii ei. Eu, protejatul ei, nu m-am scofâlcit în faţa lor… Dar…

„Fii discret în victorie", a spus un mare conducător, cândva.

Dar nu-mi pot permite să fiu discret în victorie. Dacă mă uit şi eu în jos, la covor, voi fi sfârtecat. Mă uit în continuare la el, în timp ce tovarăşa preia complicaţia situaţiei, o preia deştept şi pretins femeieşte: – Hai să nu mai discutăm de nimicurile astea, spune ea, sunt alte lucruri mai grave de rezolvat. Azi, lucrurile stau şi mai rău în Chile… El, el o are de partea lui pe *ea,* dar eu o am de partea mea pe fiica puterii şi mai am de partea mea gravitatea momentului! Şeful îşi ia privirea de la mine, bosumflat ca un copil căruia i s-a tăiat cu zece minute răgazul de joacă. Se ridică. Se îndreaptă spre dormitor.

Şi totuşi, în acest mod psihopat, el şi eu ne-am vorbit, chiar ne-am încercat puterile şi am făcut remiză!

— Tovarăşul se va impune, spune tovarăşa, adresându-se nimănui şi tuturor.

Apoi, pentru că tovarăşul a părăsit scena, toate celelalte incidente parcă îşi pierd importanţa şi timpul parcă se desfăşoară superaccelerat. Zoia vrea să fie singură cu tovarăşa şi lordul se duce la uşa dormitorului şi încearcă să-i vorbească şefului prin uşă, şi ministrul de Externe îi spune tovarăşei că azi după-masă va pleca în Chile cu un avion special, ca să evalueze dacă e vreun pericol ca delegaţia română să fie primită ostil acolo, şi tovarăşa nici nu-i răspunde, şi pe Coman nu-l văd. Deci n-am nici măcar pe cine să întreb dacă mai pot fi util cuiva, şi când mă întorc şi plec de capul meu din ferma prezidenţială, probabil că nu bagă nimeni de seamă!

Şi astfel, când părăsesc ferma prezidenţială, sunt aproape sigur că au să mă trimită acasă.

Dar… le-am ţinut piept oarecum, în sensul că le-am dat de gândit? Poate că da, încerc să mă conving, în timp ce mărşăluiesc, uşurat orişicum, către recepţia hotelului, unde, ajungând într-o clipită, mă interesez dacă Stejar Antohi a plecat deja.

— Da, a plecat să fotografieze, mi se răspunde.

— Bine, aş putea să-i las o notă?

Înşir grăbit, pe un cartonaş elegant geamăn cu cel pe care mi l-a

lăsat Stejar cu acel mic dejun: „Şoimule, cred c-am încurcat-o cu şeful, s-ar putea să mă şuteze din delegaţie. Dar ai dreptate, viaţa merită trăită. Dacă nu ne vedem astă-seară, ne vedem acasă."

— Hei! strigă Zoia, ajungându-mă din urmă, grăbită, dezamăgită şi părând deodată abandonată de toată lumea: de putere, adică de părinţii ei, de eternul ei confident, Coman, şi chiar de mine. Un' te duci?

— Să respir un pic, îi răspund eu, peste umăr.

— De ce chiar acum? E aşa de enervată, a găsit cumva, undeva, o ţigară şi şi-o aprinde cu gesturi bruşte. Ce, crezi că nu mai ai nimic de făcut pe-aici?

Mă întorc spre ea: – Cum se explică faptul că ăia doi au intrat la taică-tău tocmai înainte să venim noi?

— Ce importanţă are? izbucneşte ea, la fel de furioasă ca mine. Asta oricum s-ar fi întâmplat şi se putea întâmpla mult mai rău! De fapt, totul e bine! (Mă întreb dacă nu e ţicnită – bine? bine, cum?) Doar că tu, tu te turteşti din orice critică!

— Bine, îngân eu. Şi deodată izbesc cu pumnul în contuarul din lemn colonial sculptat al recepţiei. Uite, jocul ăsta, să fie toţi cu ochii pe mine, tu l-ai învăţat şi ştii să-l joci, dar eu nu cred că pot să-l învăţ. Plus că… *El,* dacă tu nu-i spui nimic, dacă nu-i spune nimeni nimic, niciodată, o să rămână la aceleaşi cuvinte, la aceleaşi idei, cu care se simte foarte bine, dar restul lumii aşteaptă altceva de la el… Ah, cât de român mă simt în această clipă, român iremediabil, român ne-eliberabil! Şi eu, ca toţi din naţia mea, utilizez din instinct *minciuna sinceră*… minţind lumea, şi pe mine şi, fireşte, şi pe conducătorul căruia nu-i spun că simplitatea lui afişată nu e intenţionată, ci în mod clar îi vine din limitare şi analfabetism.

Dar minciuna sinceră are modul ei de a se afirma ca adevăr. După cum Zoia calcă înapoi şi aproape scapă ţigara, văd că a înţeles ce-am vrut să spun şi că e jignită!

Se întoarce şi fuge înapoi spre reşedinţa prezidenţială, oprindu-se o clipă la capătul coridorului, ca să-şi arunce ţigara în glastra unui palmier de seră.

Mă duc la biroul *concierge*-ului şi cer un ghid al oraşului Caracas. În spaniola mea, un pic sumară şi sunând a română, îl întreb pe *concierge* cum să ajung la Centro Bolivar, inima oraşului, şi îmi spune să iau autobuzul 4.

După aceea ies din incinta hotelului.

— Hei, strigă cineva după mine.

De data asta recunosc vocea lui Coman. Nu mă opresc.

Coman aleargă după mine într-un trap apoplectic, dar îi sună în buzunar radiotelefonul şi, când se opreşte să-l scoată din buzunar, eu dus am fost, pe strada din faţa hotelului, ticsită şi liberă.

Zăresc imediat o staţie de autobuze, şi apoi încă una, vizavi, pe celălalt trotuar.

Nu ştiu în ce direcţie ar trebui să iau autobuzul spre centrul Bolivar.

Am în mână foile dactilografiate. Le împăturesc şi, când le strecor în buzunarul pantalonilor, simt sub degete o hârtie uitată în buzunar. Bag foile pliate şi scot hârtia cealaltă.

E bumaşca de o sută de dolari pentru orele suplimentare.

PARTEA A ȘASEA

Două minute mai târziu a apărut, parcă în mare grabă, un autobuz însemnat cu un patru mare şi roşu, şi n-a fost nevoie să întreb pe nimeni care era direcţia corectă spre Centro. Scria Dirección Centro pe autobuz, chiar lângă număr. Capitalismul nu e secretos la direcţiile mijloacelor de transport. Ori la orare. Orarul autobuzului 4, specificat pe staţii, e afişat înăuntru, în spatele şoferului.

Autobuzul era pe jumătate plin şi mi-am dat seama că n-aveam bani locali să scot bilet. Dar aveam suta de dolari, pe care am arătat-o şoferului, care era şi taxator. Şoferul şi trei pasageri mai apropiaţi mi-au explicat binevoitori că pot schimba dolarii în moneda locală oriunde în Centro. Cât despre bilet, şoferul a făcut din mână, n-ai alţi bani? N-ai monedă locală? Am dat din cap, nu.

— Bine, e gratis, stai jos.

Am stat jos.

M-am uitat prin sticla ferestrei, un pic prăfoasă.

Caracas arată ca un Bucureşti în spaniolă, doar mai mare şi mai viu şi proptit între un lanţ cordilier şi altul. Mă aşteptasem să fie frumos. Era. Şi era plin de oameni de toate culorile şi vârstele şi toate stilurile de haine şi toate expresiile şi, din când în când, printre ei, apărea un fel de specie pedestră mai aparte, purtând plăpumi din lână de lama, ca alea pe care le primise tovarăşa cadou de la femeile venezuelene.

— *Indios*? am întrebat eu către ceilalţi pasageri din autobuz.

— *Indios andinos*, au răspuns câţiva dintre ei, cu gravitate.

Bărbaţii indieni purtau un fel de băşti din lână colorată pe cap, şi femeile indiene purtau pălării fedora, din fetru, şi mulţi dintre bărbaţii şi femeile *indios* erau desculţi. Aveau nişte picioare groase şi robuste în jurul labei şi la călcâiele cafenii şi călcau printre automobile şi peste bălţoace şi chiar pe gunoaie fără nicio problemă. Mi s-a părut că ceilalţi venezueleni, mai europeni, aveau faţă de indieni un fel de reţinere respectuoasă. Aceştia duceau saci pe cap, echilibrându-i cu frânghii ori curele trecute peste frunţile asudate; din mersul

autobuzului, i-am văzut cum descărcau sacii pe trotuare ori în pieţe în aer liber, cum scoteau cântare portabile din buzunar, cum se aşezau, se tocmeau şi vindeau oale colorate, lăptuci ciudate, seminţe policrome, păsări în cuşti mici şi ţesături. Veneau din munţii lor şi aveau să se întoarcă tot acolo. Tot uitându-mă la indieni, am mers cu autobuzul mai bine de o oră, până am ajuns în inima oraşului, unde străzile s-au transformat în nişte canioane din ciment şi oţel şi sticlă.

M-a bătut cineva pe umăr, aici e Centro, şi m-am dat jos din autobuz.

Trei milioane de venezueleni îşi trăiau vieţile în jurul meu şi n-aveau habar de mine, mi-am spus, în timp ce alunecam, aşa, ca pe un caldarâm ud, de pe pavajul străzii pe podeaua lucioasă a unui complex comercial cu neoni strălucind în miezul zilei şi cu manechine sexy în ferestre de magazine de mode şi restaurante şi baruri, şi aici se vorbea engleza aproape la fel de mult ca spaniola. Am văzut şi o librărie, mare cât o hală, avea o secţie întreagă marcată *ingles*, şi preţurile erau afişate în două monede, escudo şi dolar US. Am traversat librăria, avea intrări pe toate laturile, am ieşit pe una, m-am urcat într-un lift din greşeală, am urcat douăzeci şi patru de etaje şi am văzut oraşul Caracas de sus.

Părea imens, prelingându-se în toate direcţiile, până şi pe cele mai depărtate coame de munţi deşertici se vedeau şiruri-şiruri de case plate de argilă uscată la soare, care erau cartierele cele mai sărace şi izolate, în timp ce miezul era intersectat de trei autostrăzi pulsând de aglomeraţie către cartierele avute şi către zgârie-norii centrali. Cerul, care stropise un pic de ploaie mai înainte, acum era iar ca lacrima. Printr-o spărtură în Cordiliera Litoral puteam vedea peste munţi portul La Guaira, cu vapoare oceanice şi cu petroliere, şi trăgându-mi privirea înapoi vedeam iar sălbăticia invadată de umanitate, sub o lună gravidă rătăcită în cer la amiază. Venezuela capitalistă arată atât de superioară Cubei socialiste, să plângi şi mai multe nu.

Am luat liftul înapoi către parter, studiind un ghid al centralului Bolfvar găsit în lift, într-un mic coşuleţ cu pliante pentru orientare atârnat lângă blocul de butoane. Ghidul avea de toate în el, până şi avocaţi de cum să ceri azil politic în Venezuela, cu numele firmelor şi etajele respective. Mai erau şi două pieţe alimentare, un cinema cu patru săli, o policlinică, un post de poliţie, nişte agenţii turistice, o sală de masaj „oriental* (?) – ghidul avea un index de la A la Z. Magazinele umpleau mai multe etaje. Erau şi săgeţi către alte atracţii turistice, inclusiv casa în care se născuse Simón Bolívar. Mi-am făcut o notă mintală să nu plec fără să văd casa Bolívar. Pe urmă, am scos din buzunar suta de dolari, m-am uitat bine la ea, nu ştiam când o să mai văd alta, şi am intrat într-un magazin din care nici n-a trebuit să mai ies să caut altceva prin altă parte, avea ce cu mintea nu gândeai, fiind

un magazin universal.

Vroiam să cumpăr cadouri pentru acasă.

Şi am cumpărat:

Pentru mama, conform cerinţei ei personale, un mic parfum franţuzesc. Mama se repezise de la vacanţa ei la mare, pe care o petrecea cu religiozitate în fiecare vară într-un sat lângă Mangalia, să mă vadă la Bucureşti înainte să plec.

Acelaşi mic parfum franţuzesc pentru nevasta tatălui meu, pentru că precis n-avea cum să o întâlnească pe mama şi să compare parfumurile. Nevasta tatei nu-mi ceruse nimic; dar i-am luat un cadou şi ei ca să-i fac plăcere tatei.

M-am gândit că i-aş putea cumpăra şi Zoiei acelaşi parfum – şansele ca Zoia să o întâlnească pe mama mea ori să o reîntâlnească pe nevasta tatălui meu în viitorul apropiat erau minuscule.

Dar mi-am zis că Zoia avea probabil deja parfumuri franţuzeşti, şi cel pe care-l alesesem eu poate nu era chiar clasa întâi. Oricum, ceva m-a reţinut să-i iau parfum şi Zoiei, deşi îi datoram ei această ocazie să fac daruri mai mult decât oricui altcuiva.

I-am cumpărat tatei un frumos portofel din piele de bou, autentic venezuelean.

Şi Luminiţei… După un pic de căutare, am găsit pentru Luminiţa un ceas-brăţară mic -mic – ceasul ei se stricase chiar înainte să plec. Un ceas aurit, tare minuscul şi plăcut şi, m-a asigurat vânzătoarea, n-o să lase urme verzui pe încheietură ori urme negricioase, nu, niciun fel de urme.

Răsuflând uşurat, m-am dus înapoi la librăria pe care deja o identificasem, la secţia de discuri, să mă ocup de băieţi. Ei, ştiam precis, vroiau muzică mai mult ca orice, şi pentru plăcerea lor personală, şi ca fundal pentru ciocniri. În timp ce cumpăram dezlănţuit albumuri Rolling Stones şi Grateful Dead şi Led Zeppelin, dar şi unele mai noi şi mai radicale, pentru că… dacă vrei să ţi-o tragi cu o fată mai obişnuită, Stones ori Led sunt destul, dar dacă ai de-a face cu o fată mai dificilă ori mai cunoscătoare, e nevoie de Aerosmith ori de Kiss… Le-am explicat vânzătorilor de la raionul discuri că plecam cu avionul noaptea asta, departe, departe, în România (cel puţin acum, pe loc, eram convins că şefu' o să mă expedieze înapoi!). Aşa că vroiam discurile într-un ambalaj cât mai trainic cu putinţă.

Mi-au spus că pot să mi le pună într-un pachet consolidat cu bambus, dacă plătesc pentru pachet şi dacă aştept câteva minute.

Am spus da, plătesc pentru pachet şi o să aştept cât e nevoie.

Şi, ca să-mi omor timpul, am trecut înapoi la raionul cărţi.

Aici, mi-au căzut ochii pe o istorie a matematicii şi fizicii şi am cumpărat-o.

Şi de la cărţi ştiinţifice, am ajuns la sociologie şi politică

contemporană. Aveau, şi în spaniolă, şi în engleză, o mulţime de cărţi despre invadarea Cehoslovaciei, şi despre Rusia, şi despre Nixon, Nixon şi Vietnamul, Nixon şi Watergate, doctrina Nixon, o carte despre Nixon şi România, şi alte cărţi despre România, nu cărţi de artă ori turism, numai geopolitică… poate aveau România – turism la alt raion. Mă usturau ochii. Am scos fiola cu lacrimi artificiale din buzunarul de la spate al pantalonilor şi mi-am picurat lacrimi în ochi. M-am uitat la cărţile despre România, dar rapid şi fără curiozitate; ştiam genul, de la Bucureşti; printre americanii pe care îi palmasem de materialul personal de lectură erau şi nişte sociologi şi politologi – *Please, mister*… cartea asta în care se vorbeşte de economia şi de forma de guvernământ şi de drepturile omului în România, nu mi-o daţi mie? îmi place mie aşa, în mod pervers, să citesc cum România multilateral dezvoltată cheltuieşte pe materii prime mai mult decât câştigă prin exporturi şi e înglodată în datorii şi din asta rezultă sărăcirea maselor, fiindcă belşugul, atât cât e, se împarte între atât de puţini profitori, te şi miri că e fidelă pătura avută unui sistem care nici nu-i dă voie a huzuri ca lumea. Şi apoi, România e o ţară mică, şi ţările mici nu-şi pot permite să fie independente, nu pot! E o realitate obiectivă! Ca să i se dea voie să fie independentă, România se speteşte dând gratis produse şi tehnologii, în dreapta şi-n stânga şi-n jos şi-n sus, ce-i de mirare că plevei populare îi rămâne te miri ce şi mai nimic! Citisem destule asemenea analize, cu concluziile lor sprijinite prin cifre necruţătoare şi într-un stil presărat cu *despite the fact… even though… în theory… whatever the good intent… unfortunately… unfortunately… unfortunately*… care se traduc: în ciuda faptului, deşi, cel puţin în teorie, şi oricât de bune ar fi intenţiile, din păcate, din păcate, DIN PĂCATE!!! Toţi autorii străini foloseau expresia „din păcate…” Ce expresie cu tâlc, „din păcate”! Poate chiar vrea să însemne, din cauza păcatelor cuiva? Dar ce păcate grele a comis acea insuliţă de ţară, şi de ce, de ce, de ce?

Aveam nevoie, neapărat şi urgent, să mă gândesc la cu totul altceva, la ceva optimist!

Am alergat înapoi la raionul de discuri.

Îmi construiseră un pachet cu albume muzicale pe care îl puteam duce sub braţ; era comod de transportat, dar fâşiile de bambus dinăuntru îi dădeau o fermitate plăcută şi suplă.

Am achitat. Mi-au mulţumit.

Măcar voi, băieţi, să le-o trageţi fetelor care vă plac, în ritmul şi-n sunetele lui Led şi-ale lui Aerosmith şi Kiss! m-am gândit eu, măgăreşte. Am luat pachetul cu discuri, mi-am luat şi punga cealaltă, cu cartea despre istoria matematicii, şi am ieşit din complexul Bolivar.

Când trecuse timpul? Am văzut pe un orologiu rotund ancorat de

faţada unei bănci că era aproape nouă seara şi am renunţat să mai vizitez casa unde s-a născut Bolivar. De altfel, la ora aceea, casa-muzeu era probabil închisă.

Încă încercam să mă gândesc la lucruri practice şi brutale. Şi tot nu reuşeam.

Din acea nevoie de practic şi de brutal, m-am întrebat: câţi dolari mai am, vreo treizeci, poate? Cu treizeci de dolari, aş putea oare cumpăra un bilet de avion ori de autobuz, până la frontiera Venezuelei cu Brazilia?

Pentru că ţările vizitate de delegaţia guvernamentală făcuseră tratate cu statul român… dacă încerca să fugă cineva din delegaţie, l-ar fi adus înapoi poliţia respectivă de guler şi de păr, cum bine îmi spusese Coman. Dar Brazilia nu era pe lista ţărilor vizitate, deci dacă treceam frontiera acolo, nu mă aducea nimeni înapoi de guler şi de păr.

Şi mi-am închipuit cum, undeva la hotarul a două ţări exotice şi tropicale, la un punct de frontieră înecat în invazia nepăsătoare a junglei, scriitorul tineretului ar trece frontiera ilegal, nesuspectat, necapturat…

Dar… din oboseală ori din simţământul că soartei mele încă nu-i venise sorocul să se schimbe, n-am alergat înapoi către una dintre agenţiile de voiaj, să mă informez cum să ajung la cel mai apropiat punct de frontieră cu Brazilia, ci am pornit-o pe strada încă plină de lume şi de activitate, căutând staţia de autobuz de unde mă dădusem jos la amiază, din autobuzul 4…

Mergeam ca în vis. Aveam senzaţia că eram la Bucureşti. În acea seară când, după ce-i lăsasem tatălui meu manuscrisul noului meu roman, mă reîntorsesem pieton, din centru până în cartierul Arsenalului, gândindu-mă la Zoia.

Şi de la Zoia lăsându-mi gândurile s-o ia razna despre soarta româncelor…

Mi se părea că îmi continui gândurile de atunci.

Mă gândeam la Golgota româncelor, în timp ce în jurul meu forfoteau femeile tropicelor…

Viaţa româncelor mi se părea rezumabilă în trei ecuaţii tragice: întâi şi întâi, viaţa lor n-avea cum să fie autonomă de viaţa bărbaţilor (ecuaţia 1). Iar bărbaţii români nu puteau avea mândrie (nu puteau, li se interzicea!) şi deci nu puteau avea generozitate faţă de femei (ecuaţia 2); un bărbat, numai dacă e îngăduit un pic de viaţă, să fie periat şi mângâiat pe spate şi lins pe cap şi gâdilat la tălpi măcar cu măturică bunăvoinţei, dacă nu cu pana laudei şi a proslăvirii, numai în asemenea condiţii poate să fie cu adevărat binevoitor şi prevenitor cu o femeie, făcând-o deci cât de cât fericită. Date fiind aceste două

ecuaţii, se înfiripă de îndată a treia ecuaţie: cum ar fi putut românceleă să aibă puritate şi speranţă? Dacă femeile nu aveau esenţialul vieţii femeieşti, adică luxul de a fi răsfăţate, alintate, avantajate şi privilegiate, măcar ca fete, înainte să cadă în hăul odios al desfacerii picioarelor oricând şi oricum, nu numai la soţ, dar la orice mojic care are putere asupra lor, şi în hăul odios al responsabilităţii şi al slugărelii la copii şi al îmbătrânirii şi plictiselii – dacă femeile nu se bucurau de acest drept esenţial… atunci?

Trei ecuaţii fundamentale: bărbaţi fără mândrie, femei fără puritate şi nefericire generală – cum de putusem să trec pe lângă ele fără să le observ, în toată viaţa mea de până acum? Cum reuşisem să nu le bag de seamă? Dar ştiam cum: umplându-mi capul cu importanţa cuvintelor, şi mai nou cu aceea a puterii şi cu capriciile Zoiei şi cu toanele bosumflate ale şefului.

— I-ai cumpărat un cadou şi *ei*? mă întrebă deodată cineva.

Am tresărit.

Luminiţa mergea în pas cu mine, pe acelaşi trotuar. Amândoi luptându-ne cu şiroaie de venezueleni noptatici, cei mai mulţi tineri şi îmbrăcaţi provocator, oprindu-se să se uite la tarabele ţinute de *los indios*, râzând, glumind, ieşiţi la distracţie.

— Da, i-am cumpărat o carte. Dar ţie, Luminiţa, ţi-am luat un cadou mai frumos.

Luminiţa era fardată şi rujată ca pentru o soarea şi purta una dintre minijupele ei cele mai îndrăcite. Dar aici, în Caracas, Venezuela, n-o oprea nimeni pe stradă să-i ţină o predică.

— Luminiţa, i-am spus eu, tare, în româneşte, Luminiţa, mi-s ochii aşa de obosiţi, îmi dau lacrimile… Dar să nu crezi că plâng. Adică, *nu vreau* să plâng. Luminiţa, apropo de ce-ai spus în seara de onomastica mea, că vrei să te faci curvă, stânjenindu-l atât de tare pe bietul meu tată… Nu poţi să zici mă fac curvă aşa, ca şi cum ar fi un sport pentru doamne neglijate. S-o spui ca pe o frază şocantă e una; să-ţi intre pe uşă *orişicine* şi să trebuiască să i te dai, e cu totul altceva. Nu râde de mine. Am crezut că pot să-mi prostituez gândurile şi cuvintele fără să mi se aplece, dar uite că nici măcar gândurile şi cuvintele nu-s uşor de prostituat, am făcut-o şi mă scoate din minţi că am făcut-o, parc-aş fi lins sudoarea murdară a altcuiva…

Luminiţa era cea pe care o ştiam, dar expresia zugrăvită pe faţa ei m-a făcut atât de trist, am crezut că nu e loc în inima mea de mai multă tristeţe. Dar tristeţea Luminiţei… nu era că mă compătimea pentru prostituţie… era pentru că mă găsea necopt şi nepregătit de viaţă, şi asta tare o întrista şi o îngrijora!

M-a întrebat, scăzut, aproape n-o puteam auzi de zgomotul străzii: – Ce-i cu tine şi cu fata aia? De ce te bălăbăneşti atâta cu ea?

— Zoia? Nu ştiu ce vrea de la mine… m-am văitat eu, dar cam

simţind cumva că spun o minciună.

— Dar tu, tu ce vrei? Ce fel de bărbat eşti tu?

— Poftim? am îngânat, încercând să mă zgudui, să mă trezesc din vis. Dar visul cu ochii deschişi continuă, şi Luminiţa, cu cruzimea ei specială, continuă să mă întrebe: – Clanţa aia a ta, de mai jos de buric, şi mare şi nătângă, de ce ţi-a dat-o Dumnezeu, dacă n-o foloseşti? Una din două – Luminiţa se opreşte pe trotuar, forţându-mă să mă opresc şi eu, şi îşi pune mâinile în şolduri –, ori fugi, cum credeam c-ai şi făcut deja, ori te-ntorci, şi dacă te întorci la moşia lui piticu', măcar fii tu vechilul lui de lux şi aruncă-mi şi mie un os cu carne! Una din două, *pila sau pula!* dă Luminiţa sentinţa în limbajul crud al Arsenalului, pe care ea şi eu şi toţi prietenii noştri îl ştim de mici copii. Nici nu-mi vine să cred, dar cine îmi dă acest sfat, să nu fug dacă nu-s făcut să fug, e într-adevăr ea, prietena mea Luminiţa, care odată, cu ani în urmă, m-a salvat de la cea mai adâncă disperare!

Şi tot ea, văzând că încerc să deschid gura să-i răspund, se stropşeşte la mine: – Taci din gură! Nu ştii tu ce-nseamnă cu adevărat să fii curvă, că nu eşti femeie, numai femeile ştiu! Dar dacă e vorba de ce contează la curvăsărie, *cine e clientul*, aia *contează*! Şi la capitolul cine ţi-e *ţie* client (Luminiţa rosteşte cuvântul „capitol" cu sarcasmul cuvenit unui termen scriitoricesc), ai tu mai mult noroc la capitolul ăsta decât toţi oamenii pe care-i cunosc! Eu înmărmuresc de câtă dreptate are. Tu, amatorul, ai clienţi de anvergură şi habar n-ai ce să faci cu ei, darmite cum să te vinzi lor la preţul de sus al pieţei!

— Bine, spun eu. A… a… ai dreptate!

Îmi trag răsuflarea.

— Da, îi repet prietenei mele din copilărie şi surorii mele de suflet. Ai dreptate. Foarte curând, trebuie să fac o alegere…

Şi închid ochii, pentru că lumina din expresia Luminiţei e pur şi simplu prea orbitoare.

Când îi redeschid, Luminiţa…

Luminiţa a dispărut, aşa cum dispare orice fantasmă a conştiinţei.

Trece pe lângă mine, şi din întâmplare nu mă vede, un bărbat a cărui siluetă îmi e familiară. Merge parcă tăind o pârtie prin înghesuiala străzii.

O pârtie destul de largă, pentru că e vârstnic şi corpolent şi străbate prin mulţime fără ezitare.

Îl recunosc: e Coman.

Mă reped în spatele unui rastel înalt de covoare de rafie colorată şi alte produse din paie vândute de nişte indieni.

Dar Coman nu m-a văzut; continuă să se deplaseze, uitându-se în jur, ca şi cum ar căuta pe cineva, apoi mişcându-se din nou.

Parcă trecând dintr-un vis în altul… mă iau după el.

Deodată, ţârâie un radiotelefon. Îi recunosc soneria înainte să-l

scoată Coman din buzunar.

— Da, spune el în radiotelefon.

Trece o clipă. Coman nu se opreşte din mers, dar încetineşte şi se uită în jur cu mai multă atenţie.

— Nu, spune el. N-am încă nicio informaţie. Închide radiotelefonul şi îl pune în buzunar. Apoi scoate şi desfăşoară o hartă stradală; o studiază rapid, dar concentrat, o reîmpătureşte şi continuă să păşească mai departe.

Şi, ascunzându-mă după standuri de răcoritoare şi de cârnaţi andini prăjiţi la minut, păşesc pe urmele lui.

Inima începe să-mi ticăie atât de tare, încât mi se pare că o aud.

Inima-mi ticăie în ritmul paşilor mei şi ai lui Coman.

E în căutarea mea, ştiu precis că e. Tocmai a raportat că nu m-a găsit.

Coman se întoarce în loc. Norocul meu, o colonadă comercială îmi dă posibilitatea să virez în spatele unor mormane de mărfuri – Coman trece cu raza privirii peste toată strada şi nu mă vede. Cu inima bătându-mi ca un clopot, mă furişez iar pe urma lui, ameţit de gândul paradoxal: îl urmăresc eu pe el, nu el pe mine.

De oboseală, uimire şi excitare nervoasă, mi-e gura uscată ca lemnul.

Strada se deschide ca o pâlnie, într-o piaza rotundă, plantată cu straturi de flori, cu trotuare pe care artiştii străzii au pictat mozaicuri pe pavaj; păşesc pe lângă o panoramă a Anzilor, pe lângă o figură a lui Simon Bolivar, una a lui Marilyn Monroe, alta a lui Che Guevara… Şi nişte nuduri de femei planturoase şi brunete, oferite pe pavaj. Piaţa are ceva deosebit, un gust etnic, pe care îl simt, dar nu-l pot defini.

Trecem amândoi pe lângă un semn pe o tăbliţă din acelea cum se folosesc la demarcarea atracţiilor turistice: La Chinganeria.

Coman se opreşte. Mă opresc şi eu, în spatele lui şi un pic mai la dreapta…

Şi văd că suntem faţă în faţă cu un soclu de vreo doi metri şi jumătate, pe care, încremeniţi în bronz, sunt sculptaţi patru bărbaţi cu instrumente muzicale, împrumutând instantaneu nopţii o senzaţie de România, de Bucureşti…

În mijlocul pieţei e statuia unui taraf de lăutari.

Un taraf cu doi scripcari şi un cobzar şi un năier au fost imortalizaţi în mărime naturală, cântând. Ca într-o fotografie, doar că fotografia e din bronz în loc de emulsie chimică. De unde mă aflu, strângând ochii, citesc inscripţia de pe soclu:

Dedicado a Los Musicos Gitanos
[Dedicat muzicanţilor ţigani]

Mai jos, e un text cu litere mai mici, dar tot reuşesc să le citesc, şi dacă ratez cuvinte ici şi colo, nu-mi scapă tonul. Tonul e omagial, filial:

La colonia Gitana de Caracas dedico
este monumento en el año 1949, por el centenario de la prima presencia registrada de los Romi en Venezuela. Venieron de Grecia, de Turcia, de Rumania, y de otros paises, venieron con ninguna riqueza o provecho, salvo
suyos instrumentos, suyos talentos, y suyas almas…

…au venit din Grecia, din Turcia, din România şi din multe alte ţări, au venit fără nicio avere ori alt avantaj, doar cu instrumentele muzicale şi talentele şi sufletele…

Mă uit în sus, la muzicanţii imortalizaţi.

Înscripţia le onorează reuşita în această patrie nouă.

Păşesc înainte, pe lângă omul care contemplează statuia, până trec de partea cealaltă a statuii.

Scot fiola cu lacrimi artificiale, dau capul pe spate, îmi picur lacrimi în ochi. Clipesc, îmi şterg ochii cu dosul mâinii.

Văd mai limpede acum. Pe faţa lui Coman, în lumina suficient de puternică a pieţei, văd valuri de emoţie. Văd o mândrie parcă nelăsată în voie. Coman e tulburat; reciteşte inscripţia şi, fiindcă înţelege spaniola sumar, se opreşte să şoptească un cuvânt, apoi alt cuvânt, parcă asta l-ar ajuta să le pătrundă înţelesul. Dar înţelege, e clar. Nu e nimic enigmatic despre acest omagiu adus sângelui lui şi curajului seminţiei lui. Nu trece o clipă, şi mândria lui Coman devine triumfătoare şi irepresibilă.

Coman îşi încrucişează braţele. Stă în faţa monumentului ţiganilor ca un pelerin ajuns la destinaţie.

Apoi se scutură, parcă s-ar trezi din somn: se aude iar acel ţârâit. Duce iar mâna la buzunarul interior, scoate radiotele- fonul, îşi potriveşte buzele la găurelele ca de strecurătoare ale receptorului.

— Da, tovarăşa Zoia, spune el.

O scurtă pauză.

— Da, tovarăşa Zoia, spune din nou. Sunt tot aici, în zona respectivă. Nu, încă nu am nicio informaţie.

O scurtă pauză.

— Da, ştiu. Când a părăsit hotelul, a întrebat la recepţie cum se ajunge la centrul Bolivar. Am fost la centru, dar n-am dat de el. Acum dau o raită pe străzile din jur.

Privirea lui Coman se întoarce la lăutarii din bronz, şi parcă îşi ia la revedere de la ei.

— Nu, tovarăşa Zoia, spune liniştitor. Nu cred că a fugit. Nu are unde să fugă, tovarăşa Zoia. Ştie singur că nu poate fugi, şi nici n-o să încerce. E prea *legat*, tovarăşa Zoia. Da, e prea legat.

Încearcă, mi se pare, să găsească nişte cuvinte mai neobişnuite şi se uită la soclul statuii ca şi cum şi-ar lua inspiraţia din ce e scris pe el. Tovarăşa Zoia, ascultaţi-mă… el o fi aşa cum nu-s mulţi, dar e făcut tot din sămânţa de acasă şi e prea deştept ca să nu ştie din ce-i făcut…

Adâncul înţeles al cuvintelor *din ce-i făcut* pluteşte în aer. E cuprinsă în acele cuvinte o asemenea robie a obârşiei, a rădăcinilor… Coman râde molcom, neliniştea de la celălalt cap al liniei radiotelefonice îl amuză.

— Nu, nu, staţi liniştită… şi nu vă mai uitaţi la ceas, s-a dus şi el hai-hui, e tânăr şi zdravăn, poate-o să umble şi până în zori. Dumneavoastră domoliţi-vă. Se întoarce sigur ori să nu-mi spuneţi mie pe nume… Da, bine. Vin şi eu curând la hotel.

Cât a vorbit, am tras cu urechea, s-o aud pe Zoia, dar eram prea departe.

Coman închide radiotelefonul şi îl pune în buzunar. Se mai uită o dată la statuia muzicanţilor şi aproape nu se poate despărţi de ea. Dar apoi, călcând gânditor, traversează piaţa şi urmează strada mai departe, către Anzii luminaţi de lună.

Şi eu îl urmez.

Direcţia lui e şi a mea.

Şi strada, una cu adevărat din America, adică trasă cu linia chiar prin inima sălbăticiei, o stradă pe care nu mă pot pierde, mă duce drept şi fără greş înapoi la hotelul Avila.

La nici două sute de metri de intrarea hotelului, ultimii indieni îşi adună mărfurile ambulante. Mă opresc şi cumpăr un buchet de flori albe de la nişte florărese andine desculţe şi purtând pălărioare de fetru.

$2.00, flori de câmp.

Dar flori de câmp ca în Venezuela: au tulpini înalte şi inflorescenţe bogate, şi parfumul lor e aşa năvalnic, aproape mă face să strănut.

Când mă întorc, fără grabă, dacă tot mă-ntorc la viaţa mea obişnuită, la ce m-aş grăbi, îl văd pe Stejar postat în stradă şi-mi dau seama până şi după cum îi stă părul pe cap că mă aştepta pe mine. — Salut, îmi spune, şi sună de parcă ar zice slavă domnului. La care îi replic enervat: – Ce p… mă-tii faci în stradă?

Nu se vede, prind ţânţari de coaie, îmi răspunde, ton la ton, şi Zoia te-aşteaptă în holul hotelului şi s-a reapucat de fumat din cauza ta. Şi eliberându-mă de jumătate din pachete, îmi mai spune că a avut loc acum o oră un atentat la viaţa lui Allende, un atentat cu tancuri montat de elemente reacţionare ale armatei chiliene. Atentatul a

eşuat, dar nu se ştie precis dacă delegaţia mai merge în Chile, o să ştim mai multe mâine, când aterizăm în Peru. Fiindcă Peru e chiar lângă Chile. Şi azi după-masă, când eram amândoi plecaţi, încheie Stejar, a sunat din România Marcel, căutându-ne pe noi doi. Şi apoi a sunat şi tatăl meu.

— N-au lăsat niciun mesaj, nici Marcel, nici tata, adaugă el. Şi observ că Stejar e preocupat, chiar îngrijorat. Nu din cauza situaţiei din Chile, ci din cauza celor două telefoane de la Bucureşti. Nu-i stilul lui Marcel, să ne sune aşa, de dor de noi.

— S-o fi întâmplat ceva? îl întreb. Aveai o înţelegere cu taică-tău, să te caute dacă e vreo problemă?

— Nu, ce înţelegere? Maică-mea e-n bună stare, nu cred că i s-a întâmplat nimic.

— S-or fi uitând şi ei la ştiri, sugerez eu. Între timp, am ajuns la doi paşi de intrarea hotelului Avila. N-ai zis c-a fost un atentat cu tancuri la Santiago? Li s-o fi părând că ne ducem în gura lupului…

— Poate, spune Stejar, calmat un pic de logica mea. Se întoarce pe pragul intrării, se uită înapoi la strada luminată atât de robust, ca-n ajunul unei sărbători. Îţi dai seama cum ar arăta Bucureştiul nostru, dac-ar avea o luminaţie ca lumea? murmură el. A, uitasem să-ţi spun: azi la prânz am şterpelit-o şi eu de la program vreo oră şi am dat o raită prin oraş… ştii cât de mulţi români trăiesc în Caracas? — Habar n-am câţi, îi răspund, cum ai aflat tu, într-o singură oră? M-am uitat într-o carte de telefon, sunt nume de români cu găleata de multe şi sunt trei asociaţii culturale venezuelo-române, uneia îi spune Argeş! mă informează Stejar, însufleţit ca un puştan.

Intrăm în lumina tamizată a holului. Mă uit în jur. Văd umbrele străjuind în cotloane. Protecţia prezidenţială.

— Bine, eu am să mă duc să mănânc ceva, spune Stejar, şi tu, dacă mai dispari, fetei ăleia spune-i dinainte, că n-are nervii mei. Şi mi-o arată pe Zoia, şontâcăind în ciorapi de nylon în faţa recepţiei hotelului.

Zoia tocmai îi întreabă ceva pe cei de la recepţie. Ei îi răspund negativ.

Zoia se duce şi se aşază într-unul dintre scaunele acelea adânci-adânci, lângă o măsuţă cu un vas cu portocale şi alte fructe. Şi o ceaşcă de cafea, care arată nebăută. Televizorul din hol a fost împins îndatoritor faţă în faţă cu acea măsuţă. Zoia ia telecomanda, o îndreaptă spre ecran: poc! Văd de la intrarea în hol: tancuri pe străzile oraşului Santiago de Chile; atentatul de care vorbea Stejar. Poc! Zoia trece la alt canal. Iar tancuri. Trafic oprit; trupe de poliţie, cu căşti, cu arme automate. Poc! alt canal. Se trag gloanţe! Sonorul e la minimum, dar văd agenţi de poliţie în civil, împuşcând cu pistoale şi cu carabine retezate către nişte automobile mari şi negre, ca dintr-o motorcadă

oficială…

Fuzilada de pe ecran e atât de dramatică, îl înşfac de braţ pe Stejar:
– Ce-i în Santiago? Război civil?

— Ţine-ţi nervii în frâu! îmi spune Stejar, dându-mi un cot. Pe canalul ăla e filmul *Filiera franceză*!… Nu-ţi aminteşti, lupta de la sfârşit, dintre poliţie şi mafie?

Da, acum mi-amintesc, Luminiţa şi cu mine şi cu băieţii am văzut *Filiera franceză* de douăzeci de ori, pe o casetă cumpărată la negru de Marcel…

— Mersi, şi tu ţine-ţi coatele acasă! îi trag şi eu un genunchi, cât pot de tare, apoi îi îngrămădesc pachetele mele în braţe, păstrând doar florile şi istoria matematicii. Şi-i fac vânt spre restaurant, iar el îmi face peste umăr: – Succes!

Mă apropii de Zoia, cu florile în mână.

O văd că pune deoparte telecomanda şi scrie ceva cu un pix, pe un şerveţel.

Scrie semne matematice, unele ca nişte S-uri elongate. Mă apropii suficient ca să citesc: S f (x) dx = f (a) – f (6), lângă desenul unei forme ovoide culcate pe o parte, cu lăţimea şi înălţimea marcate cu litere şi cifre.

— Bună seara, îi spun, şi pun florile pe măsuţă, peste şerveţelul adnotat şi peste mâna ei cu pixul.

Se uită de jos în sus la mine, şi… dumnezeule, cu ce armă fără pereche le-ai înzestrat pe femei, când le-ai dat expresivitatea lor inegalabilă! Parcă fiecare minut al aşteptării s-a întipărit pe faţa Zoiei, fiecare minut pe care l-a stat în holul hotelului, îl simt! Simt şi cum a bătut holul în sus şi în jos, până şi-a scos pantofii, că-i omorau picioarele… a fumat un pachet întreg, îl văd mototolit pe masă, în spatele ceştii de cafea… Şi acum – o relaxare ca o înmuiere pe dinăuntru îi invadează faţa. Gândurile i se opresc dintr-o căutare interioară, orbească şi chinuitoare… Toată fiinţa ei se destinde… (Fiindcă mă vede pe mine? Dar ce alt motiv ar avea?…) Ridică mâna şi atinge florile…

— Ce-ai scris acolo? o întreb, zăpăcit de prea multul ei sentiment.

— Am calculat integrala unei portocale, îmi răspunde ea, cu o enervare în total contrast cu zâmbetul şi lucirea ochilor. (îmi amintesc, deşi nu-s sigur, că integralele se folosesc pentru a calcula suprafeţe neregulate şi volume atipice…) Se apleacă să miroasă florile şi se şi îmbujorează un pic. Dar e tot enervată: Mi-ai adus flori, după ce te-am aşteptat patru ore ca o caraghioasă?

— M-am gândit la tine, răspund. Şi aşez istoria matematicii lângă flori. Şi apoi îi iau mâna să i-o sărut (obicei demodat şi neproletar, dar nu dă greş!). Dar ea îşi trage mâna din a mea: – Ce faci? Ne văd toţi!

— Tocmai, zic eu. Vreau să dezmint zvonurile că m-aş lăsa greu…

Chiar şi furioasă, zâmbeşte. Dar nu-i chiar aşa moartă-coaptă de dorul meu, îmi spun eu… Dorinţa aceea, ca viaţa să aibă un fel de etaj de refugiu, un fel de nişă de adăpost, care să fie atracţia dintre bărbaţi şi femei, uitarea în îmbrăţişare, în sărut, în împreunare… Fuga din real în sexual, dar nu orice fel de sexual, ci un sexual cu gingăşie şi simţire şi potrivire (iubire, cum s-ar zice!)… asta-i dorinţa din mine!

Are şi ea această dorinţă, paralela dorinţei mele? Cum să aflu? Nu cumva asta-i doar dorinţa mea, oglindită pe faţa ei? Febril, îi scotocesc ovalul figurii să aflu vreun semn de chin amoros, în timp ce-l aud în minte pe hindus, la radiotelefon – „Staţi liniştită, tovarăşa Zoia, că nu fuge *scriitorul* !" Am năzuit, am visat, pe drumul înapoi spre hotel, că dacă nu fug, şi, cum se vede, nu fug!, măcar la inima fetei ăsteia să pot depăşi graniţele, să fug peste o frontieră emoţională, cu o parteneră la fel de interesată de evadare ca mine! Dar e ea partenera mea? Cum să aflu? Cum s-o întreb?

O întreb: – Vrei să mă duc să scriu despre tovarăşu' cu dacii şi romanii?

— Nu. Sunt altele de făcut acum, mai urgente.

— Ascultă. (Simt că reîncepe să se dezlege tunul legat din mine.) Linişteşte-te. Poate Allende n-o să fie ţinta unui atentat personal…

— *El e ţinta, el e ţinta a tot ce se întâmplă!* izbucneşte ea, nelăsând nicio îndoială cine e el. Ce dracu', am crezut c-ai înţeles măcar atâta de când eşti în delegaţie!

Fac un pas înapoi. Trag cu coada ochiului la televizor. *Filiera franceză* intră în secvenţa finală, cu o apoplexie de gloanţe şi de sânge. Film american.

— Să ştii că nu câştigi nimic dacă mă tratezi ca pe un servitor, îi spun eu, plat. Asta apropo de relaţia noastră, în general…

— Vrei să vii în camera mea? mă întrerupe ea, aşa de simplu şi de imbatabil, timp de o clipă ceva strigă înăuntrul meu: vezi, vezi cât de hămesită e de tine, te vrea pe loc, imediat! Dar în acelaşi timp… Oricât am deplâns eu Golgota romăncelor (în care eram gata s-o înscriu şi pe ea), tonul ei e prea casant, prea ritos! Poate că nu-s decât un ţânţar pentru ea… dar şi-un ţânţar prins de coaie are dreptul să-nţepe! între timp, mă minunez de ciudăţenia altui gând: vasăzică, *asta simt femeile,* când se luptă disperate să nu cadă pradă bărbaţilor ori măcar să nu cadă la pat cu ei chiar când vor ei… chiar dacă se prăpădesc după acei bărbaţi, ele ştiu că, dacă se dau, sunt pierdute. Dacă se dau, sunt în puterea bărbaţilor şi nu vor putea să-şi recapete propria putere decât furând-o, dinlăuntrul lanţului conjugal, cu preţul copiilor şi al obligaţiilor de viaţă şi al meschinăriilor odioase, gâlcevitoare şi acre, de zi cu zi…

— Unde-s… ai tăi? o întreb, rece şi binecuvântând sfârşitul iluziei. Rece înseamnă lucid, înseamnă matur, înseamnă că, poate, am şi alte opţiuni!

Ea ridică din umeri: – S-au dus la aeroport să-l întâmpine pe Nicuşor… care vine din Guatemala… Toată lumea e la lucru. Toată lumea are ceva de făcut! — Bine. Unde-ţi sunt pantofii? o întreb pe Zoia cu o voce admirabil de împăciuitoare…

— I-o fi strâns vreo femeie de serviciu… n-are importanţă, vino.

— Bine, sigur. Vrei să bei ceva întâi? Hai să stăm acolo un pic.

Îi arăt, la peretele cel mai îndepărtat al barului din hol, o sofa de pluş.

— Bine, spune ea.

Mă gândesc: o, ce minunată şi nespus de surprinzătoare şi în acelaşi timp de duplicitară este mintea omenească! Dar de ce spun eu duplicitară? Mintea mea acţionează simultan pe mult mai multe planuri! Cine poate să numere planurile minţii mele, la momentul exact când gândurile sar de la un plan la altul, ca nişte acrobaţi? Prin ce acrobaţie trec gândurile mele acum? Numai eu ştiu, şi femeia de lângă mine nu ştie!

Barul hotelului e scăldat într-o lumină roşie ca de cameră obscură. Barul e gol. Un barman ştergând paharele şi atât.

Sofaua pe care stăm e cumva clădită ca să sugă în jos trupurile care se aşază pe ea. Ca un fel de mlaştină pluşată. Când ne aşezăm, altitudinea trupului meu scade pe loc cu vreo patruzeci-cincizeci de centimetri.

Zoia s-a aşezat lângă mine şi s-a scufundat şi ea, dar, chestie de fizică elementară, un corp mai uşor se afundă mai puţin decât unul mai greu. Subţirică şi uşoară, s-a afundat în canapea numai vreo douăzeci de centimetri – dacă o să ne mişcăm, canapeaua ne va suge înăuntru şi mai mult, exact ca o mlaştină, dar, proporţional, Zoia va continua să plutească la vreo douăzeci de centimetri deasupra mea!

Barmanul vine la mlaştina-canapea şi ne întreabă dacă dorim un rând de *pisco sour*, băutura lor cea mai de succes.

Pisco sour e un cocktail din ţara vecină, Peru. Un amestec de rom, zahăr, sifon, albuş de ou şi suc de lămâie care-l face acru *(sour)* într-un mod atât de delicios, e din clasa senzaţiilor celor mai şocante şi sugestive. Şi are atâta potenţă alcoolică!

Bem un rând. Mai comand unul.

Apoi îmi cer scuze o clipă şi mă ridic din mlaştina-canapea să mă duc la telefonul de la bar. Sun recepţia şi întreb dacă s-a primit vreun telefon din România pentru tov… pentru domnii Antohi ori Popescu.

— Nu. Dar dacă se primeşte, vă putem comunica la bar, îmi promite recepţia.

— Bine. Sunt gata să închid telefonul, dar îmi vine o idee: Când vine telefonul, puteţi să-l înregistraţi cu taxă inversă?

Recepţia răspunde: *Şi, senor*, dacă doriţi, îl vom înregistra cu taxă inversă.

— Puteţi să-l treceţi în contul camerei 440?

— Desigur. Îl vom trece în contul camerei 440.

Am dat, cu impertinenţă, numărul de cameră al lordului Anton! Să plătească el telefonul cu taxă inversă! Şi dacă îmi spune ceva mâine, o să-i răspund, a, da? îmi pare rău, a fost o confuzie neintenţionată.

— Aţi putea să-mi faceţi legătura cu un număr din România, de aici, de la bar?

— Sigur, spune recepţia, rămâneţi pe linie. Ce număr? Dau numărul lui Călin. Aştept cu înfrigurare, în timp ce telefonul sună din Venezuela în sus, în spaţiu, la un satelit făcut de CIA, şi de la satelit în jos la reţelele europene, reţeaua România, reţeaua Bucureşti, abonatul Tomulescu, C.S. (C.S. Fiind iniţialele pentru Călin Sorin), care nu răspunde, e aproape opt dimineaţa la Bucureşti, o fi plecat deja la serviciu?… Călin, răspunde, răspunde, te rog! Stejar şi cu mine i-am lăsat cheile de la apartamentul nostru. Călin, te implor, du-te degrabă la apartamentul nostru, adună toate foile dactilografiate de pe masa mea, nu-mi pasă dacă-s în ordine. Da, fac parte dintr-un manuscris nou… mi-l trimiţi cu poşta expresă la hotelul El Condor, Lima, Peru (mâine, delegaţia pleacă în Peru; detaliile cazării în Peru le ştiu de la Coman). Oricât ar costa, îţi dau banii înapoi, dar am nevoie de paginile acelea, să le am cu mine, să le ţin lângă mine… paginile, cuvintele… răspunde odată!

— *No contesta, el numero del senor Tomulescu*, îmi spune recepţia. Nu răspunde. Vreţi să încercaţi alt număr?

— Da. Mulţumesc. Dau numărul lui Marcel. Sună şi nu răspunde.

Dar era de aşteptat, oamenii muncii din România sunt deja la pontat, ori dacă n-au ajuns încă la locurile de muncă, se grăbesc către ele.

Dau şi numărul Luminiţei şi o sun şi pe ea, şi nici ea nu răspunde, ceea ce mă surprinde. Luminiţa nu pontează. Luminiţa e de obicei încă în pat la opt dimineaţa.

Când mă gândesc să-l sun şi pe tatăl meu, observ că Zoia şi-a ridicat faţa din mlaştina de pluş şi e enervată că o fac să aştepte.

Pun telefonul la loc în furcă. Barmanul, un băiat tânăr, ţine o carte deschisă pe bar. Îl întreb dacă pot să văd ce anume citeşte, îmi arată coperta. *Tifon, y otras novelas cortas*, *Taifun şi alte romane scurte.* De Joseph Conrad.

— Pot să împrumut cartea dumneavoastră o clipă?

— *Şi, senor*, spune barmanul şi îndoaie pagina pe care o citea, închide volumul şi mi-l oferă.

Cu *Taifun* în mână, mă întorc la Zoia şi mă scufund lângă ea în mlaştina-canapea. Atât de strâns lângă ea, o simt lipită de mine de la şold la genunchi. O iau în braţe şi n-o las până când toată buza de sus şi bărbia îi sunt ude de sărutat; respir o aromă de pori deschişi, de epidermă încălzită, de corp relaxându-se şi devenind intens olfactiv, mai olfactiv decât hainele ei şi ale mele, decât parfumul ei franţuzesc ori izul zaharos al băuturilor ori pluşul sofalei, menţinut curat cu detergenţi şi deodorante. N-o las din braţe până n-o simt că se înmoaie, nu mai are încordarea aia uscată mereu la pândă, ca un corp

străin în fiinţa ei, ca un fir de materie indiscretă. I s-a topit încordarea. I se zbate pieptul, de la nevoia de oxigen, dar rezistă până în ultima clipă, în fine se trage înapoi, respiră, gâfâie…

Am trecut împreună acel prag psihologic, când tot ce e elegant şi aranjat e părăsit în favoarea a ce e instinctiv şi grotesc; dar grotescul nu mai e grotesc, e natural şi e singurul mod de a face lucrurile… Dizgraţia ciudată a apropierii dintre două trupuri. Stângăcia lacomă şi instinctivă a împreunării. Sunt frumoase, îmi pierd răsuflarea de cât de frumoase mi se par… şi totuşi, îmi spun, acum aş putea să mă tocmesc cu ea… Ştiu după moliciunea expresiei ei că, dacă aş vrea să-i pun condiţii, i le-aş putea pune acum…

Observ că barmanul se uită la noi, perechea de pe sofa. Cartea pe care-am împrumutat-o de la el… e undeva pe sofa, printre noi doi… O găsesc, o readuc la suprafaţă…

Mă aud spunând ceva fără înţeles pentru ea, dar cu înţeles pentru mine… Cărţile… Cărţile sunt ca nişte avioane sau ca nişte vapoare… cărţile călătoresc necontenit, în timp şi-n spaţiu… zburând, navigând… cărţile… cuvintele… Eu, eu sunt născut să fiu lansator de cuvinte, cum alţi oameni sunt lansatori de nave ori de avioane… Nave ale mării şi ale aerului, zburaţi şi navigaţi din mâna mea… Când mă uit la Zoia, ochii i s-au făcut negri-negri.

— Cărţile sunt partea din tine pe care o înţeleg cel mai puţin şi mă sperie cel mai tare… spune ea.

— Mi-am închipuit, îi şoptesc. Dar să te întreb altceva. Pentru tine, ce facem acum e sport?

— Nu, spune ea cu buzele ude şi ofensată. Nu e sport…

— Bine, haidem.

Mă ridic şi o trag după mine. Se pune pe picioare, cu părul zbârlit. Îmi răstorn paharul, în care mai sunt câteva sorbituri de *pisco sour*. Mă ud la un genunchi; restul e supt de pluşul canapelei. Dar am reuşit să salvez cartea.

— Haidem, n-are importanţă.

Trecem pe lângă bar. Pun volumul pe bar şi îi spun barmanului *Muchas gracias*, şi el răspunde *Por nada*, *senor* şi ieşim din bar, urmând coridorul care duce spre ferma prezidenţială.

Mă gândesc la Luminiţa. Am senzaţia sinistră că i se întâmplă ceva Luminiţei, chiar acum, chiar în clipa asta…

Prostii, ce i s-ar putea întâmpla Luminiţei?

Eu şi Zoia ajungem la uşa care dă în acel patio interior. Luminiţa e în siguranţă, în perfectă siguranţă, în România încuiată ermetic şi închingată în spaima fiecărui cetăţean că dacă acum e rău, în viitor poate fi şi mai rău!

Apăs clanţa şi deschid uşa către patio şi o las întâi pe Zoia să treacă pragul. Pătrundem în catifelatul miros de flori exotice, de magnolia şi

iasomie…

Papagalii dorm pe crengi ori se ciugulesc molatic, unul chiar îşi ia zborul de la o creangă prea încărcată la una mai periferică şi mai puţin aglomerată…

În patio, Zoia mă ia de pieptul cămăşii şi mă trage spre ea. Mă aplec spre faţa ei umedă… în timp ce îi promit în gând: în câteva minute, am să te supun unei posesiuni pe cât de bărbăteşti şi de vânjoase, pe atât de nepăsătoare la suspinele tale de durere ori de surpriză neexperimentată. Am să-ţi arăt eu ţie, am să-ţi plătesc poliţa pentru gealaţii tăi cu radiouri în buzunare. Şi pentru cât de uşor crezi că m-ai luat ostatic. Am să-ţi arăt ce înseamnă un bărbat adevărat, numai în pat, deocamdată… dar cine ştie, poate o să-ţi pot arăta şi în alte feluri, curând…

Deodată, din spatele nostru…

— Filmele americane! spune cineva, tare. Filmele americane!

E vocea tovarăşei.

O dâră largă de lumină, ca de la un far, inundă curtea interioară. Cineva din personalul hotelului a aprins lumini suplimentare în curte. Uşa dinspre hotel se deschide: tovarăşa apare din hotel, îmbrăcată într-un taior cam de activistă, cu o poşetă mică şi nepretenţioasă, foarte nereprezentativă… şi peste taior poartă un poncho. Tovarăşul şi Nicuşor şi Coman şi alţi ofiţeri de pază se arată în prag după ea, profilaţi în lumină. Coman dă un ordin cuiva, lumina e brusc redusă la un sfert. Familia păşeşte în patio, încruntaţi toţi trei, şi Coman după ei, mototolit, cu obrajii neraşi; a alergat după mine prin oraş, a alergat într-o mie de alte locuri, i-a văzut şi pe fraţii săi *chinganeros* imortalizaţi în bronz, şi totuşi, *e pur si muove*, Coman încă funcţionează.

— Mai sunt şi alti aspecti, spune Ceauşescu, căutând s-o domolească. Dar ea e teribil de pornită: – Filmele alea americane poc-poc! El face gesturi cu mâinile, MAI ÎNCET!, arătând spre copaci şi spre papagalii semi-adormiţi, dacă sunt microfoane în copaci? Ori chiar în papagali? Ea coboară vocea: – Să le interzici pe toate, un film american să nu se mai cumpere, şi să-i dai afară pe ăia de la reţeaua de filme, pe toţi, pentru câte porcării cu poc-poc! au cumpărat în ultimii ani! Nu vezi că toţi îşi iau exemplul de la poc-poc? Face gestul de a trage cu pistolul pe care l-am văzut cu nicio oră înainte, în *Filiera franceză.* Dar ce-i aia?

Două vorbe, şi poc? Alte două vorbe, şi iar poc, poc? Nu mai cumpărăm niciun film american, niciunul, să se termine cu…

— E uşor să interzici filmi, spune El, încruntat şi încordat ca un arc. Poartă o şapcă, una dintre acele şepci pseudo-muncitoreşti cu care se arată când vizitează un c.a.p. Proletară, dar neîntinată de ulei ori funingine şi deschisă la culoare… Şi hainele care se potrivesc cu

şapca: un veston cu buzunare aplicate pe piepţi, ca o tunică militară, doar că fără însemne de grad. Când se îmbracă aşa, şeful se pregăteşte pentru lupta de clasă! În contrast, Nicuşor poartă o haină de ploaie direct peste o cămaşă albă şi pantaloni potriviţi pe trup, jeanşi negri. Şi pantofi negri. Ca un sfidător al modei care dă moda.

— E uşor să interzici filmi, zice El. Ce facem cu Chile?

Şi îşi răspunde: – Ni ducem. Orici-ar fi.

Nicuşor şi tovarăşa îşi aruncă o privire. Amândoi trag aer în piept. Zoia, între timp, încearcă să mă împingă mai în întuneric, dar eu rămân cu tălpile lipite de pietrişul curţii.

Tovarăşa îl întreabă pe tovarăşul: – Atunci când i-ai spus lui Nixon să nu se bage în Chile… şi spui că ţi-a zis, ochei, n-o să se bage… Ochei!? N-a zis ochei!?

El se uită la papagalii cu microfoane şi confirmă doar din buze, da, ochei. Îmi vine în minte Nixon, cu fălcile lui grele şi rotunde. Îi aud numele scandat, în îmbulzeala ucigătoare a primirii oficiale la Bucureşti, Nixon, Nixonnn!

— Ce fel de înţelegere a fost aia, întreabă ea, dac-a zis că n-o să se bage în Chile, şi acum uite ce face! Nicuşor se uită la amândoi şi mi se pare că-şi potriveşte cuvintele în minte, îşi frazează opinia, care nu e ca a lor…

— Poati că nu faci, spune şefu', încruntat. Ori faci aşa, di sperietură…

Ea, cu râcă: – Ţi-o face ţie, că te duci acolo! Să-ţi strice ţie rostul! Trimite-l pe Anton la ambasada noastră, spune ea, să-l sune pe Nixon, pe *scurt*! Auzind-o, Coman scoate acel radiotelefon: – Tov. Anton, la unu! Tov. Anton, la unu!

Şefu' întoarce ochii către pomii grei de mireasmă, cu expresia pe care i-am văzut-o uitându-se la apa mării, în acea dimineaţă, ce mult mi se pare de atunci! Dovedeşte-mi! spune expresia lui. — De ordinul cui ascultă armata din Chile? întreabă el. Dar ea îl întrerupe, enervată de întrebarea fără rost: – Da' Nixon nu ascultă de nimeni? — Ascultă la Pepsi-Cola, care-a băgat atâţia bani în realegerea lui, replică Nicuşor, cu ironie – dar pare şi el îngrijorat, şi în îngrijorarea lui, nu-i caraghios deloc. Simt unda de spaimă care îl uneşte cu sora lui, în chiar această clipă: dacă lumea se dă peste cap, ce se întâmplă cu părinţii noştri, cu guvernarea lor şi cu noi, odraslele? Parcă împins de acel gând, Nicuşor se uită de-a lungul cărării şi vede gambele Zoiei, de la genunchi în jos, şi pantalonii şi pantofii mei.

— Zoia? Cu cine stai aici pe întuneric?

— Fumăm o ţigară, spune Zoia, prompt. V-am auzit intrând. Era lumină, aţi dat voi ordin s-o stingă.

Toţi se întorc spre noi. Coman dă iute o clipire din pleoape către şefu': – E ochei. Şefu' se uită la mine cu o uitucenie pasageră. Apoi

conectează: – A, da… motorcadili, spune el, uscat, fără niciun umor. Modirnist… N-am idee dacă pronunţă o sentinţă ori numai o identificare. Tovarăşa e încă la observaţia lui Nicuşor: – Da' n-am cumpărat şi noi Pepsi-Cola? întreabă ea, ca şi cum ar fi untdelemn în casă ori pâine.

Nicuşor se uită la Zoia: – Abia am sosit, îi spune, destul de rece. Şi apoi mie: Bună seara.

— Bună seara, răspund eu, ca un ecou stins.

— Am auzit că-ţi place Led Zeppelin, face Nicuşor conversaţie.

Deodată, parcă motivat de Nicuşor, şeful întreabă spre mine:

— Tu ci crezi di situaţia cari s-a cri-iat?

Tovarăşa, evident neaşteptând multă înţelepciune de la mine, comentează în derâdere: – Situaţia…! S-a dat peste cap totul la Washington… fiindcă un preşedinte le-a pus microfoane la democraţi! Şi-acum lui Nixon îi e prea frică pentru pielea lui ca să-şi mai respecte angajamentele!

Şi mi se pare judecata ei… cam rurală, şi în acelaşi timp foarte credibilă!

Deodată îmi găsesc direcţia: Timona ţinută drept, absolut drept, Tom McWhirr! Timona îndreptată către valul cel mai înalt! De data asta, de la Ea îmi iau direcţia! De la femeia cărnoasă, de la mama tânărului subţirel şi a tinerei subţirele, pe care mi-o închipui fulgerător lângă tatăl meu, într-o mezalianţă bizară: Zoia şi cu mine… ea şi eu… stirpea ei şi sămânţa mea s-ar putea uni şi ne-am regăsi toţi împreună la o nuntă? Petrecând ca nişte egali? Ar fi oare posibil? Aaaaahhhhh, trebuie să mă controlez, să mă ţin în frâu, TREBUIE!!! Şi să spun ceva corespunzător de nebunesc, ca să fie în ton cu bunul-simţ arierat al Ei, în timp ce, pe El, misterul misterelor, încă tot nu pot să-l desluşesc!

— Trebuie mers înainte, spun eu. Trebuie mers în Chile. Orice-ar fi!

Coman clipeşte. Se uită la mine parc-ar asculta o arie în timpul căreia un tenor a devenit bas.

— Americanii, spun eu, sunt obligaţi să i-o facă lui Allende, fiindcă ruşii i-ar crede prea papă-lapte şi Nixon se ţine şi el de scaun cât poate, şi situaţia e total anormală… Dar la situaţii anormale trebuie uneori răspuns anormal! Duceţi-vă acolo ca şi cum nimic nu s-a-ntâmplat! Dacă masele de stânga se luptă cu cele de dreapta… săriţi între ei şi… oferiţi medierea dumneavoastră! Bingo! Şeful îşi ridică braţele amândouă şi… şi le pune în spatele cefei, ca un vârstnic încercând să-şi desţepenească umerii şi braţele, pe când buzele-i zâmbesc în acel chip răsfrânt în afară. Văd în ochii lui acea desfătare copilărească, *el* e omul destinului, *el* e cel ce se impune! Iar lui Nixon transmiteţi-i…

— Ce? întreabă Nicuşor, fascinat fără voia lui.

Îmi trebuie un final înalt. Reuşesc să-l rostesc: – Transmiteţi-i că a pierdut… bunăvoinţa României… în toate forurile internaţionale… Finala o piţigăiesc în sus, şi papagalii din pomul de deasupra mea se trezesc! Iar *El*, *El* răspunde cu molcomeala normalităţii lui nebuneşti: – Da, aşa ar tribuii…

O spune ori visez?

Nicuşor, cu mâinile în buzunare, digeră ce-am spus. Tovarăşa s-a încins aşa de mult, îi dă poşeta lui Coman şi-şi scoate poncho-ul peste cap. Iar Coman… se uită la mine, şi undeva în el cred că m-a pus pe un soclu! Oricum… mi-am jucat rolul meu de scriitor *crazy*! Mi-am terminat scena, sunt liber şi întreg, nu mă ameninţă decât aplauzele, pe care acest public restrâns mi le dă cu zgârcenia cu care dă totul. Şeful însuşi murmură: Aşa ar tribuii… o să mai vedem… *dar aşa ar tribuii!*

— Mâine, mâine noapte, da? mă întreabă Zoia, intens şi febril.

Şi-a cerut scuze la familie şi s-a detaşat de ei, ca să mă petreacă pe mine înapoi în aripa comercială a hotelului.

— Dar mâine plecăm în Peru, articulez eu.

— Ei, şi? Mâine noapte, în Peru! spune ea, răvăşită de posibilitatea abandonării.

— Dacă nu e doar sport pentru tine! îmi repet eu condiţiile.

Din dreapta mea şi în mers, îmi ia palma şi o pune pe piept, ca să-mi arate cum îi bate inima şi să-mi dovedească astfel că n-o să fie sport. Ajungem la ascensoare şi nu reuşeşte să se despartă de mine. — Vreau să-ţi văd camera! îmi spune, ca dintr-o lăcomie de a mă cunoaşte, redescoperită.

— Stejar e-n cameră, o previn eu, şi e probabil dezbrăcat…

— O să batem la uşă, dă ea soluţia.

Suntem deja în lift. Şi acum am ieşit din lift. Păşim pe covorul lat al coridorului care duce la camera mea…

Ajungem la uşa camerei.

Îndoi degetul arătător. Bat în uşă.

Uşa se deschide.

Stejar, numai în chiloţi, cu părul ud de la duş, deschide uşa. Face ochii mari.

— Staţi o clipă, mormăie el şi dispare.

— Ai văzut? Nu putem să-l dăm afară din cameră! îi spun Zoiei, şi ea surâde: – Nu vreau să-l dăm afară din cameră. Vreau doar aşa, să văd cum stai tu aici… Cumva, ghicesc că dacă un interior de cameră de hotel îi poate întruchipa ei intimitatea mea, asta se leagă de faptul că ea n-a crescut ca orice fată, încăperile în care s-a jucat cu păpuşi ori a adormit cu capul pe lecţia de la şcoală neînvăţată erau în grija personalului de serviciu, şi spaţiul ei de joacă ori creştere era controlat

şi invadat. E obişnuită cu hotelurile, casele de oaspeţi, locurile nefamiliare… sensibilitatea ei intimă e pe dos de a mea, în atâtea direcţii şi pe atâtea planuri…

Îşi pune palma ei îngustă pe obrazul meu, dar şi-o retrage, pentru că Stejar reapare, într-un halat de hotel, dar tot cu părul ud şi cu o expresie atât de răvăşită…

Ţine în mână o hârtie galbenă. Mi-o întinde.

Servicios Telegraficos de Venezuela, citesc de-a lungul marginii de sus a hârtiei.

Senor St. Antohi, a scris o mână de funcţionar poştal imediat dedesubt.

Şi mai dedesubt, în bucăţele de text lipite una lângă alta, telegrama:

Stajar el. Grav problemă Bucureşti. Luminiţa arestată. Telefonaţi.
Călin,Antohi

— Ce s-a-ntâmplat? izbucnesc eu, prăbuşindu-mă în cameră. Acum sunt înăuntrul camerei noastre de hotel. Zoia intră după mine. Nu sunt aprinse decât lămpile adumbrite de pe măsuţele de noapte.

Dar e destulă lumină ca să recitesc toate cuvintele textului şi să n-am nicio îndoială de ce spune telegrama.

— Uită-te la dată, îngaimă Stejar.

Mă uit la dată, care e notată lângă numele adresantului: 8 septembrie.

Azi suntem în zece septembrie! Deci telegrama a fost trimisă din România şi primită în Venezuela acum două zile.

De ce n-a fost predată destinatarului până astă-seară?

Şi când mă uit la faţa lui Stejar, ştiu, deşi îmi dădusem seama şi după voce.

Stejar a plâns.

Se aşază pe marginea patului lui de hotel, nedesfăcut şi cu perna împodobită de o mică atenţie din partea hotelului: o notă care spune *buenas noches* şi o ciocolăţică rotundă, aurie-aurie, învelită în staniol.

Stejar trage în sus halatul, arătându-şi genunchii sculpturali, şi plânge în poala halatului pe care o ţine la ochi ca pe un prosop.

Din adâncul fiinţei mele, un gâlgâit de panică se înalţă atât de repede, mă sufocă şi mă ameţeşte, dar ce mă ameţeşte mai mult e gustul cunoscut al acestei panici, deşi am trăit-o doar o dată înainte… doar o dată, demult…

Gem cum am gemut atunci, demult: – Stejar… a murit Luminiţa?

— A murit, confirmă el. Am vorbit cu tata, adineauri… A avut un avort ilegal, urmat de o infecţie gravă, o septicemie, şi… a murit.

Şi Stejar dă din cap, şi obrajii îi lucesc de lacrimi.

Zoia e cu noi încă, în camera noastră de hotel.

A trecut poate o oră.

Zoia vrea să fumeze, dar n-are ţigări la ea. Poate c-ar vrea să plece după ţigări, dar nu pleacă. Rămâne în cameră şi se uită la noi doi, la Stejar şi la mine, cu fascinaţie.

După o vreme, ea e singura care vorbeşte. Îşi dă părerea că, din cauza protocolului vizitei oficiale, e posibil ca telegrama să fi fost reţinută de organele de securitate. Ale ţării-gazdă ori ale noastre. Pentru ca textul să-i fie analizat. Sigur, această precauţie ar fi trebuit să întârzie telegrama cu o oră, cel mult. Dar, cine ştie cum, s-o fi rătăcit telegrama, prin vreun birou oficial…

— Când o înmormântează? îl întreb pe Stejar.

— Mâine, răspunde. Mi-a spus tata.

Zoia îşi ia inima în dinţi şi mă întreabă pe mine: – Luminiţa era tânăra aceea pe care am întâlnit-o împreună, în parc la Şosea?

— În parc la Şosea? întreb eu. Cum în parc, la Şosea?

Fiindcă am în minte onomastica mea, la care Luminiţa şi
Zoia şi-au dat mâna şi şi-au zâmbit cu graţiozitate.

Dar pe urmă îmi amintesc cum Zoia şi cu mine ne-am plimbat după prima noastră conversaţie mai lungă, la Bufet, cum am mers pe jos de-a lungul trotuarului umbrit de copaci stufoşi, între Arcul de Triumf şi Statuia Aviatorilor, păşind după o vreme pe o alee, şi cum am căutat o bancă, să stăm jos.

Pe o bancă apropiată şedea Luminiţa cu acel misterios companion tânăr dintr-o ţară de departe.

Numai imaginea aceasta e destul să mă facă să-mi amintesc atâtea despre Luminiţa! Tonul ei categoric, descriindu-şi viitorul partener de viaţă, numai român, numai român, încât apariţia ei în acea seară mi se păruse atât de imposibilă, n-o comentasem nici cu prietenii, nici cu ea – din cauza acelei întâmplări, poate, vorbisem cu ea prea puţin înainte să plec? Dar cum puteam să ştiu, cum aş fi putut să bănuiesc ce se va întâmpla? Gândul că, dacă aş fi ştiut, aş fi vorbit cu ea mai mult, înainte de plecare, şi ne-am fi despărţit prieteni, nu stingheriţi şi înţepaţi dintr-un nimic (fiindcă era chiar *nimic* – faţă de moarte), gândul acela e atât de sfâşietor! Dar… dacă aş fi ştiut ce avea să se întâmple, aş mai fi plecat?

Încerc să-mi spun că n-aş fi plecat, nu, n-aş fi plecat!

Deodată, mă lungesc în celălalt pat, îngrop faţa în pernă şi hohotesc: – Luminiţa, de ce nu ne-ai spus, de ce nu mi-ai spus? îngân eu în lacul de lacrimi din pernă, de ce nu te-ai ferit, de ce nu ne-ai lăsat pe noi să te ferim, am fi făcut orice pentru tine!

Luminiţa, Luminiţaaaa, Luminiţaaaaaa… Ce poate fi mai jalnic, mai

tulburător şi mai trist decât plânsul stângaci şi urât al unui bărbat?

Acest plâns îl aud, e plânsul meu de acum!

Am simţit că am murit.

Dar tot aşa cum mintea omenească are incredibila ei agilitate şi duplicitate, trupul omenesc are resursele sale de a se întoarce la funcţionarea normală, care include chiar nevoile trupeşti! La un moment dat, nevoia să mă duc la baie, să urinez, devine atât de urgentă, mă duc la baie şi urinez gândindu-mă la altă amintire uitată… da… după ce Pavel murise… ce ciudate erau toate… aveam încă nevoie să mănânc, să beau apă, să respir, să dorm, să evacuez. Numai morţii *se opresc*. Viii nu se opresc.

Mă reîntorc de la baie şi văd că Zoia încă n-a plecat. E copleşită, dar e şi, într-un fel surprinzător, detaşată, desprinsă de ce se întâmplă. Dar n-am timp să mă lămuresc prea bine ce înseamnă asta, pentru că sună telefonul, şi recepţia ne spune că avem *una llamada*, o chemare, poetic spus pe spaniolă, din România…

Şi, pentru că suntem în capitalism, camera de hotel e echipată nu numai cu propria linie telefonică, ci şi cu nu mai puţin de trei aparate de telefon. Câte unul pe fiecare măsuţă de noapte şi unul pe biroul pe care e aşezată maşina de scris electrică Olivetti, care şi ea mă face să-mi dea lacrimile, pentru că mi-aduc aminte când am pus-o pe masa mea de birou din apartamentul din Arsenal, în zumzetul excitat al micii noastre petreceri, şi Luminiţa a glumit, un pic acidă, „Ei, crezi că scrie singură?”

Apoi vorbim la telefon, Călin de la Bucureşti, şi eu şi Stejar de la Caracas.

— Am făcut socoteala, spune Călin la telefon, că dacă n-aţi aflat decât azi, şi să zicem că prindeţi un avion mâine dimineaţă, tot ajungeţi acasă la vreo zi şi jumătate după înmormântare. Deci n-are rost, o să ajungeţi să vedeţi ce… un morman de ţărână, cu flori pe el?

Aud din vocea lui Călin, zeflemistul şi cinicul de Călin, că şi el are pieptul plin de lacrimi; numai că lacrimile lui s-au mai răcit un pic. Dar când zice „morman de ţărână, cu flori pe el”, între cuvintele „ţărână” şi „flori”, ceva i se frânge în voce.

Mă uit pe lângă receptorul din mâna mea, să văd dacă Zoia e încă în cameră.

E încă în cameră.

Las telefonul din mână. Mă scol de pe pat şi-i spun că n-are rost să mai stea cu noi în noaptea asta.

Ea dă din cap. Se ridică şi iese pe uşă, şi parcă tot mi se pare că faptele care tocmai s-au întâmplat sunt atât de neobişnuite pentru ea, sunt de neînţeles.

Mă întorc la telefon, şi Călin ne spune toată nenorocirea, de-a fir a

păr.

Luminiţa era însărcinată în luna a treia. Luminiţa s-a jenat de noi, n-a vrut să aflăm. Avea ceva bani puşi deoparte şi s-a decis să se ducă la un chirurg ilegal, să facă avort. Călin ne povesteşte cum, după ce-a luat acea hotărâre, Luminiţa le-a telefonat lui Călin şi lui Marcel şi le-a spus că se duce câteva zile la mare. Dar câteva zile s-au făcut o săptămână, şi Luminiţa nu se întorsese. După zece zile fără nicio veste de la ea, cel care s-a îngrijorat a fost Marcel. S-a dus acasă la ea şi a intrat în apartament printr-o fereastră deschisă. Apartamentul nu prezenta nimic suspect, dar Marcel a zărit pe balcon două costume de baie ale Luminiţei; nu le luase la mare. Ciudat. Şi geamantanele erau la locul lor, în şifonier.

Luminiţa făcuse avort cu nouă zile înainte, dar începuse să sângereze imediat după intervenţie. Sângerase într-un taxi care o întorcea acasă, şi şoferul o dusese la Urgenţă. La Urgenţă s-a constatat de ce sângera şi au fost chemate miliţia şi procuratura, care au pus-o sub stare de arest chiar în spital şi, adaugă Călin cu o stafie de sarcasm în voce, cu încă o femeie însărcinată în acelaşi pat; Urgenţa are o secţie separată pentru femei ce au avortat ilegal. Între timp, băieţii tot nu ştiau, dar Marcel îl convinsese pe tatăl lui Stejar să-şi folosească relaţiile din miliţie ca s-o caute pe Luminiţa. Onoratul general în retragere o găsise; el şi băieţii se repeziseră la spital, şi generalul Antohi chiar se luptase să facă un târg cu procuratura, să n-o mai interogheze despre cine o chiuretase şi s-o mute la un pavilion obişnuit, unde să i se administreze antibiotice, deoarece continua să aibă febră mare. Dar se pare că se instalase în ea deja o septicemie de un tip special; nişte bacili antibiotic-rezistenţi sălăşluind în paturile pavilionului penal invadaseră sângele Luminiţei, şi fata continua să pălălăiască de febră şi să sângereze cu cheaguri, până când, cu Marcel şi Călin lângă ea, dar conştientă şi încă vorbind, s-a dus…

Călin şi Marcel încercaseră s-o consoleze pe mama Luminiţei, şi toţi trei împreună făcuseră pregătirile de înmormântare…

— Crezi că Marcel e acasă? întreabă Stejar. Ar trebui să-l sunăm şi pe el.

— Marcel e aici, lângă mine, spune Călin. Am să vi-l dau. Coboară vocea: Fiţi atenţi cu el, e dărâmat…

Şi auzim zgomotele foşnite ale receptorului trecut de la Călin la Marcel.

Marcel vorbeşte aşa de stins, nu-l recunoaştem.

— Luminiţa ştia că o iubesc, ne spune el. Dacă mi-ar fi spus de sarcină, n-aş fi lăsat-o să facă avort. Aş fi luat-o de nevastă. Marcel a plâns atât de mult, sună parcă e golit pe dinăuntru. Aş fi luat-o cu decreţelul ăla româno-japonez în ea… Ştiaţi că se vedea cu un japonez?

Eu, gândindu-mă că n-am pomenit nimănui cine era companionul surpriză al Luminiţei, îl întreb: – Cum de ştiai tu, Marcel, ce fel de făt purta în ea Luminiţa?

— Nu ştiam. Mi-a spus ea la spital. Şi nu era sigură al cui era, o plăceau mulţi bărbaţi pe Luminiţa. Dar mi-a spus că se tot întâlnea cu un japonez, care vroia s-o ajute să fugă… Aud cum îi dau lacrimile. O iubeam, spune el. Şi ea ştia c-o iubesc.

— I-ai spus c-o iubeşti? întreabă Stejar. Nu cred că i-ai spus!

— Ei, asta-i bună! se supără Marcel, şi pentru o clipă redevine cel pe care îl ştim: foloseşte vocea aceea logică pe care a folosit-o de nenumărate ori cu noi, când vreunul am spus o prostie. I-am spus ultima oară la revelionul de anul ăsta, şi ea mi-a răspuns: „Marcel, amândoi ştim că eu nu-s genul tău, şi tu nu eşti genul meu. Dar dacă vrei, am să te ţin aşa, ca pe o ultimă resursă. Dacă mă urâţesc brusc, dacă-mi cad sânii peste noapte ori dracu' mai ştie ce, atunci am să-mi folosesc ultima resursă."

— Şi, continuă Marcel, la spital, i-am spus „N-ar fi fost mai bine, Luminiţa, să-ţi fi folosit ultima resursă?" Şi ea mi-a spus: „Ai dreptate, Marcel, ar fi fost. Aşa că ai tu ultimul cuvânt, Marcel." Şi după aia a tăcut, şi a murit zece minute mai târziu…

— Marcel… Marcel! Mă aud strigându-i numele. Stejar lasă receptorul lui, vine la mine, încearcă să mă zguduie de umeri. De ce strig aşa? mă întreb. Pe cine chem, pe Marcel, pe Luminiţa sau pe altcineva? De ce răcnesc de mă înjunghie în fundul gâtului? Pe cine strig?

Răcnesc şi strigătele umplu camera şi fac aerul să dârdâie, şi vibraţiile trec cumva de uşa închisă şi de ferestrele închise, dar unde-aş vrea eu să fie auzită vocea mea… e în spaţiul veşnic, în care nici sateliţii nu pot fi auziţi, nici mecanismele extraordinare ale spionajului internaţional nu pot fi detectate. În spaţiul întunecat, nesfârşit şi plin de stele. Credeam în copilărie că sunt suflete pribege, suflete care caută alte suflete, dar nu le pot întâlni niciodată, din cauza nesfârşirii spaţiului…

Şi apoi vibraţiile vocii mele se diminuează, descresc, descresc… Le aud descrescând… Linişte, tăcere, gol spaţial…

Undeva, am un frate geamăn, în spaţiu… undeva, am acum şi o soră, în spaţiu… salvaţi de la viaţă, amândoi… în timp ce eu, aici pe planeta lipsei de iubire, sunt încă viu…

— Zmeule, îmi şopteşte Stejar, clătinându-mă de umăr.

— Da, şoimule, răspund eu automat.

Şi mă trezesc, şi-mi aduc aminte de ce s-a întâmplat, instantaneu şi cu atâta amărăciune, mi-e ruşine de vorba voioasă pe care-a folosit-o Stejar şi de cea cu care i-am răspuns.

Am dormit oare? Se pare că da.

După ce am terminat de vorbit cu Călin şi Marcel, şi printre ultimele vorbe schimbate Marcel ne-a spus: „Să nu-mi cereţi să cumpăr flori şi pentru voi, că mi-am dat deja pe flori salariul pe toată luna", a sunat de la Bucureşti tatăl meu. Băieţii îi spuseseră de înmormântare.

L-am întrebat pe tata ce se întâmplase cu noi, cu familia noastră, după ce-şi pierduse el unul dintre fii, şi eu fratele.

Şi mi-a spus, trist şi cinstit, că el n-a avut tăria să rămână cu mama. De prea multă durere şi de ruşine. Aşa se rup familiile, după o mare pierdere. Durerea şi ruşinea că pierderea n-a fost evitată îi infectează pe toţi.

Şi tata mi-a spus să-mi văd de rostul meu, fiindcă pe Luminiţa n-o mai puteam întoarce. Şi nu i-am răspuns nimic la asta, fiindcă mi-era ruşine. I-am spus la revedere tatei. După aia a sunat recepţia să ne informeze că vorbiserăm internaţional trei ore şi nu ştiu câte minute, să fie trecute toate orele şi minutele în contul camerei 440? „Da", am spus eu. Apoi am stins luminile şi ne-am culcat, dar n-am putut adormi, fiindcă îmi aminteam cu ruşine că la darea decretului baba-sau-laba, eu şi băieţii, fiind încă studenţi, făcuserăm un pic de gălăgie. Ieşiserăm chiar şi-n stradă şi ţipaserăm niţel *jos decretul*, dar şefu' ştia ce face: nu întâlniserăm picior de securitate ori miliţie nicăieri, că le dăduse ordin să nu dea piept în piept cu hormonii tineretului indignat. Şi hormonii se risipesc uşor, ştia bine şefu', se dizolvă înapoi în sânge. Opinia tatălui meu despre efectul decretului fusese rezumată scurt: „O să moară nişte biete femei… o să se-mbogăţească nişte doctori… şi şefu' o să taie panglica la o fabrică de scutece…" Ruşinea acelor zile o simt în gură iar, e primul gust al zilei celei noi, când îl întreb pe Stejar: – De ce m-ai trezit?

— E Coman la uşă, răspunde el.

Mă duc şi deschid usa, şi Coman păşeşte înăuntru şi ne întreabă: – Ştiţi cât e ceasul? De ce sunteţi încă despachetaţi şi dezbrăcaţi? S-a-ntâmplat ceva?

— Las-o moartă, spune Stejar. Vrei să-mi spui că nu ştii? N-ai citit asta acum două zile?

Şi ia de pe jos telegrama motolită şi i-o ţine în faţa ochilor.

Coman se uită la pereţi. Se uită oriunde, numai nu la telegrama mototolită ori la vreunul din noi.

— E groasă în Chile, spune el. S-ar putea să înceapă un război civil. Pro-imperialiştii din armata chiliană, avem informaţii sigure, se sfătuiesc cum să înceapă un atac. Dar delegaţia noastră pleacă în Peru, ţara-gazdă dinainte de Chile, conform programului. Nicuşor vrea să vă ia cu el în avionul presei, să facă un nou instructaj cu toată presa. Aveţi zece minute să părăsiţi acest hotel.

— Ne trebuie mai mult de zece minute, îi spune Stejar.

— Zece minute, spune Coman. Avionul presei decolează în mai puţin de o oră. Avionul celorlalte servicii şi resurse e deja în zbor spre Lima, Peru.

— Du-te jos şi lasă-ne în pace, măcar cât să ne spălăm pe faţă, răspunde Stejar.

— Nu lua tonul ăsta cu mine …

— Du-te-n mă-ta, îl taie Stejar. Coman rămâne cu gura căscată. Împachetează-mi tu izmenele, dacă vrei să tai din timpii morţi. Şi mie: Du-te şi rade-te, că arăţi ca dracu'…

Pătrund nesigur pe picioare în camera de baie. E spaţioasă, şi jumătate din podea e din plăci de ceramică, iar cealaltă jumătate, parchet.

Mă surprind punând o lamă în aparatul de ras şi săpunin- du-mă. Mai trece o clipă, şi Stejar se bărbiereşte şi el lângă mine. Se opreşte şi îmi spune: – Te rog, te rog ca pe un adevărat prieten. Dacă ne pune cumva pe avionul şefului, că nu cred că-l mai prindem pe ălălalt… Nu-ţi da drumul! Ai înţeles?

— Tu nu ţi-ai dat drumul, chiar adineauri? Nu l-ai înjurat pe Coman?

— Coman nu contează. Nu-ţi da drumul cu şeful.

— Bine, spun eu.

— Nu-ţi da drumul deloc, până la sfârşit! Taică-tău poate încă munci şi are o slujbă pe care nu vrea s-o piardă şi o nevastă tânără într-un loc foarte vizibil, în teatru. Marcel, Călin, eu… abia începem să ne găsim drumul în viaţă. Şi tu, nu vrei să mai scrii? Trebuie să mergem înainte. Brusc, Stejar se încruntă atât de tare, că mă sperii. Nu te gândi! îmi ordonă Stejar. Nu te gândi dacă acum două zile, când mai trăia Luminiţa, puteai face ceva… NU TE GÂNDI!

— Bine, spun eu.

Şi urmăresc drumul lamei de ras, pe bărbie, şi pe obraji, şi mă gândesc:

NU MĂ VOI GÂNDI!

Deci aşa a fost scris, să zburăm cu şeful – al cărui avion era programat să decoleze după celelalte două, fiind mult mai rapid decât avioanele cu elice. Nici noi nu ne-am grăbit, nici Coman n-a împachetat valizele în locul nostru. Am împachetat ca de voie – şi am pus în valiza mea ceasul pe care-l cumpărasem Luminiţei şi celelalte cadouri, toate învelite în ţiplă transparentă. Coman a aşteptat în cameră cu noi, apoi a chemat un taxi.

Funcţionarii de la hotel ne-au pus valizele în taxi. În drum spre aeroport, Coman a vorbit la radiotelefon. Când am ajuns la aeroport, avionul presei tocmai decolase.

Şi avionul şefului, Boeing 707, era pe pistă, cu motoarele încălzindu-se.

Dar eu nu mă grăbeam. — Hai să dăm o raită, i-am spus lui Stejar, arătându-i o prăvălie fără taxe vamale. Am intrat, şi era toată numai oglinzi, şi eu şi Stejar ne-am văzut în ele, palizi şi supţi şi cu ochii aşa de injectaţi, să te-apuce spaima. Am scos dolarii care-mi mai rămăseseră din diurna suplimentară şi am luat pentru amândoi câte-o pereche de ochelari de soare, iar vânzătoarea ni i-a potrivit pe nas. Şi când ne-am uitat în oglindă, arătam ca doi securişti.

Ne-am dus agale spre scara avionului şefului şi am urcat.

Mă aşteptam ca avionul să fie configurat într-un mod nemaivăzut, ca un palat prezidenţial cu aripi, dar avea scaune doar un pic mai largi, fiecare cu măsuţa lui şi cu lămpi individuale, şi numai primele trei rânduri de scaune aveau şi televizoarele lor personale şi seturi de căşti de radio. Şeful şi tovarăşa (îmbrăcată iar într-un poncho dintre cele făcute cadou) erau aşezaţi în primul rând, cu Anton şi Buzescu aflaţi chiar în spatele lor. Anton şi Buzescu, cu căştile la urechi, ascultau rapoarte radiofonice şi le traduceau lor simultan şi instantaneu. Când m-a văzut urcându-mă în avion, Anton a rânjit ca un câine care ar muşca dac-ar scăpa din zgardă.

Zoia era aşezată un rând după Anton şi Buzescu şi purta şi ea ochelari de soare; nu i-am putut citi expresia. Mi-a fost frică să mă uit la şefu' într-o altă realitate, una bazată pe dreptate şi echitabilitate, ori într-un film care satisface publicul prin „justiţia poetică", m-aş fi oprit în faţa şefului şi i-aş fi bufnit în obraz amarul şi indignarea pe care le simţeam, dar în realitatea reală, Anton şi-a transformat rânjetul în zâmbet de salut, iar Buzescu a sărit din scaun şi s-a repezit la mine: – Uite-l! Uite-l pe supleantul! Vino-ncoa, supleantule! Avem nevoie de pana ta inspirată! Inspirata mea… ce? am bâiguit eu. Dar Buzescu m-a împins în scaunul lui şi mi-a spus: – Aici la cască poţi să auzi ce se-ntâmplă la Santiago de Chile! în direct! înţelegi spaniola, nu? Am dat din cap. – Atunci, vorbeşte în microfonul ăsta, a spus el. Improvizează în direct ce se va întâmpla în Santiago! Şi fă să se înţeleagă că şefu' ştie dinainte ce-o să se întâmple! E foarte important!

— Pardon, am spus eu, cum adică să fac să se-nţeleagă…?

— Cum adică, ce? Buzescu a făcut o mutră care-mi ridiculiza prostia. Ce, n-a fost invenţia ta să transmiţi mai direct decât în direct? Spune, aici, cum forţele imperialiste din SUA, aliate cu cercurile reacţionare şi antimuncitoreşti din Chile, se pregătesc, adică nu se mai pregătesc… sunt în plină acţiune, răsturnându-l pe Allende de la putere! Şi din toţi conducătorii lumii, singur tovarăşul ştie totul, numai el ştie de conspiraţia mârşavă şi cum se va termina! De data asta, forţele reacţionare câştigă! Hai, dă-i drumul!

M-am uitat la omuleţul vârstnic şi cărunt şi ţeapăn aşezat în faţa

mea. Stătea nemişcat în scaun şi îl asculta pe Anton, care continua să-i traducă ce se auzea în casca lui.

Am ezitat…

Dar am simţit, simultan, două priviri concentrate asupra mea. Tovarăşa se întorsese în scaunul ei şi mă cântărea cu o căutătură oblică, în timp ce din spate Zoia mă urmărea pe sub ochelarii negri.

— Să se înţeleagă că tovarăşul ştie deja, e esenţial! repetă Buzescu.

Mă aşez în locul lui, pe scaunul încălzit de el. Îmi pun casca, şi ea încălzită de urechile veteranului presei, chiar uşor asudată…

— Stimaţi ascultători… încep eu, şi Buzescu sfâşie aerul cu un gest autoritar: – Nu în română, în engleză!

Şi astfel… *Ladies and gentlemen, at this very instantthe elected government of Chile is being attacked and assassinated… by an American-sponsored conspiracy…* Doamnelor şi domnilor, în chiar această clipă, guvernul ales al republicii Chile e atacat şi asasinat… de către o conspiraţie patronată de americani…

Mă opresc (fiindcă nu e clar rolul tovarăşului! să fie clar!). Reiau, mai tare, mult mai tare: Doamnelor şi domnilor, preşedintele României *warns the world*, avertizează omenirea că guvernul ales al Republicii Chile e atacat şi asasinat… de către o conspiraţie patronată de americani… preşedintele Allende e gata să-şi dea viaţa, conducând în luptă… masele populare…

Simt cum transpir şi eu, sudoarea mea adăugându-se celei a lui Buzescu, udând pâlniile căştilor radiofonice… în timp ce avionul şefului măreşte turaţiile motoarelor şi… ne smulge gravitaţiei, aruncându-ne pe toţi în cer!

Zburăm către sud-vest.

Curând, părăsim platourile centrale ale Venezuelei şi urmăm crestele înzăpezite ale Anzilor.

În Santiago, preşedintele Allende ţine discursuri finale, unul după altul.

La opt dimineaţa, Allende a anunţat că elemente trădătoare din marina de război au ocupat Valparaiso, portul oraşului-capitală. A ordonat muncitorilor să rămână atenţi şi vigilenţi şi să evite provocările. Eu, devenind una cu el, făcându-mi vocea una cu vocea lui, alertez lumea de tragedia iminentă a poporului chilian, neuitând să menţionez că preşedintele României ştie deja de tragedia poporului chilian frate şi de aceea cere lumii, cere oricărui cetăţean cinstit al planetei, să-şi exprime solidaritatea cu popoarele chilian şi român. Statele Unite pot fi încă avertizate. Conducerea politico-militară a Statelor Unite şi Casa Albă şi Biroul Oval pot încă fi prevenite şi lămurite despre grava greşeală politică pe care o comit sprijinind pe contrarevoluţionarii chilieni! După ce dau lumii acest avertisment, îmi

trag răsuflarea, gândindu-mă că poate rolul meu s-a sfârşit – contrarevoluţia va ţine seama de avertismentul conducătorului României! Poate îşi va da seama că e periculos să-şi continue planul mişelesc! Dar… îl aud în căştile de radio pe preşedintele Allende anunţând că rebeliunea s-a extins şi la armată! El (eu) dă ordin elementelor credincioase din infanterie şi poliţie să zdrobească imediat această răzmeriţă pro-imperialistă. El (eu) va rămâne la post, în palatul prezidenţial La Moneda, apărând legitimitatea guvernului muncitorilor! Vom zdrobi acest atentat fascist! între timp, eu (chiar eu) mi-am găsit vocea şi tonul şi frazez ritmic şi cu efect, urmând o sinusoidă a intonaţiei pe care nici nu ştiam c-o am în mine… încep jos, adânc… apoi mă ridic către tonurile de mijloc, calme, bărbăteşti… şi apoi… când amănuntele mişeleştii trădări îmi inflamează inima peste măsură, explodez ca o petardă, în Santiago, Allende îşi începe al treilea ultim discurs: *Compañeros que me escuchan*: tovarăşi care mă ascultaţi… *la situacion es critica*, înfruntăm o lovitură de stat la care participă *la mayoria*, majoritatea forţelor armate chiliene… (eu adaug că, *en estes mismos momentos*, în chiar aceste clipe, preşedintele României luptă din greu să ralieze toate masele de oameni cinstiţi de orişiunde din lume împotriva acestui atentat mişelesc…). El (Allende) şi *el* (Ceauşescu), ei amândoi, şi cu mine trei, ne adresăm lumii: Vom rămâne la post! Ne vom da ultima suflare la timonă! Nu vom abandona poporul!… — Ţi s-a uscat gâtul? îmi şopteşte Coman, într-un antract de câteva secunde. Vrei o Pepsi-Cola? — De ce nu ne-ai dat telegrama? îl întreb pe Coman, în şoaptă, şi el lasă ochii în jos, rugător parcă, ca şi cum ar spune: „Nu că n-am vrut, dar îmi trebuia o decizie de sus ”. Dau din cap, bine, Coman, mi-e scârbă, dar n-a fost vina ta… Nu vreau să mă uit la omuleţul cărunt şi ţeapăn aşezat în faţa mea, a cărui fiică e în spatele meu. Mă uit peste umăr, să identific unde s-a aşezat Stejar, poate e aşezat undeva pe aproape, dar n-am răgazul să-l găsesc. Pe neaşteptate, pe sonorul chilian Allende, pe care deja l-am dat ca mort, îşi drege vocea şi glăsuieşte (până şi-n comă, politicienii sunt limbuţi!) – *Companeros*!… Auziţi bombele aviaţiei pro-imperialiste căzând asupra palatului prezidenţial? (sonorul vibrează de explozii surde). Căzând asupra mea? în aceste clipe, singura speranţă care-mi rămâne se îndreaptă către… Sonorul de la Santiago se curmă ca o aţă tăiată cu foarfecă, dar Supleantul, Supleantul a învăţat lecţia, Supleantul continuă să vorbească în releul radiofonic întrerupt, în microfonul pe care îl simte mort:…Singura mea speranţă se-ndreaptă către conducătorul României, care, *numai el* împotriva confuziei internaţionale, ţine sus steagul tuturor celor care…

Lordul Anton, a cărui legătură radio s-a curmat în aceeaşi clipă cu a mea, amuţeşte şi nu ştie ce să facă… fură o privire spre mine…

Mă vede continuând să vorbesc în microfonul mort. Nu e urmă de

îngâmfare în felul febril în care mă întreabă din ochi „Ce facem, s-a întrerupt legătura, ce facem, tu ce faci?”

Supleantul îi răspunde din ochi: „Eu continui să improvizez. Tu, fă ce vrei!” Apoi se întoarce, cu microfonul în mână, către fiica puterii, încleştată în scaun de îngrijorare, dar animându-se când îl vede atât de stăpân pe sine; îşi dă seama instantaneu că supleantul nu s-a pierdut, că are controlul. „Bravo, îi spun ochii ei, şi toată făptura ei. Morţii rămân cu morţii, şi viii cu viii! Ai ales! Ai fost bărbat!”

Din cauza tulburărilor din Chile, legătura radio cu Santiago de Chile rămâne întreruptă. După un zbor de cinci ceasuri, când aterizăm la Lima, Peru, nu se ştie în avionul prezidenţial ce s-a mai întâmplat în Chile.

Aplecându-se niţel ţeapăn ca să se uite prin hubloul avionului, preşedintele României zăreşte camioane militare descărcând trupe şi soldaţi cu căşti şi poliţişti cu arme automate împânzind pista de aterizare şi toate suprafeţele plate ale aeroportului.

— Undi-i garda de onoari şi preşedinteli lor? întreabă el, întorcându-se spre lordul Anton.

Lordul nu ştie ce să răspundă. Se uită şi el prin hublou, dar nu se văd nicăieri garda de onoare a ţării-gazdă ori preşedintele.

Vedem toţi, prin hublouri, că terminalul principal al aeroportului nu e împodobit cu steaguri româneşti şi peruviene, şi nici cu portretele celor doi preşedinţi.

— Uite-l pe Iscovescu, spune în fine lordul, numindu-l pe ministrul de Externe. Şi indică prin fereastră un mic grup de persoane oficiale aşteptând pe balconul terminalului principal.

— Uite-l pe Nicuşor! spune Zoia părăsindu-şi scaunul. Eu mă uit în jur, căutându-l pe Stejar; l-am pierdut printre securiştii care au cu toţii ochelarii de soare pe nas; îl identific când îşi scoate ochelarii de securist şi-mi face un gest din bărbie, „Fii atent!” Coman, care ca de obicei nu s-a pierdut şi ştie ce-i de făcut, face semne spre gradele inferioare, mobilizându-i, ordonând în şoaptă: – Presa, mai aproape! Când porneşte tovarăşul, porniţi după el şi ţineţi pasul! Aşa! Astfel încât, când uşa avionului se deschide cu un pocnet al aerului cabinei întâlnind aerul de afară, şeful statului păşeşte din avion cu presa, atâta câtă e, îmbulzindu-se pe lângă el şi cu tot restul anturajului urmând în pas vioi. Arată chiar ca o sosire oficială!

Tovarăşa îşi potriveşte pe ea poncho-ul, îi e strâmt, încercând să se acopere mai bine: aerul coastei peruviene e rece, noros. Zoia poartă haina de ploaie cumpărată la Caracas. — Ce-i la radio? întreabă tovarăşa, lateral, spre Coman. — Nu ştiu, spune el, daţi-mi o secundă. Ridică radiotelefonul, apasă butonul. Se aud instrucţiunile turnului de navigaţie al aeroportului Lima. Apasă din nou pe buton, se aude… Stevie Wonder, *Superstition.* Coman măreşte volumul din greşeală, şi

Stevie Wonder devine asurzitor. Exasperat, tovarăşul o ia înainte, lăsându-ne pe toţi în urmă; Coman măturǎ grupul cu braţul, în siajul tovarăşului; trecându-şi ochii peste fiecare în parte, încearcă să se uite şi în ochii mei, dar îi răspund atât de concentrat şi de negru, în timp ce intrăm cu toţii în aeroportul Lima. E patrulat masiv. Se văd turişti în ariile de aşteptare, speriaţi, pierduţi. Văd peste tot soldaţi înarmaţi şi poliţişti în civil, cu arme automate. Lima, Peru, e în stare de maximă alertă…

Cu o sprinteneală de om tânăr, şeful se grăbeşte către micul grup oficial condus de ministrul de Externe. Ministrul de Externe, îmbrăcat în maro închis din cap până în picioare, dar palid ca ceara şi cu braţele lipite de trup, arată ca o molie mare, cu capul alb şi aripile maro împăturite strâns…

Ministrul şi Nicuşor se desprind de grup, mergând către şeful. Peste noi toţi se revarsă melodia *We 're An American Band* de Grand Funk… şi iar Stevie Wonder, *You Are the Sunshine of My Life*… dar e concurat de voci de comentatori de televiziune, *live. El golpe militar de Chile, el golpe militar de Chile!* — Ce zice de noi? o aud pe tovarăşa Elena, intensă, nerăbdătoare, către Anton, ce zice de noi? Anton răspunde indistinct, înecat de comentatorii radio şi TV: – Salvador Allende *fusilado,* împuşcat de contrarevoluţie! Socialismul chilian pus la zid. Reacţiunea de dreapta învingătoare, CIA sigur implicată… De la Casa Albă, Richard Nixon respinge acuzaţiile că ar fi aprobat ori măcar ştiut de planurile reacţiunii învingătoare… Dezvinovăţirea lui Nixon e suspectă… Nixon…

— Nixon! explodează tovarăşa. În interiorul terminalului e cald, faţă de răcoarea de afară. Tovarăşa trage de poncho-ul strâmt, încercând să şi-l scoată peste cap. – Nixon! strigă ea, dinăuntrul poncho-ului. Acesta i s-a împotmolit peste pieptu-i voluminos. Reuşeşte să-l treacă peste gât, dar, găsindu-se prizonieră în faldurile lui, strigă dinăuntru: – Scoateţi porcăria asta de pe mine! — Mamă, cheamă Zoia, alinător, ca o fiică, lasă-mă să te ajut… — O *foarh-fh-fică!* ordonă tovarăşul. Dar n-are nimeni o foarh-fh-fică, iar Elena rupe poncho-ul de pe ea, arătându-şi umerii junonici şi dantela sutienului. Zoia îşi scoate haina de ploaie, să-i acopere mamei umerii; mama, cu braţele boxând în mânecile hainei de ploaie, spumegă spre tovarăşul: – Nu ţi-am spus să nu te-ncrezi în el? Nu ţi-am spus eu, cum o să lase ăla puterea lumii din mână, şi cui, *unui roman?* A venit la Bucureşti, a zâmbit cu fălcile pline – tovarăşa zâmbeşte şi ea cu fălcile pline, exact ca Nixon – şi uite ce ţi-a făcut! Ţi-am spus că-i o prostie să faci biznis cu el! Dar l-ai crezut! Ai zis că-s eu nebună, că mă bagi la spital de boli mintale, poftim boli mintale!

Toate acestea le aruncă spre el, spre figura lui, care e împietrită de confirmarea trădării şi a machiavelismului lui Nixon şi de dezastrul

situaţiei.

Dar, mai cu seamă, e împietrită de un adânc simţ tragic al istoriei, neîntâmplat de mult, şi tocmai de aceea intolerabil de dureros. Acel simţ păruse uitat, depăşit. Păruse imposibil de repetat. Dar iată că nu e imposibil. Iată că el se ridică din nou, ca un strigoi al destinului. Al unui destin nenorocos şi imposibil de schimbat.

În faţa ochilor mei, şeful redevine acel dac, trăit în sălbăticie, care a cunoscut atâtea tragedii şi calamităţi, încât simţirea lui pentru alţii a devenit de piatră. Vasazică aşa, spune chipul lui. Oricât a fost de lung drumul până aici, şi oricât de greu urcuşul, nu sunt încă pe pisc… ori mai bine zis, piscul s-a dovedit a fi scund şi secundar. Un alt pisc se înalţă dincolo de el, mai înalt, *mult mai înalt*, şi a nu călca pe creştetul lui e sinonim cu eşecul… Nu-i nimic, gândeşte şeful, sfidător, voi reîncepe să urc, de la poale spre culmi. Voi reîncepe să urc, fără să număr câte jertfe voi cere din nou, tuturor, întru împlinirea *jertfei mele*… căci eu sunt jertfa… adevărata jertfă a dacilor sunt eu, şi numai eu…

Iar din radiouri şi ecrane de televiziune se revarsă ultimele cuvinte de martir ale lui Allende şi Stevie Wonder.

PARTEA A ŞAPTEA

14 septembrie 1973

Machu Picchu, Peru

„Cuibul condorilor” a fost clădit la trei mii de metri altitudine. A fost reşedinţa familială a ultimului împărat Inca, omorât prin tortură de spanioli fără să mărturisească locaţia reşedinţei, care se zvonise că era clădită din aur masiv.

Neştiute, în cuibul condorilor, nevestele ultimului Inca s-au sinucis împreună cu copiii lor şi cu preoţii templelor.

Fără niciun supravieţuitor al acestui auto-masacru, capitala Inca a fost acoperită de junglă. Însăşi existenţa ei a fost disputată, până la găsirea ruinei, în 1911, de către Hiram Bingham III, un american dintr-o stirpe de misionari dedicaţi creştinării băştinaşilor.

Trenul de la Cuzco la Machu Picchu străbate mai puţin de o sută de kilometri. Dar am citit undeva că această linie ferată a fost construită cu eforturi aproape la fel de istovitoare ca pentru clădirea „cuibului de condorilor”.

Linia ferată traversează un platou muntos suspendat între piscuri. Mă minunez cât de multe îmi amintesc, din citite, despre acest

imperiu obscur pe care nu credeam că-l voi vizita vreodată.

Mă bucur că mă pot gândi la ceva atât de nelegat de viaţa mea.

Zoia mi-a spus că fără mine nici nu i-ar fi trecut prin cap să se caţere până la cuibul condorilor. Ar fi stat tolănită pe un şezlong lângă o piscină la Lima – în loc să sufere hurducăturile unui vagon de tablă încinsă-n soare, peste hârtoapele munţilor.

Trei vagoane trase de o locomotivă mică duc turiştii la piscul legendar, în fiecare dimineaţă. Acelaşi tren îi întoarce seara la Cuzco, capitala regională a fostului imperiu Inca.

Vorbiserăm foarte puţin, ea şi eu, după sosirea la Lima. Delegaţia neîntâmpinată părăsise aeroportul, deplasându-se cu taxiuri locale la ambasada României. Acolo, cam cu o oră mai târziu, a sosit ministrul de Externe peruvian să prezinte scuzele guvernului şi programul modificat al vizitei. Din cauza crizei din Chile, Peru întâmpina România cu personalul strict necesar, întâlnirile la înalt nivel şi tăierile de panglici fuseseră revocate. Preşedintele Perului mulţumea pentru oferta conducătorului României, deocamdată precoce, de mediere în Chile.

Pe scurt, vizita oficială fusese contramandată. Dar guvernul peruvian oferea delegaţiei patru zile de odihnă în Peru.

Membrii de rând ai delegaţiei române fuseseră îndrumaţi să-şi caute hoteluri locale şi să-şi comunice adresa ambasadei.

Cum nu ni se plătiseră diurnele pentru Peru – seiful portabil al delegaţiei fusese momentan rătăcit –, ne-am descurcat cu ce economisiserăm din diurnele anterioare, trăgând la hoteluri ieftine, în centru. Aveam exact suficienţi bani, eu şi Stejar, pentru o noapte la hotel şi un telefon (de 3 minute) în România.

Am vorbit cu băieţii. Luminiţa fusese înmormântată în ziua căderii lui Allende.

Stejar era trist de vestea înmormântării, dar altfel era pozitiv.

— Să ne facem datoria faţă de viaţă, mi-a spus el, încărcând o rolă în bătrânul lui aparat american ARCO. Mă duc pe străzi, să trag nişte cadre. Asta ar fi vrut Luminiţa să fac. Şi tu, ce stai cu pula-n colţul gurii, cum ar fi zis tot ea? Fă şi tu ceva util.

Şi am râs amândoi, deşi cu lacrimi, şi ne-am minunat de ce făptură extraordinară fusese în viaţa noastră Luminiţa!

Se zice că morţii rămân cu morţii – dar Luminiţa rămânea cu noi!

— Eşti un prieten cum n-au mulţi, i-am spus lui Stejar. Şi el mi-a spus „Şi tu eşti ochei, când te dai jos din nori” – şi ne-am îmbrăţişat.

După care am făcut şi eu ceva util. Am telefonat ambasadei şi am comunicat că vreau să vorbesc cu Zoia. Şi mi-au dat-o la telefon. Când mi-a spus „Ce mai faci? ”, parcă n-avea viaţă în ea.

— Ce faceţi tu şi familia? am întrebat-o. Şi, mai cu fereală: Ce decizii importante a luat… conducerea?

— Ce decizii? Ne odihnim, a spus ea, lânced.

O pauză. Zoia nici nu vorbea, dar nici nu punea capăt convorbirii.

— Uite ce, i-am spus. Nu ştiu ce înţelegi ori ce crezi despre mine, n-are importanţă. Dar un lucru pot să fac pentru tine. Măcar timp de patruzeci şi opt de ore să te scot din cochilia în care trăieşti. Există o antichitate vestită în ţara asta, Machu Picchu. Hai s-o vizităm împreună. Cere-ţi două zile de la familie, că tot suntem aici şi avem timp. Dar să ştii, nu merg decât dacă mergem singuri. Adică, fără nimeni din delegaţie. Dacă ne trebuie pază, să ne păzească ăştia de aici.

— Mulţumesc, a spus ea. Zilele astea, n-am chef să mă uit la antichităţi ori muzee…

— Atunci ai să te uiţi la mine. Fiindcă eu am să mă uit la tine, tot timpul.

Şi, deodată, parcă aş fi rostit o incantaţie magică!

— Bine, a spus ea. Cu totul altă intonaţie, acum îi curgea sângele în vine. Bine. Mergem.

I-am explicat că trebuie luat avionul de Cuzco, şi de acolo trenul spre cuibul condorilor. Am făcut eu aranjamentele, prin telefon, de la hotel. Şi Coman mi-a adus-o a doua zi dis-de-dimineaţă. Împreună cu cinci peruvieni de la guvern, înarmaţi, care aveau să ne însoţească.

Coman mi-a dat două diurne. Am plătit biletele de avion şi tren pentru Zoia şi pentru mine din diurne. Am zburat la Cuzco, sus în munţi, cu străzi înguste forfotind de indieni desculţi, am cumpărat bilete la „trenul condorilor” şi, pe peronul „gării condorilor”, înţesat de indieni şi de turişti, cei mai mulţi vest-germani, fotografiind indienii, ţac-ţac-ţac; indienii nici nu se uitau la ei, i-am spus Zoiei: – Facem un pact. Cât suntem aici împreună, ne spunem numai adevărul? Dacă întrebi tu ceva, orice, ori eu, şi nu putem răspunde, tăcem mai bine decât să minţim. Dar dacă răspundem, spunem numai adevărul.

— Bine, a spus ea. Facem pactul. Adevăr sau tăcere.

I-am citit în ochi, acum ar fi vrut să mă întrebe: „Bine, te cred că ai fost numai prieten cu Luminiţa, dar cum se face? Cum de n-aţi fost iubiţi?”

Ceea ce era un omagiu adus Luminiţei. Dar am ghicit că s-a decis să nu mă întrebe. Voia să aibă tact.

La difuzorul gării condorilor se transmitea: California *sunlighty sweet Calcutta rain*, *Honolulu starbright, the song remains the same*, *oooh, oooh*… — Ţi-aduci aminte, am întrebat-o pe Zoia, Led Zeppelin?

Între timp, continuam să o privesc nouăzeci la sută din timp, până şi când am stat la coadă la biletele de tren m-am tot zgâit la ea. Acum ştiu secretul menţinerii îndrăgostirii: n-o lăsa din ochi, totul e în ochi.

Numai că e cu două tăişuri, începi să fii şi tu prins, nu numai ea, şi asta ar fi trebuit să ştiu deja. Dar nu ştiu de ce, o mulţime de lucruri parcă mi se întâmplau prima oară.

Ne-am urcat în tren, şi trenul a pornit. Zoia vroia să fumeze, dar fumatul era interzis în vagonul de clasa întâi. Am dus-o în vagonul următor, care era de clasa a treia, cu bănci de lemn şi o platformă deschisă la spate. Pe băncile de lemn stăteau agenţii securităţii peruviene. Am ieşit cu Zoia pe platforma deschisă.

— Adevăr sau tăcere, am spus eu. Ăştia care ne păzesc sunt toţi peruvieni?

— Nu e picior de român în tren, îmi răspunde ea. Nu asta ai vrut, să fim singuri-singuri?

— Asta am vrut.

— Atunci, mă săruţi chiar în clipa asta? Adevăr sau tăcere.

O sărut pe buze, uşor şi delicat: – Adevăr sau tăcere, tu erai cândva timidă? Nu s-ar zice. Şi ea parcă s-ar lipi de mine, dar un agent peruvian scoate capul pe uşă şi ne roagă politicos să nu ne apropiem de balustrade, ci să stăm pe scaunele de lemn ale platformei. Ne aşezăm. Îmi aţintesc ochii iar la ea şi fredonez: *I had a dream, oh now, crazy dream, oh-oh, anything I wanted to know, any place I wanted to go…* N-am voce, dar ritmul trenului ajută – eu şi trenul o rapsodiem pe Zoia, *city lights are oh so bright, as we go sliding sliding through…* Şi Zoia… Zoia e încântată!

Mă opresc din cântat: – Adevăr sau tăcere. Chiar credeai că tatăl tău o să se ducă în Chile, să moară lângă Allende?

— Nu, răspunde ea. Dar ar fi fost frumos. Ai zis că mă scoţi din cochilia mea.

— Bine, atunci vorbeşte şi tu cum se vorbeşte afară din cochilie.

Râde: – Dacă Anglia ar fi comunistă, formaţia Led Zeppelin ar fi în comitetul lor central! — Supleanţi, zic eu. — Membri plini, zice ea. Eu zâmbesc şi încep alt cântec: *Singing to an ocean, I can hear the ocean roar.. play for free, play for me, and play a whole lot more… singing till the night turns into day, used to sing till the mountains washed away…* — Adevăr sau tăcere, voi nu vreţi nimic de la unul ca mine decât să-l stoarceri de ce are mai bun şi să-l aruncaţi.

— Nu-i vina mea, spune ea, şi iar mă bagi în cochilie?

— *Sorry*, spun eu şi fredonez: *Walkin' in the park just the other day, what de you think I saw? Crowds of people sittin' on the grass, with flowers în their hair…* Trenul taie câmpuri fantastice, cu cactuşi uriaşi şi cu *yareta*, un muşchi local care creşte în căpăţâni uriaşe, peste doi metri înălţime şi zece metri în diametru. Creşte încet, timp de trei sute de ani, şi când a ajuns uriaş şi falnic, e uscat şi mort. Indienii îl taie cu macete şi-l vând drept combustibil.

Vedem, pe câmpurile sălbatice, indieni tăind yareta. A fi yaretero e

o profesie pe viaţă. Vedem condori uriaşi. Se aruncă-n picaj după miei de lama.

Mi se umple inima de lărgimea lumii şi de acea dorinţă sălbatică, nebunească, de a pune lumea în cuvinte. Îi arăt din ochi lumea Zoiei.

— Adevăr sau tăcere, mă-ntreabă ea, vrei să fugi?

Rămân tăcut doar o clipă. — Eu *nu vreau* să fug, îi răspund. Şi tac din nou. Cum să-i explic ei ce nu-mi pot explica mie?

Când ne întoarcem în vagonul de clasa întâi, găsim un ofiţer american aşezat pe bancheta noastră, pe care Zoia şi-a lăsat poşeta, şi eu o geantă de voiaj cu două cămăşi în ea şi bascheţii şi maşina de scris. Ofiţerul american e un om de vreo cincizeci de ani. Ras neted, citind un ziar peruvian. Ne întreabă dacă locul pe care s-a aşezat era liber. — *It's all right*, răspund eu, şi apoi, uitându-mă la petliţele cu US Navy pe care le poartă la guler: Aveţi de gând să ocupaţi şi Peru?

— *No, we have no problems with Peru… Anyway, I'm not active în the navy, I'm în the reserves.* Ne spune că e antropolog şi explorator; poartă uniforma ca să-l recunoască, la Machu Picchu, tipii de la hotelul local când se dă jos din tren. Va ţine o conferinţă la Machu Picchu, despre explorările americane în Anzi.

— De unde sunteţi? ne întreabă.

— Din România.

Arată spre maşina Olivetti, vizibilă în geanta mea cu fermoarul deschis: – Ziarist?

— Scriitor, răspund eu.

— Şi doamna dumneavoastră?

— Doamna, zic, e matematiciană.

Ne crede un cuplu conjugal.

— Trebuie să ai curaj, să fii scriitor, spune americanul.

Se prezintă: – Loren McIntyre.

Şi ne povesteşte că a descoperit izvorul fluviului Amazon: un lăcuşor mititel din care se scurge primul fir de apă al acelui uriaş sistem fluvial, Amazonul. Numai un pic mai la sud de aici, în nişte munţi care nici n-au nume pe hartă…

Zoia mă trage de mânecă. — Adevăr sau tăcere, ai zis că mă priveşti tot timpul. Când te-ai uitat la mine ultima oară?

— Ai dreptate. Hai înapoi pe platformă. Să mă uit la tine şi să-ţi cânt.

Stâncile de bazalt din care sunt clădite casele Inca au colţuri neregulate, pe care incaşii le-au netezit frecându-le cu mănuşi cu boabe de pietriş cusute pe palma şlefuitoare. Apoi le-au potrivit în colţurile altor stânci, atât de etanş, parcă-s lipite cu mortar.

Capul rotund al piscului Machu Picchu, cincisprezece kilometri pătraţi de ruine de case indigene, are în plus trei mii de terase în

trepte, pe care incaşii cultivau cartofi şi porumb.

Huayna Picchu, piscul şi mai înalt la care se opreşte ruina, asigură formarea unor nori de ploaie constanţi şi previzibili, numai buni să nutrească recoltele. Totul era gândit foarte deştept, fortăreaţa ar fi putut supravieţui ani şi ani.

Dar aveau probleme mari, încă înainte să se sinucidă, ne spune McIntyre, care a devenit ghidul nostru benevol. Apa.

— Apa? întreb eu, uitându-mă la verdele copios al coastelor din jur. În vale, sclipind prin hăţiş, un râu colectează apa ploilor şi o duce vijelios şi alb, ca o ejaculaţie lungă, către Ucayali şi Apurimac, începuturile Amazonului.

— Pentru o populaţie cu adevărat prosperă, apa ploilor nu era destulă, explică McIntyre. La vreo sută de ani de la clădirea oraşului, puţurile incaşilor au început să sece. Nu se ştie de ce.

Zoia îşi duce mâna la frunte. Pare ameţită, se împiedică. Mă reped s-o susţin. McIntyre o vede palidă în braţele mele, scoate un bidonaş mititel, îi dă să bea. — Ceai de coca, îmi explică mie, făcând şoltic cu ochiul. Doamna are un pic de şoc de altitudine. Să stea întinsă ori chiar să doarmă câteva ore, şi o să-i treacă. Hai s-o ducem la hotel.

Zoia şi-a revenit încă înainte să ajungem la recepţie.

Hotelul e clădit chiar la marginea teraselor agricole. Are un atrium separat, pentru recepţie şi restaurant, şi şapte pavilioane individuale, cu patru camere fiecare, din stânci potrivite colţ la colţ, clădite parcă de arhitecţii Inca.

Conferinţa lui McIntyre e anunţată pe un panou de carton în holul hotelului, pentru ora şase seara.

— O să venim la conferinţa dumneavoastră, îi spune Zoia exploratorului, slăbită, dar manierată.

— Nu vă pierdeţi vremea, spune el. Petreceţi-vă timpul împreună. Dacă staţi până mâine dimineaţă, încercaţi să prindeţi răsăritul soarelui pe Huayna Capac. E unic. Se întoarce spre mine: – Ai deja un editor la New York?

Clatin din cap, încă n-am un editor la New York.

Dau paşapoartele şi iau cheile camerelor. McIntyre îşi ia cheia lui. Toţi trei, eu ţinând-o pe Zoia de braţ, pornim în sus, spre pavilioanele cu camere.

L-am făcut curios pe explorator, în acel mod american, pozitiv, neinvidios. — Romancier român, murmură el, ca despre o plantă rară. Spune-mi, ce-nseamnă scrisul pentru dumneata?

— *Everything*, îi răspund.

Începe să râdă: – *You love the drudgery of it too?*

Drudgery: chinul, corvoada. Munca istovitoare.

Mă uit către continentul de dincolo de Apurimac, unde culorile

aspre ale muntelui se dizolvă în pasta verde a junglei. Acolo, acolo nu sunt jaguari ori şerpi, ori temple cu aur străvechi, ori descoperiri. Acolo şi mai departe, mai departe, mai departe… sunt cuvintele mele, *încă nescrise*. Acolo sunt oamenii care-mi vor şti cuvintele… cândva. Curând ori peste mulţi ani, nu contează.

— Să fii scriitor, spune McIntyre pe un ton visător. Recită, ca şi cum a întâlnit un semen sufletesc: *To feel strânge, to feel throughout life that you are a voyager from another sphere, to whom everything remains wonderful, horrifying, and new…* Cred că vorbele astea le-a scris poetul Yeats…

— Nu, îi spun eu. Le-a scris Stephen Spender.

Am lăsat-o aţipită, într-o cameră pictată în culori voioase, şi am plecat înapoi la locul sinuciderii prinţeselor Inca.

De ce, de ce? le întrebam, în gând. De ce v-aţi luat viaţa? De ce n-aţi fugit, de ce n-aţi trăit?

Ruina a cărei existenţă fusese contestată până în 1911 părea nesfârşită.

Din beciuri deschise soarelui, se ridică în nări un miros aspru, de flori subterane.

De ce nu v-aţi salvat, femei indiene cu picioarele lăţite de cutreierat munţii, cu gâturile îngroşate de purtat greutăţi pe cap, cu şoldurile dilatate de sarcini, dar toate încă bune de viaţă? Ca nişte vase de ceramică domestică, uzate, dar utile, ca nişte haine purtate, dar încă bogate în căldură şi protecţie, ca nişte locuinţe ştiute, nu noi, nu elegante, dar gata să primească, să adăpostească. Calde, pline, salvatoare… Într-un beci străvechi, zăresc grămezi de oase. Voi, femeile andine, şi fiicele voastre, voi, cele ample, şi fiicele voastre cele zvelte, dar tari ca lianele agăţătoare. Toate ar fi trebuit să vă smulgeţi morţii, să respiraţi, să faceţi amor, cele cu experienţă, bucurându-vă de fiecare oftat, cele fără experienţă, cu tremurături de surpriză. Sâni, şolduri, ombilicuri, umeri… De ce v-aţi dus, de ce v-aţi pierdut? Am simţit-o, deodată, acea sălbatică dorinţă bărbătească de a captura o femeie. Atât de simplă în scop: să-mi satur bărbăţia cu o pradă caldă. În timp ce femeia, femeia sucombă unei dorinţe atât de diferite! Dorinţa de a fi protejată în anatomia ei specială, în slăbiciunea ei, atât de uşor de jignit şi de molestat…

Am simţit nuditatea femeii pe care o lăsasem la hotel. I-am simţit chinul de a se da, spaima de lumina crudă a zilei, spaima de mine ca bărbat, când voi privi nu numai ochii ei visători şi gura ei subţire şi delicată, ci întregul ei trup deschis… Ce voi gândi eu, bărbatul, despre ea, ce voi înţelege, ce voi păstra din revelaţia ei?

Treceam pe lângă un fel de coloană pe jumătate prăbuşită, făcută din bolovani incaşi îmbucaţi în colţuri şi în crăpături irepetabile, sculptate de fantezia timpului…

Am simţit-o în braţele mele… Am luat-o în braţe strâns. Ne-am sprijinit împreună de coloana sfărâmată. I-am mângâiat obrazul, i-am mângâiat inima cu podul palmei, nu te speria, nu te teme! Dar… în timp ce-i smulgeam rochia, nu puteam să-i fac decât o singură promisiune, una singură. Că acea parte din mine, gingaşă şi darnică, înţelege femeile mai bine decât le înţelege obişnuita seminţie bărbătească, tot în cuvinte le înţelege mai bine, tot în scris…

Many times I've lied,
and many times I've listened,
and many times I've wondered
How much there is to know.

Pe ringul de dans, eram singura pereche. Eram şi la singura masă ocupată din restaurant, pentru că turiştii se aflau încă la conferinţa exploratorului, însoţită de diapozitive proiectate pe ecran. Auzeam aplauzele publicului la câte-o poză mai spectaculoasă. Aplaudau des.

Aranjasem să se cânte Led Zeppelin în restaurant. *Mellow is the man/ Who knows what he's been missing/ Many, many men/ Can 't see the open road…*

— Nu credeam că se poate dansa pe Led Zeppelin, mi-a spus Zoia, dar apoi s-a corectat. Se poate dansa pe orişice, vrei să dansăm, dansăm.

Şi-am dansat cum se dansează când nu-ţi mai pasă de muzică, ci numai de fata pe care o ţii în braţe. Şi ei nu-i pasă decât de tine. Nu-i pasă dacă o vede cineva, sau cine. Nu-i pasă de ce se va întâmpla mâine, e sfârşitul lumii. Ne ţinem în braţe în mijlocul ringului, mai păşim din când în când, într-un tango aproximativ. Oprindu-ne, ne împletim iar braţele unul în jurul altuia.

Am lăsat pe masă o cină de *huallata,* gâscă andină cu o carne numai muşchi, cartofi chuno, porumb boabe amestecat cu ierburi amare şi ardei roşii pisaţi. Meniu Inca şi vin spaniol, roşu.

Agenţii peruvieni se aşezaseră cuviincios la o masă din celălalt capăt al restaurantului şi comandaseră şi ei *huallata* şi bere.

It is the summer of my smiles,
Flee from me keepers of the gloom,
Speak to me only with your eyes,
It is to you I give this tune…

Băuserăm împreună o sticlă întreagă de vin roşu.

— Adevăr sau tăcere, mă întreabă ea, ridicându-şi capul de pe umărul meu, ce ţi se întâmplă? Parcă nu eşti aici…

— Dacă vrei dovezi că sunt aici… Mă împing trupeşte în ea, şi ea se

trage înapoi, dar râde: – Bine, bine… nu asta am vrut să spun… Se desface din braţele mele şi-mi zâmbeşte: Am şi eu o surpriză pentru tine.

Subţirică şi clătinându-se un pic, se întoarce la masă. Îi ţin scaunul. Chelnerul vine şi ne reumple paharele; se uită la ea ca şi cum ar primi un consemn. Se depărtează, şi albumul Led Zeppelin amuţeşte cu un scârţâit de placă oprită. Zgârieturi şi pocnete mă fac să strâng din dinţi, apoi, o voce, ca de demult: *Domnişoară, domnişoară, domnişoarăăăă*, o voce tărăgănată, prea înceată, şi totuşi… *când te văd ce tare-mi bate inima* – disc românesc! probabil unicul din colecţia hotelului!… *Când zâmbeşti eu mă aprind ca o ţigară*… Câţiva turişti la alte mese ascultă această limbă necunoscută, poate cred că discul e în limba incaşilor. Dulceaţa zaharisită mă ajunge, mă strânge de inimă, trag de gulerul cămăşii, nasturele încheiat şi descheiat de prea multe ori în ultimele săptămâni îmi rămâne în palmă, îl arunc pe covor. *Domnişoaaa-răă… dumneataa…*

Ştiu cântecul. Popular şi sub comunişti, şi cântat în birturile din Arsenal.

Şi atunci îi spun, amestecând toate gândurile care m-au bântuit de când am cunoscut-o:

— Cântecul ăsta e aşa de… aşa de… fratele meu e mort, dar el e miezul sufletului meu. Mi-ai spus că morţii rămân cu morţii… nu-i adevărat. Morţii rămân cu viii, cu viii care i-au iubit şi pe care i-au iubit. Morţii sunt cei pe care nu-i pot împărţi cu tine, morţii mei sunt doar ai mei. N-aş putea împărţi morţii mei cu tine, Zoia, chiar dacă nu mi-ar mai păsa că au murit din nepăsarea regimului – regimul, la urma urmei, a fost impus de o armată cotropitoare. Poate-aş putea uita câţi din neamul meu au trăit vieţi scurtate, desfigurate, sucite ca nişte trunchiuri de copaci bolnavi, de pe urma unei ordini sociale pe care tatăl meu o visase cu totul altfel. Apropo, noii noştri stăpâni l-au încarcerat o vreme şi pe tata – aveam cinci ani, eu şi fratele meu, când mama s-a dus cu noi de mână, n-avea cu cine să ne lase, să-i ducă un pachet cu ţigări şi hrană tatei, la Jilava! (Zoia mă ţinea de mână, dar acum îşi retrage mâna; mă ascultă cu faţa crispată. Ştiu, simpatia pentru tristeţea altora nu e partea ei tare.) Dar *tatăl tău*, Zoia, nu ne lasă nici măcar să ne iubim şi să ne respectăm morţii, altfel decât prin el şi sub directiva lui şi în beneficiul lui! Trebuie să ieşi de sub tutela lui, sfârşesc eu, altfel n-ai să trăieşti tu însăţi niciodată.

Ceva din ce spun apasă o coardă adâncă. Se caută de ţigări, renunţă la ele, se îndreaptă din spate, stând cu mâinile în poala rochiei sub marginea mesei, tăcută, cu figura îngustată.

Apoi spune, înclinând capul către locaţia nevăzută a patefonului.

— Am vrut să-ţi fac plăcere, cu o romanţă din Bucureşti…

— Îmi faci plăcere cu orişice. Îmi faci plăcere că te ştiu şi că eşti

vie. Dar eşti a *lui*, nu eşti a ta. Şi dacă ar fi să te cer de la el, n-ai fi a mea. Ştiu, ştiu… fetele, când se mărită, îi trag pe soţi către neamul lor. Facem Crăciunul la mama *mea,* facem Pastele la mama *mea*… Dar ai tăi, *el,* înghit şi absorb totul, n-au rude, n-au prieteni, au doar anexe docile. Adevăr sau tăcere?

Tăcere.

— Adevăr sau tăcere, spun eu. Dacă el se întoarce acasă *pus să facă ordine,* au să mă mai lase, au să mai lase pe cineva să scrie îndrăzneţ ori original? *El,* el o să mă lase?

— Nu, suflă ea, nerăbdător, plictisită de obsesia mea cu acest subiect.

— Atunci… Fac un semn cu bărbia, către chelnerul care ne-a servit, către *maître d'hotel* – un bărbat cu trăsături indiene care tocmai îl conduce pe exploratorul american către o masă rezervată. Pot să le spun să schimbe discul? îmi aminteşte de prietena mea Luminiţa, şi asta mă doare prea tare.

— Adevăr sau tăcere, spune ea, dacă vrei să scrii original, asta-nseamnă cu tot atâtea şopârle? Eu fac semne cu mâinile, semne pe care le vreau copilăreşti şi amuzante: Nu, *cu mai multe şopârle!* O văd că se înfurie şi mai tare. (Mă gândesc, ce copil strivit a fost ea! Atât de mult din sensibilitatea ei n-o poate exprima decât prin furie!) – Adevăr sau tăcere, vrei să-ţi trăieşti viaţa înşirând cuvinte, nu-ţi pasă unde trăieşti, cu cine, cine-ţi face mămăligă ori copii, doar ca să-nşiri cuvinte? Atunci de ce nu poţi să scrii *despre el*? El îţi spune ce, tu scrii, pentru restul lumii scrii şi ce vrei tu, şi restul vieţii noastre… e al nostru! Ce-i aşa de greu? Ori eşti aşa de înfumurat de *ce grozav e sufletul tău,* nici măcar un cuvânt să nu-ţi schimbe cineva, că e din sufletul tău la care trebuie să se-nchine toată lumea? Face o scurtă pauză. Ai zis că mă scoţi din cochilia mea… Acum sunt în cochilia ta! Grozav! Se apleacă peste masă, spre mine: – TU AI OPŢIUNI, EU N-AM. Adică am opţiuni mai mici, uite, eu pot să ţi-i aduc în România pe Led Zeppelin, dar asta nu-i mare lucru. Cât despre mine, eu trebuie să lupt ca să aleg ce bărbat îmi place. Am fost îndrăgostită de un tânăr de la Cluj. Au făcut tot ce-au putut să ne despartă. Au lansat zvonuri… Mama nu mi-a spus adevărul şi n-am să-i iert niciodată că n-a spus adevărul, de ce a fost împotriva lui. A zis: „Erai prea îndrăgostită, nu vreau să fii aşa de interesată de un bărbat încât să-ţi pierzi busola…"

Chelnerul îi aruncă o privire întrebătoare, şi ea clatină din cap negativ. Şi faptul că *Domnişoară, domnişoară* rămâne necântată a doua oară are gustul lipsei de libertate…

— Ştiu ceva despre tine, spune ea, arţăgos.

— Ştii multe, răspund eu.

— Nu vorbeam de dosarul tău, spune, cu dispreţ. Ştiu că dacă vrei să fugi, ai să fugi, ai să te descurci! Te-am văzut de la început, atunci

când ne-ntorceam de la Berlin şi când ai scris reportajul despre Cuba înainte să aibă loc şi când ai vorbit cu *el.* Ai să înoţi şi-ai să găseşti o cale să te faci nevăzut dacă vrei să te faci nevăzut, asta ştiu precis. Şi dacă mă las ţie, n-o să fiu sigură că ai să fii cu adevărat al meu, pentru că e în tine *altcineva*… un extraterestru. Şi atunci, ce atuuri am eu cu tine?

— Hei, hei! o întrerup eu, vrei să mă acuzi că am trădat, când încă n-am trădat? În loc să mă-ntrebi, pot să fiu şi eu liberă? Pot să fug cu tine?

— Nu pot, spune ea. Ar fi prea greu. Nu sunt învăţată cu greul.

— Te-ar lua înapoi. Eşti fiica lor.

— Taci din gură! spune ea cu furie. Ce se întâmplă între tine şi *el?* Ce nu merge?

— Nu merge, că eu n-aş fi eu, nici cu tine în pat! Nu merge pentru că el e cel care sfărâmă generaţia mea, el e cel care-o risipeşte-n lume, nu-ţi dai seama? Pelticul hărăzit să vorbească cu Nixon şi cu ceilalţi stăpâni ai lumii, el mă împinge să fug, el mă sileşte! Ca să pot afla: e toată lumea făcută din peltici, din orbi văzători şi din nătângi deştepţi? Ori poate e loc în ea şi pentru unul ca mine? Trebuie să mă duc să văd lumea cu ochii mei, la asta mă sileşte chiar el! El e cel care a ridicat ştacheta! El a vrut să pună România pe un plan cu America. Dar atunci au şi românii dreptul să vadă cu ochii lor cât de sus e pusă ştacheta şi din ce-i făcută, şi dacă românii, *ei,* nu-s mai proşti decât el, atunci n-are dreptul să-i ţină încătuşaţi, iar lumea le datoreşte să-i primească!

Îmi trag răsuflarea.

Mă uit la masa exploratorului. Exploratorul cinează cu un andin local, în costum şi cravată, poate vreun profesor de geografie din Cuzco. Îmi vine să mă scol, să mă reped la el şi să-l întreb gâfâit: „Dac-aş lua-o în josul muntelui, direct spre est, spre frontiera braziliană, pe jos, fără hrană, mărşăluind necontenit, consumând pură adrenalină, aş putea trece frontiera? Am citit că nu-i păzită de nimeni, că e sălbăticie curată, nici nu se ştie unde se sfârşeşte o ţară şi începe alta. Spune-mi, aş putea?”

Dar ştiu ce mi-ar răspunde.

Mi-ar spune: „Da. Dacă eşti suficient de disperat.”

Cu capul întors către masa exploratorului, simt… mâna Zoiei luând-o pe a mea.

Când mă uit la ea, pare într-un fel uşurată!

— Totul vine de la el, spune ea. Da, el a ridicat ştacheta. El le-a dat românilor dorinţa să se măsoare cu lumea. Dar asta e o realizare. Îşi mătură părul de pe frunte, se destinde, îmi zâmbeşte. Adevăr sau tăcere, vrei să fim singuri?

— Da, spun eu, fără ezitare.

Se ridică şi mă ridic şi eu.

Unul dintre peruvieni ne urmează în holul hotelului. Zoia cere cheia camerei ei, şi eu cer cheia camerei mele. Peruvianul se retrage în pragul uşii restaurantului. Eu şi Zoia ieşim din atrium. Becuri în cuşti de sârmă semnalează cărările spre Templul Soarelui. Păşim spre ruinele luminate subtil.

— Uite ce caldă e piatra asta, spune ea, sprijinindu-se de un bolovan teşit pe o parte, larg şi neted. Pun palmele pe faţa netedă a stâncii; căldura solară, înmagazinată de-a lungul zilei, fumegă blând prin faţa poroasă a stâncii. Piatra e vie. În spatele nostru, atriumul e încoronat de copaci largi, ceiba, aduşi aici din junglă, transplantaţi…

Ca într-un vis urât, un vis în care te închipui gol în pântecul oceanului, şi o siluetă de rechin înnegreşte albastrul apei, mi se pare că se furişează cineva după noi, un urmăritor înalt, cu un profil lung, cunoscut…

Dar n-am timp să mă cutremur, vântul mişcă frunzişul de ceiba, şi lumina de la intrarea hotelului inundă noaptea. Mi s-a părut?… Silueta e nemişcată… Un trunchi retezat… — Nu-i picior de român pe tot muntele, îmi şopteşte Zoia.

Doi agenţi peruvieni au deschis uşa holului. Dar nu ne urmează afară.

Cât mi-am închipuit această clipă, cât de precis şi în detaliu, abia acum înţeleg – când ceea ce am dorit se întâmplă, spontan şi fără preludii. Rezemându-ne de acea stâncă oblică, lunecăm într-o crevasă joasă şi plată. Ca dintr-o foame de alăturare, nu vorbim, nici nu gândim poate.

Stânca e tare, dar nu-i simt asprimea; pe fundul acelei crevase s-a adunat praf, străvechi, parcă lunar. — Nu te grăbi, murmură ea, şi-i răspund nu, nu… fără să ştiu dacă îmi face o rugăminte ori o sugestie din experienţă. Mi se pare Oare? În interiorul coapsei ei, văd un semn din naştere, o pată bronzată, mică, seducătoare… Îi văd sânii, înconjuraţi de noapte şi de fantomele munţilor. Atât de caldă şi fluidă poate fi o femeie, atât de uşoară poate fi adâncirea unui trup în alt trup, încât îmi rămân în minte… buzele, ochii, zvâcnirea gâtului, apucarea palmelor şi a braţelor, respiraţiile… Ceea ce îmi voi aminti mai târziu, cu ochii lucitori şi obrajii încinşi: simţul trupurilor încă umplute de soare, emanând o căldură ca şi a stâncii care respiră… Cât de frumos e ce se uneşte, ce se amestecă… Cum ne înscriem unul pe trupul altuia, cu simţuri, în loc de cuvinte…

Aud respiraţiile. Aud cuvinte copilăreşti şi sunete umede şi pline, de sărutări…

N-am să le pot uita.

Şi aud depărtările, în acelaşi timp. Nu nepăsătoare, ci fremătând.

Apăs clanţa uşii camerei ei.

Se deschide. N-a încuiat.

Mă strecor înăuntru, lăsându-mi geanta de voiaj în afara uşii, pe coridor.

Dintr-o fereastră laterală, soarele incaşilor umple coridorul cu o lavă de bronz topit.

Doarme.

Doarme cu cearşaful acoperind-o ca într-o pictură clasică, dezvelind un genunchi, şi pieptul, şi gâtul. Doarme cu obrazul parcă desenat pe pernă, ca într-un efect prea frumos. Artificial, aranjat. Ca atunci când o oglindire în apă e atât de perfectă încât te poţi înşela, care-i realitatea şi care-i oglindirea? Sunt identice.

Doarme neştiutoare, cu pielea strălucind de căldura somnului, fără să-mi simtă privirea.

Bascheţii şi pantofii mei sunt în geanta de voiaj. Port pantalonii de la costumul meu negru, spălat şi călcat de diverse servicii hoteliere la fiecare câteva zile. Haina e împăturită în geantă. Port cămaşa albă de ieri, cu doi nasturi lipsă, nu mi-am dat seama cât de tare am tras de guler, dar încă arătoasă. Mă apropii de patul de hotel, în ciorapi, aspir pielea fetei adormite, parfumul nopţii trecute, lăsat în voia lui.

Are buzele subţiri şi roşii-roşii. Voia s-o trezesc înainte de răsărit, dar soarele e deja deasupra piscului Huayna Picchu şi n-am inima s-o trezesc.

Ies din cameră, în vârful picioarelor.

Afară, pe coridor, mă aşez pe covorul în culori andine, mult roşu şi negru şi cafeniu, şi încerc să-mi pun pantofii. Picioarele îmi sunt umflate. Înfund pantofii sub celelalte articole vestimentare, încerc bascheţii.

Merg, silindu-mă să merg repede, către recepţia hotelului. Dar şi bascheţii parcă s-au strâmtat, şi picioarele mă dor. Mi-ar trebui nişte ciorapi mai groşi şi confortabili. Sau nişte sandale deschise şi largi.

La recepţie, am întrebat dacă au de vânzare un dicţionar englez-spaniol. — *Şi, señor.* Le aveau chiar acolo, pe masa recepţiei; aveau şi dicţionare inca-español/español-inca. Am cumpărat şi pus în geantă un *diccionario bilingue ingles-español*, de 40 000 de cuvinte. Am să-l deschid la sandale în engleză, ca să aflu termenul spaniol. Nu m-aş mira să vândă şi sandale la recepţie.

Trebuie să-mi cumpăr sandale.

Uriaşii copaci ceiba, sădiţi în jurul clădirii holului, învelesc holul în umbră. Când pătrund în hol, cu candelabrele de bronz în stil hispanic colonial încă aprinse, mă simt în toiul unei nopţi pline de premoniţii anxioase.

— Bună dimineaţa, spune o voce pozitivă, optimistă. Mi se pare că se învârteşte holul cu mine. De fapt, m-am răsucit eu pe călcâie, atât de brusc, îmi pierd şi echilibrul, şi respiraţia… Anton e în faţa mea, la distanţă egală între ieşire şi masa de recepţie.

Nu te uita unde să fugi, spune el calm, scăzut. N-am venit să te-arestez. Nu e nicio dubă afară, niciun helicopter, nimic…

Vorbeşte ca şi cum mi-ar fi citit spaimele, nu azi, ci săptămâni în urmă.

Reuşesc să rostesc: – De când eşti aici?

— De ieri, spune el.

E îmbrăcat într-un pulover cu motive montane, un pulover de ski. Şi în jeanşi, o măsură mare, fiindcă e înalt şi zdravăn. Şi acum, când talia nu-i e acoperită de faldurile unui costum, văd că are o burtă rotundă, dar pe care o poartă sprinten. În picioare, are bocanci de munte, noi şi foarte mari.

Pe o măsuţă lângă el, văd un serviciu de ceai, cu un ceainic de metal, aburind. Ceaiul arată roşiatic şi dens, comestibil.

— Ai venit cu maşina? întreb, gândindu-mă la asigurarea Zoiei: „Nu e picior de român în tren.”

— N-are importanţă cu ce-am venit. Să stăm jos? Vrei să guşti un ceai andin?

— Ce vrei de la mine? ripostez eu, strângând în mână mânerul genţii. Mă uit repede în jur, de obicei asemenea hoteluri sunt pline de obiecte artizanale; mă uit după unul pe care l-aş putea folosi ca pe o armă, dar nu văd nimic uşor de înşfăcat şi de mânuit.

La recepţie, unul dintre chelnerii de aseară, purtând acum o livrea de recepţionist, se uită la notele clienţilor care vor părăsi hotelul în dimineaţa asta.

— Vreau să-ţi fac o propunere.

Trebuie să fiu alert, mă gândesc eu. Trebuie să ies de-aici pe picioare, şi poate peste trupul lui Anton…

Încerc să gândesc raţional: n-am de ce mă teme, chiar el mi-a spus-o, şi dacă mă port ca şi cum aş fi în primejdie, poate măresc posibilitatea unei primejdii… Profilul lui lung e uşor neras. Mă uit la torsul lui, la subsuori, la buzunarele pantalonilor. Nu văd bulbucături suspecte, nu cred că e înarmat… Dar de ce simt o spaimă aproape paralizantă? Ori poate nu e spaimă? Ce e, atunci?

— Uite, am venit să vorbim ca doi bărbaţi. O spun sincer, la început te-am crezut mai puţin tare şi mai lipsit de experienţă… Dar eşti foarte tare, şi nici nu ştiu dacă ţi se potriveşte cuvântul experienţă… Anton râde scăzut, un râs în care aud hazul situaţiei: cineva, eu, i-a depăşit aşteptările, şi chiar definiţiile. Sincer, cum te-ai descurcat ultimele dăţi, cu şeful… a fost o demonstraţie de abilitate.

— Ce vrei? i-o tai eu, identificând oarecum ce emoţie simt.

Nu sunt cu adevărat speriat. Ba da, sunt. Dar nu e o spaimă fizică, e mai degrabă o spaimă sufletească, una ca de un drog primejdios, de care ai auzit şi-l vezi pentru prima oară, în încarnarea lui chimică: o pastilă. O materie albă, aparent inocentă. Ţi-e teamă că acel drog îţi va convinge creierul, cumva, să iei pastila, s-o pui în gură şi s-o înghiţi.

Mi-e spaimă de Anton ca de un vrăjitor. Mi-e spaimă de el ca de diavolul… Mi-e spaimă de seducţia diavolului.

Şi deci nu vreau să-l ascult.

— Dă-te la o parte, îi spun şi fac un arc pe lângă el, înaintând spre ieşirea din hol.

— N-ai unde să te duci, spune el şi mă lasă să trec, dar merge şi el cu mine.

— Treaba mea unde mă duc, răspund eu.

— Nu fi încăpăţânat. Uite, îţi spun din nou, ai un mod înnăscut de a te descurca, un fel de inspiraţie către ceea ce e esenţa unei situaţii şi cum să foloseşti acea esenţă nu acum, pe loc, ci în viitor… O clipă, mi se pare că Anton se referă la acea parte a mea neştiută, aceea care vrea să scrie, să facă fericiţi cititorii nu doar azi şi aici, ci ani de-aici înainte, pe alte meridiane, în lumi ce abia se nasc… Anton însă se referă la altceva: Cum ai reuşit s-o umpli de viaţă pe fetiţa aia deprimată şi închisă în ea, cum ai îmblânzit aparatul, cum l-ai făcut până şi pe *el*, chiar dacă numai pentru câteva zile, să se creadă altcineva decât e… un altruist, un lider cu adevărat inspirat, un om… artist aproape (sarcasmul acestor cuvinte e delicios, Anton îl savurează vizibil). Astea nu-ţi vin din citit ori de la vreun instructaj select… Nu, tu eşti făcut să ajungi foarte sus, şi de aceea…

Scap afară pe uşă. Dar Anton apucă şi el mânerul clanţei, de bronz masiv în stil colonial, deschide uşa larg şi măreşte pasul după mine.

Mă regăsesc, cu geanta de voiaj în mână, printre trunchiurile acelor ceiba gigantici, sub a căror umbră abia pătrunde soarele.

— … îţi propun o alianţă, îmi spune Anton, ajungându-mă din urmă.

Eu calc pe pietrişul de afară în ciorapi, el poartă bocanci de munte.

— Mersi, spun eu, sunteţi extrem de amabil. Dar nu cred că ne-am potrivi.

— Există mulţi oameni, replică Anton, care par foarte nepotriviţi unul cu altul şi folosesc aceeaşi şansă politică.

— Adică să mă fac informator şi agent? întreb, uitându-mă în jur şi dându-mi seama că nu ştiu încotro s-o iau. Undeva, printre trunchiurile de ceiba, e o cărare către peronul gării andine, dar n-o văd. Şi nu ţin minte în ce direcţie e gara.

La marginea crângului de ceiba, văd versantul coborâtor al muntelui. E lung şi plin de hăţişuri.

Anton începe să râdă. — Nu, dragă, spune el, cu o totală lipsă de căldură în acel cuvânt, „dragă”. Ce, crezi că-ţi propun să fii un al doilea Coman? E un servitor. Face totul pentru şeful şi familia şefului. Dacă Nicuşor se culcă cu o fată sub rangul lui, Coman e chemat s-o spele pe dinăuntru cu peria, ca pe o sticlă murdară… Coman! Nici măcar nu spune „bietul Coman”, întreaga lui subapreciere pentru acesta o pune în folosirea numelui. Eu îţi propun să fii partener cu mine!

Şi mă simt prins de magia şarpelui!

— Nu pot, răspund. Eu nu las scrisul ca să devin funcţionar la Externe ori diplomat.

— Nu trebuie să laşi scrisul, spune Anton. Şi nici nu-ţi propun să colaborezi cu organele. Apropo, probabil că nu ştii: securitatea, CIA, KGB, astea sunt organizaţii obligatorii pentru orice state moderne şi lucrează în ele o mulţime de oameni, unii foarte cinstiţi şi patrioţi. Mă refer la ce e deasupra lor. Ochii lui Anton se aprind, vorbeşte de ceva care îl excită, îi dă direcţie şi sens: Deasupra tuturor celorlalte organe şi organisme, lumea e condusă de *adevărata reţea*… Aceea care uneşte lumea, aceea care conduce lumea pe un anume drum, şi nu pe un altul… Face o pauză. Flacăra rece din ochii lui are un efect mângâietor, o mângâiere foarte, foarte rece… Dacă eşti de acord să participi în acea reţea, ai să afli cât de selectă e şi cât de influentă. În acea reţea, îţi propun să fim parteneri. Tu şi eu. Numai noi doi.

Mă gândesc o clipă.

Mă gândesc la toate teoriile conspiraţioniste despre care am auzit ori citit. La toate poveştile science-fiction, unele puerile, altele complexe şi originale, care mi-au inflamat imaginaţia. Tereştri. Extraterestri. Superextratereştri. Ultraextratereştri. Supraveghere. Supersupraveghere. Ultrasupraveghere.

— Îţi place, nu? mă întreabă deodată lordul, ca şi cum ar întreba o pasăre căzută pradă: Îţi place laţul în care-ai căzut?

— Dă-te la o parte, mârâi eu, cu acea spaimă din mine crescând şi devenind un fel de scârbă de ce e lumea; mă uit în josul versantului, toată natura sublimă, vegetaţia, fauna, să fie şi ele deja prada acelei conspiraţii, *adevărata reţea*…? Sigur, dacă l-aş întreba pe lord, mi-ar da informaţia…

— Şi Zoia? întreb eu, de fapt fără să mă gândesc la ea.

— Nu trebuie să ştie. Nu-i nevoie. Ce, crezi că şeful ştie cu adevărat? Iar Zoia e o romantică. Ia zi, cum e? mă-ntreabă cu o grosolănie instantanee şi sportivă.

Îmi trece prin minte un gând obscur – ceva despre vânătoare. Să dobori prada cu un singur glonţ, unul singur. Dintr-un foc. UN FOC! NUMAI UNUL!

— Lasă-mă să trec.

— Nu se poate, spune el, logic. De unde-ai ajuns, nu mai poţi fugi.

UN FOC! NUMAI UNUL!

Parcă braţul meu se mişcă singur. Ridic geanta şi îl lovesc pe Anton în umăr. Nu foarte tare, dar l-am luat prin surprindere. Deodată, mă loveşte şi el cu pumnul. Neînarmat, dar zdravăn şi osos. Scrâşnesc de durerea pumnului, încerc să-l lovesc cu geanta din nou, dar mi-o smulge din mână. Pierzându-ne amândoi echilibrul, ne lovim inabil şi stângaci, dar deodată am în mână ceva. Maşina de scris, uşoară şi compactă. O ridic şi o prăvălesc spre faţa lui, lovindu-l în bărbie. Din gura lui Anton ţâşneşte un fir de sânge. Se aruncă asupra mea, mare, greu, spintecând aerul, şi îl izbesc din nou, fără să mă mai reţin, îl izbesc ca pe viaţă şi pe moarte – sar clapele dislocate ale maşinii, carul se desface din încheieturi şi cade pe pietriş. Mă aplec şi înhaţ carul, dar nu mai e nevoie să lupt. Anton a căzut.

Cu sânge pe bărbie, se uită la mine de jos, uluit.

O iau la fugă, intuind care mi-e direcţia: în jos, către acel râu alb.

În jos, prin hăţişul sălbatic.

Foarte repede, ciorapii îmi sunt în zdrenţe şi las urme însângerate pe frunzişul cu dinţi. Nu mă opresc. Nu mă mai pot opri. Greutatea propriului trup mă aruncă în jos.

Tai hăţişul, în josul versantului. Spre râul Apurimac…

Dacă nu mă opresc, voi ajunge curând la râu…

Dacă va fi nevoie, îl voi trece înot, cum a trecut acel unchi al meu Dunărea…

Voi supravieţui acelei volburi lungi de apă albă. Sunt destul de disperat ca să-i supravieţuiesc.

Nu ştiu dacă a trecut un timp lung ori doar o clipă. La un moment dat, izbesc destul de tare cu şoldul într-un trunchi răsturnat, ascuns în frunziş. Domolit, mă uit înapoi în susul versantului.

Mă aştept să văd un colier de capete iţindu-se deasupra marginii coborâşului. Agenţii peruvieni ori alţi agenţi… ori adevărata reţea… n-aş fi surprins dacă aş auzi gloanţe, şi primul meu instinct e să mă ascund sub un fel de rapiţă tropicală şi apoi să mă uit iar, mai cu grijă, în sus.

Dar nu văd nicio faţă omenească.

Nu văd decât frunzişul agitat pe care l-a străpuns trupul meu în coborâre vijelioasă. Frunzişul n-a avut timp să se liniştească după trecerea mea…

Querida Zoia,

compañerita,

…începusem să scriu o scrisoare în minte.

Trecuseră multe ore.

Traversasem deja râul Apurimac.

N-a fost nevoie să mă lupt eroic cu râul, înotând până la înţepenirea braţelor. N-am fost în pericol să mă înec.

Râul, acolo unde am păşit pe malul lui, era traversat de un *chaca*, un pod indian făcut din liane şi cu balustrade de liane.

Am făcut un pas pe pod şi a fost cât pe-aci să valsez prin aer, spre volbura râului.

Flexibilitatea lianelor era extraordinară. Era imposibil să treci podul fără să te ţii strâns de balustrade, în timp ce lianele de sub picior şerpuiau şi unduiau de necrezut. Dar… mi-am trecut geanta cu haine pe un umăr, am băgat de seamă că ţineam încă strâns într-un pumn, ca pe un pumnal, carul maşinii de scris şi l-am aruncat în râu şi m-am avântat, chibzuind că un ritm firesc avea să se stabilească între paşii mei şi unduirea lianelor.

Aşa s-a şi întâmplat, când deodată ritmul podului a părut că începe să înnebunească – şapte indieni plus două lame încărcate se angajaseră pe pod din partea cealaltă, pentru a trece către Machu Picchu.

Au început să strige ceva la mine şi am înţeles că trebuie să stau nemişcat.

Când au ajuns la mine, am văzut că lamele erau încărcate cu produse artizanale, inclusiv poncho-uri şi sandale, unele împletite din liane uscate, altele din piele. Am reuşit să mă caut prin buzunare şi să scot câţiva dolari. Cu râul tunând asurzitor sub noi, am încercat să-i fac să accepte dolarii pe care-i mai aveam, pentru o pereche de sandale.

Nu voiau dolari.

Dar voiau să mă ajute. Cinci dintre ei s-au postat la intervale regulate pe pod, înhăţând balustradele de liane. La mijloc, lângă lama cea mai încărcată, conducătorul lor, care arăta ca un cacique dintr-un film, mi-a înfundat dolarii la loc în buzunar, şi el şi perechea lui, o femeie – patru erau bărbaţi şi trei, femei –, mi-au bandajat picioarele cu un poncho tăiat pe loc în bandaje improvizate.

După aceea, m-au încălţat cu nişte sandale pe măsură şi mi-au spus şi cu cuvinte indiene, şi prin semne să nu păşesc mai departe până nu ţin ei podul nemişcat. Şi într-adevăr, din modul cum îşi distribuiseră greutatea în şase puncte ale podului, podul de liane a devenit aproape imobil şi am trecut pe el, în sandale, fără să cad în acel afluent al Amazonului superior. Îl întrebasem pe cacique dacă era Apurimac, dar mi-a spus alt nume; orişicum se vărsa în Apurimac, într-o vale mai jos, mai la est.

Am trecut podul scriind în minte începutul acelei scrisori:

Querida Zoia,

compañerita,

Eu vreau să scriu, scrisul mi-e limba, scrisul mi-e ţară. Enormitatea spaţiului e chezăşia faptului că voi continua să scriu: lumea e atât de nesfârşită, am atâta spaţiu de cucerit!

Şi am să-ţi fac o mărturisire: în România, spaţiul meu de viaţă era numai scrisul – am încercat cât am putut să-l lărgesc, şi totuşi să-mi păstrez ignoranţa şi inocenţa. Cum aş putea scrie fără inocenţă şi fără imaginaţie acel copilăros vis şi dor al spaţiului?

Querida Zoia,

S-ar putea să-i zăreşti azi, peste câteva ore, la Machu Picchu pe indienii care m-au salvat. Desigur, n-ai să afli că ne-am întâlnit şi că m-au ajutat. Păcat. Am avut o experienţă rară – în timp ce indienii tăiau un poncho în bucăţi (suspendaţi ei toţi şapte şi animalele lor şi eu deasupra unui torent tunător) ca să bandajeze, gratis, pe un necunoscut. Am simţit, sunt convins că nu mă înşel, că ştiau că fugeam de o mare primejdie. Şi că n-o făceam din alegere, ci din disperare. Şi se simţeau datori să mă ajute, fiindcă, în sălbăticia lumii largi, necunoscuţii se ajută la disperare, exact ca prietenii.

Mi-a venit să plâng de simplitatea generozităţii lor. Poate-am şi plâns, nu ştiu. E extrem de umed în junglă, şi obrajii îmi sunt lac de sudoare.

A, uitasem. Indienii mi-au dat o tiugă cu apă şi mi-au spus prin semne să beau din râu numai unde curge foarte iute, viteza probabil filtrează impurităţile.

Mi-am adus aminte de atât de multe lucruri pe care le-am gândit de când te-am cunoscut, *compañerita.*

Regret, şi îţi ofer cel mai frumos compliment de care sunt în stare, că n-am avut timp să devenim cu adevărat prieteni. Cred că poţi fi o prietenă desăvârşită.

Cât despre mine, încă nu ştiu încotro mă îndrept. Dar Brazilia nu poate fi prea departe şi… jungla e plină de indieni. Deci nu cred că mă voi pierde.

Şi mă simt în fine eliberat de neîncetata îndoială: ce să fac? Şi: am făcut bine ori n-am făcut bine?

Dar dacă decid cumva să mă abandonez acestei frumuseţi sălbatice, chiar dacă îmi petrec restul vieţii într-un sat cu colibe din liane, cuvintele pe care le scriu, în minte, pe inimă, în creier, sunt exact aceleaşi pe care le-am iubit şi folosit de când mă ştiu. Voi deveni povestitorul oficial al unui trib (indienii au asemenea povestitori), voi spune cuvintele cum îmi vin, şi indienii se vor bucura de ele spuse o singură dată, neschimbate şi pure…

Orişicum, povestirile se scriu în minte şi în inimă, înainte de a se scrie pe hârtie.

Dacă voi trăi printre băştinaşi tribali, voi scrie în minte şi în inimă. Şi voi avea, ca om, acelaşi destin pe care mi l-am dorit întotdeauna.

Adios, compañerita. Que te vaya bien!

P.S.: Tocmai acum, când îţi scriu, în faţa mea văd un alt pod din liane.

E mult mai mare decât celălalt pod şi e ţesut din odgoane de plante agăţătoare. E, într-un fel, o minune arhitectonică, dar pe acelaşi principiu: Uneşte-ţi ritmul pasului cu ritmul unduirii punţii şi-ţi vei găsi ritmul firesc…

Am învăţat o lecţie de viaţă.

Adios din nou, *buena suerte, a su cuerpo y a su alma!*

Petru Popescu
Iulie 2009, Los Angeles, California